de q[illegible] liber [illegible]umpta est delectat[illegible] [illegible] coniugata, monialis, R[illegible] &c.

[Resol.] 49. Vtrum in Confessione aperienda sit circumst[antia] [illegible] manifestatiua cõplicis, si ex hac nullum damnum [seque]tur complici præter infamiam apud Confessarium? ibid.

Re[sol.] [illegible] blasphemiarum? [illegible] circunstantiam [illegible]

Resol. 51. An quando quis profert [illegible] actu contumeliam in Deum, asserendo, Dio ingiusto sepius, [illegible] ingiusto, &c. teneatur hoc in confessione aperire. 121

Resol. 52. An si aliquis coiens cum homine, & supercubans sicuti super mulierem, teneatur aperire hanc circunstantiam, si tantùm se polluat? ibid.

Resol. 53. An quando aliquis solus se polluit, tangendo aliquem professum, vel in sacris constitutum, teneatur explicare hanc circunstantiam? ibid.

Resol. 54. An circunstantia apostasiæ sit in confessione aperienda, vel sufficiat dicere, in hæresim lapsus sum? ibid.

Resol. 55. An circunstantia recidiui sit aliquando confitenda, & an confessarius propter consuetudinem peccandi possit differre absolutionem? 122

Resol. 56. An in opinione, quam supra in Resol. 12. refutauimus, quod confessarius obligetur confiteri circunstantiam copulæ cum filia confessionis, teneatur etiam id fateri, si cum viro filio confessionis accubaret? ibid.

Resol. 57. An Prælatus si omittat correctionem subditi, satisfaciat dicendo in confessione, omisi correctionem proximi? 123

Resol. 58. An diuturnitas voluntariæ retentionis de re aliena furto ablata sit circunstantia necessariò in confessione aperienda? ibid.

Resol. 59. An qui cum conscientia peccati mortalis ministrat excellentius Sacramentum, debeat dictum Sacramentum in confessione explicare? ibid.

Resol. 60. An Medico satis sit fateri se concessisse licentiam edendi carnes absque legitima causa diebus prohibitis, non manifestando illos ieiunio esse consecratos? ibid.

Resol. 61. An si quis furaretur coram Iudice, vel cum manifesto periculo vitæ, teneretur postea aperire hanc circunstantiam in confessione? 124

Resol. 62. An si quis omisit V. G. sacrum propter studium, teneatur explicare in confessione hanc circunstantiam? ibid.

Resol. 63. An si Clericus V. G. in diuturna nauigatione abiiciat Breuiarium, teneatur aperire hanc circunstantiam, vel ei sufficiat dicere vigeties, v. g. omisi horas Canonicas? ibid.

Resol. 64. An sit necessarium in confessione ipsam omissionem explicare, sed sufficiat tantum se accusare de caussa omissionis data? ibid.

Resol. 65. An pollutio præuisa, sed non intenta in ebrietate, nimia commestione, &c. sit in confessione aperienda? 125

Resol. 66. An diuinationes differant specie, & sint in confessione aperiendæ? ibid.

[illegible] non solum [illegible] ribus, & priuatis, [illegible]

Resol. 3. An agens seu re[illegible] [illegible] supra [illegible] cambio debet esse mercator, seu persona [illegible]? 127

Resol. 4. An cambium vulgo dictum, con la Ricorsa, de quo supradictum est in Resol. 1. differat ab illo, quod vulgo dicitur, con le Continuationi? 127

Resol. 5. An dictæ continuationes seu recambia, sint licita ratione tantum lucri cessantis, vel damni emergentis? ibid.

Resol. 6. In quanam quantitate sumendæ sunt prouisiones cambiorum? 128

[Resol.] 7. An dicta quantitas tertiæ partis pro centenario, sit [illegible] in prouisionibus, quæ sumuntur in recambiis, & con[illegible]? ibid.

Resol. 8. An campsores possint in recambiis, & continuationibus exigere toties quoties dictas prouisiones? pag. 129

Resol. 9. An campsor possit toties quoties recipere duas prouisiones, vnam in loco vbi efficitur cambium, alteram in nundinis, quam recipit eius Agens? ibid.

Resol. 10. An debeatur vna tantum prouisio pro cambio magno, ac pro paruo, V. G. pro mille, ac pro centum? ibid.

Resol. 11. An id quod campsoribus debetur ratione prouisionum, & interesse, possit ab ipsis adiici sorti, vt cambium magis augeatur? 130

Resol. 12. An consuetudo campsorum de non acceptanda solutione sortis, nisi simul soluatur detrimenta cambiorum, sit licita? ibid.

Resol. 13. An campsores dantes ad cambium modo vt supra, sint in foro externo, tanquam vsurarij puniendi? ibid.

Resol. 14. Vtrum campsor, qui bona fide dedit pecuniam Petro ad cambium soluendam Messanæ, existimans ipsum habere pecuniam in tali loco, & postea comperiat non habere, possit tantum exigere, quantum lucri percepisset, si Petrus Messanæ soluisset? ibid.

Resol. 15. Vtrum campsor possit cum campsuario à principio pacisci certum, & determinatum interesse, etiam in casu non solutionis? ibid.

Resol. 16. An contractus massarij ad mercatorem, qui vulgò dicitur, alla Meta sit licitus, qui contractus passim celebratur in hoc Siciliæ Regno? 131

Resol. 17. An si in supradicto contractu venditor non tradat frumenta tempore præfixo, possit emptor petere, & accipere [illegible] in illo anno frumentorum valorem qui dicitur, le maggiori valute? ibid.

Resol. 18. An talis contractus possit sæpius renouari? pag. 132

Resol. 19. An supradictus contractus dum renouatur, licitè postea in illo adiiciatur interesse sorti principali? ibid.

Resol. 20. Vtrum sit licitum vendere res credita pecunia, pretio rigoroso, & postea illas statim emere, numerata pecunia, pretio infimo vel medio? ibid.

Resol. 21. An licitè possit quis pluris vendere res illas, quæ communiter credito pluris venduntur? ibid.

Resol. 22. An liceat minoris emere anticipata solutione, cum aliquæ res eo modo emi solent, vt lanæ, &c. ibid.

Resol. 23

... possit punire laicos?pag. 48
Resol. 81. An Iudex ... Syluestri de Gabella ... qui crimen ... pane, vino, sit vera?pag. 49
Resol. 83. An Episcopus, possit visitare Hospitale, ... a Patrono in ipsius fundatione, aliter cautum sit, & maxime consentiente ipso Episcopo?pag. 49
Resol. 84. An Tertiarij D. Francisci, seu Bizochæ, vel Beatæ, vt vocant, gaudeant priuilegio fori, & possint consequi legatum relictum pro Monacatu?pag. 50
Resol. 85. An Iudex Ecclesiasticus possit cognoscere inter laicos, de alimentis filio spurio debitis?pag. 51
Resol. 86. Quando Iudex Laicus, & Ecclesiasticus possunt cognoscere de crimine adulterij?pag. 51
Resol. 87. An Iudex Ecclesiasticus possit punire laicos concubinarios?pag. 51
Resol. 88. An Iudex Ecclesiasticus in criminibus mixti fori, possit laicos sine auxilio brachij secularis, in carcerem detrudere?pag. 52
Resol. 89. An Iudex Laicus, possit iudicare in causa decimarum?pag. 52
Resol. 90. An quando decimæ sunt sæcularibus in feudum datæ, cognitio pertineat ad Iudicẽ sæcularem?pag. 52
Resol. 91. An Iudex Laicus, possit cognoscere de causis decimarum, si clerici illas petant a laicis, qui præscriptione, & consuetudine immemorabili eas nunquam soliti sunt persoluere?pag. 52
Resol. 92. An Iudex Laicus, possit simul cum Iudice Ecclesiastico, causam decimarum cognoscere saltem titulo compromissi?pag. 52
Resol. 93. An Laicus conductor decimarum, sit conueniendus coram Iudice laico?pag. 53
Resol. 94. An Iudex Ecclesiasticus, sit Iudex competens, quando agitur de dando tutore, seu curatore clerico minori, aut mente capto?pag. 53
Resol. 95. An Concordata Summi Pontificis cum aliquo Rege, sint Priuilegium, & an sint reuocata per Bullam Cœnæ?pag. 53
Resol. 96. An aliqua Ciuitas, Vel Princeps, possit exigere tributa à clericis, quia per consuetudinem immemorabilem ita semper factum est?pag. 53
Resol. 97. An Episcopi, possint excommunicare Iudices laicos, qui volunt cognoscere delicta famulorum suorum?pag. 53
Resol. 98. An transacto anno, Episcopus sit executor vltimarũ volũtatum, etiam quoad legata prophana?p. 54
Resol. 99. An quando Clericus instituit hæredem alium clericum, vel laicus condidit testamentum, ad pias causas, possit Iudex Ecclesiasticus dicta testamenta publicare?pag. 54
Resol. 100. An Episcopus, possit visitare Hospitalia, & Confraternitate quoad decentiam diuini cultus, etiamsi existant sub protectione Regum?pag. 54
Resol. 101. An Reges possint se intromittere, quando ab aliquo Episcopo, non obseruatur aliquod decretum Concilij Tridentini?pag. 54
Resol. 102. An appellationes quæ dicuntur tuitiuæ recte a Iudicibus laicis, in causis Ecclesiasticis, concedantur?pag. 54
Resol. 103. An sit licita lex, prohibens ne bona vulgo ... punitus in foro Ecclesiæ, possit iterum pro eadem culpa a Iudice seculari puniri, etiam ad excessum pœnæ?pag. 56
Resol. 108. An Iudex Ecclesiasticus teneatur in causis Ecclesiasticis, aut mixti fori, præbere processus Iudicibus secularibus, à quibus auxilium petit?pag. 56
Resol. 109. An Clericus falsum testimonium dicens coram Iudice laico, ab eo puniri possit?pag. 56
Resol. 110. An Iudex Ecclesiasticus possit incidenter cognoscere de rebus temporalibus, seu prophanis, & e contra Iudices laici de rebus Spiritualibus, & Ecclesiasticis?pag. 56
Resol. 111. An Princeps Laicus, possit legitimare filium clerici, si ipse filius sit clericus?pag. 57
Resol. 112. An prælati Summo Pontifice inferiores delegare possint indistinctè laicis causas Ecclesiasticas?p. 57
Resol. 113. An Princeps sæcularis non tantum possit resistere iuramento, ita vt prohibeant ne fiat, sed etiam possit impedire effectum illius, ita vt si fiat, nullatenus sequatur obligatio?pag. 57
Resol. 114. An princeps sæcularis possit relaxare obligationem iuramenti præstiti?pag. 58
Resol. 115. An Iudex sæcularis possit cogere laicos ad condonandam obligationem iuramenti, metu, aut iniuria extorti?pag. 58
Resol. 116. An de causa dotis principaliter, & non incidenter intentata, possit Iudex Ecclesiasticus inter laicos cognoscere?pag. 58
Resol. 117. An si vidua, pupilli, vel aliæ personæ pauperes fuerint oppressæ, tunc etiã nulla data negligentia Iudicis sæcularis, possint aduersarios suos, ad Iudicem Ecclesiasticum trahere, & in illis foro conuenire?pag. 58
Resol. 118. An Clericus relegatus a Iudice Ecclesiastico, si durante relegatione efficiatur laicus, & frangat relegationem, possit pro dicta fractura a Iudice Ecclesiastico puniri, & duplicari pœna?pag. 59
Resol. 119. An Iudex Ecclesiasticus, sit competens, non solum quoad relaxationem iuramenti, sed etiam ad effectum agendi, vt præstita relaxatione annullet, & rescindat ipsum contractum?pag. 59
Resol. 120. An Ordinarius, vel Iudex delegatus debeat necessario præmittere censuras, antequam imploret, pro sua sententia exequenda, brachium sæculare?p. 59.
Reso. 121. An Summus Pontifex, habeat in toto orbe Christiano, temporalem potestatem?pag. 59
Resol. 122. Quomodo sit intelligenda Extrauag. vnam sanctam Bonifacij VIII. pag. 60.
Resol. 123. An Summus Pontifex, possit cognoscere, & Iudex existere competens, vbi lis aliqua, vel discordia oritur, in re graui inter duos supremos Principes, neminem in temporalibus recognoscentes?pag. 60
Resol. 124. An Statutum, vt quis, qui nondum habet ius in re bonorum, quæ possessurus est, Dominus sit si non ingrediatur Religionem, sin vero amittat, an inquam, tale statutum sit illicitum, & contra immunitatem Ecclesiasticam?pag. 60
Resol. 125. An Reges, & Principes recipiant suam potestatem immediate a Deo?pag. 60
Resol. 126. An Priuilegium exemptionis a iurisdictione temporali, clericis concessum fuerit, & inceperit tempore Constantini?pag. 61
Resol.

consensu clerici possit imponere ... ex aliqua publica necessitate, ut pe... 32

Resol. 41. *An Superior Laicus, quando clerici tenentur soluere gabellas, possit illos ad soluendum compellere.* pag. 33

Resol. 42. *An Princeps possit imponere gabellas super bona clericorum ipsis donata, aut empta?* ibid.

Resol. 43. *An Princeps possit imponere gabellas super bona clericorum, qui habitum clericalem assumpserunt sine intentione clericandi, sed tantum in fraudem collectarum?* 34

Resol. 44. *An Licite Senatus Panormitanus, & aliæ Respublicæ exigent gabellas ab Ecclesiasticis cum animo restituendi eas in fine anni?* ibid.

Resol. 45. *An si Princeps, vel aliqua respublica propter aliquam iustam causam augeret tantillum pretium carnis, vini, olei, &c. vt illud plus conuertatur in illam causam, non quidem in grauamen clericorum hoc faciens principaliter sed generaliter in grauamen omnium, incurrat in excommunicationem Bullæ, si talem gabellam a clericis exigat?* ibid.

Resol. 46. *An Clericus negotiator, statim ante trinam monitionem, teneatur soluere gabellas, & Princeps laicus, illas ab illo possit licitè exigere?* 35

Resol. 47. *An Principes imponentes gabellas licet iustas, super bona Ecclesiasticorum incurrant in excommunicationem Bullæ Cœnæ?* ibid.

Resol. 48. *An Princeps Laicus iuste statuendo pretium legitimum vini vult postea super emptore laico, imponere gabellam, quam extra pretium legale iustum dandum venditori, debeat ipse emptor tribuere pro bono, & necessitate publica, quæritur, an talis gabella sit contra immunitatem Ecclesiasticam?* 36

Resol. 49. *An Princeps possit imponere, & exigere gabellam ab Equitibus D. Iacobi, Alcantaræ, & Calatrauæ?* 37

Resol. 50. *An minister Laicalis Iurisdictionis, possit exercere iurisdictionem circa clericos coniugatos, non in criminalibus sed in ciuilibus?* ibid.

Resol. 51. *An Iudex laicus, possit punire clericum assassinum?* 38

Resol. 52. *An Iudex secularis processans occulte Ecclesiasticum in causa criminali, cum intentione postea processum præsentandi Prælato, faciat contra libertatem Ecclesiasticam, & incidat in excommunicationem Bullæ Cœnæ?* ibid.

Resol. 53. *An Principes possint statuere, ne laici vendant clericis, ne molant, aut coquant panem, vel ne exhibeant aliqua seruitia, & obsequia?* ibid.

Resol. 54. *An Principes, seu ministri Regij, faciendo literas hortatorias ad Episcopos, vt ab aliqua mala determinatione desistant, vt est in vsu in Regno Neapolitano faciant contra libertatem Eccelsiasticam, & incidant in censuras Bullæ?* 39

Resol. 45. *An Laicus sit Iudex competens, quando agitur de possessorio matrimonij?* ibid.

Resol. 56. *An statutum disponens mulierem extra territorium nubentem, cum sua familia priuandam fore hereditate, etsi eisit quæsita, sit contra immunitatem Ecclesiasticam?* ibid.

Resol. 57. *An sit contra libertatem Ecclesiasticam* ...

Resol. 59. ... *pellantur ij qui subditi ... tem Ecclesiasticam, & clerici illis ...*

Resol. 60. *An si Princeps conderet ... contra ... quod clericorum priuilegium continebat, peccet contra immunitatem Ecclesiasticam?* 41 ibid.

Resol. 61. *An Principes statuentes ne in eorum statu, possint ædificari de nouo Ecclesias, & Monasteria, sine eorum licentia, derogent immunitatem Ecclesiasticam?* pag. 42

Resol. 62. *An statuta, quibus cauetur ne quis possessionem apprehendat alicuius Ecclesiæ, vel beneficij sine facultate Principis, vel suorum ministrorum sit contra libertatem Ecclesiasticam?* ibid.

Resol. 63. *An statutum mandans bona Ecclesiæ relicta infra certum tempus vendi, sit contra libertatem Ecclesiasticam?* 43

Resol. 64. *An Principes si per aliqua statuta disponant de his, quæ ad funera, & exequias pertinent, efficiant contra libertatem Ecclesiasticam, & sint excommunicati?* ibid.

Resol. 65. *An quando sumus in dubiis an aliquod statutum, sit contra immunitatem Ecclesiasticam, debeamus opinionem, quæ fauet Ecclesiæ amplecti?* ibid.

Resol. 66. *An Iudex, & minister Regius possit cognoscere causam, cum agitur, vt Petrus v. g. clericus recuperet Ecclesiæ possessionem, a qua est eiectus per vim, vel re ineat beneficij possessionem, in qua ab alio turbatur?* ibid.

Resol. 67. *An sit licitum principibus, & Mastrigratibus laicis, discutere facultates, & potestates alicuius Nuntij, qui in illa Prouincia a Pontifice mittitur?* 44

Resol. 68. *An statuta prohibentia extractionem annonæ videlicet vini frumenti Bladæ, leguminum, & huiusmodi extra territorium deferri, vt conseruetur abundantia in Ciuitate comprehendant clericos, extrahentes eius bona, vel fructus, a suis Prædiis collectos?* ibid.

Resol. 69. *An statuta prohibentia introduci in Ciuitatem vinum recollectum, vel aliud extra territorium, comprehendere Clericos?* ibid.

Resol. 70. *An lex siue statutum, quod aliquis, adiens hæreditatem non facto inuentario teneatur vltra vires hæreditatis comprehendere Clericos?* ibid.

Resol. 71. *An Clericus vendens Vinum, Frumentum, &c. vltra taxam a Principe impositam, possit iustitia sæcularis dicta victualia ei in pœnam tollere, vt a lege statutum est* 45

Resol. 72. *An Iudex Laicus possit ciuiliter, seu criminaliter cognoscere causas aduersus Equites D. Iacobi Alcantaræ, & Calatrauæ?* ibid.

Resol. 73. *An Principes, seu ministri laici possint statuere irritando aliqua iuramenta, quæ in certis contractibus apponerentur?* ibid.

Resol. 74. *An valeat statutum, in quo cauetur, ne filia, vel filius possint contrahere sine consensu patris alias cadant ab hæreditate?* 46

Resol. 75. *An Clerici teneantur, & possint per sæculares Iudices cogi ad reparandam viam ante Domus suas?* ib.

Resol. 76. *An Clericus qui falsa mensura, triticum, vinum, vel oleum vendidit, possit puniri a Iudice sæculari?* 47

** 2 Resol.

... non committenda mollitie, vel fornicatione, teneatur explicare hanc circunstantiam voti emissi post professionem & idem quæritur de Sacerdote, vel Sacris Ordinibus initiato? 109

Resol.10. An vir qui prima vice Virginitatem amisit teneatur hanc sui floris circumstantiam in Confessione aperire? ibid.

Resol.11. An Virgines quando sponte primò fornicantur, teneantur in Confessione istam circumstantiam explicare? ibid.

Resol. 12. An Confessarius, qui carnaliter cognouit pœnitentem, teneatur dictam circunstantiam explicare? pag. 110

Resol. 13. An qui committit V. G. tria fornicationis peccata cum tribus fœminis, teneatur in Confessione dicere se cum tribus fœminis fornicasse? ibid.

Resol.14. An qui furatus est V. G. mille aureos, satisfaciat si in Confessione dicat, surripui rem notabilem? ibid.

Resol. 15. An consuetudo peccandi sit circunstantia aperienda in Confessione? ibid.

Resol. 16. An Prælato percipiente aliquid sub præcepto obedientiæ si subditus non obediat, peccet dupliciter, & teneatur hanc circunstantiam in Confessione aperire? ibid.

Resol.17. An si quis vnica voluntate voluisset plures homines occidere, aut plures ad mulierem accedere, &c. teneatur hanc circunstantiam confiteri? 111

Resol.18. An gestatio reliquiarum in actu venereo, vel illas amasiæ dare, sit circunstantia in Confessione aperienda? ibid.

Resol. 19. An sit circunstantia aperienda in Confessione copula inter coniugatos habita, in loco Sacro? ibid.

Resol.20. An sit circunstantia aperienda in Confessione, si quis haberet copulam in Oratorio alicuius domus, in quo de licentia Episcopi Missæ celebrantur? 112

Resol.21. An Clericus sacris ordinibus initiatus, vel Religiosus, qui in ludo taxillorum, & alearum fraudauit aliquem in notabili quantitate, satisfaciat dicendo in Confessione, se proximum in quantitate notabili fraudasse; an vero teneatur circunstantiam instrumenti, & medij aperire, asserendo illam fraudem fecisse in ludo taxillorum, seu alearum? ibid.

Resol.22. An qui non audiuit Missam in die Dominico in quem incidit festum alicuius Sancti, satisfaciat dicendo in Confessione, se in die festo, semel missa sacrum prætermisisse. Item quæritur, si eodem die duplici titulo, ieiunandum sit? ibid.

Resol.23. Vtrum si qui, furetur propter fornicationem, teneatur hanc circunstantiam finis explicare in Confessione, vel sufficiat dicere furatus sum, & postea per alium actum dicere, habui intentionem fornicandi? ibid.

Resol. 24. An qui cum conscientia erronea fecit aliquid, nec tamen in cogitatione distinxit, an illam actionem facere, esset peccatum mortale, vel veniale debeat in Confessione talem circunstantiam conscientiæ erroneæ, aperire, si postea inuenit non esse peccatum mortale illud quod fecit? 113

Resol. 25. An tactus impudici facti in Ecclesia habeant specialem malitiam sacrilegij mortalis, necessario res iniurias, vocando illos fures, sodomitas, an inquam aperienda sit quantitas, & numerus iniuriarum, & etiam personarum: vel sufficiat accusare se iniuriam grauem intulisse alicui, non explicando iniurias, neque personas? pag. 115

Resol.29. Vtrum ita, vt in superiori casu sentiendum sit, quando quis infert iniuriam pluribus personis, an vero sit necessarium explicare in Confessione numerum personarum? ibid.

Resol.30. An peccatum odij aduersus proximum, non sit peccatum vnius speciei sed plurium, ita vt in confessione pœnitentes teneantur explicare mala volita, verbi gratia, si fuerunt circa facultates, vel circa personam seu circa honorem? 116

Resol. 31. An qui commisit incestum cum matre, vel filia aut sorore, vel nepte, debeat exprimere circunstantiam personæ sibi iunctæ sanguine, vel affinitate naturali, vel legali, aut spirituali: an satis sit dicere, Pollui me peccato incestus duabus vicibus? ibid.

Resol.32. An si quis perpetrauit aliquod delictum carnale in die Iouis sancti, vel eo die, quoad confessionem accessit, teneatur postea in confessione aperire hanc circunstantiam? ibid.

Resol.33. An qui peccauit, alias non peccaturus, ex confidentia obtinendi Iubileum, aut Bullam Cruciatæ, teneatur hanc circunstantiam in Confessione aperire? pag. 117

Resol.34. An confidenda sit circunstantia inductionis ad peccatum, si alter ad peccandum paratus esset: vt si quis fornicaretur cum muliere parata? ibid.

Resol.35. An circunstantia modi in copula coniugali sit in confessione aperienda? ibid.

Resol.36. An si Iudex, vel alia persona publica furto capiat res alienas, quas ex officio custodire tenetur, debeat explicare hanc circunstantiam officij sui? ibid.

Resol.37. An raptus sit circunstantia necessario confitenda, si virgo sponte consentit? ibid.

Resol.38. An si aliquis Ecclesiam confugiat, & intra illam postea ei Iudex auferat arma, debeat Iudex hanc circunstantiam in confessione aperire? 118

Resol.39. An circunstantia durationis temporis sit in Confessione aperienda? ibid.

Resol.40. An testis, qui simul rogatur de pluribus rebus & articulis sub iuramento, & in omnibus mentitur, teneat hanc circunstantiam in Confessione aperire? ibid.

Resol.41. An si Sacerdos in Missa Eucharistiam ab aliis consecratam in peccato mortali multis ministret, debeat hanc circunstantiam explicare? ibid.

Resol.42. An si quis fornicatur, teneatur non solum explicare actum, sed circunstantias, vt tactus, & oscula, &c. quæ subsequuntur copulam? 119

Resol.43. An qui in peccato mortali excipit Confessiones multorum, non solum peccet mortaliter, sed teneatur hanc circunstantiam aperire? ibid.

Resol. 44. An qui commisit aliquod peccatum, cuius periculo se antea exposuit, teneatur explicare hanc circunstantiam in Confessione? ibid.

Resol 45. An qui dixit peccatum, oblitus alicuius circunstantiæ, satisfaciat postea in alia Confessione explicando grauitatem circunstantiæ oblitæ? ibid.

Resol.

nem inuenerim locum sibi vendicet, si Moniales, vel Regulares dent Eleemosynam? p. 94
Resol. 12. Quotnam sint fines, seu causa finales huius Constitutionis Clemen. VIII. p. 94
Resol. 13. Quanam esculenta, & poculenta, possit Religiosus largiri in terminis huius Bulla Clem. VIII. & ad quem valorem ascendere possint? p. 95
Resol. 14. An Religiosi recipientes in Monasteriis aliquem, non occasione transitus, vel deuotionis, sed recreationis causa, incidant in pœnas huius Constitutionis Clem. VII. p. 95
Resol. 15. An donatio remuneratoria sit prohibita in hac Bulla, ita vt Religiosus seu Monialis largiendo aliquod donum in remunerationem, contraueniat huic Constitutioni? p. 95
Resol. 16. An Religiosi, & Moniales possint largiri, non solum dona aquipollentia meritis, sed etiam vltra? pag. 96
Resol. 17. An Moniales cum licentia Abbatissa, seu Prelati, possint prabere Confessario, vltra usitū stipendium assignatum, aliquid amplius? p. 96
Resol. 18. An si Religiosus, largiatur munera alteri Religioso, incidat in pœnas huius Bulla? p. 96
Resol. 19. An Religiosus de annuis redditibus ex Superioris licentia, ad suum vsum concessis, sine aliqua restrictione, possit libere parcius viuendo, aliis donare? p. 96
Resol. 20. An quando Religiosi, inter se largiuntur munera de rebus minimis, necessarium sit, habere licentiam expressam, & in scriptis suorum Superiorum? pag. 97
Resol. 21. An dictam licentiam, debeat Religiosus sēper habere, quoties vult donare? p. 97
Resol. 22. Vtrum Abbatissa possit concedere licentiam donandi Monialibus, quam potest Pralatus Religiosis? pag. 97
Resol. 23. Vtrū milites D. Iacobi Alcantara, &c. includantur in hac Bulla, ita vt sit illis interdictum donare? pag. 97
Resol. 24. An liceat, aliquid dare proprio loci ordinario ex causa benedictionis, vel susceptionis habitus Regularis, aut Professionis Monialium? p. 98
Resol. 25. An in hac Bulla prohibeantur donationes, qua sunt partus intellectus, vt conciones, lectiones, & huiusmodi scripta? p. 98
Resol. 26. An Religiosus, qui ab externis suis deuotis nummos accipit, & inscio Pralato necessarios libros emit, peccet peccato proprietatis, & contraueniat nostra Constitutioni? p. 98
Resol. 27. An nouitij includantur in hac Bulla, sub nomine Religiosorum? p. 98
Resol. 28. An Religiosus possit sine licentia Prelati, & sine contrauentione voti paupertatis, & huius Bulla, largiri suam rationem, seu pitantiam? p. 98
Resol. 29. An Religiosus peccet contra votum paupertatis, & contra Bullam Clem. VIII. si absq; Superioris licentia accipiat pecuniam vt ipse liberè disponat in Eleemosynam, nomine eius qui dedit? p. 99
Resol. 30. An Religiosus, qui sine licentia Prelati, solet sumere aliqua bona Monasterij, pertinentia ad cibum, & potum; infringit votum Paupertatis? p. 100
... Bulla? p. 101
Resol 34. An Religiosus paulatim modica accipiens, vel expendens sine Superioris licentia, peccet mortaliter, & teneatur ad restitutionem? p. 102
Resol. 35. An si Religiosus ad proprium vsum accipiat paulatim comestibilia, si perueniat ad quantitatem notabilem, peccet mortaliter, & teneatur ad restitutionem; p 103
Resol. 36. Quanam quantitas requiratur, vt ea sine licentia Superioris vsurpata à Religioso, ad peccatum mortale deueniatur? 103
Resol. 37. An Religiosus sine peccato possit commodare, & mutuo dare aliqua, qua ipsi ad vsum permissa sunt. pag. 103
Resol. 38 An Religiosus possit commutare etiam cum secularibus aliquas res, quando nullam iacturam patitur Conuentus? p. 104
Resol. 39. An Religiosus possit prabere aliquod munus Religioso eiusdem Monasterij? p. 104
Resol. 40. An Religiosus peccet contra paupertatem, sumendo aliquam rem, ex loco publico, pro vsu temporali vt deinde in eumdem locum restituat? p. 104
Resol. 41. An si aliquis Religiosus, accipiat ab amico, aliqua commestibilia, peccet contra votum Paupertatis? p. 105
Resol. 42. An Religiosus possit recipere aliquid sine licentia Superioris si habeat intentionem petendi dictam licentiam, priusquam expendat illud? p. 105
Resol. 43. An frangat votum Paupertatis Religiosus, qui petit ab amico, vt deponat pecuniam penes aliquem, vel apud ipsummet Religiosum, vt quando opus erit petat facultatem vtendi à Superiore Prelato? p. 105
Resol. 44. An Religiosus furans aliquid notabile ad vsum fratris particularis, vel alicuius secularis, incurrat in casum reseruatum in decreto Clem. VIII. p. 105
Resol. 45. An saltem superior, in tali casu, possit reseruare illud furtum, quatenus est peccatum proprietatis? 105

TRACTATVS VII.

De circunstantiis aggrauantibus non necessario explicandis in Confessione.

RESOL. 1. An circumstantia notabiliter aggrauantes, sint in Confessione à pœnitentibus aperienda? pag. 106
Resol. 2. An qui contra naturam peccauit cum mari, vel fœmina, vel cum bestia diuersa speciei debeat explicare circumstantias maris, vel fœmina, aut bestia huius, vel alterius generis? p. 107
Resol. 3 An mulier peccanti cum Sacerdote Religioso, satis sit dicere, se commisisse sacrilegium cum Sacerdote, vel initiato sacris Ordinibus? p. 107
Resol. 4. Vtrum Sacerdos, vel Religiosus professus satisfaciat in Confessione si dicat se violasse votum castitatis, non manifestando votum solemne quod habet? p. 107
Resol. 5. An sponsus, vel sponsa de futuro, & cum eis carnaliter se commiscentes, teneantur istam circunstantiam explicare? p. 107

** Resol.

Resol. 3. *An criminosi tam emendati, sint vigore edicti denunciandi? pag.* 77

Resol. 4. *An filius teneatur denunciare Patrem Hæreticum? pag.* 78

Resol. 5. *An uxor, & frater teneatur denunciare maritum, & Fratrem hæreticum? pag.* 78

Resol. 6. *An Filius, Vxor, & Frater teneatur denunciare Patrem, Maritum, vel Fratrem perpetrantem crimina, extra hæresim formalem? pag.* 78

Resol. 7. *An quis teneatur denunciare, si ex denunciatione timeat damnum notabile in vita, fama, & bonis externis? pag.* 78

Resol. 8. *Vtrum quis teneatur denunciare seipsum? pag.* 79

Resol. 9. *An saltem, dicti criminosi teneantur denunciare complices? pag.* 79

Resol. 10. *An quando edictum fundatur in præsumptione, & ego scio præsumptionem in tali casu deficere, teneat ad denunciandum? pag.* 79

Resol. 11. *An si Confessarius à fœmina sollicitatus, consentiat ad actus turpes, & sermones inhonestos, sit ab aliis, qui hoc sciunt, denunciandus? pag.* 80

Resol. 12. *An Confessarius, qui sollicitauit adolescentem in Confessione, sit denunciandus? pag.* 80

Resol. 13. *An Confessarius, qui in Confessionario, vel in alio loco sub prætextu Confessionis, non tamen Confessionis sequuta, sollicitauit fœminam, sit denunciadus? pag.* 81

Resol. 14. *An Confessarius, qui ante, vel paulo post Confessionem, fœminam sollicitauit, sit denunciandus? pag.* 81

Resol. 15. *An si Laicus, vel Clericus occultè ponat se in loco confessionibus deputato, & inter Confessionem fœmina, illam sibi sollicitet, sit denunciandus? pag.* 81

Resol. 16. *An dictus Laicus, vel Clericus saltem quia simulauit se sacerdotem esse, si sollicitauerit fœminam in Confessione, non tamen illam absoluendo, sit Inquisitoribus denunciandus? pag.* 81

Resol. 17. *An sit denunciandus Sacerdos, qui non habens facultatem audiendi Confessiones ab ordinario sollicitat fœminam in Confessione, fingens se habere talem potestatem? pag.* 82

Resol. 18. *An si fœmina, sine vllo ordine ad Confessionem, loquatur cum Confessario de negotiis in Confessionario, & interim ab ipso sollicitetur, an sit dictus Confessor denunciandus? pag.* 82

Resol. 19. *An Confessarius, qui in Confessione vrget pœnitentem de prostituenda sibi, vel aliis filia consanguinea, amica, &c. sit denunciandus? p.* 82

Resol. 20. *An Confessarius sollicitans fœminam non ad turpia, & inhonesta, sed ad alia peccata, sit denunciandus? pag.* 82

Resol. 21. *Vtrum Confessarius contrauenientis huic Constitutioni Gregor. XV. & aliorum Pontificum ex paruitate materiæ sit excusandus, vel denunciandus?* 83

Resol. 22. *An mandans Confessario, vt sollicitet pro se pœnitentem, denunciandus sit? p.* 83

Resol. 23. *An mulier sollicitans Confessarium, sit ab ipso, vel ab aliis, qui hoc sciunt, denuncianda? p.* 83

Resol. 24. *An si aliquis sub sigillo naturali, sciat ab aliquo mulierem fuisse sollicitatam a tali Confessario, te-* 84

Resol. 28. *An hoc crimen sufficienter probetur per testimonia duarum fœminarum? p.* 85

Resol. 29. *An Episcopi possint cognoscere de hoc crimine, ita vt aliquis penes ipsos, possit Confessarium sollicitantem denunciare? p.* 85

TRACTATVS V.

De Absolutione ab hæresi, & aliis delictis pertinentibus ad Tribunal Sancti Officij.

RESOL. 1. *An Confessarius virtute Anni Iubilei possit absoluere ab hæresi occulta? p.* 86

Resol. 2. *An Episcopi possint absoluere ab Hæresi occulta, vigore Concilij Tridentini? p.* 86

Resol. 3. *An Inquisitores habeant facultatem absoluendi ab hæresi? p.* 87

Resol. 4. *Qui facere debeat hæreticus occultus, qui absolutionem ab Episcopo, vel Inquisitore obtinere non potuit? p.* 87

Resol. 5. *An quilibet Sacerdos, etiam Parocho præsente, possit in articulo mortis hæreticum absoluere? p.* 87

Resol. 6. *An Prælati regulares, possint absoluere suos subditos ab hæresi occulta?* 88

Resol. 7. *An Confessarius virtute Bullæ Cruciatæ, possit absoluere a casibus contentis in Edicto DD. Inquisitorum, hæresi tantum excepta? p.* 89

Resol. 8. *An Regulares virtute suorum Priuilegiorum, possint etiam absoluere à casibus contentis in Edicto dictorum Dominorum Inquisitorum? p.* 90

TRACTATVS VI.

De paupertate Religiosa super Bullam Clem. VIII. de largitione munerum.

RESOL. 1. *An ista Bulla sit vsu recepta, & adhuc obliget ad sui obseruationem? p.* 91

Resol. 2. *An in ista Bulla Summus Pontifex, condat nouum ius circa largitiones munerum Religiosorum?* 91

Resol. 3. *An cognitio quantitatis muneris largiendi, spectet etiam ad Capitulum Generalem? p.* 92

Resol. 4. *Quanti valoris debeant esse munera, vt licitè fiant, & non sint contra hanc Constitutionem? pag.* 92

Resol. 5. *An si religiosus sine licentia sui Prælati, præbeat munusculum duorum aureorum, incidat in pœnas huius Constitutionis? p.* 92

Resol. 6. *An monialis, seu Religiosus cum licentia sui Prælati possit facere amico, seu cognato corporalia magni valoris, vel Picturam, & non incidere in pœnas huius Constitutionis? p.* 92

Resol. 7. *An Religiosus possit dare leuiora alterius generis, licet non sint de leuibus comestibilibus, & ad deuotionem pertinentibus concessis in hac Bulla; & an casus excepti in hac Bulla, extendantur ad alios similes? p.* 93

Resol. 8. *An Religiosus qui non acceptat aliquod munus, sed rogat vt detur amico, seu consanguineo, depeccet contra Paupertatem, & contra hanc Bullam? pag.* 93

Resol.

INFORMACIONVM DE cisionum & responsorum Iuris Centuria.

AVTHORE GOMEZIO LEONIO, HISPAlensi, in Regio supremoq; Auditorio Hispali Aduocato.

¶INVICTISSIMO, AC SERENISSIMO PRINcipi PHILIPPO II. Hispaniarum, Indiarum, Neapolis, Siciliæq; Regi iustissimo, &c. .D.

HISPALI.

¶EXCVDEBAT PETRVS MARTINEZ à Bañares Typographus, prope monasterium Diui Pauli.

Anno. M. D. LX.IIII.

ON PHELIPE por la gracia de dios Rey de Castilla, de Leon, de Aragon, de las dos Sicilias, de Hierusalem, de Nauarra, de Toledo, de Valencia, de Galizia, de Mallorcas, de Seuilla, de Cerdeña, de Cordoua, de Corcega, de Murcia, de Jaen, de los, Algarues de Algezira, de Gibraltar, duque de Milan, conde de Flandes y Tyrol. &c. Porquanto por parte de vos el Licenciado Gomez de Leon vezino dela ciudad de Seuilla nos fue hecha relacion que vos aueys hecho vn libro yntitulado Informacionum Decisionum, & Respõsorum iuris Cẽturia. El qual era muy vtil & prouechoso. Y nos suplicastes os diessemos licencia y facultad para que lo pudiessedes imprimir & vender, mandando que por el tiempo que nuestra merced y voluntad fuesse otra persona alguna no lo pudiesse imprimir ni vender, o como la nuestra merced fuesse. Lo qual visto por los del nuestro consejo se hizieron las diligencias que la prematica por nos nueuamente hecha dispone. Y fue acordado que deuiamos mandar dar esta nuestra carta para vos en la dicha razon, y nos tuuimos lo por bien. Y por la presente damos licencia y facultad a qualquier impressor destos nuestros reynos, para que pueda imprimir el dicho libro, sin que por ello caya, ni incurra en pena alguna. Con que despues de impresso no se pueda vender, ni venda, sin que primero se trayga al nuestro consejo juntamente con el original que enel se vio, que va rubricado & firmado enel fin del del licenciado Mercado, paraque se vea si la dicha impression esta conforme al original y seos de licencia para lo poder vender, y se tasse el precio q̃ por cada volumẽ vuleredes de auer, so pena de caer & incurrir en las penas cõtenidas enla dicha pregmatica y leyes de nuestros reynos. Dada en Madrid a nueue dias del mes de Diziẽbre, de 1563. Años.

El Marques. El doctor Diego Gasca. El licenciado Espinosa.

El licenciado Jarana. El licenciado Atiença.

¶ E yo Pedro del marmol escriuano de camara de su Catholica Magestad la fiz escreuir por su mandado, con acuerdo delos de su consejo.

Registrada
Martin de Vergara.

Martin de Vergara por Chanciller.

El Rey.

Por quãto por parte de vos el Licẽciado Gomez de Leõ, vezino y abogado de la ciudad de Seuilla nos fue hecha relacion que vos auiades hecho vn libro, intitulado Informacionũ de cissionum iuris centuria. El qual era muy vtil y prouechoso: y nos suplicastes lo mandassemos ver y examinar, y dar os priuilegio para que lo pudiessedes imprimir, y vender por el tiẽpo que fuessemos seruido Lo qual visto por los del nuestro consejo, y como por su mandado se hizieron las deligencias que la prematica por nos hecha sobre la impressiõ de los libros dispone. Por hazeros biẽ y merced fue acordado que deuiamos mandar dar esta nuestra cedula, en la dicha razõ. y por la presente vos damos licencia y facultad, para que por tiẽpo de seys años primeros siguientes: que corren y sequentã desde el dia dela fecha desta nuestra cedula en adelãte, vos o la persona que vuestro poder ouiere, podays imprimir y vẽder el dicho libro, que desuso se haze mencion: con que antes que se venda se impriman las enmiẽdas, y errores que estan sacados, y firmados del Licenciado Mercado corrector de libros. y mandamos que durante el dicho tiempo, persona alguna sin vuestra licencia no lo pueda imprimir ni vender: sopena que el que lo imprimiere y vendiere, aya perdido y pierda todos y quales quiera libros, y moldes que del huuiere y traxere a vender en estos nuestros reynos. y mandamos que podays vender cada volumen del dicho libro: en quatro reales. y mandamos a los del nuestro consejo Presidẽtes y Oydores d las nuestras audiencias Alcaldes, alguaziles de la nuestra casa y corte y chancillerias: y a todos los Corregidores Assistente Gouernadores Alcaldes mayores, y ordinarios, y otros juezes y justicias qualesquier, de todas las ciudades villas y lugares de los nuestros reynos y señorios Assi a los que agora son como a los que seran de aqui adelante: que vos guarden y cumplan esta nuestra cedula y merced que assi vos hazemos y contra el thenor y forma della vos no vayan ni passen: ni consientã yr ni passar por alguna manera, sopena de la nuestra merced, y de diez mil marauedis para la nuestra camara. Fecha en Madrid, a veynte y nueue dias del mes de Agosto de mil y quinientos y sessenta y quatro años.

Yo el Rey.

Por mandado de su Magestad.
Francisco
de Erasso.

Inuictissimo, ac serenissimo Principi Philippo .II. HISPANIARVM, INDIARVM, Neapolis, Siciliæq; Regi, Archiduci Austriæ, Brabantiæ, Burgundiæ, Mediolaniq; Duci. Flandriæ comiti. &c. Gomezius Leonius Hispalensis, perpetuam fœlicitatem & beatitudinem exoptat.

Etus iam olim fuit consuetudo scribentium plurimorum, Princeps Augustissime, vt opera sua, vigilias, lucubrationesq; suas Imperatoribus, regibus, cæterisq; principib9, & mundi dominis dedicarent. Sic Aristoteles, Alexandro illi Magno, Plinius, & Plutarchus, Traiano, cōpluresq; alij hoc ipsum factitarunt. Reputantes nimirum, eam esse scientiæ, & litterarum dignitatem, vt summos etiam principes, & monarchas deceat. Quódq; non minus gratum exhibere ipsis ministerium existimandus sit, qui librum, perpetuo fortassis duraturum, nomenq; suum immortale effecturum, ipsis dicatum offert. Quám qui æquum, aut elephantum, aut eiusmodi munera breui periturа representet. Quod sanè in libris, & operibus ad iuris, & iustitiæ cognitionem pertinentibus multo iustius quadrare, affirmādum erit. Multoq; cōuenientius in tua serenissima Maiestate, Princeps iustissime. Qui inter tot excellentiæ, splendorisq; tui radios fulgentissimos, titulosq; celeberrimos, iustitiæ, æquitatisq; vindicem vnicum, assertoremq; summum te publice profitearis. Idq; re ipsa, & opere assiduo præstes. De quo, cum innumera cotidie tua celsitudo mundo exhibeat documenta, quæ nulla possint scriptura complecti. Illud saltem silentio prætereundum non erit, quod tua Catholica Maiestas, hisce diebus, & temporibus, in catholicæ, fidei & christianæ religionis negotiis exemplum ædidit. Cum flagrante vniuersi penè orbis christiani hæreticæ prauitatis incendio, inq; Hispanias nostras scintillas quasdam iam emittente, sanctissima indignatione succensus, factumq; illud acerrime ferens, in eiusmodi criminis reos, á summis vsq; ad minimos, in ipso tuæ serenissimæ Maiestatis cōspectu gladio vltore seuerissime vindicasti. Vnde &

ditioni tuæ amplissimæ perpetua tranquillitas reddita, & cæteris christiani orbis partibus ingens exhibitum est documentũ, & exẽplum. Præter id, quòd à multis iam annis in generali fidei catholicæ concilio iungendo, sustinendo, perficiendoq́ totus ardenti desiderio, conatuq́ verseris. Summo erga christianam religionem amore, zæloq́ inflammatus sanctissimo. Vnde spes nos certissima fouet, breui futurum, vt tuis auspicijs, præsidioq́ tutissimo ecclæsia ipsa catholica suo nitori, splẽdoriq́ plenissimé restituatur. Nulli igitur iustius, aut conuenientius liber iuris, & iusticiæ documenta cõtinens, quam Regi iustissimo dicandus erat. Nec fuit præterea, cur muneris paruitas ab hoc proposito deterreret. Cum Regia Maiestas, cui nihil pro ipsius dignitate possit offerri, subditorum munuscula qualiacumq́ aspernari minime soleat. Non tam donum ipsum, quam offerentis animum considerans. Diuinã etiã in hoc maiestatem in terris repræsentans. Suscipe igitur Rex excellentissime exiguum hoc nostræ Mineruæ munusculum, qua soles animi benignitate, ac humanitate. Deus optimus maximus cõcedat tuæ serenissimæ maiestati, diutissimè, ac fœlicissimè viuere. Et tandem in regno illo cœlesti perpetuo regnare. D. in tua, hac celeberrima ciuitate Hispali. XXXI. Maij. Anno. M. D. LXIIII.

Author Lectori.

Vm plures repetiãtur ab Hispanis nostris in iure, æditi libri, paucos certe, immò neminem inuenire licebit, qui in hoc scribendi genere versati fuerint. Cũ tamẽ non minima sit hæc iuuãdi studia pars, aut parũ emolumenti allatura, tam iudicibus, quàm aduocatis, & in omni negotiorũ genere. Vtilissima certe sunt, fateor, quæ à plærisq́ nr̃æ nationis hominibꝰ scripta cõspicimus, in repetitionibus, expositionibus, commentarijs, cæterisq́ quibuscũq́. Sed nec etiã negari debet, hoc genere informacionũ, et allegationũ in negotijs contingentibus, veluti aureo illo Sybillæ ramo, studiosos quasi manu duci, ac reduci, & in tuto collocari. Nec enim ita certiorẽ facit orbis, & similiũ rerũ in tabula depictarũ figura, quàm si ipse illa oculis pedibusq́ gradiaris. Nec tãtũ sufficiet assidua illa in scholis & libris disputatio, nisi etiã vsui & praxi cõmuni alios applicuisse, & adaptasse cõspexeris, ipseq́ adaptare didiceris, & iudicũ sentẽtijs, quid illa valeant, experiaris. Vnde benescriptũ reliquit ille, quæ in scholis addiscuntur, in foro & palacijs digeri. Accedit etiam

his, quòd nec nostræ leges, consuetudinesq́; praxisq́; in eis assidua huius nostri regni in iudicijs, & negotijs, ipsæq́; iudicum sententiæ sint omnino pœnitendæ, aut silentio prætereũdæ, immò cum quibusuis alijs, ne quid amplius dicam, cõferẽdæ. In cuius rei testimoniũ, cũ plurima adduci possent, vnum pro multis sufficiat. Libertas scilicet illa iudiciorum quæ in Hispania nostra iã olim versatur, & regnat, pro sanctitate & iustitia inuictissimi, ac clemẽtissimi principis regis nr̃i Philippi, Augustissimiq́; patris Caroli quinti Cæsaris, aliorũq́; regũ antecedẽtiũ, qua iudices liberrime, & intrepide quod sentiũt, pronunciant, etiã cõtra ipsius regis patrimoniũ, & in eius causis, ipso præsente, & id expetente, & si quando aliter fiat, seuerissime vindicante. Quod sanè cum in toto hoc regno constantissime adseruetur, nisi valde fallor, in nostra hac aliarũ omnium celeberrima ciuitate Hispali maximam profectò vim obtinet ac firmitatẽ, & semper obtinuit. In qua, vt iudices inferiores omittamus qui & ipsi rectè pronũciãt, aut si humanitus in aliquo deficiant, per supremos ipsos regij auditorij cẽsores eodẽ ferè die & hora dirigitur, & emẽdatur, eisdem supremis iudicibus causarũ ciuiliũ, & criminaliũ, nihil inueniri potest, aut iustius, aut æqui⁹, aut magis eruditũ, cõsũmatũue. Vnde singula sũma cũ æquitate & iustitia cotidie decisa prodire, omnibus est plusquã manifestũ. Ex quo etiã fit, vt ex hoc clarissimo consessu viri scientia, & moribus, omniq́; splendoris genere ornatissimi passim eligãtur, & cooptẽtur, ad cõsilia suprema, & secretiora nr̃i regis serenissimi, & vt alijs supræmis tribunalib⁹ huius regni, ipsi præsint, eaq́; regãt, dirigãt, & gubernẽt, similiaq́; munera obeãt, ipsis etiã nil tale expetẽtibus, neq́; id agẽtibus. Vnde cũ apud tã strenuos duces per tot annos militauerim in aduocationis munere, nõ abs re me facturũ existimaui, si aliqua ex eorũ gestis io vsum & exemplũ aliorũ in mediũ proferrẽ. Maxime autẽ hæc, in quibus non aerem verberando, vt aiunt, neq́; iniqua, aut iniusta, sed æquissima, ac iustissima, vt mihi quidẽ videbatur, postulãdo, victoriã maxima ex parte semper reportauim⁹. Quo etiã nomine hæc nostra qualiacũq́; cõmendatiora fore augurari certo possũ. Præter id, quód tãtis viris placuisse cõspicerẽ, alijsq́; cõplurib⁹, quorũ cõsilio, & hortatu, opere pri⁹ ab ipsis pspecto, & meo rogatu examinato, id ipm fui aggress⁹. Quod si me omnino mea in hoc fefellerit spes, illud saltẽ me cõsecuturũ certo scio, vt alij ad meliora huius generis in publicũ proferẽda inuitẽtur. Tu autẽ, amice lector si qd in his boni, cõmodiuè repire cõtigerit, Deo optimo maximo á quo bona omnia pcedũt, referto, cætera autẽ humanitus corrigito.

Petri .M. Iuris consulti, in laudem operis EPIGRAMMA.

Vi cupis implicitos legum dissoluere nodos,
Abdita qui iuris vis reserare sacra,

¶Hæc lege, quæ mira tradit Gomezius arte.
Quæ nusquam inuenies sic resoluta reor.

¶Ille quidem potuit, multis extendere verbis
Scripta, sed hac placuit cum breuitate sibi.

¶Adducant alij verborum examina, cartas
Et repleant dictis, ac sine fine, finas.

¶Hunc quid seruandum, quod tu communiter vsu
exercere vales, tradere conspicies.

¶Legibus id suadens, aut canone, cætera nusquam.
Curauit sedulo. Certior vnde manes.

Ante omnia testor manifeste, quæcumq; in hoc libro scripta sunt, consentanea me velle, vt sint, sacrosanctæ fidei catholicæ, et crhistianæ religioni, traditionibusq; sanctissimæ matris ecclæsiæ. Cuius etiam censuræ, & correctioni cuncta hæc subijciuntur.

In nomine sanctißimæ Trinitatis Patris ET FILII, ET SPIRITVS SANCTI. AMEN.

¶I

¶FACTVM.

Oannes. V. vxorem duxerat Vlysipone ciuitate Lusitaniæ insigni. Vnde relicta ea, duobusq́ ex ipsa liberis, Romã venit. Ibiq́ cognita quadam alia, cum ea in hanc celebrem Hispalim vrbem venit. Mutatoq́ dictæ concubinæ nomine vxoremq́ ipsam suam simulans, post longam cum ipsa cohabitationẽ in indiám maris Oceani peruenit. Ibiq́ cũ ea vxorio nominẽ diu cohabitauit, vsq́ ad eius fœminæ mortem. Et demum dictæ vxoris Lusitanæ, liberorumq́ cõmunium reminiscens, litteras ad ipsam dedit post multos annos vt ad eum, vnà cum filijs statim proficiscatur. Quæ longa iam senectute & infirmitate depressa, cũ iter immensum aggredi non sit ausa, filium cõmunem, cui solus erat superstes, vnà cum eius vxore ac filijs ad maritum misit. Qui ad patrem veniens honorifice exceptus vtq́ talis filius ab eo nominatus, habituq́, decessit. Relicto ex se filio. Quem dictus Ioannes. V. auus ad extremum vitæ perueniens vniuersalem hæredem in suo testamento instituit in omnibus bonis, in coq́ declarauit dictam concubinæ consuetudinem, contubernium non matrimonium fuisse. Ex eo facto lis non parua secuta est inter dictæ concubinæ hæredem, & vxorem Lusitanam super dimidia parte bonorum durantę matrimonio quæsitorum, quæ summam quindecim mille ducatorum excedebat. In qua post longam disceptationem, & duas sentencias in fauorem dictæ concubinæ latas, postrema septem supremorum iudicum auditorij Hispalensis sentencia pro dicta Lusitana pronunciatum & obtentum fuit, me pro ipsa patrocinante, cum prius in vna, & rursus in alia iudicum aula varijs sententijs negotium fuisset agitatum. His autem & similibus apud iudices allegationibus sum vsus.

¶ SVMMA.

Vre Lusitaniæ contracto matrimonio bona fiunt communia inter coniuges. nu. 1.

¶ Locus contracti matrimonij inspicitur iure Hispaniæ, in dotis, et aliorum bonorum restitutione. nu. 2.

¶ Dictum testis, vltra contenta in articulo interrogationis quando valet. nu. 3.

¶ Testes deponentes de pertinentibus ad negotium, dicuntur deponere de ipso negotio. nu 4.

¶ Testis, etiam parte non petente tenetur deponere, quidquid scit de ipso negotio. nu. 5.

¶ Cohabitatio, procreatio & educatio filiorū & fama publica quando probent matrimonium. nu. 6. & 7.

¶ Quando agitur de probando secundum matrimonium contra primum, liquidissima probatio requiritur. nu. 8.

¶ Assertio aut negatio parentum filijs non nocet. nu. 9.

¶ Etiam si coniuges simul non habitent, bona quæsita sunt communia. nu. 10.

¶ Inter coniuges bona quæsita communicantur sine aliqua apprehensione corporali. nu. 11.

¶Facto diuortio ob seuitiã viri, vxori quęritur dimidia pars bonorum, nu. 12. idem si eam expellat sine causa. nu. 13.

¶Si vnus ex socijs renunciet societati malitiose, alijs non nocet, idem de vxore. nu. 14.

Q uissimi simul ac sapientissimi iudices, Pro parte Leonoris. F. Lusitanæ adducuntur, & faciunt sequentia:
Primo fundari satis ius suum in probationibus pro ea factis, ex quibus constat matrimonium, de quo agitur, reuera intercessisse inter ipsam & dictum Ioannem. V. vnde dimidia pars bonorum omnium, de quibus agitur, ad ipsam pertinet. Tam iure huius nostri regni, quo quæsita durante matrimonio sunt communia iuxta vulgaria, quam iure & consue-
1 tudine regni Lusitaniæ, & vbi disponitur, & seruatur, quod statim contracto matrimonio bona omnia fiant communia inter coniuges. Vt refert Doctor de figura in l. vnum ex familia. §. sed si fundum. fol. 16. colu. 2. versi. ex quo ego infero & Doctor Castillo in. l. 14. Tauri in verbo. puedan in fi. Vbi etiam tradit consuetudine Regni Aragonum idipsum obseruari. Lege au-
2 tẽ. 24. titu. 11. part. 4. & disponitur, vt inspiciatur locus contracti matrimonij in exactione dotis, & bonorum mariti & vxoris.

¶Nec obstat oppositio contra testes, quod deponant vltra contenta in articulo interrogationis contra tex. expressum in. c. de testi-
3 bus. de testi. cũ similibus. & Nam id habet locum quando deponerent testes omnino diuersa ab ipso articulo, vt si producti ad probandam declinatoriam iudicij, super causa principali difurerent. Quod aperte prohibetur in. d. c. de testibus. de testi. ¶ Ibi inducti ad exceptionem dilatoriam probandam, cum super ea tantummodo iurauerint. &c. Et ita notant & intelligunt Abb. & Docto. communiter in. d. c. de testibus.

¶Quod etiam confirmatur doctrina singulari Ange. in. l. Iam dubitari. ff. de hære. Insti. quem referunt & sequntur Alexan. & alij
4 in. l. 1. ff. si cer peta. Vbi Iaso. nu. 44. quod & testes deponentes

de pertinentibus ad negotium, de quo agitur, dicuntur deponere de ipso negotio, ad quod adducuntur. Idq; maxime in nostro casu obtinet, cum in articulo contineatur vt deponant id, quod sciunt de ipso negotio. Praesertim iuxta doctrinam Bartu. in l. Si duo pa troni. §. Idem Iulianus. nu. 8. de iure iu. quod si testis iurauit dicere veritatem super tota causa, & illud quod dicit vltra articulum face tet ad causam valebit eius depositio. Idem Bartu. & doctores communiter in l. momentaneae. C. qui legiti. perso. Specu. de teste. §. 1. versi. item quod deposuit super alio. Et versi. seque. refert & sequitur Hipoli. in. l. 1. §. Diuus Antoninus. nu. 2. de questio. fol. 28. in paru. Cum multis similibus.

5 ¶Pro quo etiam facit doctrina Abba. quem sequntur alij ibi in. d. c. de testibus. de testi. nu. 6. & quod testis productus ad totum negotium, vel simpliciter ad causam, de qua agitur, tenetur deponere quidquid nouit de ipso negotio. Notat glos. in. c. quia circa cum concordan. ibi de priuileg. glo. & doctores communiter. in. c. fraternitatis de testi. Idque maxime locum habebit iure huius nostri regni quo iudices inspecta veritate iudicare tenentur.

6 ¶Confirmatur etiam haec pars ex eo, quod matrimonium non solū probatur per supradictos testes inter ipsos intercessisse, sed etiam multis alijs id conuincitur, & scilicet diutina cohabitatione, filiorum procreatione & educatione, ipsorum publico in ecclesia baptismate, dictorum etiam coniugum publica assertione, famaq; & opinione communi. in. c. illud. vbi notat Abba. & Doctores communiter de presumptio vbi de diutina cohabitatione, & fama opinioneq; communi. tex. in. c. 2. de clandesti. desponso. vbi notat Abba. num. 3. post alios, quod simplici coniugum assertioni stetur in matrimonio. Facit optime glo. in. l. penu. C. de fideiusso. in glo. fina. ex qua ibi Bald. notat, quod si vir & foemina deprehendantur simul, & coofiteantur se esse coniuges, eorum dicto statur. Idem notat Bartu. per illam glo. in. l. vni. C. de confes. colu. 7. versi. fuit quaestio. Alexand. consi. 1. vol. 5. col. 5. Barba. consi. 26. lib. 4. vbi de baptismo filiorum & sacramentorū receptione, cohabitatione, assertioneque coniugum.

¶Pro quo etiam facit optime doctrina elegans Innocen. in. c. veniens, de verbo. signi. col. 2. quod quando causa non agitur inter principales ipsas personas, sed inter tertios alios, sufficiat probare communem opinionem. Vt in eo qui habebatur pro prælato, vel pro notario communiter. Idem dicendum videtur hoc casu, cum non tractetur de matrimonio constituendo inter coniuges ipsos, sed inter alios super eiusmodi bonis.

¶Nec his oberit alterius partis probatio de fama publica opinione, communi coniugij cum ipso Ioanne. V. longa cohabitatione,
8 tractatu inter sese, assertioneq́ ipsorum de coniugio. Cū agat de probatione secundi matrimonij contra illud primum. Quo casu non sufficiunt aut præsumptiones, aut insignia illa, notat Abb. vnice vbi alij in. c. super eo de eo qui cogno. consangui. vxo. su. Bal. consi. 48. lib. 2. quo casu requiruntur liquidissimæ probationes ad exclusionem primi matrimonij, & probationem secundi, cum habeat presumptionem contra se, vt notat Vincent, quem refert & sequitur Abb. ibidem in. c. 2. de clandesti. desponsa. nu. 2. idem Abb. in. c. quia verissimile de presumptio. Roma. singula. 619. tu audiuisti. vbi plene. Deci. consi. 133. pri. volu. Præsertim cum pro ipsa nullus testis deponat de matrimonio, & cohabitatio etiam per mille annos illud non inducat in. c. illud de presumptio. vbi Abb. & Doctores communiter, post glo. ibi Bal. in. l. in libere. ff. de rit. nupti. Decius in regu. nuptias de regu. iu. cum alijs. Maxime cum constet dictam concubinam cum alio antea contraxisse matrimonium, nec de eius morte appareat.

¶Non obstat etiam quod in suo testamento dictus Ioannes. V. filium communem suum, & dictæ Leonoris. F. Lusitanæ naturalem suum filium nominauerit nam homo, qui litteras nesciebat, ita nominasse, credendus est, ac si dixisset, eum veré & naturaliter, & non falso dictum fuisse suum filium, aut ficte. Quemadmodum etiam vulgari idiomate dicimus regem naturalem, cum qui vere rex est, sine aliquo dubio aut controuersia, & sic de alijs similibus.
9 Præter id quod affirmatio aut negatio parentū filijs nocere non solet in. c. officij de pœni. & Remi. vbi Abb. & Doctores communiter, per Bart. & Doctores in. l. filium de ijs qui sunt sui, vel

ali. iu. per Doctores in. l. miles. §. defuncto. de adulte. cum multis simili.

¶ Nec prædictis etiam aduersatur, si opponatur non cohabitasse
simul dictos coniuges, quòd videtur requiri ad hoc vt bona cons-
tante matrimonio quæsita fiant cõmmunia inter ipsos, iuxta. l. 1. tit.
3. lib. 3. fori. cum alijs. ibi. de consuno. Nam iuxta leges & consuetu-
dines Lusitaniæ supradictas, quibus standum est hoc casu, vt in. d.
10 l. 24. tit. 11. part. 4. id non requiritur, nec etiam iure huius nostri
Regni. Maxime autem cum constet culpa, & absentia ipsius ma-
riti cesasse inter ipsos cohabitationem, quo casu vxori ad huc quæ
ritur dimidia pars talium bonorum, & ita in hoc themate affirmat
expresse Doctor de Palaciorru. vir omni laude dignissimus, in
Repe. Rub. §. 64. nu. 3. fol. 40. col. 3. versi, quando ergo. vbi
plura de hoc per bonum tex. in. l. si autem. §. sed si per seruum.
ff. de rei vendi. idem tenet Doctor de Sigura vir etiam eximie
eruditionis. in. l. vnum ex familia. §. sed si fundum delega. 2. fol.
86. nu. 31. cum multis sequentibus.

11 ¶ Quod etiam cõfirmatur & ex eo quòd inter coniuges ipso iure sine aliqua apprehensiòne corporali communicantur omnia bona constante matrimonio quæsita quantum ad dominium & possessionem, vt notat, & tenet Doctor Segura in de bon. constan. matrimo. adq. nu. 44. cũ sequẽ. quem refert & sequitur, vbi plura insignis Doctor Couarru. lib. 3. resolu. c. 19. nu. 2. post doctorem de Palaciorru. & Roderi. Xuarez, & alios quos ad id allegat. Idq; non sine exemplo & ratione societatis omnium bonorum, in qua id ipsum vsuuenit. in. l. 1. §. fina. &. l. seqũe. ff. pro soc. & ibi notat & tenet Bald. singu. Doctores in. l. 1. C. de aqui. Posses. & in l. 1. in prin. ff. de acqui. posse. cum multis similibus.

12 ¶ Comprobatur hoc ipsum ex hoc, quòd facto diuortio inter coniuges propter viri seuitiam, & sic restituta vxori dote, & bonis constante matrimonio tunc quæsitis, si post tale diuortium alia bona maritus acquisierit, in his etiam vxor separata habebit dimidiã partem, & ita hoc casu affirmat & tenet idẽ Doctor Palaciorru.

de Repe. Rub. §. 64. nu. 10. cum alijs.

¶ Coadiuuatur etiam hæc pars ex sententia notabili eiusdem. Doctor. de Segura. in. d. l. vnum ex familia. §. sed si fundum a nu. 27.
13 vsque ad nu. 37. vbi tradit idipsum obtinere casu quo maritus vxorem sine causa domo expelleret, & cohabitatione, maxime cum ea bona vxori non ex dispositione & voluntate, aut liberalitate mariti, sed ipsius legis beneficio, & dispositione quærantur, nec auferre ipse queat. in. l. fina. C. de bon mater. in. l. 3. ff. de interd. & releg. & legibus huius regni. Cumque per vxorem non fiat quominus simul habitent. in. l. quæ sub conditione. ff. de condi. insti. & ita per hæc & alia fundamenta tenet Doctor de Segu. vbi supra. nu. 29. 30. 31. & sequentibus.

14 ¶ Item si vnus ex socijs malitiose renunciaret societati, vt sibi soli acquiratur lucrum ex aliqua re, talis renunciatio socijs nihil posset officere. Eaque non obstante lucrum inter eos ex ea re communicaretur. in. §. manet. insti. de socie. cum similibus. Idem dicendum inter coniuges, cum sint socij diuini & humani iuris. Et ita arguit et tenet Doctor de Segura sæpius allegatus in. d. §. sed si fundum. nu. 33. præsertim cum hoc casu societas coniugum nisi morte finita non fuerit.

¶ 2.

¶ FACTVM.

Omina Francisca de Ribera binas ædes Hispali habens, easque contiguas, alteras ex eis in perpetuam concesserat emphyteosin, cuidam Roderico. V. legemque sibi dixerat, vt ipsa teneretur per fistulam, siue canalem, in pariete communi factum, aquas cotidiani ministerij recipere, ex domo emphyteotica in eam, quam sibi retinuerat. Idque dum ipsa vixerat fuit ob-

seruatum. Qua defuncta, ædibusq; suis vni atq; alteri venditis, postremus emptor non patiebatur vti sui ea seruitute dictum Rodericum. V. causabaturq; eam personalem, non realem fuisse, cumq; ipsa domina Francisca de Ribera extinctam fuisse. In quo tandem pro dicto Roderico. V. fuit in supremo auditorio Hispalensi iudicatum postrema sententia, me pro ipso aduocato, qui apud iudices his & similibus egi, cum tamen aliquot alij aduocati, tanquam in re difficili, in hoc laborare scribendo renuissent.

¶ SVMMA.

Vando seruitus constituitur in perpetuum est realis, non personalis. nu. 1.

¶ Seruitus constitura respectu certi & determinati fundi, est realis & perpetua. nu. 2.

¶ Si seruitus foret in simplex factum, non in ius, est personalis, non realis. nu. 3.

¶ Seruitus in casu dubio est censenda realis. nu. 4.

¶ Seruitus durat, siue prædium dominans, siue seruiens alienetur. nu. 5.

Ectissimi simul ac sapientissimi Iudices. pro Roderico. V. M. adducuntur & militant sequentia in lite & causa contra Alfonsum. N. & primo, cum constet de seruitute, non obstant, quæ in contrarium allegātur. Maxime id, quod pro fundamento præcipuo proponitur, eam seruitutem personalem, non realem fuisse. Nam contrarium clare patet ex ipsius scripturæ verbis, ibi, { que vaya el agua por el caño por donde hasta aqui yua de la casa pequeña ala grande, & infra, y os la doy al dicho censo perpetuo para siempre jamas, con todas sus entradas y salidas, vsos y costumbres y pertenencias, para siempre jamas. &c. } Vnde liquido constat perpetuam eam esse seruitutem, cum in perpetuum ædes concedantur cum omnibus vsib⁹, quibus tunc vtebantur, & cæteris omnibus, quæ ad ipsas tunc pertinebāt. Idq; comprobatur ex text. expresso, & eius verbis manifestis. in. l. 8. tit. 31. part. 3. apud nos, ibi. { ca las otras seruidumbres que son puestas para siempre, no vienen por razon de las personas, mas propriamente por razon de las cosas que las deuen, & de las otras que se siruē dellas. &c.
1 } cum igitur hæc concessio in perpetuum facta sit, non est dubitandum eam seruitutem realem, non personalem fuisse.

¶ Quod adhuc vltra prædicta confirmatur manifeste ex regula illa generali & verissima in materia seruitutum recepta

2 vbiq; per Doctores cōmuniter, quód quãdo conceditur ius seruitutis respectu certi & determinati fundi, vt puta concedo tibi ius pecoris pascendi in fundo meo, aut aquam ducendi ex fundo meo ad tuum hortum, vel fieret similis concessio, ea est seruitus realis & prædialis ab vtraq; parte, non personalis. in. l. pecoris cum. l. seque. & seque. & in l. cum ex fundo de serui. rusti. pred. in. l. si fundum de serui. lega. per quæ ita notat et tenet Bart. in l. pater. nu. 7. de serui. lega. Notat idem Bart. & Paul. de cast. in. l. lucius de serui. rusti. præd. Bal. Imol. alijq; communiter in. l. apud Iulianum. §. si quis alicui de lega. 1. idem Imol. in. l. si sic de verb. obli. notat & resoluit Cepol. c. 2. de serui reali, vbi dicit hanc comunem opinionem. post Floria. in supradictis locis, & in. l. vt pomum de serui. rusti. pred. Quod obtinet in nostro themate manifeste, cum ita disponatur, {que las aguas del seruicio de las dichas casas que os doy al dicho tributo, vayan por el caño por donde oy dia van a las dichas casas. &c.} & sic constat imponi seruitutem in certa re, & domo, & ad certam aliam rem domumq;, ac proinde seruitutē esse realem etiam ab vtraq; parte.

¶Quibus non oberit tex. in. l. lucius de serui rusti. pred. & similes vbi aliquæ seruitutes reperiūtur esse personales, non reales, nam
3 illud obtinet, quando ita constaret ex manifesta intentione contrahentium, aut quando seruitus sonaret in simplex factum, non in ius, vt puta concedo facultatem, quód possis ire per fundum, aut aliter, aut fieret concessio seruitutis respectu incerti, & in determinati fundi dominantis, cuius declaratio committeretur in arbitrium eius cui cōceditur. vt in. d. l. lucius concessum fuit, vt liceret aquam ducere ex fundo, quo vellet is, cui concedebatur, & sic cum ipso ea seruitus merito fuit extincta, has distinctiones faciunt Bart. & Doctores communiter in. d. l. lucius de serui. rusti. præd. & in legibus & locis allegatis supra proximo. c. & ita resolutiue colligit Cepol. in d. c. 2. de serui. reali.

¶Item confirmantur supradicta ex eleganti, & generali doctrina Bart. cum quo cæteri transeunt cōmuniter ibi, & vbi supra in. l. cū ex fundo de serui. rusti. præd. vbi tenet in dubitãter quod seruit⁹ in casu dubio est cēsenda, & iudicãda realis, nō personalis, dū aliud nō

constiterit

¶Postremo mihi videtur casus expressus de hac nostra seruitute in. d. l. cum exfundo. de serui. rusti. pred. vbi habens duas possessiones vnam ex eis vendidit, & ei concessit seruitutem aquæ ducendæ, per aliam, quam retinuit, & disponitur in. d. l. eam seruitutem fuisse realem, durareq́ etiam si in plures alios possessores predium sic seruiens transisset, & pœna in ipsa prima impositione seruitutis fuerit in fauorem tantum primi emptoris apposita. Quod est per omnia nostro negotio simile, aut idem potius.

¶Non obstat etiam quòd dictus Rodericus has ædes semel ven-
5 diderit, & rursus emerit. ☞ Cum sit certum & expeditum in materia seruitutum, vt siue predium dominans, siue seruiens, sæpius alienetur, in vnam, aut plures personas, semper remaneat seruitus tam respectu fundi dominantis, quam seruientis, & res transit cum sua seruitute, quocumq́ vadat, vt aperte disponit tex. in. l. qui fundum. cum l. seque. quemadmo. serui. ami. est apud nos idem dispositum. in. l. 8. tit. 31. part. 3. ibi, ⟨ en saluo queda aquella seruidumbre en la otra cosa en que la auia, que no se le embarga ni se pierde por razon del mudamiento, & in fine eiusdem legis ibi, & por ende por mudamiento del señorio no se pierden, &c.

¶3.

¶FACTVM.

Ntonius. P. magister nauis, dum in Indiam maris Oceani cum ea proficiscitur, obligat se iudicibus causarum Indiæ, & personis quarum intersit, se eundo & redeundo merces, & quæcumque recœperit, restituturum fideiussoribus ad id etiam datis. Cum'q; in Indiam peruenisset, amissa dicta naui, in altera reditum parat, saluaq; ea in Hispaniam veniens, argentum cuiusdam Ferdinandi F. quod ipsi vehendum recœperat, non restituit. Facta'q; propterea contra eius fideiussorem executione, opponebat se liti, & tandem contra eum fuit obtentum in supremo hoc auditorio Hispalensi septem iudicum sententia, me aduocato pro dicto Ferdinando. F. cum tamen prius in vna, & rursus in secūda iudicum aula varijs sufragijs ea res fuerit agitata.

¶ SVMMA.

X mente & proposito contrahentium diiudicantur contractus. nu. 1.

¶ Fideiussor censetur obligari in omnem causam qua principalis. nu. 2.

¶ Magister nauis tenetur restituere, non solum quæ recœpit imposita in naui, sed quomodocumque recœperit. nu. 3.

¶ Ex facto principalis fit perpetua obligatio fideiussoris, quæ temporalis erat. nu. 4.

¶ Actio redditur arbitraria cōtra fideiussorem, sicut contra prin

cipalem ratione loci.nu.5.

¶Solo verbo,fideiubeo.censetur fideiussor obligari in omnem euē tum. & ad vsuras & interesse. num.6.

Mplissimi, obseruandissimiq; Iudices. Pro Ferdinando.F.in causa & lite contra.P.C. adducuntur & faciunt sequentia. Et primo quód scriptura ipsa obligationis à magistro nauis, & eius fideiussoribus facta tollit meo iudicio omnem dubitationem Cum in ea expressē principalis & fideiussores obligentur se restituturos omnia cuiuscumq; qualitatis, quæ ipsi magistro vehenda committerentur. Nec obstat id, quod in contrariū opponitur, quod debeat intelligi obligatio fideiussoria, de ijs, quæ traderentur magistro vehenda in eadem naui, non in alia. Cum hoc in ipsa scriptura non excipiatur specialiter, immo generaliter in ea disponatur. Confirmaturq; idipsum ex proposito & mente
1 contrahentium, ex quadiiudicantur contractus in l. non omnis.si cer.pe.cum alijs. Cum id agatur ea obligatione, vt merces & alia dicto magistro nauis commissa, salua perueniant.

¶Praeterea quāuis scriptura ipsa obligationis et fideiussionis aliquā contineret dubitationem, iuris ipsius & legum interpretatione facile tolleretur. Cum iure statutum expresse inueniamus magistrū nauis teneri recœpta restituere. in Rub. & per totum. nau.caupo. in.l.26.tit.8.par.5.cum alijs & fideiussor censeatur obligari in eādem causam, qua principalis ipse tenebatur tex. elegans & expressus.in.l.si vt proponitur.ff. de fideiusso. Quem ibi ad hoc notat Bartu. & Doctores communiter, ibi notat Bartu. in.l.hi qui accesionis.nū.4.ff.eo.tit. Fab.Ang.& alij in.§.fideiussores.Insti.de fide. ⟨Ibi inteligēdum est mandatorē similimodo cōtraxisse.&c.⟩

Et ita in nostro casu fide iussores intercessisse erit iudicandum in causam, qua ipse principalis tenebatur, quando essemus in aliquo dubio. Quod sane ex scripturæ ipsius verbis est sublatum vt predictum est.

3 ¶Quod etiã confirmatur ex eo, quod & magister nauis tenetur reddere dominis, non solum ea quæ recœpit imposita in ipsa naui, sed etiam quæcunque ei tradita, quamuis in nauim nunquam immissa fuerint. Iuxta tex. elegãtem & expressum in. l. 3. §. 1. nau. caupo. ibi. Etiam si nondum sint res in nauim recœptæ sed in littore perierint, quas semel receperit, periculum ad eum pertinere. &c. Vnde parum refert disputare an in eadẽ, vel diuersa naui redierit.

¶Comprobatur idipsum ex hoc, quod adeo verum sit fideiussorem eo modo teneri & censeri obligatum, quo principalis ipse te-
4 netur, & vt ex facto ipsi⁹ principalis obligatio fide iussoria eficiatur
perpetua, quæ temporalis erat, quam uis id in ipsa non dicatur, vt
est tex. notabilis in. l. si á colono. §. fina. ff. de fideiusso. Ibi. Cum
facto suo principalis obligationem perpetuat, etiam obligatio fide iussoris durat. Veluti si moram fecerit in sticho soluendo, & is decesserit. &c. Et sic manifeste deducitur obligationem fideiussoris iuxta ipsius principalis obligationem censeri, & intelligi.

5 ¶Adiuuantur etiã supradicta, & nam si ratione loci actio reddatur arbitraria contra principalem, qui in loco destinatæ solutionis nõ soluit, ad interesse, idem similiter obtinet contra ipsius fideiussorẽ, quamuis solum sit obligatus ad primum locum solutionis faciendæ. Idque propter connexitatem, aut potius identitatem, vt sic loquar, obligationis fideiussoriæ, cum ipsa principali. in. l. centum capuæ. in prĩn ff. de eo quod cer. lo. Vbi notat glo. & Doctores communiter. glo. & docto. in. l. si á colono. §. fina. ff. de fideiusso. in. §. Præterea quasdam. Insti. de actio. cum simili. Nulla igitur dubitatio in hoc casu habet locum, quo minus fide iussores eo modo & causa censeantur obligati, qua ipse magister nauis tenebatur,

¶Item prædicta omnia corroborantur ex text. expresso & elegãti

8 in.l. quæro. ff. loca in prin. vbi .gl. eximia & notabilis ad id, quod fide iussor.simpliciter acceptus solo verbo fideiubeo censetur obligari in omnem causam,& euētum,tam in sortem principalem, quam interesse,& vsuras, quam in alia, quæ ipsi principali accessérint. Adeo, vt ipse fideiussor teneatur etiam ad interesse, & vsuras, quæ in ipsa obligatióne veniúnt officio iudicis, licet ipse principalis ea expresse non promiserit. Et succedant ex ipsa natura contractus,& actionis. Et ita notat glo. vnice in d.l. quæro. ff. loca. & ibi per eam tenet Bart.num.1. Idem Bart.in.l. Si quis pro eo. num.2. in prin.ff.de fide.glo.& docto.in d.l.centum capuæ cum simili. Et sic remanet expeditum fideiussores,de quibus agitur, eo modo teneri,quo ipse principalis,ac proinde nulla ratione ab ipsa obligatione & solutione hoc casu eximi pôsse.

¶ Cum indubium verteretur, an disposita in secundo nubentibus habeant locum generaliter, Respondi per sequentia.

¶ Pœnæ secundarum nuptiarū, tantū habent locum in bonis, quæ ex liberalitate coniugis, nō ex legis dispositione proueniunt.

Dispositio tex. in.l. fœminæ. C. de secund.nupti. & similium, solum habent locum in bonis, quæ alteri ex coniugibus ex alterius donatione, aut liberalitate proueniunt, non ita in alijs, quæ ex legis indulgentia & dispositione eisdē obuenirent vt in.l.fin.C.de bon.mater.in l.3.ff.de inter.& relega.notat.Bal.acutissime in.d.l.fina.C.de bon.mater.in fi.in hęc verba.Nota ex hac.l. quod lucra, quæ vir lucratur ex forma statuti municipalis extantibus fil ijs, vel non extantibus per secūdas nuptias

non p erdit. Quia non consequitur hoc ab vxore, sed legis prouidẽtia, &c. Quod etiam aperte probatur in d. l. fina. C. de bon. mat. Ex quo patet per secundas nuptias non amittit vsum fructum bonorũ filij, cum legis beneficio idipsum consequatur. Et ita in bonis constante matrimonio quæsitis tenet expressẽ Montal. in l. 31. tit. 1. lib. 3. fo. & D. Segu. in de bon. cõstan. ma. ad q. nu. 86. 87. cum seq.

¶Præterea hoc ipsum hodie apud nos expressẽ cautum reperitur. Per l. 14. Tauri. in bonis constante matrimonio adquisitis, tam in vxore, quam viro, licet tex. in d. l. fina. C. de bon. mater. & Bald. ibi tantũ de viro mentionem faceret, & non de vxore. Vt notat. D. castillo. in d. l. 14. Tauri in prin.

¶5.

¶FACTVM.

Oannes. M. defuncta prima vxore bonisq; mobilibus inter ipsos cõmunibus venditis, ex pretio ex eis redacto ædes quasdam, & fũdum emit. Deinde secunda vxore super inducta testamentum fecerat, in quo filios primi matrimonij quatuor, & vnum ex secudo hæredes instituerat, & prelegatum seu meliorationem tertiæ & quintæ partis bonorũ dicto filio secundi matrimonij scripserat. Quod tamen testamentũ postea cancellauerat coram eodem tabellione & tribus testibus, duobus ex ciscribis Hispalensibus. Quo defuncto certamen non modicum inter filios vtriusq; matrimonij, & secũdam vxorem per plures quam viginti annos durauit. In quo ipse pro filijs primi matrimonij apud iudices supremi tribunalis Hispalensis his allegationibus & similibus sum vsus. Quibus alij etiam aduocati magni nominis subscripserunt, & tandem pro nobis fuit obrentum in melio ratione illa, sed non in fundo ædibusq; soluto matrimonio sic comparatis.

¶SVMMA.

¶SVMMA.
Er solem cancellationem reuocatur testamentum. nu. 1.

¶Si testamentum reperiatur lino inciso, vel signis á testatore sublatis censetur reuocatum. nu. 2.

¶Statutū Hispalense, vt tres testes scribæ ciuitatis interueniant in testamento quomodo intelligatur. nu. 3.

¶Inter liberos minor solennitas sufficit in testamento etiam ad reuocationem. nu. 4.

¶Si non fecit testamentum secundū, sed tantum reuocationem primi, sufficit minor solennitas. nu. 5.

¶Sufficit inter acta manifestare reuocationem testamenti. nu. 6.

¶Non requiruntur tot testes ad reuocationem testamenti, quot ad confectionem ipsius. nu. 7.

¶Melioratio tertiæ & quintæ partis bonorum est legatum, & sic nuda voluntate reuocatur. nu. 8.

¶Mortuo vno ex socijs quæsita ex re communi sunt cōmunia, idem inter coniuges. nu. 9.

¶Societas presumitur durare mortuo vno ex coniugibus. nu. 10.

¶Mortuo vno ex fratribus societas durat cum filijs. nu. 11. & 12.

¶Empta per patrem administratorem filij, censentur esse filij. nu. 13.

SApictissimi simul atq; æquissimi Iudices, pro parte Francisci. M. & frattum, in causa contra Ferdinãdum. C. & eius matrem adducuntur & faciunt sequentia. Et primo quòd prælegatum seu melioratio facta á patre dicto. F. filio secundi matrimonij tertiæ & quintæ partis bonorum, nullius sit momẽti, cum postea ipsemet pater illud testamentum cancellauerit, & reuocauerit, in quo dicta melioratio continebatur eamq; cancellationem & reuocationem fecerit coram eodem tabellione, & tribus testibus duobus ex eis scribis Hispalensibus. Non obstat fundamentum aduersarij opponentis eandem solennitatem requiri ad cancellationem & reuocationem testamenti, quæ in ipsius confectione interuenit, nam ad hoc in promptu responsio est. Silicet hic non solum interuenisse reuocationem testamenti, sed etiã cancellatio-
1 nem simul. ☞ Quando autem interuenit cancellatio nulla alia solẽ
nitas requiritur ad reuocationem testamenti. Ita Bart. in. l. si iure. nu. 3. de lega. 3. per bonum tex. in. l. cancellauerat de ijs quæ in testa. delẽ. quia plus est facto aliquid, quam verbis facere.

¶ Confirmatur id ipsum, nam si testamentum in scriptis conditum
2 ☞ reperiatur lino inciso vel signaculis sublatis consulto á testato-
re, per hoc solum censetur voluntas eius immutata, et testamentum redditur inualidum. in. l. nostram vbi doctores. C. de testa. est tex. expressus apud nos. in. l. 2 4. tit. 1. par. 6. multo igitur magis id habebit locum vbi testamentum reperitur cancellatum, seu incisum, simile. in. l. 1. §. si hæres. ff. si tab. testa. nul. exta. ibi {si hæres institutus non habeat voluntatem, vel quia incisæ sunt tabulæ, vel cancellatæ, vel qua alia ratione testator volũtatem mutauit. &c.} quod maiori ex causa adhuc in nostro casu erit affirmandum, vbi præter cancellationem testamenti, reperiuntur tres testes qui ipsi cancellationi & reuocationi interfuerunt vltra tabellionem ipsum.

¶ Præterea cum in dicto statuto Hispalensi solũ disponatur, vt tres
testes eiusmodi qualitatis in testamenti confectione interueniant,
3 ☞ nec vltra addijciatur testamentũ fore inualidũ, si aliter fiat, cer-
tũ est remanere hoc dispositioni iuris cõmunis, & regni huius quo tres testes sufficiũt in testamento. in. l. 1. tit. 2. lib. 5. ordina. & in. l. 3. Tauri. nec ea qualitas requiratur, vt sint scribæ Hispalenses. Quia quãdo lex disponit, nec vltra procedit declarando actũ nullũ, si cõtra fiat, valet adhuc actus, vt tradit Bart. & Doctores communiter

in.l.cum lex.ff.de fideiussor.Bal.& docto.in.l.non dubium. C.de
legi.cum simili. Maxime cum ex hoc euitetur legum correctio, &
non sit dicendum legem illam ordinamenti regalis, & Tauri ge-
nerales corrigi per hanc specialem Hispalensem fa.ctionem,vt in
.l.vni.C.de in offi.doti.cũ simili.vnde licet fateremur eandem so-
lennitatem in nostro casu requiri ad reuocationem & cancellatio-
nem testamenti prædictam,quæ in ipsius confectione interuenit,
eam non deesse hic erat ad huc iudicãdũ, vt ex prædictis liquet.
¶Comprobantur predicta, quia per talem reuocationem huius
testamenti reditur ad ius commune, & ad seruandam equalitatem
4 inter liberos,& quo casu non requiritur eadẽ solennitas in reuoca-
tione testamenti,quæ in ipsius confectione interuenit.ita Bar.in.l.
militis codicillis.§.veteranus.de testa.mili.quia sufficit inquit ille,
inter liberos quodcumq; voluntatis indicium,vt in.l.2.de in ius.
testa.& in.l.hac consultissima.§.si quis autem.&.§.ex imperfecto.
C.de testa.vbi.Bart.& docto.communiter tenent sufficere inter li
beros solennitatem á iure diuino vel gentium introductam, idem
docto.communiter.in.l.fina.C.fami.ercis.& in.l.fina. C.de codi-
ci.vnde sufficit facere reuocationem testamenti inter filios coram
duobus testibus.in auth.hoc inter liberos. C.de testa. vbi docto.
communiter dicunt hanc esse communem opinionem.
¶Præterea quando testator fecisset secundum testamentum, reuo-
5 cans primum, & tunc esset verum eandem solenitatem requiri ad
reuocationem testamenti,quæ ad ipsius confectionem erat necessa
ria.in.l.hac consultissima.§.si quis autem de testa.secus quando nu-
da voluntate noluit testator valere primum testamentum,nam tũc
etiam per solam remotionẽ lini,sigilli, vel signi,& similia censetur
reuocatum testamentũ absq; vlla alia voluntatis declaratione, vt
supra probatum satis est. Quinimo etiam si fecisset secundum testa-
mentũ minus solenne ad reuocandum primum,inter venientes ab
intestato valeret ea reuocatio,vt est casus apertissimus.in.d.l. hac
consultissima.§.si quis autem de testa. ibi.non quasi testamentum,
sed quasi voluntatem intestati vltimam valere sancimus.&c.
¶Item ad hoc est tex.expressus & notabilis.in.l.sancimus.C.de tes-
ta.vbi casus noster & similes aperte deciduntur.Immó si bene ver-
6 ba eius considerentur,& sufficit inter acta solum manifestare reuo
cationem testamenti absq; alia solennitate. ibi.vel inter acta ma-
nifestauerit.&c. vbi glo.fina.communiter approbata tenet tem-

pus illud decem annorum computari à tempore conditi testamenti, & ita in nostro casu accidit, cum testator vixerit vndecim ferè annos post dictum testamentum factum.

7 ¶ Confirmatur id ipsum ex.d.l.sancim⁹.C.de testa.si bene eius verba consideretur, & ibi coram tribus testibus, nam si verum est requiri septem testes ad condẽdum testamentum, etiam nuncupatiuum, vt in.d.l.hac consultissima.§.per nũcupationem.cum alijs.tex.autẽ in.d.l.sancimus disponit coram tribus testibus fictam reuocationẽ valere, clare colligitur non requiri eandem solennitatem ad reuocationem, quæ ad conficiendum erat necessaria.

¶ Vlterius ex alio comprobatur, dictum testamentum non valere, saltem quo ad meliorationem tertiæ & quintæ partis bonorũ. Quia certum est legatum posse reuocari etiam nuda voluntate.in.l.3.§.vlti.ff.de adi.lega.quia legata auferuntur etiam per aliam secundã voluntatem minus solennem & inualidam.vt in.l.si trãsferam.ff.de
8 adi.lega.in.l.plane.in prin.de lega.1.& melioratio autem est legatum seu prælegatum, quod idem est, vt tenẽt doctores scribentes cõmuniter, maxime.D.segu.in.l.vnum ex familia.§.sed si fundum.de lega.2.Mont.al.in.l.9.tit.5.lib.3.fori.in verb.mejorar.vbi.latissime, ergo dicta reuocatio testamenti fuit efficacissima, maxime quantũ ad dictam meliorationem.

¶ Item, quod attinet ad ædes & fundum, quæ cõparauit dictus Ioãnnes.M.ex pretio redacto ex cõmunibus bonis mobilibus suis & primæ vxoris præ defunctæ, dicẽdum est illa esse communia inter dictum patrem & filios primi illius matrimonij per plura fundamenta. Et primo quia regula est in materia societatis, quòd vno ex socijs mortuo quid quid post eius mortem ex re communi quæritur est communicandum cum hæredibus socij defuncti.de quo est tex. expressus.in.l.actione.§.morte.ff.pro soc.ibi { sed & quod ex re communi postea quæsitum est, item dolus & culpa tam ab hærede, quam hæredi præstanda sunt.& c. } Cum igitur ex bonis communibus vtriusq; coniugis dictæ possessiones emptæ fuerint, certum est cum hæredibus ipsius vxoris communicari debere, cum quasocietas omnium bonorum intercesserat.vt.in.l.1.ff.de rit.nupt. cum simili, & præcipue iuxta leges huius regni.

¶Secundo hoc ipsum confirmatur ex alio, quia dicta societas omnium bonorum, quæ inter coniuges introducitur legum ministerio, præsumitur durare & continuari etiam ea mortua, inter virum, & filios communes vtriusq;, dum inter eos non fit separatio, & diuisio bonorum, quæ societas ex patientia, & perseuerantia vtriusq; partis in cõmunione præsumitur, argu. tex. in. l. itẽ queritur. §. qui impleto. ff. loca. & in. l. in rebus. §. fina. ff. de preca. in. l. legem. C. loca. cum alijs, & ita in his terminis tenet. D. de palaciorru. in repe. Rub. §. 62. nu. 25. per plura optima fundamenta.

11 ¶Cõprobatur hoc ipsum ꝙ, quia si mortuo patre filius cũ socio ipsius patris ijsdẽ institoribus vtatur, quibꝰ pater in vita vsus fuerat, intelligitur societas cũ filio renouata, etiã si filiꝰ esset pupillus. notat Bal. in. l. mãdatũ. in. 3. opposi. C. mãda. quẽ refert & seq. Alexã. consi. 132. vol. 5. col. 1. refert & seq. Andr. sicul. in. c. quia. v. col. 12. de iudi. & in. c. peruenit de empt. & vẽdi. per bonũ tex. in. l. mãcipijs. §. si impubes. & in. l. in eũ. §. si dñs. ff. de insti. & in. l. quicunq;. §. fina. ff. co. sic igitur in nostro casu videtur durasse societas illa inter patrẽ & dictos filios cõmunes, & dictæ possessiones debẽt cõmunes cẽseri.

12 ¶Adiuuatur idẽ eo fundamẽto, ꝙ nã si duo fratres exercebãt cõmuniter mercaturã, & altero mortuo, alter cõtinuat dictã negotiationẽ videtur cõtinuari societas cũ filijs fratris præmortui, sicut ipso viuẽte faciebat, notat idẽ. Bal. in. l. si patruus. C. cõmun. vtri. iudi. 3. col. fuit etiã ex mẽte eiusdẽ Bal. in auth. ex testamẽto. circa fi. C. de colla. argu. l. nam & seruiꝰ. §. si viuo. ff. de nego. gest. tenet Bart. in tracta. de duob. fra. nu. 22. siue Bal. vt alij opinãtur, eius esse tractatũ, sic igitur in proposito themate sentiẽdũ est dictas possessiones in societate fuisse quæsitas, ac proinde inter patrẽ & filios esse cõmunes.

¶Postremo alia etiã hoc casu potest adhiberi consideratio, scilicet quód hi filij primi matrimonij remãseruut in potestate & adminis-
13 tratione patris, & erant minores post mortem matris, ꝙ empta autem per administratorem ex re minoris, efficiuntur ipsius minoris, etiam si suo nomine non emantur, notat Iacobus de Are. Cin. Bal. in. l. si tutor. de commun. ser. pigno. da manu. notant Doctores. in. l. si. vt proponis. C. de rei. vendi. cum simili. quod maxime hoc casu est affirmandum, quo testes deponũt eam fuisse patris ipsius voluntatem, & constet vendidisse prædicta bona mobilia cõmunia, ad emendũ dictas possessiones, & soluisse pro eis pretium ex dictis bonis communibus sic redactum.

¶ 6.

¶ FACTVM.

Xcausa & lite in præcedenti allegatione cõtenta, lis etiam alia nõ parua secuta est. Nã vxor secũda dicti Ioan. M. constante iã matrimonio petijt á iudice, vt declararet quantitatẽ dotis à se ipsi suo marito traditæ, cũq; cogeret, eam dotem super aliquibus bonis immobilibus assignare, quæ pro securitate dotis ipsi remanerent obligata, ad eamq; litem filios primi matrimonij ipsi⁹ mariti vocari petijt. In qua causa iudex sentẽtiã protulit declaratoriã dictæ dotis. Mortuo autẽ marito vxor petebat, vt bona ipsa, & possessiones sic assignatæ, pro securitate dotis sibi traderẽtur, cõtra priuigni neutrum sibi deberi affirmabãt. Et tãdẽ in supremo auditorio Hispalẽsi fuit iudicatum, vt dicta dotis quantitas in pecunia, non in dictis bonis, quæ vxor petebat, sibi solueretur, me pro ipsis priuignis patrocinante.

¶ SVMMA.

Onfessio mariti de dote recœpta constante matrimonio non valet, & cum iuramento. nu. 1.

¶ Nullitas, quæ constat ex actis, vsque ad triginta annos objicitur. nu. 2.

¶ Nullitas, quæ constat ex inspectione actorũ impedit executionem sentenciæ. nu. 3.

¶ Dos constante matrimonio solui non potest, & soluta repetitur. nu. 4.

¶ Læsio in pretio rerũ dotaliũ farciẽda. nu. 5.

¶ Quod maritus, vel alius debet, doti promititur. nu. 6.

¶ Permutatio habet locum in dote, quando læsio non interueniret. nu. 7.

Apientissimi Iudi. in causa dotis, D. Elisabeth. Ch. cũ priuignis, hæc pro ipsis fundamẽta adducũtur. Primo non obstare cõfessionẽ dicti mariti corã iudice factã de quãtitate dotis sibi traditæ ab ea, cũ ea cõfessio cõstãte iam cum ipsa matrimonio facta sit, & quo casu nulli⁹ cẽseatur esse momenti,
1 aut effectus, cũ reuera sit donatio inter virũ & vxorẽ, notat Bal in l. 1. C. de do. promissio. Ange. in. l. penu. C. q. res. pigno. ob. po. Bart. in. l. si diuortio de verbo. obli. vbi. Alexan. Iaso. & omnes ita

notant,& tenent communiter,maxime cōtra filios primi matrimonij,quo casu confessio dotis receptæ, etiam iuramēto firmata, non valet,tenet Bart.in.l.cū quis decedens.§. Titia de lega.3. idē Bart. in.l.aureli⁹.§.fina.de libe.lega.Pet.Cin.in.l.1.C.de sacro san.eccle. Bal.referendo Bart.in.l.1.C.de in offi.dona.col.4.& ibi Salice.& est communis conclusio doctorum vbiq;.Item confessio inter personas,in quibus est suspicio fraudis,nihil operatur,in.l.qui testamē tum.ff.de proba.in.l.si donatione.C.de colla.vbi. Bal.Iaso. & alij communiter,cum simili.

¶Secundo non obstat etiam tanti temporis lapsus post sententiam declaratoriam dictæ dotis,cum ea contineat plures nullitatis causas.Et præcipue illā,dictos primi matrimonij filios fuisse in defensos,curatorē eis, saltem ad ipsam litem, datum non fuisse,cum minores essent vigintiquinq; annis,litem q; per ipsos contestatam nō esse,neq; reliqua substantialia interuenisse.iux.tex.in.l.prolatam,
2 vbi Bal.Salice.& omnes.C.de senten. ¶Nullitas autē,quæ ex sola ipsa inspectione actorum sese prodit,vsq; ad triginta annos est admittēda.Ange.in.l.tale pactum.§.qui prouocauit.ff.de pact.Anto. in.c.cū Bertold⁹.fol.penu.versi.quint⁹ casus de re iudi.Didac⁹ Perez in.l.2.tit.15.lib.3.ordi.versi.intelligetur ex.Gorneo,& alijs. Ancarra.notabiliter consi.212.incip.de iure cōmuni,refert & seq. Hipoli.in.l.1.§.si serui quasi.de quæstio.nu.7.fol.25.in paruis.cum simili.

¶Confirmatur proximum fundamentum,quia quāuis nullitas exe
3 cutioni sentētiarū opposita non impediat earum executionē,⁊ fallit tāmē quādo nullitas illa manifeste ex actorū inspectione cōstat ita Bal.in.l.si vnus.§.pactus ne peteret.de pact.Salice.in.l.1.C.ne li.3.prouo.Imol.Alexā.& Moder.in.l.de pupillo.§.qui opus.ff.de no.ope.nū.vbi Iaso.nu.8.dicit hanc esse cōmunē opinionē.

¶Præterea nec vlla ratione locū habere poterit dictæ.D.Elisabeth intentio,qua petit pro dote sibi tradi possessiones ipsas dotis securitati per dictam sententiā assignatas.Cum id a principio actū nō sit,sed solum petierit,declarari quantitatē dotis a se marito traditæ, ne cū filijs primi matrimonij ea res sibi in dubiū verteretur,vt aperte designāt verba libelli,& peticionis suæ,cui est conformis & ipsa sentēcia.Maxime autē cū possessiones ipsæ securitati solū, non etiā solutioni dotis expresse per dictā sentētiā sint assignatæ.Alioqui cogeremur fateri cōstāte matrimonio solutionē ipsius dotis sibi in di-

4 ctis bonis factã ☞ quod legibus vllo pacto stare non potest, ac pro
inde dicta sententia manifestã aliã contra se cõtineret nullitatem.
iux. tex. in. l. vni. C. si dos constã. matri. sol. vbi glo. & doctores com
muniter. ibi. quod legibus stare non potest. & c. In mõ etiam si durã
te matrimonio dos sibi soluta esset, restituere eam cũ fructibus tene-
retur. in. d. l. vni. si dos constan. matri. ibi. cum fructibus à die refusæ
dotis restituatur. &c.

¶ Itẽ propter grauem læsionem, & enormẽ quæ in hoc interueniret
ad huc nullius momẽti dicta dotis assignatio & solutio erat iudicã
da, cum valor illarũ possessionũ, quantitatẽ dotis maxime excedat
5 ☞ Læsio autem in valore dotis semper est sarcienda. iuxta. tex. in. l.
16. tit. 11. part. 4. & similes.

¶ Neq; obstabunt prædictis aliqua quæ forsitan in cẽtrariũ addu-
cẽtur, scilicet tex. in. l. si spõsalibus. ff. de iu. dot. tex. in. l. nuptura, eo
6 tit. & similes, ☞ vbi si ante matrimoniũ cõtractũ mulier promisit in
dotẽ, quod ipse maritus sibi debebat, aut ancillam, quam apud ipsũ
maritum mulier habebat, illud remanet pro dote ipsius. Nã id cla-
re disponitur in eo, quod reuera erat ipsi⁹ vxoris etiã ante matrimo
niũ. Sed hæ possessiones, quas hæc sibi habere vult, nũquam ipsius
fuerunt, sed mariti, probatur aperte. in. d. l. si spõsalibus. ibi. quod is
sibi debebat, doti habere promisit, & in. d. l. nuptura. ibi. quod fili⁹
tu⁹ mihi debet, id doti tibi erit. &c. Nulla igitur ratione in hoc po-
tetir obtinere.

¶ Præterea nec ratione permutationis id locũ habere poterit, si di-
catur successisse dicta bona, in causam & locũ dotis, & pecuniæ. iux.
tex. in. l. ita cõstãte. ff. de iu. doti. cũ simili. vbi permittitur permuta-
tio in dote. Nam ad hoc in prõptu etiã respõsio est. Scilicet hoc casu
nõ id actũ fuisse vt permutatio feret, nec de ea verbũ vllũ, sed solũ
de declaratione dotis, & ei⁹ quãtitate, & securitate. Idq; cõstat tã ex
ipsius agẽtis petitione, quã sentẽcia iudicis, & dictorũ bonorũ assi
7 gnatione. ☞ Præcipue, cũ permutatio in dote, tunc demũ locũ ha-
beat, quãdo maritus nullã in eo iacturam faceret, aut aliquã læsionẽ
pateretur, vt declarat insigniter Bart. in. l. si cõstãte. solu. matri. nu.
96. quẽ sequũtur alij ibi. At in nostro themate vxor ex tali permuta
tione remaneret multo locupletior, & ipse maritus contra pauperi
or. Vt satis probatum est.

¶ 7.

¶ SVMMA.

Icitum est pro arbitrio ædes tollere etiamsi officiat luminibus vicini. nu. 1.

¶Contra dictam facultatem altius tollendi, & officiendi luminibus vicini, præscriptio non currit ante diem prohibitionis. nu. 2. Etiam si mille anni transierint, & nu. 3.

¶Lapsis nonaginta diebus a die nunciationis noui operis licebit eo casu opus prosequi, nu. 4.

N causa & lite Alfonsi. M. cū Petro. A. adducūtur sequētia. Et primo licere cuilibet, ædes suas pro arbitrio to-
1 llere altius, etiāsi luminibus vicini officiat. in. l. altius. C. de serui. in. l. cū eo. ff. de serui. vrba. præd. cui⁹ verba sunt. Cum eo, qui altius tollēdo obscurat vicini ædes, nulla competit actio. &c. cum multis similibus. Et ita notant & tenēt doctores communiter, in locis supra allegatis, & multis alijs.

¶Non obstat oppositio aduersarij dicentis se in pariete cōmuni habere fenestras, per quas in ædes suas lumen introeat, idq; per longū tēpus, ac proinde acquisiuisse ius altius nō tollēdi, & luminibus nō officiēdi. Nam ad hoc nullū neq; titulū, nec causam ostēdit. Nec refert per quātūcumq; tēpus illas fenestras habuerit, cū nulla prohibitio haetenus interuenerit ne altius vicinus tolleret, neue luminib⁹
2 officeret, quod erat necessarium. Et à die talis prohibitionis incipiēda erat præscriptio, non antea, ita disponitur expresse multis iuribus, & præcipue nostris, in. l. 15. tit. 31. part. 3. ibi. o le contrallasse q̄ no alçasse su casa porq̄ no le tollesse la lumbre. &c. & hoc est certū & indubitatum. *Late Padilla in l. actiones n° 14. cum C. de Servitut.*

3 ¶Confirmatur id ipsum, quoniam etiāsi per mille annos dictæ fenestræ durassent, nulla inde præscriptio resultaret, aut incœpisset, nisi à die talis prohibitionis, ne alti⁹ tolleret, neue luminib⁹ officeret, ad hoc est glo. notabilis. in. l. 1. C. de serui. & aqua. in glo. 1. & ibi notat Bal. Salice. & omnes cōmuniter. idē glo. in. l. qui luminib⁹ de serui. vrba. præd. vbi Bart. & alij. Idem Bart. in. l. & si forte. §. 1. ff. si serui. vendi. Ange. & ibi Iaso. nu. 41. dicit hanc esse commu-

nem opinionem, in. §. æque si agat. Insti. de actio. Cepol. de ser ui. vrba. præd. c. 27. q. 4. cui⁹ verba sunt. Cuilibet est licitũ edificare domũ suã, etiãsi officiat luminib⁹ vicini, vbi plura, cũ similib⁹.

4 ¶ Ex quibus deducitur manifeste, cũ iam nonaginta dies sint elapsi á lege statuti post noui operis nũciationẽ, ꝙ licere opus incœptũ prosequi & perficere. Maxime cum aduersarius nihil hacten⁹ in cõtrarium probauerit. Et ita disponit apud nos expresse tex. in. l. 9. tit. 32. par. 3. ibi. e si por auentura en este plazo no se pudiere delibrar el pleyto, puede despues el juez otorgarle poderio de labrar. &c.

¶ 8.

¶ FACTVM.

Ominus Franciscus Pontius de Leon vxorem duxit dominã Mariam de. C. & ante matrimonium ei arrarum nomine certam summã pecuniæ promiserat. In suo autem testamento iussit eidem numerari, quidquid sibi obueniret iure, & filiæ communi prælegato seu melioratione tertiam & quintam bonorum partẽ reliquit. Quo defuncto ipsa ab hæredibus mariti petebat dictam arrarum sũmam, vestes, lectumq́ cotidianum, quartã insuper bonorum partem, quæ cõiugi superstiti ob inopiam á lege conceditur. Superq́ eo facto in forma infrascripta consului, subscripseruntq́ huic consilio plures aduocati Hispalenses non vulgaris authoritatis.

¶ SVMMA.

Vuarta pars bonorum debetur coniugi superstiti, si non habet vnde bene & honeste possit viuere. nu. 1.

¶ Vidua dicitur durare in eodem matrimonio, & ideo iuxta dignitatem & honorem viri viuere debet. nu. 2.

¶ Etiam si vxor habeat dotem, si non sit sufficiẽs, vel alia bona, debetur quarta illa pars bonorum nu. 3.

¶ Non solum ad alimenta sed ad bene honorificeque viuendum datur. nu. 4.

¶ Etiãsi coniunx reliquerit prælegatum tertiæ & quintæ partis bonorum, debetur illa quarta pars. nu. 5.

¶ Ante omnia deducitur, tamquam æs alienum. nu. 6.

N themate proposito meo iudicio dicta domina Maria de. C. vltra arrarū sūmam à marito promissam, vestesq; & lectum, habebit etiam quartam partem bonorum mariti, legis beneficio à lege introductam in fauorem coniugis superstitis, inopisq;. iuxta tex. in. auth. præterea. C. vnde vir & vxo. & tex. in. l. 7. tit. 13. part. 6. iure Hispaniæ nostræ, quæ certe expresse videtur omnem dubitationem tollere. ibi, y si la muger no tuuiesse de suyo, ni el marido le dexasse, con q pudiesse bien y honestamente biuir. &c. Vnde manifeste colligitur eam quartam bonorum partem omnino deberi coniugi superstiti, cum non habeat
1 vnde bene, honesteq; possit viuere, quod hoc casu est plusquā manifestum, cum dicta domina fuerit indotata, & ex arrisá marito promissis ali non possit, iuxta leges supra allegatas.

2 ¶Confirmatur id ipsum ex eo, quód vidua dicitur esse, & durare in eodem matrimonio etiam post mortem viri. in. auth. de nupt. §. soluto. vbi Bart. nu. 1. notat glo. & doctores comuniter in. l. vni. §. ex actio. C. de rei vxo. act. Bart. & doct. in. l. diuortio in prin. solu. ma. cum alijs. Vnde claré deducitur amplis facultatibus opus esse dictæ dominæ, vt bene honesteq; possit viuere iuxta dignitatem, & statū suum, & mariti, qui ex illustrissima illa familia & progenie Poncij de Leon, & clarissimi patris Marchionis de Zahara processerit. Maxime autem cum hoc legis beneficium id circo sit introductum, vt cóiunx superstes in honore & estimatione illa pristina remaneat, vt dictum est; & notant Doctores communiter. in. d. auth. præterea. C. vnde. vir & vxo. & in. d. l. diuortio. in prin. solu. ma. cum alijs.

¶Nec obstabit si dicatur dictam vxorem non vsq; adeo inopem
3 remásisse, vt nihil in bonis habeat. Cum id, quod habet, sibi non sufficiat, vt dictum est. Idq; comprobatur ex eo, quod dispositio. d. Auth. præterea. vnde vir & vxo. habet locum non solum, si mulier non habeat dotem, sed etiam quando dotem haberet, non tamen sufficientem, ex qua soluto matrimonio possit viuere, ita notat Bal. Paul. Salice. Alexan. & omnes in. d. auth. præterea vbi. Iaso, nu. 9. notat. Grego. Lopez consūmatissimæ eruditionis vir in dicta. l. 7. tit. 13. part. 6. quæ est cōmunis opinio doctorū vbiq;.

¶Præterea hæc quarta pars bonorum legis beneficio sic intro-
4 ducta, non solum datur ad alimenta vxoris viduæ, sed etiā ad hoc, vt habeat, quo bene & honorifice possit se, suosq; alere iuxta

dignitatem & splendorem suum, & mariti. Nam si ad alimenta tantum hæc legis benignitas introduceretur, sufficeret in domo hæredum mariti vxorem ali, quod hoc casu certe non sufficit. ita notat Paul. de cast. acutissime in d. auth. præterea. nu. 5. vbi. Bal. Iaso. nu. 3. & alij communiter.

¶Nec adimi poterit hæc quarta bonorum pars prætextu prælegati, aut meliorationis tertiæ & quintæ partis bonorum dictæ filiæ cō muni relictæ. Nam & etiam hoc casu locum habet dispositio. d. l. 7. tit. 13. par. 6. & ita tenet & affirmat constanter Grego. Lopez. ibi. in verb. fijos. per plura optima fundamenta, Idq; colligitur meo iudicio optime ex tex. in. d. auth. præterea iuncta. l. 1. eo titu. C. vnde vir & vxo. quibus hæc quarta bonorum pars ab intestato debetur, quo casu omnia bona sunt filiorum pro legitima sua, & tamen ex eis deducēda erat dicta quarta pars, idem igitur est hic dicendum quo pater bona sua omnia inter filios distribuit, & dicta melioratio ne filiæ reliquit eam bonorum partem.

6 ¶Quod vsq; ad eo verum erit, vt hæc quarta bonorum pars ante omnia sit deducēda ex bonis mariti, tāquā æs alienum, ante quam deducatur aut legitima filiorum pars, aut dicta melioratio tertiæ & quintæ partis bonorum, & ita tenet in his expressis terminis. D. de Segura Hispalensis noster vir maxime eruditionis in repe. l. cohæredi. §. cum filiæ. de vulga. fol. 30. col. 3. & sic remanet quæstio nostra satis sufficienter, vt arbitror, decisa.

¶9.

¶FACTVM.

Eluira. R. maritum hæredem instituit, ea lege & conditione apposita, vt in viduitate vir ipse permaneret, vtq; si contingeret eum vxorem ducere, bona ad sororem ipsius Eluire. R. peruenirent. Dubitatum fuit, an conditio viduitatis in ipso viro admittatur, sicut in muliere lex permittit, & respondi in forma infra scripta.

¶SVMMA.

Onditio viduitatis habet locum in viro, sicut in vxore. nu. 1.

¶Lex corrigens in vno ex correlatiuis corrigit etiam in reliquo. nu. 2.

1 Vper testamento Eluiræ. R. in quo maritum ea lege hæredem instituit, vt in viduitate permaneret, meum est iudicium, eam cōditionem iure sustineri, & vires omnino obtinere in viro, quēadmodū & in ipsa muliere lex statutum reliquit. in auth. cui relictum. C. de ind. vid. tollen. quæ dispositio, licet solum in muliere statuat, ad virum etiam attinere dicendum est, & ita notat & tenet glo. ibi. in verb. à cōiuge. quā sequitur Iaso. ibi. nu. 5. merito reprehendens Paul. de cast. qui cōtrarium ibidem asseuerabat. nu. 5. Pro qua opinione glo. contra Paul. ego nouiter considero esse tex. expressum ad hoc in auth. de nupt. §. quæ vero. versi. vnde fácimus. ibi. siue vxor maritū. idē namq́ est vtriusq́. &c. vnde mirandum videtur. Paul. de cast. virum alioqui perspicacissimū ad id minime aduertisse, sed neq́ Iaso. eū tex. pro se allegauit.

¶Præterea quamuis id tam aperte lege decisum non inueniremus, facile ex alijs iuris fundamentis elici posset. Maxime autem ex tex. in l. fina. quæ statim sequitur post. d. auth. cui relictū. C. de ind. vid. tollen. quæ corrigebat in viro etiam, quod in muliere erat hoc casu correctum. Quod idem etiam hoc themate erat affirmandum, si essemus in casu dubio. Præcipue cum lex noua corrigens in vno ex
2 correlatiuis, censeatur etiam in alio corrigere. vt est tex. in. l. 1. C. de cupres. lib. 11. notat Bart. falice. & alij in. d. l. fina. C. de ind. vid. tollen. vbi plura similia tradit Bart. nu. 1. &. 2. Cum igitur tex. in. d. auth. cui relictum corrigat legem antiquam in vxore, dicendum erat confidenter, & in viro, quod est correlatiuum, esse correctam. Et sic ex omni parte remanet hæc opinio corroborata.

¶10.

¶FACTVM.

Oannes. T. furore percitus vxorem suam gladio interemerat, minor viginti quinq; annis, cũ q; ad saniorẽ mentem peruenisset, iudici ecclesiastico fuit oblatus, vt coram ipso causa clericatus agitata, á iudicibus secularibus eximeretur. Accidit, vt ipso in carcere Archiepiscopali ad id detento, instanter ab ipso iudice ecclesiastico efflagitaret, vt ipsum é carceribus dimitteret, nolleq; se clericatus ordine, aut priuilegio frui constanter affirmaret. Qua propter iudex ipse ad cotidianam eius efflagitationẽ volebat eum è carcere dimittere. Contra pater ipsius Ioannis. T. & eius curator in lite iudicẽ orabant, atq; monebant, ne vllo pacto eum dimitteret, in quo apud ipsum iudicẽ his & similibus sum vsus, quib⁹ etiam aduocat⁹ alter magni nominis subscripsit, & tandem iudex ipsum renitẽtẽ in carcere detinuit, vsq; ad eius causæ definitionem.

¶ SVMMA.

Efensio, etiã quæ cõpetit iure positiuo, renũciari nõ potest, nu. 1.

¶ Defensio in causa criminali est a iure naturali procedẽs, nu. 2.

¶ Minor in causa criminali nihil sine curatore statuit, nu. 3.

¶ Licet captura fuerit a principio illicita, processus super ea factus, valet, nu. 4.

Dmodũ reuerẽde atq; obseruãde iudex. Ex parte Ioannis. T. minoris adducũtur seq̃ntia. Et primo vltra idquód priuilegio clericali renuũciari non possit, iuxta text. & ibi tradita. in. c. si diligenti. de fo. cõpe. cũ similibus, & cer
1 tũ est non posse renũciari defensioni, non solũ ei, quæ cõpetit iure naturali, sed neq; si ea competat iure ciuili, canonico, aut statutario ita notat & tenet. glo. magistra. vt dicunt. in. l. pactum inter hæredem. in verb. liceat. ff. de pact. vbi Bart. Iaso. & scribentes omnes ita notant & tenent communiter. Abb. & Docto. in. d. c. si diligenti. de fo. compe. & in. c. significasti. de homici. Bart. Bal. Alexan. Deci. Iaso. & alij. in. l. vt vim. de iusti. & iu. cum simili. Cum igitur. d. Ioãnes minor in odiũ sui ipsi⁹ velit hãc præcipuã defensionẽ à se abdicare, merito dicẽdũ est á iudice nullo modo esse admittẽdũ.

¶Confirmatur idipsum, nam defensio in lite maxime criminali ha-
2 bet fundamenta & radices in iure naturali, immò verius ab ipso
est introducta, & procedens. Cum id à natura sit cuiq; tributum, in
ditũq;, vt á crimine sibi obiecto acriter se defendat, maxime quan-
do timetur pœna sanguinis, cum naturalis sit illa viuendi dulcedo
ita notat Bal. in. l. vt vim. ff. de iusti. & iu. in prin. Feli. in. c. si diligẽ
ti, nu. 3. de fo. compe. post ali. ibi. Bart. Ange. & Imol. in. l. custodias.
ff. de publi. iudi. idem Bart. & alij in. l. stichus. ff. de pecu. lega. pul-
chre Ioan. Andr. in. c. fina. de fo. compe. in. 6. Cicero. lib. 1. offio. di
cens. Principio generi animantium omni est à natura tributum,
vt se corpusq; tueatur, declinetq; ea, quæ sibi nocitura videantur.
&c. Adeo vt neq; per imperatorem aut Papam ea defensio possit to
lli, in clementi, pastoralis de re iudica. cum alijs tradunt doctores
vbi supra.
¶Idq; præcipue in hoc themate euidenti⁹ locum habebit, cum. d.
Ioan. T. minor sit viginti quinq; annis, immó, & decem & octo, ha
beatq; in hac lite curatorem ab ipso iudice ad eius tutelam, & de-
3 fensionem datum, patrem in super liti assistentem, sine quorum
authoritate & licencia id, leuiora q; ad huc facere, aut consequi ipse
non possit, maxime autẽ in ea causa capitali, vbi de vita & sangui-
ne eius certatur. in. l. clarũ. de autho. prestan. C. quæ in criminali-
bus expressé disponit, notantq; ibi doctores communiter, & in. l.
1. & 2. C. si tu. vel cu. inter. Præter id quód constet ipsum fuisse pro-
xime in furore, & nunc etiam non sit omnino mentis compos. in. l.
fina. C. de cura. fu. vel prodi. cum alijs.
¶Præterea ob aliud etiam é carcere non est dimittendus, neq; eius
arbitrio, & voluntati, id est committendum, cum spõte ipse ad car-
cerem non venerit, sed per familiam iudicis captus, nec refert mãda
4 to id iudicis, vel sine eo factum sit. Nam licet captura à principio
esset illicita, tamen processus super ipsa postea factus valet. in. l. si
quis prouocauerit. C. de appella. vbi doctores refert & sequitur Pa
ris de put. de sindica. fol. 77. §. Si iudex. nu. 2. cum simili, & sic re-
manet expeditum satis dictum Ioan. T. nulla id ratione consequi
posse.

¶XI.

¶FACTVM.

Oram vicario seu prouisore Archiepiscopi Hispalensis lis agitabatur super sacerdotio, quod capellaniam vocamus, magni prouentus, eamq; petebant simul tres fundatoris propinqui. Quorum duo sacerdotes in sacris ordinibus & missæ erant constituti, tertius vero primæ tantum tonsuræ charactere insignitus. Pro quo apud iudicem his allegationibus sum vsus, & similibus, & demum pro ipso fuit iudicatum, & nonobstante appellatione duorum statim in ipsius possessionem beneficij per iudicem fuit missus.

¶SVMMA.

Oniuncti ex vtroque latere præferūtur in omni successione, & alijs. nu. 1.

¶Consanguinei censentur maiore affectione prosequi res propinquorum. nu. 2.

¶Excommunicatus nec sibi, nec alijs adquirit spiritualia, nu. 3.

¶Patronus semel tantum potest eligere, aut nominare. nu. 4.

¶Appellatione clerici intelligitur et iam primæ tonsuræ. nu. 5.

¶Homicidium, & quodlibet atrox delictum inducit irregularitatem. nu. 6. etiā fornicatio cū incorrigibilitate. nu. 7. & per solum mandatum, aut consilium. nu. 10.

¶Irregularitas ipso facto sine

sententia

sententia inducitur. nu. 8.

¶Irregularitas impedit obtentionem beneficij, & priuat obtento. nu. 9.

ERuditissime simul ac Rectissime iudex. Pro Iacobo de. S. in lite cum Ioanne. B. & Antonio. S. super iure obtinendi capellaniam, de qua agitur, adducuntur & faciunt sequentia. Et primo in eo reperiri qualitates & requisita ad id obtinendũ necessaria. Maxime cum ipse propinquior alijs genere fundatori inueniatur, Et ex vtroq; latere agnationis & cognationis ipsi coniunctus, ⁊ In
1 vtroq; autem iure ad omnes successiones, & omnia alia semper praeferuntur ex vtroq; latere coniuncti. in Auth. cessante. C. de legiti. haere. in auth. post fratres. 1. & 2. eo tit. & ibi notat Bal. Salice. & omnes. tex. in auth. de haere. ab intes. veni. §. reliquũ. coll. 9. & in auth. vt fratrum fil. §. 1. vbi notat Bart. Ange. & omnes, cum alijs. Et ita affirmandum est in hoc themate, cum iuxta ipsi⁹ capellaniae institutionem propinquior genere sit praeferendus.

¶Praeterea cum à duobus patronis hic fuerit nominatus, qui sunt ipsius etiam fundatoris consanguinei, vel ob hoc erat eius nominatio praeferenda, quamuis alij duo patroni, dictum Ioannem. M. nomi-
2 nassent, ⁊ Maiore. n. dilectione & fauore prosequi censendum est propinquos genere suorum res quam extraneos, ac proinde cauti⁹ & melius circa eas prouidere. Vnde emanasse credẽdum est plures constitutiones & statuta, vt in contractibus minorum, & mulierum & similibus propinqui authoritatem, & assensum praestent.

¶Item alio fundamento conuincitur nominationem duorum patronorum in fauorem. d. Iacobi. S. praeferendam, cum alter ex duobus patronis, qui dictum Matthaeum. C. ad eam capellaniam nominarunt, tempore talis nominationis esset excommunicatus maiori
3 excommunicatione, & anathema declaratus, ⁊ huiusmodi autem sic excommunicati non possunt adquirere sibi, nec alteri tribuere spiritualia. Sic etiam electio de re spũali ab eis facta nullius cẽsetur esse momẽti. tex. est ex pressus ad hoc in. c. cũ dilect⁹. de consuetu. vbi

ita notat Inno. Hosti. Abb. & omnes. Abb. & docto. in. c. si vere. de senté. excómu, vbi Abb. nu. 9. ita resolutiue tenet cum multis alijs simili. Vnde liquido constat nominationem illam talis patroni sic excómunicati nihil valuisse.

¶Nec proderit dicto Mathæo. C. si nunc in iudicio proferat absolutionem á tali excómunicatione postea obtentam. ¶ nam semel tã
4 tum potest patronus eligere, aut præsentare. Ita notant doctores cõmuniter. in. c. compromissarius. & in. c. vt circa de electio. in. 6. notat Bart. Alexã. & omnes vbi Iaso. nu. 9. in. l. serui electione. in pri. de lega. 1. cum alijs simili. Maxime cum ius illud nominationis & presentationis non iure suo sed alieno dicto patrono competat. Vnde cum prima nominatio non valuerit, nec secunda effectum obtinebit, vt notant doctores vbi supra.

¶Non obstat etiam, quod opponitur, dictum Iacobum. S. non esse in presbyteratus ordine constitutum. Cũ hoc in ipsa capellaniæ in
5 stitutione nõ requiratur, sed solũ vt sit clericus. ¶ Hoc auté nomine etiã ex propria significatione cleric⁹ primæ tõsure continetur. tex. expressus in. c. cũ cõtingat de æta. & quali. in. c. duo sũt. 12. q. 1. & in c. clæros. ca cau. & q. notat Abb. Hosti. & oẽs in. d. c. cũ contingat. de æta. & quali. cum simili. Præsertim cum authoritate & litteris summi pontificis, quæ in processu causæ reperiuntur, id videatur concessum, vt dictus Iacobus. S. admitti possit ad hoc beneficium, etiã si tantum sit clericus primæ tonsuræ, idq; assiduo & cotidiano vsu in praxi obseruari, probatum satis est, vt ad eiusmodi sacerdotia tales clerici primæ tonsuræ habiles dicantur, & idonei.

¶Item vltra prædicta constat dictum Matthæ. C. non posse obtinere dictam capellaniam ex pluribus alijs causis. Et primo quia in ipsius institutione cauetur expresse, vt instituatur in ea propinquior cognatus idoneus & honestis moribus, apparet auté eum non esse eiusmodi ex sententijs contra eum latis, & probationibus cõtra ipsum factis.

¶Præterea constat liquido de irregularitate ipsius, propter quam non potest ad hoc beneficium addmiti, idq; ex sententia contra eũ lata, qua probatur ipsum homicidij crimine noxiũ, occidisseq; ho-

minem, & post eius vulnerationem per insidias factam, statim ministrasse ei sacram eucharistiam, & missas celebrasse post tale facinus commissum. Nec excusabitur ab irregularitate prædicta, si dicatur id fuisse occultum, nam probatum est infamatũ fuisse statim
6 publicitus ex eo, & quamuis esset occultum omnino, quodlibet crimen homicidij, quodlibet etiam delictum atrox, quãtumuis occultum inducit irregularitatem, & impedit promouendum, & deijcit iam promotum tex. est expressus ad id in. c. quæsitum. de tempo. ordina. in. c. ventum est. 1. q. 1. in. c. quicunq; de hæreti. notat Abb. & omnes in. d. c. quæsitum. de tempo. ordi. & sic dicendum est in hoc.

¶Confirmatur, quia per solam fornicationem cum incorrigibilitate inducitur irregularitas. tex. ad idem in. d. c. quæsitum. de tempo. ordi. vbi tenent Abb. & omnes. & in. d. c. ventum est. 1. q. 1. cum alijs. Vnde etiam ex hoc affirmandum erat incurrisse irregularitatem cum per sententiam iudicis antecessoris ob stuprum fuerit certa pœna damnatus, monitusq; ne cum illa amplius commisceretur, quod non seruauit, immò probatum sit postea cum ea rẽ sæpius habuisse.

8 ¶Item irregularitas inducitur ipso facto, sine aliqua sentencia, aut declaratione iudicis, in. c. clærici. de clæri. exco. minis. & ibi notat Abb. nu. 1. & sequntur alij omnes.

9 ¶Prætea irregularitas impedit obtentionẽ beneficij, & priuat obtento, in. c. nisi cum pridem de renũ. vbi, Abb. & omnes. Et ita nõ solum adipisci non poterit hoc, sed etiam amissurus erat quodcũq; aliud beneficium in quo fuisset institutus.

10 ¶Item irregularitas inducitur in homicidio per solum mandatum aut consilium, aut aliam similem culpam, vt notatur in locis supra allegatis.

¶12.

¶FACTVM.

Vrante bello inter inuictissimum Cæsarem Carolum quintum Hispaniarum regem, & christianissimum Fracorum regem, quidam Ioannes. V. Hispanus cum in portu de Cascaes Lusitaniæ ageret, cum naui quadam sua inde soluens, nauim aliã Francorum triticum Vlyssiponem vehẽtem, portumq́ ipsum iam intrãtem, vi adortus, cœpit cumq́ ea præda rursus ad eundem portum rediјt, Ibiq́ nauim cum tritico & armamentis & aliјs vti eam cœperat, vendidit, pecuniaq́ pro ea recepta, inde secedens, metu regis Lusitaniæ, iudicisq́ ab eo missi contra eũ Hispalim venit. Vbi inuentus, euictionis nomine impetitur pro dicta naui, quæ per Lusitaniæ iudices dominis prioribus fuit restituta, cum omni sua causa, & impensis, tam ipsius causæ & processus, quam personalibus, vt aiunt. In qua euictionis causa ipse apud supremos iudices Hispalenses his & similibus sum vsus, & demum postrema ipsorum sententia pro nobis fuit iudicatum, cum tamen prima aliorum iudicum sententia eiusdem tribunalis in contrariũ fuisset pronũciatum.

¶SVMMA.

Apta in bello fiũt capiẽtium, si in suo, vel hostium territorio capiãtur secus si in alieno. nu. 1.

¶Mare censetur sub iurisditione domini propinquioris. nu. 2.

¶Capta in bello fiunt capientium quando in tuto & intra præsidia collocantur, nu. 3. & quid in mari, nu. 4.

¶Postliminio res reuertitur ad priores dominos, quando ad amicos peruenit, nu. 5.

¶Quando nauis vehebat cõmeatũ annonamque, prioribus dominis restituitur, nu. 6.

¶Abſenti venditori non opus eſt denunciare litem motam. nu, 7.

¶Venditori non fit denunciatio, quando certū eſt, eum non habere defenſiones. nu. 8.

¶Emptor appellare, aut tergiuerſari non tenetur, quādo fouet in iuſtam cauſam. nu. 9.

¶Venditor, qui expreſſe cauit, ſe non teneri euictionis nomine, ad huc ad precium, quod recoepit, tenetur. nu, 10.

Grauiſſimi ſimul ac ſapiētiſſimi iudices, Pro Iacobo. D. & ſocijs adducuntur & faciunt ſequentia in cauſa contra Ioannem. V. & primo in actis conſtare pleniſſime, nauim, de qua agitur vi captā in ipſo portu Luſitaniæ, vbi tutiſſimū ei oportebat eſſe refugium, nec licebat noſtris ibi aliquā prædam facere. Maxime iuxta capitula concordiæ huius noſtri, cū regno Luſitaniæ, quod ſolum ſufficiebat ad victoriā obtinendā.

1 ¶Secundo id etiam fundatur in eo, quod tā iure cōmuni, quā huius noſtri regni, capta in bello ita demum fiunt capientiū, ſi præda fiat in noſtro vel inimicorum territorio, nō in alieno. Idq; clare diſponitur in. l. 31. tit. 26. part. 2. ibi. quādo algunos robaſſen a los q̄ traxeſſen por mar algunas coſas ſeguramente a la tierra del rey, o lleuaſſen a otra parte, que no fueſſe al ſeñorio de los enemigos, quanto deſta guiſa les tiraſſen, q̄ fueſſe tornado a los dueños primeros. &c. Vbi ponderanda ſunt verba illa, a otra parte q̄ no fueſſe al ſeñorio de los enemigos, &c. Vnde clariſſime infertur capi eam nauim minime licuiſſe. etiamſi in ipſo mari inueniretur, nedum in portu amicorū. Quod etiam iure communi obtinet, tenet Ange. in diſpu. incip. exorta guerra, quem ſequitur Soci. in. l. 1. in prin. ff. de acqui. poſſe. col. 2. vbi alij. Floria. in. l. ſicuti. §. ariſto. ſi ſerui vendi. cum ſimili. vbi traditur capta in bello fieri capientium, quando in ſuo vel

hostium territorio caperentur, non si in alieno.

2 ¶Confirmatur hoc ipsum & quia mare censetur esse sub iurisditio
ne domini propinquioris ipsi mari. tex. est in. l. Cæsar. ff. de publica.
vbi docto. & in. l. vni. C. de classi. lib. 11. docto. in. l. insulæ. ff. de iu-
di. Bart. in. d. l. Cæsar. nu. 2. vbi ferè ponit quæstionem nostram, de
ijs qui ex portu pisano deprædabãtur, & determinat fuisse punien-
dos. Ad hoc similiter accedit eiusdem Bart. doctrina in tracta. de in
sula. nu. 1. vbi tradit iurisditionem talis domini sic propinqui extẽ-
di ad insulas & mare adiacens suo territorio vsq; ad centum millia-
ria, idem Cepol. de serui. rusti. præd. c. 26. de mari, doctores in. d. l.
insulæ. de iudi.

¶Comprobatur etiam id ipsum ex alio, quód etiamsi licuisset eã
prædam facere, non tamen potuit acquirere ipsius dominium, cum
ad eundem portum redierit, & intra sua præsidia non perduxerit,
3 nec in eis pernoctauerit, & quod necessario opus erat, vt disponi-
tur. in. l. 26. tit. 26. part. 2. quod etiam à iure comuni habuit originẽ
in. l. postliminij. ff. de capt. ibi. & intra præsidia perduxerunt. &c.

4 ¶Præterea in & huiusmodi prædis maritimis inuenitur aliud spe-
ciale, nempe quód dum sunt in mari, non dicuntur in tuto esse, nec
plene & irreuocabiliter fieri capientium, cum possint ab eis anferri
dum sunt in mari, & ita disponit tex. in l. 13. tit. 9. part. 5. ibi. e ante q̃
salgan de la mar, ni lleguen con ellos a lugar do lo pongan en saluo
fallanse con otros christianos que se lo tuellen. &c. Et ita notat & in
telligit Doctor Grego. Lopez. in. l. 26. tit. 26. part. 2. vbi allegat
Bart. & Ange. idem tenentes.

¶Item vt alia omnia omitteremus, quis neget postliminij iure di-
5 ctam nauim ad priores dominos redijsse: & cum ad eundem portũ
amicorum cũ ea statim redierit. Iuxta tex. in. l. postliminiũ. §. post-
liminio. ff. de capt. ibi. sed si in ciuitatẽ sociam amicamq; ué, aut ad re-
gẽ sociũ amicũue venerit, statim postliminio redijsse videtur. &c.
Et ibi ita notat. Bart. & docto. communiter.

¶Vltra supra dicta, cum nauis triticum veheret, & commeatum an
nonamq; regno Portugalliæ, vel hæc erat causa sufficiẽs ad securita

6 tem, etiā si in medio ☞ mari inueniretur, vt aperte disponitur, in. l.
13. tit. 9. part. 5. ibi. si los mercaderes yuan, o venian a tierra de chri-
stianos y trayan ay vianda o otra qualquiera cosa que tābien los na-
uios como los hombres y todas las cosas que trayan deuen ser torna
das en poder de los primeros señores, y esto mandamos porque de
las tales mercaderias se aprouechan comunalmente. &c. Iure igitur
optimo per iudices Lusitanos nauis cum omni sua causa prioribus
dominis fuit restituta, ac proinde euictionis causa rectissime con-
tra dictum venditorem agitur.

¶Non obstat, quod opponitur, non fuisse ei denunciatum, litem
motam super dicta naui, vt posset eam defendere. Nā statim ea ven
dita emptor in carcere fuit inclusus & detentus propter id, & iudi-
ces speciali Regis delegatione simpliciter & summarie in causa pro
cedentes, breuissime ad restitutionem nauis damnarunt, & senten-
tiam suam executioni statim tradiderūt. Vnde non potuit emptor
certiorem facere venditorem de lite sic mota. Maxime autem cum
statim vendita naui é Lusitania discesserit, nec amplius apparuerit
7 ☞ Præter id quod absenti venditori non est facienda nūciatio, tex.
expressus ad hoc. in. l. si ideo. in fi. ff. de euictio. ibi. siue autem absit,
cōmittitur stipulatio, & ibi præsenti venditori denūciandū est. &c.

¶Præterea cum adeo esset expeditum, manifestumq́; nullam pro
se habere defensionem in ea causa venditorem, non fuit necesse ip-
si fieri talem denūciationem. Disponitur expresse in. l. emptorem.
8 in prin. ff. de euictio. ☞ vbi emptor non tenetur defendere rem em
ptam, quando notorium esset, habere iniustam causam, per quē tex.
ita notat & tenet Imol. in. l. non solū. §. morte. de no. op e. nun. Ale-
xan. consi. 67. volu. 3. Vbi allegat Imol. Fulgo. Roma. & alios idem
tenentes, quòd quando constat venditorem non habere defensio-
nem, non opus est ei fieri nunciationem litis motæ.

¶Non obstat similiter id, quod opponitur, emptorē non appella-
sse, aut supplicationem interposuisse ab ea sententia. Cum satis pro
batum sit, ab illis Lusitaniæ iudicibus, quibus negocium fuit dele-
gatum simpliciter, breuiter, & summarié expediendum, locum nō
fuisse appellationi, aut supplicationi, nec vlli alij auxilio. ☞ Præ-
9 sertim quia quando sententia contra emptorem lata fuit iusta, non

tenetur appellare, aut tergiuersari, sed ei acquiescere, notat Bal. vni
ce. in. l. Herẽnius. ff. de euictio. & ibi additio ad glo. dictæ. l. cum
alijs. Pro quo ipse nouiter considero tex. expressum, & notandum
in. l. non est. C. de admi. tuto. vbi tutor in causa minoris calumniosa
apellare non tenetur, & ibi ita notat Bal. & Salice. similis tex. in. l. si
bonam causam. C. eo tit. de admi. tuto. vbi in bona causa tutor appe
llare tenetur, non in mala. Vbi etiam Bal. & Salice. id notant.

¶Item nec nocet, quod probare nititur venditor, quód nauim re-
cœpit suo periculo emptor, & quòd expresse in venditione actum
sit, ne teneretur euictionis nomine. Nam hoc probare conatur testi
bus, qui partem pretij acceperunt, socijsq; ipsius, qui prædæ auxilia
ti, inter se eam diuiserunt, qui verius partes & personæ principales
quorum interest, quã testes, censendi sunt. Et vltra id ex nostris pro
bationibus contrarium liquido constat, immò sæpius affirmasse vẽ
ditionis tempore se in bello iusto, iusteq; cœpisse, in dẽnitatem, &
securitatem confidenter, & non semel promisisse. Præterea etiam si
10 ita actum fuisset, vt asseuerat, ꝯ ad huc etiã ad pretium saltẽ quod
recœpit restituendum teneretur, iuxta traditiones iuris. Præcipue
in. l. emptorem. §. fina. ff. de euictio. vbi notãt docto. & in. l. qui Ro
mæ. §. duo fratres. de verb. obli. vbi Iaso. nu. 38. dicit hanc esse cõmu
nem opinionem. Idem Iaso. in. l. si pater puellæ. C. de in offi. testa.
nu. 4. cum simili. Nunc autem liquido constat expresse cauisse rem
saluam, & securam fore. Vt dictum est & probatum.

¶13.

¶FACTVM.

Etrus. S. clæricus, cum testamẽtũ condidisset, & ædes
quasdã suas sodalitio sanctissimæ eucharistiæ in eo le-
gasset, postea coram testibus declarauit se ædes illas re
linquere Antonio. R. cõsobrino suo, monuitq; tabelli
onem, vt sic scriberet, quod tamẽ non scripsit. Cumq;
super ea re coram vicario Archiepiscopi Hispalensis ageretur, ipse
hæc & similia pro dicto Antonio. R. adduxeram.

¶SVMMA.

Egatū & hæredis institutio sine scriptura p testes probatur.nu.1.&.2.

¶Legata adimuntur nuda voluntate,etiā præsumpta.nu.3.&.4.

¶Si res legata pereat,aut forma eius mutetur, adimitur legatū, & alijs modis.nu.5.

Dmodū.R.atq; obseruāde iudex.Pro Antonio.R.clærico in lite cū sodalitio sanctissimæ eucharistiæ adducūtur,& faciunt sequentia.Et ptimo probatū esse sufficienter supremā hāc voluntatē defuncti fuisse, vt Anto.R.ædes,de quibus agitur, obtineret.Idq; expresse declarauit corā ipso tabellione,& pluribus alijs testib9,qui de ea re constāter deponunt.Quibus non obstat,quod in cōtrariū opponitur,scilicet legatū illud aut voluntatē de ea re,in scriptis non apparere.
1 ☞ Nam certe id nō requiritur,immò sine aliqua scriptura probatur,& debetur legatum,immò & ipsa hæredis institutio,vt aperte apud nos disponitur.in.l.4.tit.2.part.6.vbi etiam datur forma probandi legata,& alia per testes á iudice in publicam formam redactos,vt ex dicta lege constat.

¶Itē hoc ipsum clarissime deducitur,ex tex.in.l.1.tit.1.lib.5.ordina.apud nos,vbi post modos,quib9 testamētū fit per scripturā,additur ali9 ab illis diuers9 subiungēs,otrosi valga el testamēto cō buenas te
2 stimonias.&c.☞ quod nihil aliud operari debet, quam vt etiam testamentum defuncti sit & reputetur, voluntas ipsius suprema,testibus idoneis aprobata sine scriptura,non secus acsi in scriptis iussu testatoris appareret. Ita in hoc themate expresse, & singulariter

determinat. Abb. in c. fina. de fid. instru, nu. fina. quem ibi sequuntur alij. Proquo etiã facit optime regula illa generalis quòd eandẽ vim habeãt testes & instrumẽta. in. l. in excercẽdis. C. de fid. instru. cum simili.

¶Quibus etiam non obstat id, quod ex aduerso opponitur, quòd in testamẽto inscriptis ab eodem testatore cõdito disposuerit quid de ædibus illis fieri vellet, nec expresse id postea reuocauerit, nam
3 certe id non requiritur, & cum qualicumq; contraria volũtate etiã nuda, & sine verbis adimatur legatũ. in. l. 3. §. nõ solũ. ff. de adi. lega. ibi, legata adimi possunt, & quidẽ nuda volũtate. vbi glo. & doctores cõmuniter tradunt etiã præsumpta volũtate adimi legata, vt propter inimicitias & similia. Quod ibidẽ disponit tex dicẽs. Et quidẽ si capitales inimicitiæ intercesserint, ademptũ videtur, &c. Itaq; non opus fuit hoc casu expressa reuocatione, vt ex dictis colligitur manifeste.

¶Quod etiã cõfirmatur pluribꝰ alijs in iure expressis, in prin. insti. de adẽ. lega. ibi siue cõtrarijs verbis fiat ademptio, siue non cõtrarijs, sed quibuscumq; alijs verbis. vbi glo. tenet & expresse præsũpta
4 solũ volũtate adimi etiã legatũ. Idẽ probatur manifeste in. l. 2. tit. 5. lib. 3. fori apud nos, his verbis. Y despues fiziere mãda quier q̃ sea de aq̃llas cosas de q̃ primeramẽte aui e mãdas, la postrimera mãda vala. &c. vbi glo. Mõtal. in verb. vala, id expresse determinat dicẽs. Etiã si de primo testamẽto nulla fiat mẽtioẽ, &c. Nõ est igitur necesse vt de primo legato, seu testamẽto fiat mentio, aut reuocatio, adhoc, vt postrema volũtas rata & firma cẽseatur, vt in nr̃o themate.

5 ¶Comprobatur idipsum & ex eo quòd legatum censeatur adimi mille alijs modis sine expressa reuocatione, vt puta si res legata alij donetur in vita ipsius testantis, aut si ea res pereat, aut amittatur, aut eius forma mutetur, & infinitis alijs propemodum nominibus. in. l. rem, legatam. ff. de adi. lega. in. l. 40. & 42. tit. 9. par. 6. cum multis alijs similibus. Ex quibus clare deducitur, non opus fuisse hoc casu expressa reuocatione, aut ademptione prioris legati harum ædium, & sufficere declarationem, & dispositionẽ illam postremam ab ipso testatore factam in fauorem. d. Antonij R. vt dictum est.

¶14.

¶FACTVM.

Vdex ecclesiasticus excomunicationis sententiam in sacerdotem protulerat, ad creditoris efflagitationem, Qui, cum ab eo appellasset, & appellatione nō obstante in ea excommunicatione detineretur, ad supremum Regiumque Hispalense tribunal confugit, vt vis illa ab eo propulsaretur. Vbi negotium in vna, & rursus in altera iudicum aula varijs sententijs fuit agitatum, & demum pro ipso sacerdote fuit pronunciatum, & pro vxore principalis, pro quo clerícus ille intercesserat, me pro ipsis patrocinante, his & similibus fundamentis.

¶SVMMA.

Acerdotes pro debito pecuniario excomunicari non possunt. nu. 1. Etiamsi ipsi ita obligentur vt possint excomunicari, & nu. 2.

¶ Maritus non potest renunciare priuilegio, ne cōueniatur vltra quā facere possit, nec miles, aliud in socijs. nu. 3.

¶ Sacerdotes nec foro suo, nec priuilegio, ne excomunicari possint, renūciare possūt. nu. 4.

¶ Vxor cum marito obligata pro debito pecuniario, excommunicari non potest,

etiā si eo priuilegio expresse renunciet, nu. 5. & 6.

¶ Mulieres, cum non conueniantur vltraquā facere possunt, nec carcerari, nec excommunicari pro debito pecuniario possunt, nu. 7.

1 Ectissimi simul ac sapictissimi Iudices pro Petro. C. clærico, & vxore principalis obligati, adducuntur & faciunt sequentia. Et primo illum esse sacerdotij ordine decoratū, ac ꝯ proinde nec conueniri vltra quam facere possit, aut in carcerē detrudi, nec excõmunicari pro debito pecuniario potuisse tex. est ad id expressus in. c. Odoardus. de solutio, & ibi ita notant & tenēt glo. & doctores communiter. Nec oberit, quod opponitur, eūdem expresse renunciasse huic priuilegio in scriptura fideiussionis, specialiterq; cauisse, vt pro eo debito posset excommunicari. 2 Nam liquido constat hoc esse priuilegium totius ordinis sacerdotalis, & in honorem, & reuerentiam sacerdotij concessum, ac proinde renūciari non posse, & ita tenet Imol, insigniter in. d. c. Odoardus. de solu. versi. Item iuxta prædicta quæri potest. 4. col. colligiturq; ex notatis per glo. & doctores ibi manifeste.

¶ Confirmatur idipsum, ex doctrina notabili Bart. qui in iure cunctos scribentes excelluit, qui in. l. alia causa. §. eleganter. nu. 3. solu.
3 ma. statuit regulam generalem, scilicet prærogatiuam ꝯ illam mariti, militis, & similium, ne conueniantur vltraquam facere possunt non posse per eos renunciari, quia á lege illa introducuntur in honorem & reuerentiam personarum, quem ibidem sequntur in hoc Alexā. & alij. Vbi etiā ex diuerso idē Bart. nu. 5. cõtrariū asserit in socijs, vt ipsi possint suo in hoc priuilegio renūciare, vt pote ratione cõtract⁹ societatis sibi cõcesso, nõ autē personarū fauore, aut contemplatione dignitatis, & reuerentiæ sibi debitæ, idem tenet Alexan.

Iaso.& Moder.in.l.miles.ff.de re iudi.vbi plura dē hoc, Quod iusti
us certe quadrat ordini sacerdotali, maxime autem cum in his
equiparentur militibus armatæ militiæ, vt scribitur & notatur cō-
muniter vbi supra.

¶Quod adhuc etiam comprobatur argumento á simili renuncia-
tionis fori ecclesiastici, cui clærici renūciare non possūnt iuxta tex.
& ibi notata in.c. si diligenti. de fo.compe.iuncta ratione commu
4 ni decidēdi illius dispositionis. ☞ Scilicet ne clærici vagari in foro
seculari, & á diuinis officijs, & sacrificijs, quibus eos interesse opor-
tet, auocari cogantur, vt pote in sortem & obsequium domini ele-
cti, quod nomen ipsum clærici, aperte designat.in.c.clæros.21.dist.
cum alijs. Quæ ratio multo magis profecto militat in nostro casu,
cum per talem excommunicationem clærici non solum á diuinis
auocarentur, sed in totum ab eis abstinere essent cogēdi. Nulla igi
tur ratione sustineri poterit, vt sacerdotes sic excōmunicari pro de-
bito pecuniario valeant, aut tali excōmunicationi assensum præbe
re vllo pacto, cum nec foro suo renunciare possint, quod est multo
minus, argumento sūpto á minori ad maius negatiue.in auth. mul-
to magis.de epis.& clæ.vbi Bal.& alij.cum similibus. Pro quo etiā
benefacit doctrina illa Specu.tit.de renun.& conclusione. col. 4.
vbi ponit eandem rationem priuilegiorum in clæricis, scilicet ne
auocentur á diuinis officijs & orationbus, notant similiter docto-
res communiter, vbi ita tradunt in.c. dilecto de fo.compe.& in.d
c.si diligenti. eo tit. nulla igitur ratione admitti debet, vt prædict⁹
sacerdos pro debito pecuniario, quod & ipse non contraxit, nec de
bet, excommunicationi subiaceat.

¶Idem dicēdum est de vxore ipsius debitoris principalis, quæ etiā
vinculo excōmunicationis pro eodē debito per iudicē innodata
5 est. Et ☞ quòd excōmunicatio in ea locū nō habeat, etiā si foro eccle
siastico se ipsā addixerit, ac in ipsa obligatione se excōmunicari po-
sse, consenserit. Cū impossibiliū nulla sit obligatio iuxta vulgaria.
Impossibile autē est, vt mulier, quæ virum habeat, debita vná cum
marito contracta, ipsa possit exoluere, cum vir ipse dominus sit &
administrator, tam rerum paraphernalium, quam dotalium, cæte-
rarumqꝫ omnium suarum & vxoris, nec ipsa potestatem vllam
habeat in bonis matrimonio durante.in.l.doce ancillam.C.de rei

vendi.in.l.in rebus.C.de iu.doti.in.l.fina.tit.4.lib.5.ordina.cum infi.similibus. Vnde nolente marito talia soluere debita vxor in ex cõmunicatione sine spe absolutionis perpetuo remaneret. Quod esset absurdissimum, & contra iuris begnignitatem & æquitatem. Addo, Hipoli.in rub.de fideiusso.nu.159.vbi plura adducit.

6 ¶Comprobatur id ipsum, quia ꝙ speciali fœminarum priuilegio introductum est, ne pro debito pecuniario in carceribus detineri possint, nec fideiubere, aut iudicio pro alijs interesse & similia in.l.fina.in.rub.& per totũ.C.ad velleia. in.c.mulieres.de iudi.lib.6.in.l.ad eggregias.ff.de iure iu.vbi Bart.& alij.Idq; propter fragilitatem, & facilitatem mulierum, & ipsarum honestatem, & in totius sexus fœminei prærogatiuã. Vt tradunt doctores cõmuniter, maxime Paul.de Cast.in.d.rub.C.ad velle.& in.l.1.C.de offi.diuer.iu.& in auth.sed nouo iure.eo tit.in.d.l.ad eggregias de iure iu.& in.l.consentaneum.C.quomodo & quando iud.in.l.62.Tauri.vbi scribentes nostri. Sic igitur in proposito negotio dicẽdum est, mulieres ipsas, maxime autem nuptas, excomunicari pro debito pecuniario non posse, quod vergeret in opprobrium, & contumeliam ipsarum, immò & in damnum & incommodum irreparabile animarum, vt dictum est, & renunciarent priuilegijs in fauorem personarum concessis, quod nullo modo habet locum, vt dixi supra nu.3. Præsertim cum nutu, & voluntate maritorum passim obligari cogantur, etiã inuitæ & reluctãtes, quod optimo iure vetitum reperimus.in.l.61.Tauri huius regni nostri. Facit optime, quod tradit Rod.Xuarez.in.l.2.de los gouiernos.fol.183.quòd mulieres eiusmodi priuilegio, ne pro debito in carcere detineri possint, renunciare nequeant, etiamsi expresse omni legum auxilio renunciassent. Et idem dicendum est in themate proposito excommunicationis.

¶Præterea hoc ipsum confirmatur argumento meo iudicio inuin-
7 cibili, cum.n.ꝙ mulieres pro debito pecuniario in carcere detine rinon possint, necessario consequitur, eas nec vltra quàm facere possunt, conueniendas. Quod liquidissime colligitur ex tex.glo.& ibi notatis per Doctores in.l.miles.de re iudi.in.l. sunt qui in id.cum.ll.sequentibus.eo tit.in.l.alta causa. vbi Doctores cõmuniter. Solu. ma. in. §. item si de dote. insti. de actio.vbi.Fab. Ange. Iaso. & omnes. Si autem excommuni-

cari pro debito mulieres possent, & vltra quàm facere possent, cōuenirentur. Cum igitur illi prærogatiuæ, non exigēdi ab eis vltra facultates suas, renunciare nequeant, vt satis supra probatum est, nec illi, ne in carceribus detineantur, consequitur euidenter, nec excomunicationi eiusmodi consentire posse, aut remedio ne excomunicētur renciare, de quo agim⁹. Quód autē in foro ecclastico locū habeat, d. l. 62. Tauri & similes ne fœminæ p debitis in carcere detineri possint, colligitur manifeste, ex. l. 5. tit. lib. 1. ordi. apud nos, quod leges huius regni seruentur etiam in terris ecclesiæ, & tota sua iurisditione. Et similiter ex tex. & ibi notatis per Doctores. in. c. 1. de no. ope. nun. quód seruetur ius ciuile, etiam in foro canonico, in illis, quæ iure canonico disposita non inueniuntur, & contra. Vnde euidentissime tam iure Pontificio, & ciuili, quam huius nostri regni, & ipsorum principijs, & axiomatis liquidissimis deducitur, mulieres non posse pro debito pecuniario excommunicari, etiamsi in obligatione per ipsas contracta consenserint, vt possent excommunicari, & sic sentiendum sit & iudicandum in nostro casu.

¶ 15.

¶ FACTVM.

Vm filia naturalis à fratribus legitimis alimenta peteret, hæc & similia pro ipsa adduxeram.

¶ SVMMA.

Ater non solum in vita alere tenetur filios naturales, sed etiam post mortem relinquere eis alimēta sufficientia. nu. 1. & 2.

¶ Fratres tenētur alere fratres & sorores naturales. nu. 3.

¶ Pater tenetur iterū dotare filiā, si velit nubere, & prima dos sit amissa. nu. 4.

¶ Fratres tenētur dotare sorores ex eodem patre. nu. 5.

Apientissimi Iudices. Pro Chatharina. M. adducũtur sequentia in lite cum fratribus. Et primo cum
1 cõstet eam naturalem esse filiam communis ꝙ patris necessariò alimenta necessaria eidem esse ministranda, iuxta ius naturale, ciuile, & canonicũ, & huius nostri regni. in. l. ius naturale. ff. de iusti. & iu. in. §. ius naturale. insti. de iu. na. in. c. cũ haberet de eo qui du. in matri. in. l. 1. & per totum tit. ff. de libe. agnos. in. l. 2. tit. 13. part. 6. ibi. & si por auentura el padre no se acordasse de tal fijo como este estonces los herederos del padre son tenudos de le dar lo que fuere menester para su gouieno. &c. Ex quo clare cõstat etiam post mortem patris esse ei tribuenda alimenta, etiamsi in vita pater eos aluisset. Vt clarissime disponitur in. d. l. partitæ.

¶ Confirmatur hoc ipsum, quia pater non satisfaceret obligationi
2 naturali, qua filios tenetur alere, si in vita tãtũ hoc præstitisset, ꝙ nisi etiam post mortem ad ipsorum vitam alimenta sufficientia relinqueret, cum bona habeat, ex quibus idipsum possit adimplere. Et ita notant & tenẽt doctores communiter. in auth. quod locum. C. de colla. vbi Iaso. nu. 8. ita tradit Bart. in auth. ex complexu. C. de inces. nupt. Abb. nu. 5. & seque. vbi alij. in. c. cũ haberet. de eo qui. du. in ma. cum multis similibus.

3 ¶ Quod etiam comprobatur manifeste ꝙ ex hoc quód obligatio illa alimentorũ extẽditur etiam ad fratres legitimos, vt & ipsi alere teneantur fratres & sorores naturales, vt est tex. expressus, non ita passim consideratus. in authen. quib. mo. na. effi. sui. §. fina. ibi naturales pasci à legitimis. &c. & ibi ita notant & tenent doctores communiter, vnde vel hoc solo nomine soror hæc alimenta, quæ petit, obtinere deberet, à fratribus, etiam ex eorum bonis, nedum ex patris amplissimis facultatibus ipsis relictis.

¶ Quibus non oberit, quód pater viuus eã dotauit, & matrimonio copulauit, & quód dos succedat loco alimentorum. Nam id certe non sufficit. Cum ea dos iam sit amissa & consumpta sine culpa filiæ & ipsa vidua, & ad inopiam redacta sit. ꝙ Quo casu pater non solũ
4 alere denuo filiam tenetur, sed & iterũ dotare, si rursus filia velit nubere, quod procedit ex illa obligatione naturali alendi filios. Et ita notat & tenet Salice. in auth. sed quamuis. C. de rei vxo. actio. in fina.

fina.verb.refert,& sequi. Suarez in.l.quoniā in priorib⁹. de inoffi. testa.fol. 44.col.1.cum alijs similibus.Probatur etiam aperte in. l. siquis à liberis.§.1.&.2.& per totā.l.ff.de lib.agnos.vbi Bart.& alij.

¶Item prædicta maiori cū ratione hoc casu,de quo agitur,militant
5 Cum fratres teneātur dotare,& nuptui tradere sorores ex eodē patre natas,tex-expressus ad id in.l.cum plures.§.cum tutor.ff.de admi.tuto.doct.vbi Bal.2.col.in.l.fina.C.de dot.pro.refert & seq. Xuarez in.l.quoniā in priorib⁹.fol.63.col.1.cum alijs.Cū igitur huiusmodi fratres dotare tenerentur sororē hanc, etiam ex suis bonis, et ex consequenti eam alere — cum dos succedat loco alimentorum, multo magis ad id teneri ... est, ex tot bonis à patre sibi relictis et sic multis nominibus Iusti ssimam causam souere censen sa est.

16.

¶FACTVM.

Omina Elisabeth.V.petebat à fratre meo quasdā ædes,qui cōtra asserebat nūquā ad ipsam pertinuisse,& si quādo ius aliquod in eis habuisset,illud amisisse,tā legitima tēporis prescriptione, quā ipsarū alienatione,per maritū eius facta, cui ipsa hæres extitisset,ex persona filij communis, qui patri vniuersalis hæres fuit,& ipsa filio.In quo cū duæ sententiæ in eius fauorem latæ essent, postrema tamē supremorū iudicū Hispalēsiū sententia cōtra eā fuit pronūciatū, & obtentum,me pro fratre ipso patrocinium præstāte his & similib⁹ fundamētis.

¶SVMMA.

Roducenti instrumētū incūbit onus probandi eius authoritatem.nu.1.

¶Ius tertij potest opponi, quādo est exclusiuū iuris alterius ipso iure.nu.2.

¶ Filius non præsumitur adiuisse hæreditatem patris, nisi probetur. nu. 3.

¶ Possessio requiritur ad acquisitionem dominij. nu. 4.

¶ Estimatio rei dotalis quando facit emptionem. nu. 5.

¶ Hæres hæredis pri mi testatoris est heres nu. 6. Vbi quod inter cohæredes habet locum ius accrescendi nu 6

¶ Si hæres non confecit inuentarium hereditas sufficiens esse presumitur nu 7

¶ Præscriptio licet non currat mulieri in rebus dotalibus, in alijs secus. nu. 8.

¶ Pro expensis, & melioramentis competit retentio, nec fit compensatio cum redditibus, quando per melioramenta res ipsa fuit facta pretiosior, & maioris redditus. nu. 9.

SApientissimi Iudi. Pro Iacobo. L. adducuntur sequentia in causa cum. D. Elisabeth. V. Et primo constare satis superque ædes, de quibus agitur, ad ipsum pertinere. Idque tam testibus sufficientibus, quā scripturis & documentis, possidereque eas, & possedisse per plurimos annos sine aliqua controuersia. Neque obstabunt scripturæ & instrumēta, quibus ipsa nititur probare ad se pertinere, cum nec sint authētica, nec originalia, nec fides aliqua eis sit adhibenda. Maxime autem tam antiquis, à plusquam septuaginta annis. Cumque nec authoritas eorum ab ipsa sit probata
1 nobis semper id ab initio litis opponentibus. ❦ Ipsi autem producenti incumbit onus probandi authoritatem ipsorum. iuxta tex.

ad id expressum.in.l.11 4.tit.18.par.3.notat doctores,maxime Bal. in auth.sed nouo iure.C.si cer.peta.Notat & tenet Xuarez in.l.post rem iudicatam.fol.15.vbi communiter id traditur.

¶Praeterea ex alijs etiam fides dictis instrumentis derogatur,praesertim cum in eisdem asseratur antecessores suos aedes illas emisse, á quibusdam monachis nulla solennitate praecedente,quo casu ius nullum accipienti acquiritur.in clementi.1.de reb.ecclae.non ali, ibi neq; ex concessione eiusmodi ius aliquod recipienti acquiratur.& in.c.1.de reb.ecclae.non ali. Ibi decernimus non valere. &c. Neq; obstat si respondeatur hoc ius esse alterius tertij,ac proinde oppo-
2 ni non posse. Cum hoc sit exclusiuum iuris agentis ipso iure,quo casu ius etiam tertij opponitur, atq; obstat. Notat Paul. de Cast. in.l.cum seruum.C.de serui.fugi.post Bal.Salice.& alios, ibi Abb. in.c.veniés.nu.25.de praescri.Bart.in.l.2.ff.de except.rei iudi.quos refert & sequitur Iaso.in.l.qui Romae.§.Flauius.de verb.ob.nu.fina. in fi.Feli.in c.cum super de re iudi.cum similibus.

¶Item non constat eum,á quo se causam habere dicit adiuisse haere-
3 ditatem autoris sui, nec si sit filius adiuisse,aut se haereditati immiscuisse praesumitur, nisi probetur expresse, cum filius habeat beneficium abstinendi.glo.notabilis in.l.si cum dotem.§.trásgrediamur solu.matri.in.glo.fina.cum qua est magis cómmunis opinio secundum Iaso.nu.1.in.l.ei, qui se non immiscuit.ff.de acqui.haeredi.post Bart.Areti.Alexan.& alios.ibi.& in pluribus alijs locis. Vbi tradunt filium habere fundatam intentionem se non adiuisse,nisi probetur immixtio in haereditate.

4 ¶Praeterea non apparet possedisse vnquam aedes illas, quod est necesse ad dominij acquisitioné. in.l.cum haeredes, in prin.ff.de acqui.posse.in.l.11.tit.14.par.6.ibi,y tiene muy grá pro la tal entrega al heredero,ca por ella gana el señorio luego della,quando se haze con derecho.&c.in.l.traditionibus.vbi notat Bal.Salice.& Moder.C.de pact.in.§. per traditionem de re. diui. cum multis alijs.

¶Item vt illa omnia omitteremus,constat liquido se cum creditoribus mariti defuncti egisse,ac pretium dictarũ aedium obtinuisse,

saltem pro dimidia parte earum, quam in dotem marito dedisse fa-
5 tetur æstimatam, & quæ æstimatio veram fecit emptionem. in. l. si
res æstimatæ. in. l. quoties. C. de. iu. dot. in. l. 16. tit. 11. par. 4. ibi. y a
precio seria quando dixesse el que la da do vos tal casa o tal viña en
dote y apreciola en cien marauedis. &c.

¶ Conuincitur ad huc euidentius ac fortius, cum manifeste appa-
reat, maritum ipsum suum ædes has ante plurimos annos vendidi-
sse pretio pro eis recœpto. Ipsa autē hæres iam est ipsius mariti, me-
6 diante hæreditate cõmunis filij, qui ipsi patri hæres extiterat. Hæ
res autem hæredis primi illius testatoris censetur esse hæres in. l. fi-
na. C. de hære. insti. vbi notant doctores communiter, ac proinde
tenetur ipsius mariti facto acquiescere, nec contra venire potest. in.
l. cum á matre. C. de rei vendi. in. l. ex qua persona. ff. de regu. iu. in
l. 24. tit. 13. par. 5. Nec obstat quòd maritus ipse filiam etiam cõmu-
nem, vna cum filio hæredem instituerit, cum ipsa hæreditatem pa-
tris expresse repudiauerit, ac proinde eius pars fratri cohæredi per
ius accrescendi fuerit quæsita. in. l. vni. §. his ita. C. de cadu. Tollen.
in. l. vni. C. quando non peten. par. & in. l. re coniuncti. de lega. 3.
vbi notant & tenent doctores communiter.

¶ Nec proderit inuentarium bonorum ipsius filij, quo se tutari ve-
llet, cum sine citatione creditorum, & in eorum fraudem censeatur
factum, ad quorum petitionem in carcere detinebatur filius, vbi eti-
am & mortuus fuit. Præter id, quod hoc casu non tantum habenda
7 sit ratio inuentarij ipsius filij, quam patris & mariti, cuius hære-
ditas presumitur fuisse soluendo in. l. fina. §. in computatione. C.
de iu. de libe. in auth. & hære. & falci. §. si vero non fecerit, cum simi
li. vbi notãt doctores communiter.

¶ Præterea ex alijs etiam conuincitur, maxime autem præscriptio-
ne legitima tanti temporis. Quòd si obijciatur, mulieri, quæ virum
habeat, non obesse temporis cursum. in. l. 8. tit. 29. part. 3. responde-
bo etiam post mortem mariti præterijsse iam decem annos inter
præsentes, quod est tempus ad inducendam præscriptionem suffi-
ciens. Vltra id quod maritus prius fuisset absens, & ipsa interea po-
tuisset agere impetrata á iudice agendi facultate iuxta legē Tau-
8 ri. Præterea dicta l. partitæ disponit tantum in bonis dotalibus,

vt in eis vxori non currat præscriptio, secus igitur in paraphernis, & alijs dicendum erit. Vnde saltem quo ad dimidiam partem harũ ædium, quæ in dotem minime data fuit, & á fratre dicitur consecuta, habere locum præscriptionem legitimam minime negandum est.

¶Postremo non omittendum videtur illud de sũptibus, & expensis in hisce ædibus factis, ex quibus factæ sunt pretiosiores, cum antea essent tantum solum, & area, quod etiam erat sufficiens ad retentionem earum, casu, quo ad eam pertineret. in. l. si in area. ff. de cond. indebi. vbi notat Bart. & Moder. communiter, maxime Iaso & alij, est expresse decisum apud nos in. l. 45. & sequen. tit. 5. par. 5. Nec locum haberet eo casu compensatio cum redditibus ipsarum, cum propter sumptus ipsos & meliorationes, vt ita dicam, pretiosior res effecta sit. in. l. cæterum. ff. de rei vendi. ibi. improbe tamen desiderabit petitor fructus æstimari, qui ex artificio eius percipi potuerunt, quod artificium sumptibus possessoris didicit. Et ita per illum tex. notat Bart. & docto. ibi. Paul de Cast. consi. 386. refert & sequitur Neguzan. de pigno. 4. memb. 5. part. nu. 21. vbi plura.

¶17.

¶FACTVM.

Vidam obligatus erat soluere censum, siue tributum singulis annis super bonis immobilibus, sub hypotheca speciali ipsorũ. Cũq; prædicta bona ad me, & alios duos tertios possessores deuenissent, agebat dominus cẽsus, vt singuli in solidum ad censum illũ soluendum obligaremur. Nos cõtra pro parte tantum soluturos fore contendebamus. In quo prima iudicis inferioris, & secunda supremorum iudicum Hispalensium sententia pro nobis fuerat iudicatum, & demum tertia & vltima contra fuit pronũciatum, vt singuli ad cẽsum in solidũ obligaremur, ita vt vnius solutione integra alij liberarentur. Ad quod meo iudicio hæc & similia mouere potuerunt.

¶SVMMA.

Ctio hypothecaria cõpetit in solidum contra quemuis possessorem. nu.1.&2. & quod idem sit in censu & redditibus annuis.

¶Actio & ius hypothecæ est indiuiduũ, & transit ad possessores sine aliqua diuisione.nu.3.&4. & idem in censibus.

1
Ctio hypothecaria competit in solidum ad res singulas hypothecæ nexu obligatas.tex.est expressus ad id.in.l.creditoris.ff.de distra.pigno.& ita ibi notat & tenet Bart.in prin.& nu.3.dicens hoc esse contra opinionem rusticorum.Idem Bart.in.l.mulier.ff.qui po.in pigno,ha.nu.1.refert & sequitur Suarez in.l.post rẽ.de re.iudi.fol.139.nu.14.vbi dicit se obtinuisse in praxi.Non dubium igitur est,quin hoc themate,de quo agitur,compe tat hypothecaria ad totum censum contra quemlibet possessorem, & singularem successorem.

2 ¶Secũdo ad id ẽest tex.expressus in.l.Moschis.ff.de.iu.fis. vbi idẽ tenet glo.in verb.omnes,tenet etiam Bart.ibi nu.1.idem Bart.in.l. 1.C.si vnus ex pluri.hæredi.Specu.de obliga.& solu.§.1.versi.item debitor meus.Iaso.in.§.item si quis in fraudem.de actio.nu.128.Neuuzan.de pigno.nu.48.cũ sequen.primo membro.8.part.principalis.refert & sequitur.D.Couarru.lib.3.resolu.c.7.vbi refert Cornе.& alios idem tenentes,& dicit hanc esse communem opinionẽ, etiam in nostro casu annui redditus.

3 ¶Confirmatur id ipsum ex eo,quòd ius illud hypothecæ ex sui natura est indiuiduum.Vnde transit cum rebus ipsis hypothecæ sub-

iectis sine aliqua diuisione, ac proinde insolidum cum ipsis. Ita disponit expresse tex. in. l. quamdiu. C. de distra pigno. notat & tenet Bal. Salice. & omnes. ibi. tenet Neuuzan. de pigno. vbi supra. & in 1. memb. 6. partis. nu. 20. vbi addit etiam eius dispositionis ratione, nempe ne cogatur creditor cum pluribus possessoribus minutatim & per partes agere, & consequi debitum suum. Idem dispositum inuenitur expresse. in. l. 1. C. si vn⁹ ex plu. hæredi. & ibi ita notat Salicc. post Bal. & omnes, quod hypothecaria actio detur in solidum contra quamlibet rem hypothecæ subiectam, & quemlibet eius possessorem.

¶ Quibus non obstabit tex. in. c. constitutus de religio. domi. vbi census debitus ab ecclæsijs quibusdam authoritate sum Ponti. diuiditur pro rata inter eas. Ex quo Guido Papæ. & alij quos allegat D. Coua. d. c. 7. resolu. nu. 8. conati sunt tenere ex æquitate diuidendam esse hypothecariam actionẽ inter possessores pro rata. ☞ Nã
4 certe pace ipsorum dixerim. in. d. c. constitutus id non probatur, nec ex eo id bene deducitur. Cum aperte disponat in eo casu, quo pẽsio seu redditus debebatur pro pluribus ecclæsijs sine hypotheca aliqua generali, vel speciali, notat Abb. in. d. c. constitutus. nu. 8. & alij ibidem. Nos autem agimus quando super ipsis rebus cum hypotheca generali vel speciali obligatio census constituitur. Vnde merito sane. D. Couarru. vbi supra concludit à iudicibus non admitti opinionem hanc, sed potius illam primam, quòd competat dicta actio insolidum contra quemuis rerum illarum possessorem, vt supra satis deductum, & probatum satis est. Et certe nullum fundamẽtum meo iudicio quadrare potest, ad tenendum opinionem contrariam. Vnde in hac mea causa non potui animum inducere, ad informandum iudicum animos in hanc partem, nec verbum de ea re vllum apud ipsos feci, cum intelligerem iustum illud esse, quod à me sic exigebatur.

¶ 18.

¶ FACTVM.

Omina Vrsula. C. durante matrimonio se bonaq; sua dotalia obligarat, pro quibusdã annuis redditibus, cum iuramento, & renũciatione legum Tauri, & alijs renunciationibus, vt vulgo in Hispania nuptæ mulieres cum maritis solent obligari. Cõtigit vt ipso marito defuncto, & ipsius bonis dotalibus ei restitutis, ad petitionem creditorũ, quibus dicta bona dotalia pro annuis illis redditibus tenebantur, ipsa sint distracta per iudicem. Vnde petebat sibi restitui precium, & æstimationem dictorum bonorum dotalium, & se indemnem seruari. Contra creditores alij ipsius mariti, se esse praferẽdos in bonis mariti, contendebant. Maxime cum haberent cautiones sufficiẽtes ab ipso cũ hypotheca bonorum. Vxor autem assumabat se actione ex stipulatu de dote prius contracta precium illud consequi debere, idq; tandem obtinuit supremorum iudicum Regij auditorij Hispalensis sententijs. Non obstantibus his & similibus fundamentis, quibus ipse, alijq; aduocati non vulgaris authoritatis apud ipsos iudices visi sumus.

¶ SVMMA.

Xor cõstante matrimonio efficaciter obligat bona dotalia cum iuramento & renunciationibus solitis. nu. 1.

¶ In dote & vniuersalibus precium succedit loco rei, & quomodo sit intelligendum, nu. 2.

¶ Vxor obligata cũ viro habet actionem mandati contra ipsum, nu. 3.

¶ Alimenta debentur vxori intra ãnũ, nõ postea, nec post dotẽ restitutam, nu. 4.

¶ Omissa consulto in inuentario in duplum restituuntur. Et pro valore iuratur in litem. nu. 5

Plurimum obseruandi, sapientissimiq; Iudices. Pro Hieronymo. H. & Gaspare. Q. haec adducuntur contra. D. Visulam. C. Primo obligationes & cautiones dictorum Hieronymi, & G. esse sufficienter emissas, prioresq; tempore quam illae, quae pro annuis redditibus, contractae fuerunt, pro quibus bona sua dotalia vendita conqueritur. D. V. vnde constat eos esse preferendos.

¶ Quibus non debet obesse, id quod in contrarium obijcitur, cum ipsa sponte se suaq; obligauerit pro dictis censibus cum iuramento
1 & renunciatione legum, tam Tauri, quam aliarum. Quo casu nonsolum valet talis obligatio, & est efficax, sed etiam venditio, & alienatio bonorum dotalium valeret, etiamsi inaestimata in dotem data fuissent. Ita determinat Bal. in Auth. siue à me. C. ad velleia. quaest. fina. & Sali. ibi. quaest. 2. est tex. vbi docto. in. c. cum, contingat de iureiu. cum simili.

¶ Non obstat etiam id quod pro ipsa adducitur, precium illorum bonorum dotalium, succedere debere in locum ipsorum, cum regulariter in vniuersalibus iudicijs, quale est dos, precium succedat loco rei, vt in. l. si rem & precium. ff. de peti. haeredi. Et quód ita in simili. quaest. consuluerit Bart. consi. 134. nu. 2. & seq. vsq; ad fi. Cum hoc casu ipsa marito defuncto bona illa dotalia & recoeperit, & posse-
2 derit, restitutis autem bonis dotalibus expirant priuilegia dotis, vt notant docto. communiter in Rub. solu. matri. vbi Iaso. nu. 13. ita cōcludit, & tenet. Ex quo etiam clare deducitur, cessasse iam priuillegium illud dotis, vt pretium succedat loco rei, & illud, quód actione de dote velit caeteris creditoribus mariti preferri. Idq; colligitur ex mente Bart. in. d. consi. cum solum in eo tractet de alienatione fundi facta constante matrimonio, non postea, vt hic & ex alijs per cum ibi adductis.

3 ¶Præterea, si quam habet ad bona mariti actionem, ea erit potissimum actio mandati, qua præsumitur pro ipso viro fideiussisse, mandato ipsius tacito vel expresso, vt notatur cõmuniter in Auth. siue á me. C. ad velle. & sic illa actio mandati, post obligationem ab ipsa factam orta censenda est, non ante. Vnde priores esse iudicandũ est dictorum creditorum cautiones, & hypothecam, & ex consequẽti eidem præferri debere.

¶Similiter non habebit locum, quod vltra petit, alimenta sibi post
4 solutum matrimonium esse assignanda, & exoluenda. ☞ Cum illa ab hæredibus mariti sint exigenda, idq; intra annum, non vltra. in l. vni. §. exactio, C. de rei vxo. actio. notat Bart. & docto. communiter, in. l. diuortio. ff. solu. ma. & cum dos sibi non restitueretur, hic autem statim soluto matrimonio, bona ipsa dotalia sibi fuerunt restituta, & ipsa met hæres est ipsius mariti vniuersalis.

¶Præterea habenda erat ratio ornamentorum auri, & argenti cæterorumq;, quæ, in inuentario á se confecto non apparent & ex pro-
5 bationibus liquent. ☞ Quæ sunt ei imputãda omnia, idq; in duplũ quia ea occultauit, iuxta tex. & ibi tradita. in. l. fina. §. licencia. C. de iu. de libe. & pro valore eorum deferendum est iuramentum in litem, vt traditur communiter in. l. si quãdo. C. vnd. vi. per docto. cum alijs.

¶19.

¶FACTVM.

Xecutio facta fuit in bonis debitoris, Pro parte illustrissimæ ducissæ Beiaris & iudicis authoritate bona ipsa pro debito sunt distracta in quendam, qui statim, vt fieri assolet, ipsa bona, & ius eorum in creditorẽ transtulit. Ex quo etiam possessio illorum continuo tradita fuit sibi, requisito debitore ad huc, vt posset intra triginta dies debito solu to bona illa recuperare. Qui tribus iam annis, & eo ampli⁹, elapsis, offert creditori debitũ ipm, pro quo executio illa facta fuerat, deductis inde fructibus, & redditibus, quos

medio tempore perceperat ex eisdem possessionibus. Contra ex adverso negabatur id locum habere, vt redditus ipsi in sortem com putarentur, & demum supremo rum iudicum Hispalensiũ, vna atq; altera sentencia pro ipso debitore fuit pronunciatum. Vnde tercen tum ducati ferè, quos ex redditibus perceperat, in sortem principa le sunt imputati, & reliquo debito recepto bona ipsa eidem debitori sunt restituta, me pro ipso patrocinium præstante his & simili bus fundamentis.

¶SUMMA.

Res pro executione capta, & vendita iu dicis authoritate, do mino cum fructibus restituitur, quando in venditione dolus interuenit, & solennitas debita non seruatur, nu. 1. & 2.

¶Idem si pars non citetur ad eam venditionem, nu. 3.

¶Stylo & consuetudine seruatur, vt in loco publico die, & hora certa, parte vocata, cum alijs re quisitis fiat ea venditio, nu. 4.

Amplissimi obseruandissimiq; iudices, Pro parte Alfõ si. D. & vxoris hæc adducuntur super restitutione bo norum suorum. Primo ad hoc esse tex. expressum. in l. 1. & fina. & ferè per totum titulum, C. si vendito pig no. aga. vbi disponitur rem cum fructib⁹ esse restituẽ dã, quãdo vẽditio eius facta fuit sine debita solennitate, aut dolo in teruenięte. Hic autẽ manifeste apparet dolũ in vẽditione charũ ædiũ interuenisse, tã ex proposito, quã re ipsa. Ex proposito inquã, cũ ne sciente ipso debitore, & clam non in publica subhastatione, vẽditio illa facta fuerit. Clam autem facere videtur, qui facit, non requi sito eo, qui potest contradicere, & offerre fortassis emptorem ma gis idoneum, & maius pretium offerentem, vel similia in rem suam facere, aut inuenire. vt in. l. clã possidere in prin. ff. de aqui posse. & l. prohibere. §. clã. ff. quod vi. aut clã. Et ita in nris terminis tenet & tradit Bart. in. l. alio. nu. 17. ff. de alimẽ. & cib. leg. Cyn. & alij in. l. ab

executore.C.quo appe.non reci.bonus tex.in.l.à diuo Pio.§.in vēditione.vbi notat Bart.& moder.Addo.l.41.tit.13.part.5.cũ.l.seq. ibi. puede vēder la cosa empeñada publicamēte, et inf. e tal vēdida se deue hazer en almoneda a buena fee, y sin engaño, cũ multis simili. Re autem ipsa dolus interuenit in dicta venditione, cum ædes ipsæ quadruplo & sextuplo pluris, & eo amplius vendi potuissent, & id & multo plus tum temporis valuissent, quod vnũ sufficiebat. Cum paria sint dolus ex proposito, vel re ipsa. in.l.si quis cum aliter.de verb.obli.vbi notat Bar.& docto.communiter.& in.l.& eleganter.ff.de.dol.cum alijs.facit optime tex.in.l.fina.tit.27.part.3. ibi.portanto quanto valiere la cosa.&c. Cum igitur in hoc illa omnia interuenerint, merito venditio nullius momenti fuit, ac ex consequenti dicta bona cum fructibus sunt restituenda, vt notat Bal.Salice.& omnes.in.d.l.1.& fina.& per totum titulum.C.si vendi.pigno.aga.

2 ¶Præterea ad id est etiam tex.expressus.in.l.1.de fid.instru. lib.10. ibi.easdem res recipies cum fructibus. &c. Vbi clare disponitur, si bona vendantur non seruato omni ordine, & solennitate, posse dominum ea recuperare cum fructibus medio tempore perceptis, tāquam si nulla talis vēditio interuenisset. Vbi.glo.in verb.omni ordine tenet id habere locum, etiā quando talis res iusto pretio distracta non fuisset. Et ita ibi notat Bart.& docto.tenet etiam in nostro themate.Anto.Neuuzan.de pigno.4.memb.2.partis.nu.125.infi.cum similibus.

¶Item ad idem optime facit.l.1.tit.20.lib.3.fori.apud nos. ibi.fagā al dueño que lo otorgue.vbi.Montal.in.verb.mas diere, ita expresse testatur dicens. Executor debet prius debitorem requirere, ante
3 quam rem distractam vendat. Id etiam notatur, & traditur.in.d.l.à diuo Pio.§.in venditione.de re iudi.vbi Iaso.nu.8.& 9.post alios, ita tenet, quód sit necessaria partis citatio ad venditionem pignorũ pro debito, facit doctrina Bart.in.d.l.alio.de ali.& cib.lega.nu.17. quòd qui habet potestatem vendendi a lege, debet partem requirere, aliter vēditio non valeret. bonus tex.in.l.4.C.de distra.pigno. vbi glo.fina.& doctores.

¶Confirmatur id ipsum ex eo quòd huius supremi auditorij autho

ritate,& præcepto expresso id cautum iam pridem inuenire licet, vt bona pro executione capta absq; partis citatione vendi non
4 possint, idq; consuetudine & stylo satis laudabili seruandum est, & adseruatur,& ita iubetur vendi eiusmodi bona cotidie, in publicissimo totius huius ciuitatis loco, ad certum diem,& horam, & ita denũciari domino, vt adsit,& omni ordine seruato. Immó, & quod plus est, pro vestra singulari humanitate & æquitate, post venditionem talium bonorum, dicto ordine seruato,& post traditionem ipsorum ipsi emptori, si aut dominus, idemq; debitor, aut aliquis ex creditoribus dicat potuisse pluris venundari dicta bona, ad idq; petant, vt denuo in publica subhastatione iterum vendantur, ex causa, id admittatur passim. Quanto igitur iustius, vt hæc bona de quib[9] agitur inempta censeantur: Cum neq; ipsorum dominus ea vendi iussum esse, aut vendi nouerit,& clam non palam, tamq; vili pretio sint addicta, maxime autem ipsi creditori, cumq; ordo & solennitas necessaria minime interuenerit, &c.

¶ 20.

¶ FACTVM.

Ecanus & capitulum huius sanctæ ecclæsiæ Hispalensis locauerat decimas frumenti vni[9] anni dictæ summæ ecclæsiæ ex ipsi[9] parochianis debitas, ea lege, vt ciues originarij Hispalenses, qui extra vrbem habitarent, nec ædes habitationis in ea cognitas haberẽt, decimas prædiales, pro dimidia parte soluerent conductori supra dicto. Cõtigit, vt plures filij & nepotes eiusmodi ciuiũ Hispalẽsiũ habitarent in oppido subdito ipsi ciuitati perpetuo à natiuitate sua, nec vnquã in ipsam ciuitatem, in ea habitaturi, cõmearint. Dicebat eiusmodi decimarũ cõductor ad se pertinere eorum decimas prædiales pro dimidia parte, vt & cæterorum ciuium. Contra conductor decimarum dicti oppidi sibi in totum decerni postulabat. Et tandem Iudex ecclesiasticus decimas illorum ad dictam parochiam sanctæ, summæq; ecclæsiæ pro dimidia parte pertinere decreuit, sibiq; tradi statim iussit, fideiussoribus ad id datis, si quando in appellationis

gradu aliter pronũciaretur. Ex quo cum pro aduersa parte appellatum fuisset, & appellatione non obstante id executioni mandaretur, & ad regium supremumq; tribunal Hispalense ad propulsandam vim illam negotium peruenisset, pro dicto conductore summæ ecclesiæ Hispalensis fuit pronunciatum, me pro ipso patrocinãte his & similibus fundamentis.

¶SVMMA.

Consuetudo seruanda in solutione decimarum. nu. 1.

¶Filij sequntur originem patris. nu. 2. Idem de nepotibus. nu. 3.

¶Neque nasci, neque habitare in ciuitate requiritur, adhoc vt sit ciuis. nu. 4.

¶In loco originis, & domicilij subeuntur munera. nu. 5.

¶Si quis vocetur ad munera in loco originis & domicilij, præfertur locus originis. nu. 6.

¶Filij filiarũ iuxta statutum Hispalense ciues ipsius ciuitatis cẽsentur. nu. 7.

Rectissimi Sapientissimiq; Iudices. Pro parte Petri. S. in causa contra Ioãnem. C. adducuntur sequentia. Primo probatum esse plenissime hanc fuisse perpetuam consuetudinem in his decimis soluendis, quemadmodum pro nostra parte petitur. Consuetudo autem in solutione decimarũ integrã vim, & authoritatẽ obtinet in. c. ad apostolicæ de deci. & c. cũ sint homines. vbi notat Abb. & doc. cõmuniter. in. l. 8. tit. 20. par. 1. cũ infinitis similib[9], quod solum erat

sufficiens.

¶Confirmatur id ipsum ex eo, quòd filij sequntur originem patris iuxta regulas & traditiones iuris. Ad quod est tex. express⁹. in. l. filios. C. de municipibus & originarijs. lib. 10. vbi notat & tenet glo. Bart. & alij communiter, est etiam tex. ad idem, notandus in. l. assumptio. §. fili⁹. ff. ad municipa. Et ibi late tenet & declarat Bart. idem Bart. in. l. 1. ff. eo ad municipa. vbi alij docto. communiter idem tenent. Cum igitur in dicta conductione mentio fiat, & dispositio de ciuibus originarijs, idem absq; dubio dicendum est in eorum filijs, qui sequuntur originem patris, vt supra dictum est.

3 ¶Item idem erit iudicium hoc casu de ipsis nepotibus. Ita tenet expresse Bart. in dicta. l. filios. de municipi. & origina. lib. 10. nu. 2. & in dicta. l. assumptio. §. filius. nu. 1. idem etiā tenuerat Iaco. de Are. quem ipse refert, in distincte, & Oldra. Idq; summa cum ratione, cū filiorum nomine & appellatione nepotes contineantur, in. l. liberorum de verb. signi. vbi docto. notant. in. l. natorum, vbi Alcia. eo tit. de verb. signi.

¶Neq; obstat illud, quod ex parte aduersa opponitur, huiusmodi filios, & nepotes, neq; natos, neq; educatos, neq; habitasse vnquā in ciuitate. Nam qui nascitur in territorio ipsius ciuitatis, in ipsa vrbe
4 nasci censetur. tex. est ad id expressus in. l. qui ex vico. ff. ad municipa, vbi notat Bart. & docto. idem Bart. in. l. 1. nu. 5. eo. tit. ad municipa. quem refert & commendat Abb. in. c. Rodolphus de rescript. & ibi Feli. col. 16. & sequenti refert, & sequitur Iaso. in. l. huiusmodi. §. legatum, nu. 10. cum sequenti. vbi plura. post Paul. de Cast. & ali. ibi. de lega. 1. vbi determinant questionem illam, quod si aliquis natus est in castro subdito ciuitati Perusio, est & nascitur ciuis Perusinus, & quod pl⁹ est, etiamsi illud castrum sit inducatu, vt per ipsū. Idem Bart. in. l. non dubito. ff. de capti. & in. l. hostes. eo. tit. nec requiritur, vt habitet Perusij, ad hoc vt sit talis ciuis. Tenet expresse Bart. in. d. l. 1. ff. ad municipa. nu. 19. est tex. quem ad id allegat. in l. 1. C. eo. tit. de municipibus. & origi. lib. 10. Non est igitur necesse, aut nasci, aut habitare in ciuitate, ad hoc vt sit ciuis ipsius.

¶Cōprobatur etiā præcedēs fundamētū, ex tex. notabi. in. l. 1. C. de

5 municipi. & origina. lib. 10. ¶ vbi tã in loco originis, quam inco latus cogitur vnusquisq; subire munera. Vbi glo. in verb. incolatus ita declarat, in hæc verba, quia aliunde illuc iuit causa perpetuo ibi habitandi. Vnde manifeste deducitur, etiam si perpetuo habitet ex tra ciuitatem, ad huc subire munera ipsius ciuitatis, tamquam. ciuẽ. Probat idem optime tex. in. l. si quis ex maiore. eo tit. de municipi. & origina. lib. 10. vbi disponitur expresse, vt si quis vellet eximi à muneribus ciuitatis, vnde ducit originem, occasione incolatus al teriusciuitatis, vt origmem propriæ ciuitatis eludat, duarum ciui tatum munera sustineat, in vna voluntatis, & in alia originis gratia. Confirmat id ipsum tex. in. l. cum neq;. C. de incol. lib. 10. in hæc verba. Cum neq; originales, neq; incolas vos esse memoratis, obso lam domum vel possessionem muneribus vos subiugari non sinet publica authoritas. Vnde clare deducitur, si originales esse pro barentur, muneribus subiugandos fuisse. Ex quibus & multis alijs si milibus manifestissime patet non requiri, vt ciues originarij ciuita tis, aut nascantur, aut habitent in ipsa ciuitate, ad hoc vt & nomẽ & munera ciuium obtineant, & similia, & ita dicẽdum esse & decidẽ dum in nostro themate proposito.

¶ Confirmatur ad huc ex eleganti decisione Bart. in. d. l. 1. C. de mũ
6 nicipi. & origi. lib. 10. nu. 2. quód si quis vocaretur ad munera in lo co originis, & in loco domicilij & incolatus simul, eodem q; tẽpore præferẽdus esset eo casu locus originis. Idem determinat idẽ Bart. in. d. l. 1. ff. ad municipa. Vnde etiam manifeste liquet, originem ci uis maxime & præcipue spectandam, quod huic negotio, de quo a gitur, optime quadrat.

¶ Præterea supra dicta omnia magis obtinent, & locum vendicant sibi in nostro themate. In quo idem disponitur expræssa lege ipsius cõductionis, vt pro ciuibus originarijs illi accipiantur, etiamsi, aut ciuium priuilegijs non fruantur, aut ciuitatis decuriones, & capitu lum ipsius pro ciuibus eosdem expresse non admiserit. Quod solũ meo iudicio certe sufficiebat ad nostram intentionem probandam.

¶ Item, quod attinet ad filios ipsarum filiarum ciuium originariorũ
7 quæ priuilegio speciali huius ciuitatis faciũt maritos suos ciues per matrimonium cum ipsis filiabus contractum, proculdubio idem est

est dicendum vt eiusmodi etiã filij talium filiarum ciues etiam censeantur hoc casu decimarum soluendarum. Idq; argumẽto optimo tex. singularis & notabilis. in. d. l. 1. ff. ad municipa. quòd filij sequãtur originem matris, quando id speciali prærogatiua fœminis concessum inueniatur, vt in ordinatione, & statuto huius ciuitatis disponitur. Et ita notat & tenet Bart. in. d. l. filios. de munici. & origina. lib. 10. cum alijs. Præter id quòd nepotes, sint ciuium originariorum, vt supra deductum est. Per quæ omnia clarissime patet probari intentionem nostram sufficientissime.

¶ 21.

¶FACTVM.

.G. scriba publicus Hispalensis cũ testamẽtũ cuiusdã mulieris conscripsisset, in eo affirmauit, & testimonium præbuit, ad fuisse præsentes dicto testamento tres testes scribas Hispalenses, vt vocamus. Cum tamen reuera duo tantum ex illis tribus testibus præsentes fuerint. Qua defuncta, & marito eius in eo testamento hærede scripto, fratres ipsius testatricis dicebant testamentum illud esse falsum aut saltem irritum propter solẽnitatis defectum. Accusabãt insuper Tabellionem ipsum falsitatis criminaliter. Quem ipse deffendebã his & similibus fundamentis, & tandem pœna leuiori fuit condemnatus, non pœna falsi.

¶SVMMA.

Vando in facto ipso inest veritas, dolus abesse creditur, & falsitas. nu. 1.

¶Temeritas & incõsideratio præsumitur, nõ falsitas, quando dolus abest. nu. 2.

¶Ad falsitatem duo requiruntur copulatiue dolus, & damnum tertij. nu. 3.

¶Quando ab instrumento remouentur verba & non mens, non est falsum. nu. 4.

Informacionũ Decisionum &

REctissimi atq; sapientissimi iudices, Pro Bal.
P. Tabellione hæc adducuntur in accusatione
falsi contra eum proposita. Primo ponitur pro
constanti, testatricem eo modo, & forma quo
in testamento continetur statuisse, & scribi iu-
1 ssisse, & non aliter. Quod probatum multis te-
stibus reperitur, qui præsentes dicto testamen
to fuerunt, vltra eos, qui in eo scripti sunt, Itaq; in facto ipso inest ve
ritas, & dolum ex parte Tabellionis nullo modo interuenisse, est
plusquam manifestũ. Quo casu cessat pœna falsi, vt disponitur in
plurimis iuris partibus. in l. I. in prin. ff. de fals. in hæc verba. Pœna
legis Corneliæ irrogatur in eum, qui falsas testaciones faciendas,
testimonia ué falsa inspicienda dolo malo congesserit. &c. Et sic ma
nifeste patet quod requiratur dolus in falsitate, aliter non habet lo-
cum crimen aut accusatio falsi. Quod etiã affirmauit Bart. in l. quid
sit falsum. ff. de fal. Quem ibi, & vbiq; sequuntur omnes communi-
ter. Et sic dicendum est in nostro casu.

¶Comprobatur id ipsum ex doctrina illa singulari & notanda An
carra. consi. 24. col. 2. versi. ideo discutiendum est de secundo. vsq;
ad finem consilij. Vbi feré determinat casum nostrum, dicens, hæc,
2 & similia, potius temere, & inconsiderate, quam false emissa esse di-
cendum, quod probat pluribus optimis fundamentis. Maxime au-
tem ex tex. in c. is autem. 22. q. 2. ibi. nemo mentiens iudicandus est,
qui dicit falsum, quod putat verum. Quia quãtum in se est, non fal-
lit ipse, sed fallitur. Nõ itaq; mẽdacij, sed aliquãdo temeritatis est ar
guendus, qui falsa incautus credit, ac pro veris habet. &c. Quod An
carra. consilium pro verissimo, & notabili sequntur & commendãt
doctores, maximæ autoritatis. Præcipue Anani. in. c. I. de crimi. fal.
penu. col. versi. quid autem si testes producti. Soci. consi. 103. I. vo-
lu. versi. quarto & vltimo. Iaso. consi. 153. nu. 4. volu. 2. Ioan. Anto.
Rub. consi. 16. versi. quia dato. vbi allegat plures alios docto. idẽ te-
nẽtes. Alcia. in declamatione post librũ prætermissorum. col. 3. in
verb. Hieronymus. & est cõmunis opinio & traditio omniũ, quód
talis potius sit dicenda temeritas, & incõsideratio, & sit, quã falsitas.

¶Itẽ ad hoc allegatur regula illa generalis & cõmuniter approba-
3 ta per doctores, quód in falsitate duo copulatiue requirãtur, scilicet

dolus ex proposito, cum intẽtione & animo fallendi, & mentiendi & quód ex eo damnum alicui irrogetur, Ita disponit expresse tex. in.l.nec exẽplum.C.de fals. vbi ita notant Cyn.Bal.Salice.& omnes comuniter, & in.l.damus.C.eo tit.& ibi Bart.Bal.Salice.& omnes ita tenent. Notat Ange.de malefi.in verb.falsario.in prin.versi. nam sine dolo, & proposito talẽ delictum non cõmittitur. Et infra versi.habeas pro fundamẽto vero.&c. At in nostro themate neutrũ illorum interuenit, neq; dolus, vt dictum est, cũ cõstet ita dispofuisse de bonis, nec damnũ alicui datũ, cũ fratres ipsius testatricis nihil ãpli⁹ essẽt cõsecuturi, quã in dicto testamẽto cõprehẽsũ inuenitur.

¶Pæterea cõfirmãtur ad huc prædicta ex doctrina illa singulari, & notabili Bal.in.l.si ex cautione.1.q.C.de nõ nume.pecu. vbi tradit; 4 instrumentũ tunc dici falsũ, quãdo ab eo remouẽtur verba, & mẽs cõtrahẽtiũ, quãdo autẽ non remouetur ab eo mens cõtrahẽtiũ, quãuis remoueãtur verba, instrumentũ non est falsũ, quia radices egit in ipsa veritate, & fundamenta in ipsa habet, & subiectũ, quod hoc casu accidisse constat: Et illam doctrinam Bal.pro singulari & verissima sequuntur docto.cõmuniter.ibi.refert & sequi.Iaso.in.supra dicto cõsi.153.nu.1.versi.2.benefacit.&c. Vnde manifestissime conuincitur dictũ testamẽtũ sine dolo, & dãno cuiusquã scriptum, & culpã illã fuisse leuissimã, nec falsitatis notam, aut nomẽ meruisse. &c.

¶22.

¶FACTVM.

PEtrus.C.Hispalensis tribunus, iurado vulgo dicim⁹, cũ mortise propinquũ cerneret, renũciationẽ dicti officij fecerat, in alium quendã. Dicto autẽ Petro.C. mortuo tribuni cæteri cõuenerunt, & in illud officiũ parochianorũ suffragijs Ferdinãdũ.C. vt moris est, elegerũt. Cõtra quẽ primus ille, cui facta fuerat illius officij renũciatio, agebat se illud debere obtinere, tã ex dicta renũciatione, quã re gis in ipsum translatione & confirmatione. Monebatq; tribunos cæteros, ne illũ ad dictũ officiũ admitterẽt. Pro parte autẽ aduersa opponebatur dictũ Petrũ post eã renunciationẽ nõ supuixisse viginti dies, quod iuxta leges huius regni requiritur necessario. Vnde dicti tribuni Ferdinandũ illũ.C. ad dictũ officiũ admiserunt, Decu-

riones autem & capitulum alterum illum receperunt, virtute ipsi⁹ indulti & beneficij Principis. Ipse autem pro dicto Ferdinando aduocatus his & similibus fundamentis agebam, apud supremos iudices Hispalenses.

¶SVMMA.

Nnouata post appellationẽ sunt nulla, aut reuocanda. nu. 1.

¶Appellatio a capitulo est iudicialis, & etiã si esset extraiudicialis, innouata post eam reuocantur. nu. 2.

¶Innouata post appellationem sunt ipso iure nulla, sine aliqua declaratione iudicis. nu. 3.

¶Sine cognitione causæ principalis reuocantur innouata & attentata. nu. 4.

¶In renunciationibus officiorum, & in omnibus alijs regulariter computatur terminus de momento ad momentum. nu. 5. & 6.

¶Dies dati termini non computatur in ipso termino in huiusmodi renunciationibus. nu. 7.

¶Dictio a. vel post. denotãt separationem diei, quo datur terminus, ab ipso termino. nu. 8.

Apientissimi obseruandissimiq; iudices. Pro parte Ferdinandi. C. adducuntur hæc fundamẽta in lite contra. A. D. Primo, post appellationem interposi tam á dicto Ferdinando. C. Decuriones & capitulum admisisse alterum illum. A. ad ipsum officium de quo agitur, quod nullo modo locum habebat.

Et sic debet declarari nullũ, aut saltẽ reuocari & quassari attentati re medio, & alijs in iure expressis.in.c.non solum de appella.in.6. in. c. dilectis de apella. vbi notat Innocen. Abb. & omnes. & in. c. con suluit.eo.tit.cum multis similibus.

¶Nec obstat, si diceretur appellationes illas pro nr̃a parte emissas fuisse extra iudiciales. Nam rectius possunt dici factæ in iudicio. cum in capitulo ipso, & ciuitatis cõcilio præses ipse prouinciæ, aut eius vicẽ gerens semper assistat, & ab ipso capitulo cotidie appelle
2 tur ad hoc supremum tribunal. Præterea etiã si appellationes illæ ex tra iudicium factæ essent, immò etiamsi ab ipsa parte, ad quã negotium pertinet, fuisset appellatum, & pars ipsa grauamen intulisset, facta & innouata post apellationem nullius essent momẽti, aut sal tem statim reuocanda attentati remedio, ad hoc est tex. expressus in.c.dilectis de appe. per quem ita ibi notat Innocen. Abb. & omnes cõmuniter. vbi Abb. nu.13. & 14. Idem Abb. in. c. consuluit. nu. fina. de appe. vbi & reliqui docto. cũ pluribus alijs similibus.

¶Quod adeo verũ est, vt etiam ipso iure, sine aliqua declaratione iudicis talia sic innouata & attentata post appellationem, sint nulla
3 & robur & firmitatem aliquam non obtineant. Notat Abb. referẽs Archidi. & alios. in. d. c. consuluit. nu. 4. allegat tex. expressum in. c. ad audientiam, & in. c. dilecti de appella, & plura alia.

¶Confirmatur id ipsum ex eo quód remedium illud attentati vsq; adeo est fauorabile, tamq; late patet; vt etiã sine cognitione ipsius
4 causæ & negocij principalis, & sine examinatione ipsius, innouata post talem appellationem ante omnia sint reuocanda, & emendan da, vt plene notat Innocen. in. d. c. dilectis de appella. quem ibi refert & sequi. Abb. nu. 13. & alij. Ponderantes etiam ibidem esse tex. expressum ad id, vbi sum. Ponti. non mandauit prius inquiri, vtrũ presbyter ille spectaret ad iurisditionem decani, sed immediate sta tim pronunciauit interdictum nullum, tamquã interpositum post appellationem legitimam. &c.

¶Multo autem magis predicta locum in nostro themate vẽdicabũt in quo liquidissime constat de iure nostro, cum. D. Fer. C. rite, & re cte, á maiori q; parte parochianorum fuerit in hoc munus electus,

nullo defectu interueniente. Contra autem pars aduersa leuib⁹ aut
potius inutilibus fundamentis agat. Nec proderit rescriptũ illud
seu indultum principis, aut confirmatio renunciationis dicti offi-
cij, cum post eam factam non superuixerit viginti dies is, a quo cau
sam habet, quod expresse in dicto principis indulto continetur &
requiritur. Nec sufficeret attigisse vigesimum diem, etiamsi id pro-
baretur, quod negamus. Nam huiusmodi termini iuxta regulas &
5 traditiones iuris ☞ currunt & computantur de momẽto ad momẽ
tum, ac proinde sit necesse vltimum diem perfecte integrumq; ad
implesse. Ita notant & tenẽt Bart. Bal. Paul. Roma. & omnes in. l. 1.
ff. si quis cautio. est tex. expressus ad id, quem ipsi allegant. in. l. 3. §.
minorem. ff. de mino. & alia iura. Et ibi cõcludit Alexan. quod dila
tiones & termini dati vel á lege, vel ab homine, cõputantur de mo
mento ad momentum. Et in hoc ibi faciunt regulam generalẽ, quã
etiã facit Ioan. Andr. qui cotidie ad hoc allegatur in. c. super eo. de
appella. quòd omne tempus currit de momento ad momentũ, vbi
aliud à iure non exprimitur, quem refert & sequi. Abb. in. d. c. super
eo. nu. 12. 13. 14. & doctores omnes ibidem.

¶Quod autem in huiusmodi renunciationibus officiorum & be-
neficiorum computetur etiam tempus de momento ad momentũ
determinat expresse, & tenet in his terminis Hispanus noster Lo-
6 do. Gomezi. in regu. cancella. de infirmis resignantib⁹. intra vigin
ti dies. q. 37. fol. 225. vbi etiam allegat supra dictam regulam. Ioan.
Andr. & aliorum. in. c. super eo. de appella. & glo. cõmuniter appro
batam. in Rub. de diuers. & tempo. præscri. & alia plura.

¶Immó, quod plus est, dies ipse renunciationis factæ, non compu-
7 tari debet in ipso ☞ termino viginti dierum, vt singulariter & vni
ce affirmat Lodo. Gomezi. in. d. regu. cance. & in. d. q. 37. in. 2. par-
te ipsius. Et hæc est cõmunis conclusio doctorum. in. d. l. 1. ff. si quis
cautio. vbi etiam est tex. expressus ad id. Atq; ita ibi tenent Bart.
Bal. Paul. Alexan. & alij communiter.

¶Quod certe maiori cum ratione procedit, & habet locum in Prag
matica sanctione huius regni, & in ipso principis indulto & rescri
pto, quo pars aduersa nititur, vbi in hæc verba cauetur. Con q̃ aya
biuido veynte dias despues de la renunciacion. &c. Quo casu om-

nes doctores scribentes dempto nemine pro verissimo affirmant, quòd quando terminus assignatur per illa verba, à die, & similia, ta
8 lis primus dies non computatur in termino virtute huius dictionis.a.vel post.quod idem est, quæ ex sua natura denotant separationem diei, in quo datus est terminus, á termino præfixo. Et ita tenent doctores omnes.in.d.l.1.si quis cautio.refert & sequi.Lodo. Gomezi.in.d.regu.cance.de infir.resignã.q.37.allegat etiam tex.quem ibi notat glo.in verb.numerandum.in.fi.in.c.3.de præben.in.6.ibi per mensem á die quo beneficia vacauerint.&c.cui est glo.concordans in clementi.sicut de appella.cum alijs. Ex quibus, vt arbitror, satis super intentio nostra probata remanet.

¶ 23.

¶ FACTVM.

Oannes.T.minor vigintiquinq; annis precibus & suasu Andreæ.T.patrui sui renunciationem fecit iuris, quod habebat, in ædibus Hispali ad vitam suam, in dominum earum, ea lege vt ipsas easdem ædes dominus ipse eidẽ Andreæ. T. ad vitam suam locaret, quod & ita factum est. Dictus autem Ioannes.T.cum se enormiter læsum in ea renunciatione cognosceret, emendationem damni illius postulabat, eamq; obtinuit, me pro ipso patrocinante apud supremos iudices Hispalenses, his & similibus fundamentis.

¶ SVMMA.

Ctio personalis cõpetit, magis quã realis in materia.l.2. C. de rescind. vendi. Vnde competit etiãsi desijt possidere. nu.1.

¶ Si minor iurauit non contradicere ratione minoris ætatis, non ideo excluditur a remedio .l.2.C.de rescin. vendi.nu.2.

¶ Si expresse non renuncietur remedio.l.2.de

rescin. ad huc agere potest, siue maior, siue mi
nor, cum iuramento, vel sine eo. nu. 3.

¶ Donatio a minore facta est nullius momẽti.
nu. 4.

N causa & lite Ioãnis. T. cõtra Andream. T. patruũ suũ
adducũtur sequentia. Primo probatum esse sufficienter,
queadmodũ tempore illius renũciationis ius ipsarum
ædium, quod habebat Ioannes. T. valebat iusta & cõmu
ni æstimatione plusquam tercẽtum aureos, quòd q; ipsemet Andre
as. T. statim illud transtulit vendiditq; centum millibus nummo-
rum. Et quòd tempore factæ renũciationis illius erat dictus Ioãnes
sedecim annorum, & nondum excesserat annum vigesimum nonũ
suæ ætatis, quando litem hanc mouit, & cõtestatus fuit. Quibus non
obstat, si dicatur, dictum Andream. T. ædes illas iam desijsse possi-
1 dere, nec eas habeat, aut facultatẽ restituendi ipsas. ¶ Cum sit regu
la certa & verissima in restitucione cõpetenti propter enormẽ aut
enormissimam læsionem, aut vltra dimidiam iusti pretij, de quo agi
tur, dari actionem personalem contra eũ, qui eam læsionem intulit
ad hoc, vt, aut rẽ redimat, & restituat eo casu, aut suppleat, quod de
est ad iustum pretiũ. Immó & generaliter quòd magis cõpetat in
materia. l. 2. C. de rescin. vendi. & similium, actio personalis cõtra
personã, quæ lædit, quã realis. Hæc est cõmunis opinio, & resolutio
doctorũ. in. d. l. 2. C. de rescin. vẽdi. vbi Bart. Bal. Paul. Salice. & oẽs
ita tradunt, & tenent cõmuniter. vbi Paul. nu. 16. Bal. q. 13. Salice. q.
12. dicunt hanc esse cõmunẽ opinionẽ. Et sic sentiendum est & affir
mandum hoc casu.

¶ Nec etiã obstabit id, quod ex aduerso opponitur, eã renũciatio-
nẽ iuramẽto firmatã á dicto Ioãne. T. fuisse. Nã ad hoc in prõptu res
põsio est, illud iuramẽtũ in fauorẽ dñi ipsarũ ædiũ, nõ ipsi⁹ Andreæ
T. emissum. Res autẽ inter alios acta alijs nõ prodest. in. l. sæpe. ff. de
re iudi. cũ similibus. Præter ea nec iurauit se non petiturũ illius doli
2 & læsionis emẽdationẽ, sed solũ ipsi ædiũ dño se nõ cõtra venturũ ra
cione minoris ætatis tãtũmodo. ¶ Quando autẽ minores iurant se
non cõtradicturos, aut petituros ratione minoris ætatis, non exclu-
dunt, aut abijciunt á se illud aliud remediũ. l. 2. de rescin. vendi. & si
milia, quia illud beneficiũ est diuersum, & aliud á minoris ætatis be

nescio, immò cōpetit etiam maioribus vigintiquinq; annis, & expresse renunciandum est, & specialiter super hoc iurandum. Ita singula. affirmat Bart. in. d. l. 2. C. de resc in. vēdi. nu. 30. & ibi Bal. Paul. Salic. & omnes ita tenent communiter, tradit Paul. in Auth. sacramēta puberum. nu. 10. C. si aduer. vendi. vbi. d. hanc esse communē opinionem, cum multis similibus. Et ita sentiendum in proposito negotio.

3 ¶Confirmatur id ipsum ex alia ratione, & nam nisi expresse renūcietur remedio dictæ. l. 2. de resc in. vendi. & similibus, siue cū iuramento, siue sine eo facta sit renūciatio, non excluditur beneficium illud vllo pacto, siue sit maior, siue minor ipse contrahens. Notat Bart. in. d. l. 2. de resc in. vēdi. nu. 15. & 16. & Paul. nu. 9. & colligitur ex dictis & mente aliorum. Cum igitur Ioannes. T. remedijs supra dictis non renūciauerit, certum est integra ei mansisse, & super esse Immó etiāsi ea renunciatio appareret, ad hanc tam graue læsionem nō extēderetur, vt per doctores cōmuniter, vbi supra, & in. l. si quis cum aliter de verb. ob. cum similibus.

¶Item nec illud prodesse debet dicto Andreæ. T. affirmanti se nihil dedisse pro dicta renunciatione, ac proinde valere velit tamquam donationem gratuitam. Nam etiā hoc casu læsio esset maior,
4 & euidentior. Cum ꝙ donatio á minore facta nullius cēseatur esse momenti. in. l. 1. & per totum. C. si aduer. donatio. vbi doctores. Cōstat autem promisisse se ei daturum septuaginta quinq; aureos, nihil autem ipsi numerasse. Itaq; ex omni parte confirmata remanet dicti Ioannes. T. intentio.

¶ 24.

¶ SVMMA.

Acta medio tempore valent, ab eo, qui erat dominus, licet postea reuocetur ab eo dominium. nu. 1.

¶ Quod facit electus medio tẽpore valet, licet electio postea declaretur nulla, nu. 2.

¶ Prælatus breui deponendus recte potest concedere in emphytheosin ꝑpetuã bona ecclesiæ solita sic concedi, nec post depositionem id reuocatur, nu. 3.

SApientissimi simul atq; æquissimi iudices. In causa Ioannis. R. cum Christoforo. T. & vxore hæc adducuntur. Et primo super bonis in perpetuam emphyteosin ab ipso. R. datis, certũ est potuisse recte id fieri, cum eo tempore esset ipse dominus dictorum bonorum. Neq; obstat donationem in ipsum
1 factam illorum, post modum reuocatam fuisse. Nam medio tempore facta interim, valent, & firmitatem debent obtinere. Cũ in re sua quilibet liberam habeat disponendi facultatem iuxta vulgaria.

¶ Quod etiam probatur pluribus argumentis similibus. Et primo in electione quamuis nulla, & inualida facta de aliquo, nam etiam
2 si declaretur postea nulla, quod interim electus faceret, valet, & robur & firmitatem obtinet. Vt est tex. optimus & expressus. in. c. qualiter de electio. vbi notat Abb. singula. nu. 7. Innocen. in. c. nihil eo tit. est tex. in. c. ad probandum de re iudi. vbi notat Abb. post Innocen. & alios ibi. cum pluribus similibus.

3 ¶ Confirmatur id ipsum ex alio, quòd prælatus semel electus, licet breuissime sit deponẽdus, potest interea in emphiteosin perpetuã concedere bona ipsius ecclesiæ, quæ sic solebant concedi. Et quamuis postea deponatur, & electio ipsius quassetur, nullaq; fuisse decernatur, tales cõtractus emphyteotici valent & tenẽt. Notat Bal. singulariter in. c. vni. qui successo. tenean tur. in vsi. feu. col. fina. Ioan. Andr. in. c. quia propter. col. 7. de electio. in nouell. notat Innocẽ. in. c. querelam de electio. & in. c. cõsultationibus de iu. patro. refert & seoui. Iaso. in. l. si vrbana prædia. nu. 9. cum seq. ff. de condi. indebi. Vbi adducit plura similia. Vnde merito idem dicendum est in nostro casu.

¶ 25.

¶FACTVM.

Elchior.B.cum vxorem semifuriosus occidisset, in perpetuum seruitiũ remigãdi ad regias triremes damnatus fuit, & ad ipsas deportatus. Tutor autem datus filio comuni ipsius Melchioris.B.et vxoris ab eo sic interfectæ, petebat ab ipsis supremis iudicibus causarum criminalium, vt sibi traderentur bona omnia dicti Melchioris.B.in quibus tempore illi⁹ delicti commissi facta fuerat sequestratio. Cõtra procurator ipsius M.B.absentis dicebat, id locum minime habere, aut saltem ante omnia peticionẽ hanc debere ipsi Melchiori.B.absenti notam fieri, vt pro se ipse responderet, cum ipsius procuratoris mandatum iam expirasset. Quibus non obstantibus, vno, atq; altero, dictorum supremorum iudicum Hispalẽsium decreto bona illa, supra quatuor millia aureorum dicto tutori sunt tradita, datis ad id idoneis fideiusso ribus. Me pro ipso tutore aduocato his & similibus argumẽtis apud iudices.

¶SVMMA.

Eportatus in perpetuũ seruitium remigãdi ad triremes amittit patriã potestatem, & administrationem bonorum filij. nu. 1.

¶Bona sic deportati traduntur seruanda propinquioribus ipsius. nu. 2.

¶Bonis absentis curator ab ipso iudice datur. nu. 3.

Mmplissimi acrectissimi iudices. Pro tutore filij Melchioris.B.super bonis in quibus facta fuit sequestratio, hæc adducuntur. Primo, quòd cum pater ipsius minoris in perpetuum seruitium remigandi in triremes fue-

1 rit deportatus, ipſe quoque filius ab eius patria poteſtate fuit ſolutus. Ac proinde adminiſtratio bonorũ filij eidẽ adẽpta, vnde dos, & arræ ſpõſalitiæ, cæteraq; bona aductitia tutori ipſius minoris ſunt tradẽda, idq; ſine aliqua dubitatione procedit. tex. eſt de patria poteſtate in. l. 2. tit. 18. part. 4. in. §. manet. inſti. quib. mo. ius. pat. pote. ſolui. cũ ſimili. Et de adminiſtratione bonorũ. in. l. cũ oportet. in. l. cũ multa. C. de bo. q̃. libe. in. l. 1. & per tot. C. de bõ. mat. cũ multis ſimilib⁹, vbi notãt docto. cõmuniter. Conſtat autẽ notorie omnia bona, in quib⁹ ſequeſtrum factum eſt, conſtante matrimonio quæſita fuiſſe.

¶Præterea non ſolũ bona ad ipſum minorẽ pertinẽtia, ſed etiã omnia alia, quæ ad ipſum patrẽ ſic damnatũ attinẽt, ipſi filio ſtatim ſũt tradenda, & eius tutori. Cum ita inueniamus diſpoſitũ. in. l. 3. C. de capti. & in. l. 4. tit. 29. par. 2. ibi. y eſtos bienes maguer q̃ todos ſon obligados a los guardar, mayormẽte cõuiene a ſus parientes mas propinquos. &c. Vbi diſponitur bona captiui, deportati, vel abſentis
2 tradenda eſſe ſtatim propinquioribus ſuis. Liquet autem nullum adeo propinquum poſſe inueniri, quã ſit ipſe eius filius.

3 ¶Neq; obſtat id, quod opponitur, debere ipſi patri abſenti pri⁹ petitionem hanc denunciari. Cũ á lege id ſtatuatur, vt iudex ipſe bonis abſentis curatorẽ præbeat. in. l. 1. & per totũ titu. de curato. bon. dan. ff. vbi notat Bart. & docto. Nec opus ſit ea denunciatione, maxime cum ipſe ſit abſens, nec commode inueniri poſſit.

¶26.

¶FACTVM.

Tatuto inclytæ huius ciuitatis cautum eſt, vt is qui in vxorẽ duxerit filiã ciuis originarij Hiſpalenſis, & ipſe ciuis priuilegijs fruatur. Accidit, vt municeps quidã oppidi ipſi ciuitati ſubditi duxerit in vxorem filiam cuiuſdam ciuis Hiſpalenſis, qui per quadraginta annos continuos Hiſpali habitabat, cum tamen ibidem nat⁹ nõ fuiſſet, ſed in dicto municipio. Petebatur ab hoc genero media pars decimarũ frumẽti, vt eã ſolueret cõductori decimarũ ſũmæ & maioris ecclæ Hiſpalẽſis, iuxta aliud ſtatutũ de decimis ſoluẽdis

de casa de cuentas, vt vulgo dicimus, quòd ciues originarij Hispalẽses, qui non habent habitationem in ipsa ciuitate, teneantur soluere dimidiam partem decimarum parochiæ dictæ maioris eclæsiæ. Ex aduerso autem dicebatur, socerum huius ciuem non esse originarium, cum non fuisset Hispali natus, ac proinde generum ciuem Hispalensem censendum non esse. Ipse autem apud iudicem ecclæsiasti cum aduocatus pro dicto conductore maioris ecclæsiæ his argumentis agebam.

¶ SVMMA.

Vcens in vxorem filiam ciuis Hispalensis ciuis efficitur. Etiam si socer in ipsa ciuitate non sit natus. nu. 1.

¶ Natus in municipio, vel vico, in ipsa ciuitate natus censetur. nu. 2.

¶ Vicus & castella sunt pars ipsius ciuitatis. nu. 3.

¶ Statutum vt non admittantur nisi ciues originarij, habet locum quando essent ciues tantũmodo ex priuilegio, & similibus causis. nu. 4.

¶ Domicilium acquiritur per decem annos. nu. 5.

Ignissime ac Rectissime iudex, In causa decimarũ maioris ecclæsiæ, de quibus disceptatur inter Petrũ. S. & Fernãdũ. M. adducũtur sequẽtia. Et primo probatum esse satis sufficiẽter eũ, de cuius decimis agitur, in vxorẽ duxisse filiã ciuis Hispalẽsis, qui per quadraginta an
1 nos, & eo amplius in hac ciuitate habitat. Ac proinde ꝯ eundem ciuem esse iudicandum. Nec obstat id, quod opponitur, dictum huius socerum aliũde esse oriundum, ꝯ nam qui nascitur in munici-
2 pio, vel vico subdito ipsi ciuitati, ciuis est cẽsendus, Ita determinat Bart. in. l. 1. C. de municipi. & origina. lib. 10. nu. 2. idem Bart. in. l. 1. ff. ad municipa. dicens ciuem esse Perusinum, qui in comitatu Perusino nascitur, etiamsi Perusij nunquam habitet. Idem

Paul. de Cast. post docto. ibi in l. nulli. C. de epis. & cleri. per bonũ tex. ibi. cum multis alijs.

3 ¶Cõfirmatur id ipsũ ex eo quòd vicus & castella & similia, q̃ sũt pars ipsius ciuitatis, & nõ diuersa, aut alia ab ipsa ciuitate. Notat in signiter Paul de Cast. in d. l. nulli. C. de epis. & cleri. nu. 7. post docto. ibi. & post Bart. in l. fina. nu. 6. §. penu. ff. ad municipa. vbi affirmat comitatenses ex vico idem habere domicilium, quod ipsi habent ciues. Idem Paul. in authenti. qua in prouincia. nu. 4. quód nõ dicatur forensis, qui est ex castro & comitatu Bononiẽsi. Quod multo magis in hoc quadrat, cũ dictũ municipiũ de la Rinconada reue ra dicatur, & sit parochia huius ciuitatis. Vnde municipes illius habẽt etiam ciuiũ prærogatiuas, asportandi in ipsam ciuitatẽ vina sua impune. Vt disponitur in statutis hui⁹ ciuitatis, titulo de la entrada del vino. fo. III. & eorũ pecora pascũtur in insulis, & marismis ciuitatis, vt dicũt in c. 2. titu. de las yslas y marismas. fol. 29. & similibus priuilegijs fruũtur. Vnde merito dictus huius socer ciuis erat iudicandus, etiamsi nunquam in ciuitate habitasset, nedum tamdiuti na cohabitatione concurrenti.

¶Præterea in nostro casu egregie fauet & militat decisio notabilis Bal. in consi. 183. 2. volu. incip. statuto ciuitatis veronæ cauetur.
4 &c. ¶ Vbi determinat expresse si statuto caueatur, vt nõ admittatur in collegiũ doctorũ, vel ad publica officia, & similia nisi ciues originarij, quod eo casu admittẽtur etiã ciues ex priuilegio, vel simili alia causa facti ciues, nec opus esse, vt nati sint in ipsa ciuitate. Idq; generaliter locum habere tradit, etiam in odiosis, & maxime vbi damnum alicui tertio ex eo non infligitur. Quam decisionem Bal. pro vera & notanda refert & commendat Iaso. in l. huiusmodi. §. legatũ de leg. 1. vbi ip̃m etiã sequtur. Quod maiori cũ ratione in nostro themate locum habere constat. Cum supradictus socer & habitationem, & domicilium, per quadraginta annos, vt dictum est, in ip
5 sa ciuitate habuerit, habeatq;. ¶ Cumq; per decem annos solũ domicilium acquiratur. in l. 2. C. de incol. lib. 10. vbi Bart. & doctores notant, cum multis alijs quæ ad hoc adduci poterant. &c.

¶ 27.

¶ FACTVM.

Oannes.P.in ſuo teſtamento legauit ſocrui ſuæ ancillam, ita vt poſt mortem ipſius ad vnum ex filijs ipſius teſtatoris perueniret. Dū autem in ſocrus poteſtate fuit ancilla, duos filios enixa erat. Quos ſocr⁹ ipſa donauit fratri & ſorori. Dubitabatur an valeret ea donatio. Et reſpondi optimo iure fieri potuiſſe hiſce fundamentis.

¶ SVMMA.

Ominium rei legatæ tranſit in legatarium, nu.1.

¶ Dare eſt accipientis facere nu.2.

¶ Fideicommiſſarius ſingularis non eſt dominus ante diem, nu.3.

¶ Ancillarum partus, licet in fideicommiſſo vniuerſali pertineant ad fideicommiſſariū, ſecus in ſingulari fideicommiſſo, nu.4.

N fauorem donationis ſeruorum a.B.de.R. factæ in fratres hæc adducuntur. Primum ex multis ipſi⁹ legati partibus, de ancilla ei facti, colligi ipſam vere fuiſſe eius an
1 cillæ dominam. ¶ Vt omittamus regulas illas iuris communes de dominio tranſeunte in legatarium ipſo iure, in.l.a Titio. de furt.cum ſimili. Probatur optime.ibi.para dar a.B.& paulo poſt
2 para embiar a la dicha.B.& paulo infra.ſe de a la dicha.B. ¶ Dare autem eſt accipientis facere.in.l.ſi rem tradi.de verb. obli. cum ſimi. Cum igitur dominium ipſi⁹ ancillæ in ipſam fuerit trāſlatū, partus ipſius ad eam pertinuerunt. in.l.partum. C.de rei. vend. cum alijs. Ac proinde libere potuiſſe conſtat de ipſis diſponere. Nec obſtabunt verba illa legati, de que ſe ſirua, y deſpues de ſus días la aya.&c. Nam illa denotant cauſam finalem, propter quā legatum illud relinquitur, ſcilicet, vt ei ſeruiat, nec mutant naturā

legati.

3 ¶Confirmatur id ipsum, ex eo quod quando legatum vel fidei cõmissum fit ad diem & tempus certum, vel incertum, ante illum diem, vel tempus fideicommissarius non est dominus rei legatæ. in. l. Semproni⁹ Attalus, de vsufru. lega. in prin. vbi ita tenent Bart. & doctores, declarat optime Alexan. in. l. mulier. §. sed enim ad Trebellia. & in. §. si hæres. Ex quo conuincitur dictam. B. fuisse vere dominam ipsius ancillæ, non autem fideicommissarium illum, ad quẽ post eius mortem iussa est deuenire, & sic potuisse de partu ipsius disponere.

¶Præterea hoc ipsum ita dispositum inueniemus expressim. in. l. Paulus. in prin. ff. ad leg. Falci. ibi, partus ancillarum ad hæredes ei⁹ qui rogatus est, pertinere. &c. Quem tex. ad id notat Alexan. in. d. l.
4 mulier. §. si hæres. &. §. sed enim ad Trebellia. Vbi etiam id tradit, quod etiam si in fideicommisso vniuersali hæreditatis, ancillarum partus ad fideicommissarium pertineãt vniuersalem, & hæreditatem augeant, tamen aliud est in fideicommisso particulari & singulari, cum ante diem legati non sit dominus ipse fideicommissarius singularis, vt supra dictũ est, & disponitur in. l. seruo legato in prin. de lega. I. cum alijs. Idq; teneo saluo iudicio meliussentientis.

¶28.

¶FACTVM.

. M. periurij accusabatur, apud Iudices supremos causarum criminalium Hispali, quod & ipse in causa fratris falsum testimonium tulisset, & quendam alterum similiter induxisset ad falsum testimonium ferendum, quod in eadem causa tulit. Ipse autẽ dictum. F. M. apud iudices his fundamentis defendi. Et demum mitiori pœna pecuniaria, & exilij non ordinaria periurij fuit condemnatus.

¶SVMMA.

¶SVMMA.

Esti non creditur cõtra mandatorẽ, & suasorẽ. nu.1. Etiãsi sit clæricus aut magnæ authoritatis nu.2.

¶In casibus, quibus admittitur testis contra participem, non facit indicium ad torturam. nu.3.

¶Testi non creditur, qui post depositionem dicit se falsum dixisse, etiam in mortis articulo. nu.4.

¶Negatiua improbabilis, & quomodo. nu.5.

¶Quælibet causa excusat a periurio. nu.6.

¶Testes in præsentia rei iurare debẽt nu.7.

¶Ratione sanguinis delinquens mitius punitur. nu.8.

¶Periuriũ in sua causa non punitur nu.9.

¶Ex diuturnitate pœna mitigatur. nu.10.

¶Ratione nobilitatis pœna immutatur. nu.11.

Quissimi ac sapiẽtissimi iudices. Pro F.M. hæc adducũtur. Et primo, quòd testimoniũ ipsius testis, qui deponit se suasu dicti F.M. falsum testimonium tulisse, nullã fidẽ facere debet. ⁋ Nã iuxta iuris traditiones,
1 ei, qui proprium crimẽ de se cõfitetur, nõ creditur cõtra eos, quos dicit criminis mãdatores, vel suggestores. tex. est ad id

expressus.in.c.1.de cõfes.vbi ita notant.Abb.& docto. cõmuniter.
& in.c.veniẽs.el.1.de testi.in.l.fina.C.de accusa.in.c.nemini.15.q.3.
in.c.neganda.3.q.9.cũ similibus.Vbi traditur cõmuniter per docto
res,quód ex testimonio cõfitentis crimen proprium, non est alteri
infligẽda vlla pœna,quẽ dicit fuisse mãdatorẽ.Et ita illũ tex.in.d.c.
1.de confes.sũmant,& declarant Abb.& docto.cõm.ibi.Quia talis
confessio,inquiunt,est periculosa.Existimant.n.homines se ideo
euasuros a pœna,quòd culpam in alios trãsferant.Quod sane vitiũ
à nostris primis illis parentibus emanasse credendũ est, alter.n.in
vxorem,altera vero in serpentem causam transgressionis vertebat.

¶Confirmatur id ipsum ex eo,quòd id locum habet, etiamsi testis
2 sic deponens,& in alium culpam transferens esset laicus, vt in
d.c.1.de confes.Qui existimãtur esse peritiores,& maioris au thorita
tis.Nedum homo leuis opinionis,qualis hic est,sic deponens.vt de
3 clarat Abb.& doctores cõmuniter.in.d.c.1.de confess. & vbi etiam
plus tenet glo.ibi cõmuniter approbata, quòd in casib⁹ quibus par
ticeps criminis admittitur in testimonium,vt in crimine lesæ maie
sta.& contra latrones,& similibus,dictum talis socij criminis facit
solũ qualẽ qualẽ præsumptionẽ, quæ nec ad torturam sit sufficiens.
quam glo.sequũ.ibi Abb.& alij magis cõmuniter.sequi. Deci.in.c.
quoniã.de testi.in fin.verb.vbi etiam allegat Alexan.idem tenẽtẽ.

4 ¶Præterea id ipsum comprobatur ex eo, quòd non creditur testi,
cui post depositionem dicit,se falsum dixisse,allegat.n.turpitudinẽ
suam,& detegit.Ideo merito ei non est credendum, maxime in dã-
num alterius.De quo est tex.optimus.in.c.sicut nobis. de testi. vbi
notat Abb.& alij cõmuniter.Notat Bart.& docto.cõmuniter. in.
.l.si in graui.§.si quis moriens.ad syllani.vbi declarant id militare
etiamsi in articulo mortis testis id asseueraret,se falsum dixisse, & se
corruptum fuisse.Vnde sententia lata non ideo retractabitur, nec
damnũ ex eo alicui infligetur.vt in locis supra allegatis.Præsertim
cum dictum huius testis ex alio nullius sit momenti,cum ex sua de-
positione constet esse periurum,testi autem periurij reo non credi
tur,iuxta vulgaria.

¶Itẽ in alio articulo ex eo,quod ei similiter opponitur, ipsum etiã
falsum tulisse testimonium,multis ex causis excusatur.Et primo ex

hoc quòd teſtes contradictum. F. M. adducti deponũt de negatiua,
quæ per rerum naturam improbabilis eſt, niſi certo & determinato
loco & tempore fuerit coãguſtata, & circumſcripta. Bart. Bal. Sali.
Paul. & omnes. in. l. actor quod aſſeuerat. C. de proba. Abb. & doct.
in. c. tertio loco de proba. glo. in. l. 2. ff. eo. docto. in. c. cum Ioannes
de fid. inſtru. Specu. tit. de proba. §. 1. teſtes autem contra dictum. F.
M. deponentes hoc caſu, non concludunt in dicta negatiua, vnde ſi
des eis nullo modo eſt adhibenda.

¶Præterea ex alio etiam excuſatur, quód probabiliter exiſtimare
potuit, id ita eſſe, vt ipſe depoſuit. Cum ad id credendum, iuſtis ex
6 cauſis moueri potuit. ☞ Quælibet autem credulitas etiam fatua, ex
cuſatá dolo. in. l. 1. in fin. vbi. glo. ff. de abig. in. l. igitur. §. poteſt. de
lib. cauſ. in. l. 3. §. ſi quis ignorans. ff. ad ſylla. Ange. in. l. 1. infi. prin. ff.
de eo, per quem fact. erit. & in. l. plagij. ff. de plagi. Et bona fides ſo
let adeſſe non ſolum, ex iuſtis rationibus, ſed etiam ex iniuſtis & te
merarijs Bal. in. l. 1. ad fi. per glo. ibi. C. vbi cau. ſta. Ergo quælibet
cauſa etiam iniuſta excuſabit hunc a periurio, quod non poteſt cõ-
mitti ſine dolo. in. l. nec exemplum. C. de fal. vbi. Bal. & docto. An-
ge. de malefi. in. verb. falſario. col. 3. cum multis alijs ſimilibus.

¶Item ex alio fides teſtibus contra eum deponentibus derogatur,
7 cum in preſentia ipſius rei non iurauerint, & in facie ☞ ipſius iura-
re debeant. in. l. iudices. C. de fid. inſtru. in. c. 2. de teſti. in. l. 23. tit. 16.
part. 3. aliter teſtium depoſitio in cauſis criminalibus nullius cẽſetur
eſſe momenti, & idem affirmandum eſt in noſtro themate.

¶Præterea, vt omnia ſupra dicta omitteremus, caſu quo conſta-
ret de crimine contra dictum. F. M. oppoſito. Ignoſcendum erat
ſané ei, qui pietate erga germanum fratrem motus, qui de vita & ſan
guine periclitabatur, id molitus fuiſſet. Nec enim adeo inhumanæ
aut ſeueræ ſunt legum diſpoſitiones, vt humana à ſe aliena putent,
8 in. l. placet. C. de peda. iudi. in. l. 1. cum alijs. ff. de iuſti. & iu. ☞ Sic iu
iuris diſpoſitiones, contra recœptatores latronum, & ſimilium, quæ
ſimilitudinem ſupplicij inducunt. in. l. 1. C. de his qui latrones.
& per totum titu. in. l. 1. ff. de recœptatori. cum ſimilibus,
recep tantem agnatum, vel cognatum mitius puniunt, aut etiam affi

nem.in.l.fina.ff.de recœpta. Non enim inquit tex. par eorum est conditio, & eorum, qui nihil ad se pertinentes latrones occultant. Sic statuto punicte pœna capitis eum, qui bannitũ, seu proscriptum recœperit, vxor maritum eius cõditionis impune recipiet. Specu. tit. de dona. inter vi. & vxo. §. fina. argu. tex. in. l. si cum dotem. §. sin autem in sæuissimo, solu matri. Si iudex eclæsiasticus excommunicet cum excõmunicatis participantes, nõ idcirco excommunicabit domesticos & familiares excõmunicati. in. c. inter alia. de sentẽ excõmu. Si lex militem pro desertore & emãsore habeat, quód vltra cõmeatum absuerit, in. l. 1. & 2. & per totum de re. milita. indulget militi, qui affectione parentum, propinquorũ, vel affinium abfuit diutius. in. l. 4. §. fina. de re. mili. Si milites prohibentur prædia emere, in loco vbi militant, si paterna prædia fiscus vendat, impune comparare poterunt. in. l. milites prohibentur. de re. milita. Militẽ desertorem imperatori a patre oblatum, in deteriorem militiã Diuus Pius transtulit. in. l. milites agrum. §. fina. de re. mili. ne videatur inquit tex. pater ad supplicium filium abtulisse. Lex Iulia repetundarum quæ iudices auaros punit, & munera sumere vetat, si á propinquis & cognatis accipiant, obsoluit. in. l. 1. ff. ad leg. Iul. repe. Si quis se pulsatum verberatumué queratur, non audietur, si iniuriarũ agat contra generum, socerum, victricum, sobrinum, vel similem, aut propinquiorem. in. l. lex Cornelia. in prin. ff. de iniu. Cum infinitis similibus quæ in hoc adduci poterant.

¶ Immò vero rectius meo iudicio agemus, si periurium hoc, quod eidem infligitur, in sua causa, & non aliena fuisse dicamus. Ac proinde nullam pœnam mereri. in. l. iuris iurandi. C. de reb. credi. in. l. 26. tit. 11. part. 3. Vbi ita intelligit Montaluus, & Grego. Lopez, & docto. in. d. l. iuris iurandi.

¶ Præterea sunt multæ aliæ causæ absoluendi hominem ab hoc reatu. Scilicet diuturnitas temporis à die, quo dicitur, id accidisse, quo
casu pœna mitiganda venit. in. l. si diutino. ff. de pœn. Vbi notat
10 Bart. & alij. ℞ Et testimoniu millud pro reo, & eius defensione, nõ
ad condẽnationẽ dictũ fuisse. Et quòd nemo de hoc conqueratur,
sed solum officio iudicis procedatur. Quódq; predictus. F. M. ex
11 claris progenitoribus & nobilitate insignibus procreatus, & ipse

nobilitatis prærogatiua,& possessione fruatur. Ex quo pœna etiam minuenda est.in.l.capitalium in prin.&.§.& vt generaliter,in.l.2.tit.31.part.7.cum multis similibus.

¶ 29.

¶ FACTVM.

Etrus.P. petebat à iudice ecclæsiastico sibi tradi seruanda bona cognati sui. Qui per decem annos,& eo amplius absens erat,cum cautione sufficiẽti,quam offerebat,se illa seruaturum, rationemq; daturum,tam eorum, quam fructuũ, reddituũq; ex eis perceptorum ipsi domino. Contra clæric⁹ qui ea bona possidebat, id locũ non habere affirmabat. Et tandem iudicis sententia pro ipso Petro P. actore pronunciatum fuit. Me pro ipso patrocinante his & similibus.

¶ SVMMA.

Ona absentis traduntur seruanda proximiori cognato.nu.1. Idem in bonis captiui.nu.2.

¶ Is debet dari tutor vel curator

bonis, qui eorum futurus est hæres, nu. 3.

¶ Hæreditati iacenti curator dandus, nu. 4.

¶ Defficiente iure canonico seruatur ius ciuile, & contra, nu. 5.

1 Dmodum reuerende ac obseruande iudex, in fauorẽ Petri. P. super bonis cognati absentis, adducuntur sequentia. Et primo probatum esse sufficienter hũc proximiorem agnatũ esse dicti absentis. Ac proinde bona ipsius sibi tradenda esse seruanda. Maxime cum nesciatur quas ille habitet terras, aut vbi absit. Quod certe expresse constitutum inuenimus. in l. 4. tit. 29. part. 2. ibi. y estos bienes maguer que todos sean obligados a guardarlos, mayormẽte conuiene a sus parientes mas propinquos. &c. quæ habuit ortum a. l. 3. C. de capti. vbi glo. & doctores cõmuniter ita tenent, & determinant, quód
2 idem sit in bonis absentis, quod in captiuis, iuxta dictam. l. 3. C. de capti. vbi notat Bal. dicens. Nota bonis absentium curatorẽ dandum. &c. Et ibi. nota istum curatorem peti posse á quolibet coniuncto. &c. idem Bart. Salice. & doctores communiter ibi. Et ita videmus in vsu adseruari in nostro regno communiter.

3 ¶ Quod etiam confirmatur ex eo, quod secundum iuris, regulas is debet esse tutor, & curator bonorum, qui & hæres intestati futurus esset. in. l. quo tutela. ff. de regu. iu. vbi tex. Quo tutela redit, eo & hæreditas peruenit. &c. in. l. 1. ff. de legi. tuto. vbi glo. Bart. & docto. cõmuniter. cum simili. Vnde merito huic bona sunt tradenda, qui & hæres ipsius absentis esse deberet.

4 ¶ Præterea hæreditati iacenti, curator est dandus, siue deferatur, ex testamẽto, siue ab intestato talis hæreditas. in. l. si diu. ff. quib. ex cau. in posse. ea. ibi curator bonis datur. &c. Cum igitur bona, de quibus agitur, ipsi absenti, ex parentum hæreditate sint delata, curator ipsis bonis, & hæreditati iacenti dandus est dictus. Petrus. P. tamquam

propinquior agnatus abſentis. Confirmatur etiam ex toto titulo. ff. de cura. bon. dand. vbi in hoc præcipue diſponitur. de curatore bonis abſentium à iudice dando.

¶Nec obſtat ſi opponatur, illud obtinere inforo Laicorū, & quòd aliud ſit dicendum in foro canonico, & ecclæſiaſtico, in quo modo agitur. Nam hoc ipſum etiam iure canonico obtinere debet. In quo ſucceſſiones ab inteſtato etiam proximioribus deferuntur. in. Rub. & per totum. de ſucceſ. ab inteſt. Et ex conſequenti tutela, & cura ipſorum bonorum, vt ſup. dictum eſt. Maxime autem, cum etiam ſi in hoc deficeret nobis ius canonicum, ſeruandum ad huc eſſet ius ciuile. Et quod in eo diſpoſitū hoc caſu reperimus, etiā in foro canonico. iux. tex. et ibi notata per Abb. & omnes cōmuniter. in. c. I. de no. ope. nunci. per Palaciorru. in. repe. Rub. in prin. cum alijs, quòd de
5 ficiente iure canonico, ſeruetur ciuile, & contra.

¶30.

¶FACTVM.

Etrus. T. cum eſſet ætatis viginti annorum, ex domo ſui curatoris mulam eius arripuit, renitentibus famulis ipſius curatoris, ac neſciente ipſo curatore, & in ea per vrbem ſpacio trium aut quatuor horarum de ambulauit. Poſt tres autem, aut quatuor dies denunciatū id eſt iudici, ac ipſe accuſatus, quòd contra diſpoſitum in Pragmatica ſanctione huius regni, id commiſſiſſet. In quo iudex inſerior pœna dictæ legis ipſum condemnauit. Ipſe autem in appellationis gradu eum apud ſupremos cauſarum criminalium iudices Hiſpalēſes defendi, qui cū eo mitius agendum manifeſte oſtenderunt, ac conſulto cauſam indeciſam omiſerunt.

¶SVMMA.

Tatutum vel lex disponens quod inuẽtus puniatur. &c. intelligitur si in ipso actu inueniatur, & apprehendatur. nu, 1.

¶ Lex noua intelligitur, & limitatur ꝑ antiquam. nu, 2. Etiam si in ipsa dicatur non obstantibus legibus. &c. & nu. 3.

¶ Leges sunt seruandæ, & interpretandæ iuxta communem, & solitum vsum ipsarum. nu. 4.

¶ Ignorantia iuris particularis excusat minores in delictis. nu, 5.

¶ Minoribus in leuibus delictis magis subuenitur. nu, 6.

¶ Res aliena non amittitur, si dñs nesciuerit, in ea asportari vetita, nu, 7.

¶ Leges cõtra ius commune, restringẽdæ, nu, 8. maxime pœnales.

¶ Ad proximiora fit declaratio, nu, 9.

¶ Quando dominus non posset recuperare valorem rei suæ, non incidit in cõmissum, nu, 10.

Quissimi ac sapientissimi iudices. Pro parte. Petri. T. minoris hæc adducuntur. Primo pragmaticam illam sanctionem esse sane intelligendam, & ita demum habere locum, si inueniatur, & apprehendatur à iudice, vel potestatem ad id habente in ipso actu, non aliter,

Idq; colligitur ex alia simili lege manifeste in pragmaticis antiqui-
oribus.fol.146.col.1. in littera.c. ibi.so pena que si en otra manera
fuere fallado con mula,que pierda.&c. Et in hoc concordant docto
res omnes nemine dẽpto.in.l.1.in prin.ff.de adqui.posse.vbi Iaso.la
te.penu. & fina.col.multa similia colligit.Bal; Salice.& omnes. in
.l.si Barsatoram.per bonum tex.ibi.C.de fideiu.Bart.& docto.com
muniter.in.l.cotem ferro.§.dominus.de publica.& in.l.cum propo
1 nas.C.de nauti.fœn.& in pluribus alijs locis. Vbi omnes determi-
nant,si statutum, vel lex disponat, vt qui fuerit inuentus ludere, vel
arma portare, vel similia facere puniatur.&c. intelligitur de inuen-
tione,& apprehẽsione, quod plus,& fortius est. Lex autẽ hæc noua
2 licet non ita aperte dicat, intelligenda, & interprætanda est secũdũ
veterem illam.in.l.non est nouum.& in.l.sed & posteriores.ff.de le
gi.vbi.glo.Bart.Paul.& doctores omnes tenent generaliter, quòd
leges nouæ declarantur, & limitantur per veteres, & antiquiores.
3 Etiãsi in lege noua diceretur non obstantibus quibuscũq; legi-
bus, nam tunc etiam per veteres intelliguntur, & limitantur no-
uæ leges.tenet Paul de Cast.in.d.l.non est nouum. & Iaso. plurima
similia referens.in.l.sciendum.in.prin.ff.qui satisd. cogan. in prin.
nu.2.4.&.5. Cum igitur hic, de quo agimus, non fuerit, in ipso actu
deprehensus, merito contra eum accusatio illa non est admitten-
da.

¶ Secundo bene adiuuat intentionem nostram vsus & consuetudo
vulgaris huius regni, in his & similibus prohibitionibus, & in inte
llectu,& praxi ipsarum. Non enim fit executio pœnarum, nisi con-
tra deprehensos in ipso actu, vt in arma portãtibus, & similibus vsu
4 uenire cotidie animaduertimus. Idq; est adseruandum. in.l.mi-
nime.& in.l.si de interpretatione.ff.de legi.vbi tex. Videndum est,
quo iure ciuitas retro in eiusmodi actibus vsa fuit.&c.

¶ Præterea, quis dubitet propter ætatem dictum Petrum. T.
5 & huius iuris ignorantiam excusari debere? Nam licet iuris
naturalis ignorantia minores in delictis non excuset, tamen iuris
particularis, quale hoc est, ignorantia bene excusabit.glo. vbi
6 Doctores.in.l.regula.ff.de iu.& fa.igno. Et licet minoribus

in atrocioribus non subueniatur, tamen in leuioribus eis est subueniẽdum. in l. auxilium. §. in delictis. ff. de mino. in l. 1. C. si aduer. deli. vbi Bal. & omnes docto. Nec obstat verbũ illud in dicta pragmatica sanctione, de qualquier edad q̃ sea. &c. Quia nõ propterea censetur derogari iuri communi, & beneficijs in fauorem minorũ introductis, maxime quando sua facilitate & imperitia esset lapsus minor, vt hic, traditur late per Bart. & doctores. in. l. Centurio. de vulga. vbi plura.

¶Item, quod ad mulam ipsam attinet, dicendum est sine dubio in
7 ea pœnam nullo modo locum habere, cum sit aliena, nõ sua, nec dominus id sciuerit. Iuxta distinctionem tex. in l. cotem ferro. §. dominus. ff. de publica. quod dominus nauis, qui ignorauit, in ea asportari res vetitas, non amittit nauem, secus si sciret. vbi glo. Bart. & doctores communiter, maxime Paul. de Cast. Pro quo in simili est tex. in auth. de ecclæsi. titu. §. si quis in sua domo. vbi si domin⁹ nesciuit celebrari diuina officia in domo sua contra legis prohibitionem, non amittit domum, secus si sciuisset. Et ita in nostro themate, quamuis in dicta pragmatica sanctione dicatur, aunq̃ sean agenos. Nam id sane est intelligendũ, quando dominus ipse spõte sua mulam in eum vsum dedisset, aut eo sciente id cõmisisset. Et eam legẽ sic esse interpretandam dicendum est, vt declaretur, & limitetur, per d. l. cotem ferro. §. dominus. Et alia supra dicta, iuxta dispositionem tex. in l. non est nouum. & l. sed & posteriores. ff. de legi. vt supra dedu
8 ctum satis est. Maxime autem cum dicta sanctio exorbitans sitã iure communi, & odiosa, ac propterea restringenda, & non ampliãda. in l. odia. de regu. iu. in l. benignius. & in l. interpretatione. ff. de pœn. cum alijs similibus.

¶Præterea facit pro hac parte, quod verba illa, aunq̃ seã agenos, nõ debent referri ad retro præcedẽtẽ dispositionẽ de mulis, sed tantũ ad proximiorẽ de alijs. Nã regulariter clausula in fine posita refertur ad proximiora. Notat Bart. & omnes, maxime Iaso. nu. 5. & 6. cũ seq. vbi plura. in l. 2. §. filius. ff. de lib. & posthu. Bal. & doctores. per tex. ibi. in l. 1. C. de libe. præte. in l. quisquis, cum glo. vbi Bart. de lega. 2. Bart. in l. si quis ex argentarijs. §. si initium tabularum. col. 1. ff. de eden. Paul. & Raph. in. d. l. 1. C. de lib. præte. cum alijs similibus.

¶Poſtremo, ſimiliter in hoc illa ratio militat, quòd dict⁹ Petrus. T.
10 pauper ſit, & non ſoluendo valorẽ mulæ, & pœnæ. ¶ Quo caſu res aliena non incidit in commiſſum, nec eſt amittenda, cum dominus ipſius non habeat recurſum ad eam recuperãdam, vt hoc caſu. Et ita determinant. Bal. & docto. cõmuniter. in. l. cum proponas. C. de nauti. fœn. & in. d. l. cotem ferro. ſ. dominus. de publica. vbi Alexan. in additio ad Bart. & alij. Cum multis alijs ſimilibus. Et ita affirmandnm eſt hoc caſu.

¶ 31.

¶FACTVM.

N inſula, quam magnam Canariam vocant, exigebatur á quodam ciue Vbedæ ciuitatis Hiſpaniæ Bethicæ portorium, ſeu vectigal almoxarifazgo vulgo dictum, ad rationem quinq; pro centenario, pro mercibus, quas in eam inſulam inuexerat. Ille autem ſe defendebat, aſſerens ciues illius ciuitatis Vbedæ, iam olim priuilegio catholicorum regum Ferdinandi, & Eliſabeth, á ſolutione portorij ſeu Almoxarifazgo immunes eſſe, atq; huic liti nomine ipſius etiã ciuitatis Vbedæ facta fuit oppoſitio. In qua poſt varias ſententias latas, poſtrema ſupremorum iudicum Regijs vectigalibus in curia præfectorum, quos contadores mayores vocam⁹, vná cum duobus alijs regijs cõſiliarijs, in fauorem dictæ ciuitatis Vbedæ, & ciuis ſui pronunciatum fuit. Non obſtantibus his & ſimilibus, quibus apud iudices ipſos egeram. Quæ tamen aliqui ex ipſis iudicib⁹ laudauerunt, & probauerunt.

¶SVMMA.

Oſtra ſunt quibus authoritatem noſtram impartimur. nu. 1.

¶Priuilegia ſunt contra ius commune, & ideo reſtringenda, non amplianda. nu. 2.

¶Beneficia & munificentia principis late interpretātur, sed priuilegia stricto modo, & in fauore cõcedentis. nu, 3.

¶Subrogatum est eiusdem naturæ cum eo in cuius locum subrogatur. nu. 4.

¶Lis inter alios acta alijs non nocet. nu, 5.

Minentissimi ac sapientissimi iudices. Pro insulanis magnæ Canariæ, cõtra. Rod. c. q. & ciuitatem. V. adducuntur sequentia. Primo priuilegium illud. V. ciuitatis de non soluendo portorium seu almoxarifazgo iã pridem esse declaratum & interpretatum regio rescripto summorum præfectorum vectigalibus regijs, non extendi debere ad insulam, de qua agimus. Quæ interpretatio vim ac robur debet obtinere, tamquam si a rege ipso emanasset. Cum prædicti iudices integram habeant ab ipso potestatem, & authoritatem in regijs
1 vectigalibus, quale hoc est, de quo agimus. ℭ Omnia. n. nostra facimus, quibus authoritatem nostram impartimur. in. l. 1. C. de vete. iu. enu. vbi Bal. & docto. cũ similibus. Nec obstat, quod respondetur id in preiudicium tertij non esse admittendũ. Nam hoc locũ haberet in casu dubio, hic autem manifeste super hoc ipso disponitur, & cum clausula non obstante, & alijs. Iuxta tradita per Bart. & doctores communiter. in. l. Centurio de vulga. per Bal. Salice. & ali. in Rub. C. si contra ius, vel vti. pu. cum alijs.

¶Præterea liquidissime patet priuilegium, illud non soluendi portorium, solum intelligi in hisce Regnis Hispaniæ, quæ tempore concessionis erant sub ditione regum concedentium ipsum priuilegium, nec debet aut potest extendi ad non cogitata, nec ad insulas, quæ in dominio regum tum temporis non erãt. Maxime
2 quia cũ priuilegia ℭ sint cõtra ius cõmune. in. l. quod fauore. C. de legi. in. l. 1. & in. l. quod vero contra. ff. eo. non debent ampliari,

sed restringi.in.l.si quando.C.de inoffi.testa.Vbi notant Bal.& do
cto.cõmu.in.c.quod dilecto.de consang.& affi.vbi Abb. & docto.
Latissi. Bart.& Moder.in.l.beneficiũ.ff.de cõsti.prin.Idq; maiori cũ
ratione in dictis insulis obtinere debet;in quibus nulla vnquã spes
fuit,aut ius postliminij,aut simile. Cũ nunquã sub imperio regum
Hispaniæ antea fuissent.Immò neq; vnquã notæ essent.in.l.id quod
apud hostes.de lega.1.vbi Bart.& alij.in.l.in bello.de capti.in.l.si is
qui pro emptore.de vsuca.cũ similibus.

¶Nec oberit,quod pro parte dictæ ciuitatis.V.& ipsius.Rod.q.alle
gatur priuilegium illud late interpretandum esse contra reges con
3 cedentes.Nam ad hoc in prõptu responsio est,℞. Beneficia seu mu
nificentiam regiam late esse interpretanda cõtra concedentẽ,vt pu-
ta si princeps donaret castrum, vel municipium, vel similem dona
tionem faceret,secus in priuilegijs, quæ stricto modo, & in fauorẽ
concedentis sunt accipienda,vt in.d.l.si quando.C.de inoffi.testa.
vbi docto.laté.& in.d.c.quod dilecto.de cõsangui.& affi.vbi Abb.
& alij.ita notãt,Notat Bart.& Moder.vbi Iaso.late.in.d.l.beneficiũ.
de consti.prin.cum multis alijs similibus.

¶Cõfirmantur ad huc prædicta ex eo,quòd portorium illud,quod
soluitur in dicta insula,successit in locum gabellæ seu alcauala,quæ
in dictis insulis non soluitur,vt constat ex titulis & concessione ip
sius portorij,in processu causæ adductis.Cum igitur ciues dictæ ci-
uitatis.V.non eximantur á solutione gabellæ, ex consequẽti, necà
soluendo portorio illo seu almoxarifazgo excusabuntur.℞ Cum
4 subrogatum sit eiusdẽ naturæ cũ eo in cuius locum subrogatur, iux
ta vulgaria.

¶Similiter non obstat id,quod adducitur in cõtrarium, priuilegiũ
illud dictæ ciuitatis.V.in iudicijs cõtradictorijs, cum aduersarijs a
gitatis fuisse obseruatum.Nam id obtinuit in hoc regno Hispaniæ
5 non in dicta insula.Præter id quod negotiũ inter alios actum, alijs
non nocet.&c.

¶32.

¶FACTVM.

Acobus.R.facto primo testamẽto nũcupatiuo in eo hæredẽ vniuersalẽ instituerat Petrum. F. amicũ suum. Cõsuetudinem deinde habens cũ quadã muliere, quæ ex ipso prægnans erat, vẽtrẽ eius hæredẽ scripsit in secundo testamẽto clausis tabulis facto in scriptis, legitimo numero testiũ & corã tabellione. Qui tamẽ tempore cõfecti te stamẽti subscriptionẽ suã, nec signũ in eo posuit. Sed mortuo testatore, & aperto testamẽto tũc demũ fidẽ præbuit, se affuisse testatori, cũ illud cõdidit vnà cũ testibus. Et tunc demũ subscriptionẽ & signũ suũ apposuit dicto testamẽto. Agebat hæres ex primo testamento ad bonorũ possessionẽ, agebat similiter mater vẽtris nomine ex secundo. Pro quo hæc scripsi, & licet ex primo testamento bonorũ possessio fuit assignata, tamen ad huc sub iudice lis est.

SVMMA.

Vbscriptio & signum Tabellionis in testamento in scriptis non requiritur, vt apponatur in principio testamenti. nu. 1.

Tabellio post depositionẽ, aut priuationem officij potest scripturas cœptas coram se perficere. nu. 2.

Fundamentum instrumentorũ est veritas, & cum de ea cõstat, verba nõ moramur, aut ordinẽ. nu. 3.

Subscriptiones testium, & testatoris licet supra testamentum non ponantur sed intus, aut in fine, non nocet. nu. 4. & 5.

¶In.l.3.Tauri nō requi.vt subscriptiones fiant supra testamētum nu.6.

¶Ordo aut solennitas modici præiudicij non nocet si omittatur. nu.7.

.Iud.Pro parte.F.adducuntur & faciunt sequentia, super
secundo testamento, inscriptis clausis tabulis condito. Et
primo verum illud esse & absq; dubio aliquo constare,
hoc secundum testamētū coram legitimo numero testiū
& Tabellione publico á testatore fuisse conditum. Neq; eius fidei
1 derogandū icçirco esse in aliquo, quòd Tabellio ipse statim super
ipso testamēto non subscripserit, neq; signū suū apposuerit. ☞ Suffi
2 cit enim quòd postea apertis tabulis id fecerit. Cum etiamsi iam de
posuisset officium tabellionatus, aut eo priuatus fuisset, id potuisset
efficere, & tale testimonium valeret. Notat Bart. Ange. Alexā.
Iaso. & omnes doctores communiter. in.l. prætor. §. cogentur. ff. de
eden. Idem Bart. Iaso. & omnes in.l. Barbarius. ff. de offi. præto. vbi
plura. per bonam glo. in Auth. de Tabellio. in verb. documentis,
quæ est communis conclusio, & opinio. Per quam ita consului, &
obtinui in quadam scriptura publica venditionis ædium, quam tabellio
ipse non perfecerat, & post depositum officium perfecit, cū
coram eo partes eam celebrassent durāte officio. Maior igitur ratio
hoc casu militat, cum tabellio ipse nec priuatus, aut suspensus esset
officio, nec illud deposuerat, sed paulo post conditum testamentū
id testimonium præbuerit.

3 ¶Confirmatur id ipsum ex eo, quód fides instrumentorum fundatur, & radices habet in ipsa veritate, de qua cum constet, cætera leuis momenti non moramur, vt puta verba, vel ordinem scripturæ & similia, hoc deducitur claré ex doctrina illa notabili Bal. in. l. si ex cautione. r. quæstio. C. de non numera. pecun. Quem sequuntur Docto. ibi. refert, & sequitur eam laudās Iaso. consi. 153. nu. 2. versi. 2. benefacit. Quòd etiamsi ab instrumento remoueantur verba, dum tamen mens & veritas ab eo non deficiant, nihil obest. Et ita dicendum sit in hac. q. cum Tabellio testimonium præbeat veri-

tatis, nihil obesse quòd ordine præpostero id fecerit. Dixi supra. c. 21. nu. 4. latius.

¶ Comprobatur id ipsum ex alia doctrina notanda Bal. in. titu. de
4 pac. constan. §. die lunæ super verb. in præsentia. ☞ Quòd si in testamento in scriptis ponitur subscriptiones testium intꝰ in testamẽto
5 non extra super ipso, nihil noceat. ☞ Et ex eo quod in terminis nři regni tradit Grego. Lopez in. l. 2. tit. 1. part. 6. in verb. otros testigos quòd si testator in fine testamenti subscribat, non simul cum alijs testibꝰ neq; in principio testamẽti, nihil obsit. Quod etiá cõprobat p l. hac consultissima, in prin. C. de testamẽ. ibi. in reliqua parte subscribat. &c. Neq; ad id repugnare contẽdit tex. in. l. 2. Tauri. Cumq; ordine intellectus perinde sit, ac si in principio, & super ipso testamento subscriptiones illæ factæ fuissent. Vbi etiam plura in hanc partem adducit dictus doctor Grego. Lopez.

¶ Neq; his obstabit tex. in. l. 3. Tauri. ibi. encima del testamento.
6 ☞ Nam id non requiritur pro forma substanciali. vt supra ipsum testamentum subscriptiones apponantur, patet clare infra, sino tuuiere la dicha solenidad de testigos, no haga fe. &c. Itaq; substantialia testamenti in scriptis illa erunt, quòd coram illo numero testium, & Tabellione fiat, quòd vero subscriptiones testium, Tabellionis, aut testatoris in principio, vel in fine reperiãtur, parum, aut nihil referre puto.

¶ Confirmatur hoc ipsum ex notatis per Bart. Alexã. & omnes. vbi Iaso. nu. 11. in. l. 2. §. priꝰ. ff. de vulg. Bart. in. l. vniuersis. & ibi clarius
7 Paul. de Cast. C. de preci. impe. offe. Idem Paul. in. l. 1. ff. de consti. princi. quód quando ordo est modici præiudicij, eius omissio non viciat. Immò quando ipsa forma vel solennitas, non est magna importantiæ, vt ipsi dicunt, eius omissio non nocet, aut actum inualidat. Et sic dicendum est in proposito negotio.

¶ 33.

¶ FACTVM.

¶ Hieronimus

Ieronimus.H.in portu Gaditano nauim c͞oduxerat certo pretio, ad veh͞edum triticum & ordeum ex Cannariæ insula. Contigit vt appulsa naui, illuc, vbi onus erat recœptura mandato rectorum illius prouinciæ asportatio frumenti sub graui mulcta inueniretur prohibita. Vnde conductor nauis obtulit capsas saccari, & similia, quæ pro onere frumenti satisfacerent. Domino autem nauis nolente id recipere, & vacua naui in portum Gaditanum rede͞unte, naulum exigebat. Contradicebatur sibi non deberi. In quo Iudex Gaditanus eidem solui iusserat integram summam, quæ sententia in appellationis gradu fuit recissa, his & similib⁹ à me adductis.

¶SVMMA.

Mpossibilitas, & difficultas excusat. nu. 1.

¶Locator præstando æque commodam rem, & habitationem liberatur. nu. 2. & 3.

¶Si res euincitur ex plenitudine potestatis principis euictionis actio cessat. nu. 4.

Ectissimi Iudices. In causa Hieronymi. H. su-
per pensione nauis adducuntur sequentia. Et
primo, quòd prohibita asportatione fruméti,
quod in nauim esset inuecturus, liberatus sit.
1 ¶ Cum non solum impossibilitas, sed etiam
difficultas excuset. in. l. quod te mihi. ff. si cer.
pe. in. l. si ex legati causa. de verbo. obli. in. l. im
possibilium. eo. tit. in. §. impossibilis. de inuti. stipu. cum multis si-
milibus. At hic vtrumq; interuenit, tam impossibilitas, quam diffi-
cultas præstationis.

¶ Secundo ad factum hoc est tex. expressus pro nostra parte. in. l. si
2 quis domum in prin. ff. loca. ibi. si paratus sit aliam habitationē, non
minus cōmodam præstare, æquissimū esse ait absolui locatorē. &c.
Quem tex. notat ibi glo. Bart. & alij ad hoc ipsum. Cum igitur on⁹
æque idoneum naui sit oblatum, & expresse accipere recusauerit,
non est cur pensionem sine causa debeat obtinere.

¶ Præterea ad idem etiam est tex. expressus. in. l. cum in plures. in
3 prin. ff. loca. ibi. nisi paratus fuisset locator, commodam ei domum
ad habitandum dare. &c. Vbi glo. Bart. & Doctores. Non erat igi
tur cur onus illud in nauim recusaret accipere, cum esset æque
idoneum.

4 ¶ Comprobatur id ipsum argumento simili. tex. in. l. Lucius Titi-
us. ff. de euictio. vbi si res euincatur plenitudine potestatis princi-
pis, cessat actio euictionis. Quod id ipsum hoc casu locum habere
manifeste apparet. Cum asportatio frumenti mandato rectorum
prouinciæ esset inhibita, ac propterea cessauerit obligatio dandi
frumentum, quod in ipsam nauim imponeretur vehendum.

¶ FACTVM.

Ranciscus. F. in perpetuam concesserat emphyteosin agrum cum iurisditione,& alijs omnibus ei annexis pro mille ducatis,quos statim recoepit, & triginta millibus nummorum singulis annis in perpetuũ soluendis. Cum pacto redimẽdi redditum hunc, quãdo ipsi emphyteotæ placeret tribus alijs millibus ducatis. Cum autem propinquior agnatus eodem pacto & pretio id sibi vellet habere, & retrahere, ex aduerso negabatur id locum obtinere. Et demum vltima supremorum vndecim iudicum Hispalensium sententia retractui locum esse pronunciatum fuit. Cum prius in vna, atq; altera,& rursus in tertia iudicum aula varijs suffragijs negotium fuisset agitatum.

¶SVMMA.

Vando in contractu interuenit precium,est emptio, licet de emptione nulla fiat mentio. nu. 1.

¶Statutum, vt de pretio cuiuscũque rei soluatur gabella,intelligitur de vẽditione. nu. 2.

¶Si princeps, aut priuatus donet feudũ,aut aliud,pro certo pretio, non est donatio,sed venditio. nu. 3. Maxime quando precium est æquiualẽs,aut nõ omnino dispar. &.nu.4.

¶Ex pacto redimẽdi censum in cõtractu emphyteotico, resultat cõtractus venditionis.nu.5.

¶Verbũ donationis,& alia interpretantur cõtra propriã ipsorũ significationẽ ex subiecta materia.nu.6.

¶In solo contractu venditionis habet locum retractus. nu.7.

E.Iudi.in causa retractus iure sanguinis fundi, & alio-
rum adducuntur sequentia. Et primo hunc fuisse reue
ra contractum emptionis à principio, non autẽ em-
phyteosis, vt ipsius verba sonant. Vnde conuincitur
1 in eo locum esse retractui. ☞ Regula enim est gene-
ralis, & verissima, quòd vbicunq; in contractu fit mentio de pretio
& interuenit pretium, intelligitur emptio, & venditio, licet de em-
ptione, & venditione nulla sit facta mentio. Ita notat glo. notabilis
in.l.4.§.si cum legitima.in verb.pretio.ff.de dol.except. quam ibi
notant.Bart.&ali.est glo.similis.in.l.cũ dotẽ.C.de iu.doti.in verb.
2 quis enim.quam ibi sequitur, & extollit Bal. ☞ Ex qua etiam ibi no
tat, quód si statutum disponat, vt de pretio cuiuscunq; rei deductæ
in contractum soluatur gabella, intelligitur de emptione tantum,
propter verbum precij, ibi positum. Quam etiam glo approb.& cõ
mendat Iaso.in.l.1.C.de iu.emphy.nu.23.vbi ponit plures eius rei
effectus. Sic igitur dicendũ in proposita hac quæstione, vt contra-
ctus hic emptionis sit, non emphyteoticus, propter pretium inter-
ueniens. Vnde etiam necessario conuincitur, & in eo habere locũ
retractum eiusmodi.

¶Confirmatur id ipsum ex eodem Bal.in.l.qui se patris.C.vnde li
be.col.10.versi.& scias.quem refert, & sequitur Iaso.in.l.1.C.de iu.
emphy.nu.52.refert, & seq.Palaciorru.repe.Rub.§.7.nu.3.vbi alle-
gat Roma. Andr. Sicu.& alios. Idẽ Bal.in.l.gall⁹.§.& quid si tantũ
3 de libe.& posthu. ☞ Quód si fieret cõtract⁹, in quo princeps dona-
ret feudũ pro centũ, aut inter priuatos fieret donatio feudi, vel alte-
rius rei pro certo pretio decẽ, vel viginti, vel alia quantitate pretij
talis cõtract⁹ esset reuera emptionis, & vẽditionis, nõ feudalis, aut
4 donationis, propter pretiũ interueniẽs. ☞ Maxime autẽ quãdo tale
pretiũ esset rei æquiualẽs, aut nõ valde dispar, vt in nr̃o themate. Vt
declarat.Bal.in.l.ex cõuctione.C.de pact per glo.quã ipse reputat
singu.in.l.1.§.1.ff.de superfi.quæ refet, & seq.D.Casti.in.l.70.Tauri
in verb.vẽdida.in med.& fi. Vbi etiã determinat hãc quæstio.nr̃am,
& tenet in eiusmodi specie retractui locum esse. Et sic omnino est
affirmandum.

5 ¶Comprobatur etiã id ipsum ex hoc, quòd ☞ ex pacto solo redi-
mẽdi censum annuum certo pretio, præsumitur illa venditio, non

emphiteosis esse. Ac proinde retractui locum esse. Vt notat Couarru. lib. 3. resolu. c. 11. in prin. & nu. 3. & per totum ferè. Et merito, cũ ex eo resultet certum pretium ipsius rei, pro quo facta censetur venditio, vt supra dixi.

6 ¶ Adiuuatur etiam hoc ipsũ ex regu. illa generali, & notanda, quòd verba contractus secundum subiectam materiam accipiuntur, contra propriam ipsorum significationem. Ad hoc est tex. expressus, & signandus in l. si vno, in prin. ff. loca. vbi verbũ donationis. pro trãsactione sumitur, quia ita exigebat negotiũ, de quo agebatur, & ita notat glo. ibi in verb. sed transactio. Vbi etiam Bart. & docto. Bart. in. l. 1. §. nec castrẽse. ff. de colla. bono. versi. & ideo. col. 6. quem sequuntur alij, maxime Bal. in auth. ex testamento. versi. duodecimum capitulum. C. de collatio. col. 7. Ioan. de Imol. in. l. penu. §. seruis solu. matri. col. pe. quæ & plura similia refert, & sequitur. D. de Palacijorru. in. d. repe. Rub. §. 7. nu. 2. & pluribus sequentibus. Non mirum igitur, aut nouum censeri debet, si in proposito negotio verba emphyteotica ad vẽditionẽ trahantur, & interpretentur. Maxime cum in ipsa scriptura emphyteosis transferatur dominium, tam directũ, quam vtile, & quidquid iuris dominus ipse habebat in ea re, cum alijs clausulis insolitis aponi in contractu emphyteotico, & quæ re uera emptioni, & venditioni optime quadrant.

7 ¶ Quibus non obstabit, id quod in contrarium opponitur, retractũ solum locum habere q. in venditione, non in emphyteosi, aut alio quouis contractu. Vt notat Tiraquellus. in præfatione de vtroq; retractu. fol. 11. nu. 6. Montal. in. l. 12. versi. por otra heredad. lib. 3. fo. tit. 3. Castillo. in. l. 70. Tauri. & alij. Nam ex supra dictis resultat responsio, hunc reuera fuisse contractum venditionis, non autem emphyteosis, ac proinde nil obstare quo minus hoc casu retractui locus sit. Vt supra satis probatum est.

¶ 35.

¶ FACTVM.

PEtrus. S. vineam quandam suam vendiderat, ipsoque viuente filia pro eodem pretio volebat eã habere, & retrahere. Emptor autem obijciebat id non habere locum, cum eiusmodi possessio solummodo patris fuisset, non aui, aut maiorum. Ipse autem in hoc pro dicta filia sententiã tuli ex his & similibus fundamentis.

contraoyan. e. ueziem. p. l. copila. l. 15. tit. 11. lib. 5. copilat.

¶ SVMMA.

REtractus iure sanguinis & propinquitatis, ita habet locum, in re, quæ solũ fuit patris, sicut in auita, aut maiorum nu. 1. & 2.

¶ Affectio naturalis erga res maiorum est causa retractus quæ magis militat in rebus paternis, quam auitis, aut maiorum, nu. 3.

¶ Patrimonium dicitur bona, & facultates cuiusque. Vnde vendẽs rem suam, dicitur rem patrimonij vendere. nu. 4.

1 REtractus iure sanguinis & propinquitatis ita locum habere debet in re, quæ solũ fuit patris, sicut in re auita, aut maiorum. Idque probatur manifeste in. l. 13. tit. 10. lib. 3. fo. ibi. toda cosa de patrimonio, o auolengo. per quam Montal. ibi. in verb. de patrimonio ita te-

net ex sententia Episcopi, quem ibi refert. Idq; videtur expresse designare dictum verbum patrimonio. in. d. l. positum. quod ad rem patris claré patet esse referendum.

2 ¶Cõfirmatur secundo id ipsum ex sententia docto. Ferñã Gomez Ari. in. l. 98. Tauri. nu. 49. vbi idem tradit, & tenet expressé. Et facit argum. illud leuitici. 25. c. in medio. si attenuatus frater tuus vendiderit possessiunculam suam, & voluerit propinquus eius, potest redimere, quod ille vẽdiderit. Quod denotat verbum, possessiũculã suam. Non enim dicit auitam, aut pro auitam, aut maiorum, sed suã tantummodo. Non igitur erit necessarium, vt res illa à tam antiquo principio repetatur. opti. tex. in. l. 3. tit. de las vendi. lib. 5. ordina. Quòd filius rem patris retrahit.

¶Quod etiam comprobari potest à ratione ipsius legis, & huiusmo
3 di dispotitionũ, ea enim est potissima. ℭ Affectio scilicet illa naturalis, qua communiter homines ducuntur erga res parentũ, propinquorum, & maiorum suorum. Iuxta tex. in. l. si in emptione. ff. de mino. vbi notat. Bart. & docto. & in vulgata. l. lex quæ tutores. C. de admi. tuto. vbi Bal. Salice. & omnes. tradunt doctores scribentes. in d. l. 70. Tauri. & in. d. l. 13. tit. 10. lib. 3. fo. Tiraqllus. de vtroq; retract. in præfa. cum alijs. Quod certe meo iudicio maiorem vim ad huc obtinet in rebus patris, quem filius nouit, apud quem fuit educatus in quibus ipse natus, & adultus, & pater eius fuit mortuus, vt in dicta. l. lex quæ tutores, quàm in rebus aui, aut maiorum, quos fortassis nec nisi nomine tenus cognouit, nec vidit vnquam.

¶Ex quo mihi non placet distinctio illa Doctoris Antonij Gomez in. d. l. 70. Tauri. nu. 3. vbi tradit in supremo auditorio Vallisoleti hanc quæstionem varijs, & dubijs sententijs fuisse agitatam. Et pro concordia determinat, mortuo patre eo casu locum habere retractum, non in ipsius vita. Addẽs tunc demum dici patrimonium
4 quando iam pater vita excesserit. Nam certe ipsius pace iuxta communem vsum, & normam loquendi; quæ est attendenda. in. l. labeo de supelecti. lega. cum alijs, etiam in vita patris, ipsius facultates, & bona appellantur patrimonium. in. Auth. sed cũ testator. C. ad leg. falci. ibi. sed cũ testator hoc expressim vetuit, nõ ignarꝰ, quis modꝰ sit sui patrimonij. Vbi Bart. & Paul. nu. 3. in. l. peculium ex eo. ff. de

pecu.in duabus eius partib⁹.Ibi.patrimonia sua quis parauit,& ibi. idq; velut proprium patrimonium seruum suum habere quis vult. &c.in.l.ex facto,§.plane,ff.de pecu.ibi.vt quod ille pro patrimonio habuit,peculium esse intelligatur.&c.vbi Paul.nu.2.ita notat & loquitur.Idem Paul.nu.2.in.l.quis quis.C.de rescin.vendi.post. Bart.ibi.in prin.& vterq; in d.Auth.sed cum testator ad leg.falci. & alij ibi.Ex quo etiam resultat responsio ad dictam.l.13.tit.10.lib. 3.fo.Quæ in hoc videtur causa fuisse dubitãdi,cum in ea dicatur de patrimonio,o auolengo quisiere vender. Vnde liquido constare videbatur,requiri,vt saltem res illa,quæ venditur,esset procedens ab alio,quàm ab ipso vendente,cum non dicat,quisiere cõprar,sed, quisiere vender.Nam per proxime dicta de patrimonio, tollitur claré ea dubitatio.Cum ipse vendens recte,& proprie dicatur vendere rem patrimonij,quando rem suam,& ex suis bonis,& facultatibus vendit.Vt in nostro casu,de quo agimus.Et sic videtur cessare in hoc omne dubium.

¶36.

¶FACTVM.

D petitionem creditoris hypothecarij facta fuerat executio in certa quãtitate nummorum,qui debitori suo debebantur.Similiter & in quibusdam mercibus ipsius debitoris.Quæ iudicis authoritate, & ad ipsius creditoris petitionem venditæ fuerant,& vtraq; summa per iudicem iussa erat tradi ipsi creditori.Immó & ipsa quantitas nummorum in executione sententiæ creditori tradita fuerat,cautione præstita,si potior creditor exigeret,se restituturũ.Et pecunia ex mercibus redacta per chirographum ei erat constituta soluenda.Cõtigit,vt creditor alter prior tempore,& cum hypotheca generali bonorum opponeret se liti. Et licet iudex inferior pro illo,qui prius egerat pronũciasset,in su-

premo auditorio Hispalensi, vna atq; altera iudicum sententia pro illo priori tempore cum hypotheca generali bonorum anteriori, fuit pronunciatum. Me pro ipso patrocinante his & similibus fundamentis.

¶ SVMMA.

Reditor prior tempore & hypotheca præfertur secundo posteriori, licet in exigendo prior fuerit, nu. 1.

¶ Bona debitoris tradita secundo creditori repetuntur a primo, si ea possideat, vel dolo desijt possidere, nu. 2.

¶ Adiudicatio bonorum facta secundo creditori reuocatur hypothecaria actione quatenus extent, nu. 3.

¶ Creditores hypothecam, & priuilegium prælationis habentes, non solum fiscus, repetunt pecuniam solutam alteri creditori, etiamsi sit consumpta, nu. 4.

Apientissimi Iudices. In causa illa creditorum vter sit præferendus in bonis sui debitoris, adducuntur sequētia pro priori illo tempore, licet in exigendo sit po-
1 sterior. Et primo pro eo est tex. expressus in. l. si fundus, §. in vēdicatione. ff. de pigno. Quem ad hoc ibi notat Bart. Idem Bart. & docto. in. l. pupill⁹. nu. 1. ff. quæ in frau.

credi.Bal.Salice.& alij.in.l.pecunia.C.de priuil.e.fis.Mathæ.de afflidecis.190.Couarru.c.29.practi.q.præter regulam illam generalem priorem tempore creditorem potiorem esse semper in iure.

¶Nec obstat adiudicatio iudicis horum bonorum debitoris, facta
2 posteriori creditori. ¶Nam regula est certa in hac materia priorē tempore creditorem hypothecarium, reuocare traditionem bonorum debitoris secundo creditori factā, siue ea bona possideat, siue dolo desierit ea possidere. Vt expresse disponitur in.d.l.si fundus.§. in vendicatione.de pigno. vbi ita determinat. Bart. Idem Bart. & doctores communiter.in.l.pupillus.ff.quæ in fraud.credi. Mathæ. de affli.dicta decis.190.& Couarru.d.c.29.practica.q. Bal.Salice. & omnes.in.d.l.pecunia.C.de priui.fis.cum multis alijs similibus. Nedum in nostro themate, in quo nondum etiam perfecte tradita sunt creditori posteriori bona ipsa debitoris, & adhuc extent.

¶Confirmatur id ipsum ex sententia Bal.in.l.1.ff.de distra. pigno.
3 versi.ista fuit quæstio.vbi tradit adiudicationem pannorum secundo creditori factam per iudicem, reuocari a primo actione hypothecaria, quatenus panni extarent, & condictione ex lege non extantes. Vt per ipsum.

4 ¶Pro hac etiam parte facit in argumentum, quòd creditores hypothecam, & priuilegium prælationis habentes, repetunt pecuniam alteri creditori solutam. Etiamsi consumpta sit, ad exem plum fisci. Vt tradit Paul.& Salice.in.l.pecunia.C.de iu.fis. Bart.post Iaco.de Are.in.d.l.pupillus.ff.quæ in fraud.credi.Mathæ.de affli.dicta decis.190.vbi tradit ita iudicatum Neapoli in prætorio regis. Refert, & sequitur Couarru.in.d.c.29.practi.q. Non mirū igitur si creditor pignus & hypothecam anteriorem habens, præferatur in bonis debitoris sui non consumptis, sed extantibus, alioqui nil proficeret prioritas illa temporis, & hypothecæ.

¶ 37.

¶ FACTVM.

Væ mulieres inter se exercebant actum venereum, coeuntes inuicem simul vna super alia. Quamobrem iudex inferior easdem pœna mortis naturalis condemnauerat. Sed in appellationis gradu, a supremis iudicibus causarum criminalium Hispalensium pœna illa mortis liberatæ, extraordinem flagellis & exilio sunt punitæ, pro quibus hæc & similia ipse adduxeram.

¶ SVMMA.

Vlla lege inuenitur dispositum, vt pœna mortis infligatur mulieribus inuicem inter se coeuntibus. Immo neque expresse id prohibitum reperitur. nu. 1.

¶ Coitus mulierum inter se, non tam est contra naturam, quam masculorũ inter se. nu. 2.

¶ Quando sine instrumẽto id fieret inter mulieres, leuior est culpa, & pœna nu. 3.

¶ Talis excessus mulierum semper extra ordinem punitur, non pœna ordinaria. nu. 4. Idque generale est quando pœna a lege expresse pro delicto non statuitur, & nu. 5.

¶ Matrimonialis commixtio, si seruatur vas debitũ, nõ est mortale ratione modi, aut situs. nu. 6.

REctissimi ac sapientissimi iudices. Pro mulie-
ribus inter se inuicem coeuntibus adducuntur
1 sequentia. Primo nulla lege inueniri dispositũ
pœnam mortis infligẽdam pro eo excessu. Im-
mó neq; vlla lege diuina, aut humana inueni-
ri id prohibitum, vt notabiliter affirmat Do-
ctor Abulensis. super Mathæ. q. 215. 216. 217.
quem refert, & sequitur Grego. Lopez. in summa. tit. 21. part. 7. in
verb. omes. Neq; obstat glo. in. l. fœdissimam. C. de adulte. dum al-
legat. l. cum vir. eo. tit. ex quo Salice. ibidem colligit glossam innue
re, quòd habeat locum pœna mortis hoc casu, & Salicetum re-
fert, & sequitur Ange. de malefi. in part. q̃me a adulterato col. 6. ver
si. quæro quæ sit pœna stupri. &c. Nam reuera in dicta glo. de pœna
mortis verbum nullum, sed tantum allegat dictam legem cum vir,
ad hoc quòd etiam talis coitus mulierum inter se sit contra naturam
non tamen ad id, quod simili pœna mortis plecti debeat. Vt ex ip-
sa glo. rectè intuenti constare facile potest.

¶Confirmatur id ipsum ex eo, quód prædicti doctores Abulensis,
2 & Grego. Lopez tradunt, vbi supra. ¶ Videlicet eiusmodi coitũ
non ita esse contra naturam, sicut virorum inter se. Nam vir non est
aptus ad passionem illam, fœmina autem est extremum couueniẽs
licet agens non ita. Item impossibile est fœminas se ipsas polluere,
aliud in viris. Vltra id quòd magis repugnatur naturæ, & genera-
tioni, & intentioni gignendi per sodomiticum virorum, quã per
illum fœminarum coitum. Et plura alia concurrunt, quæ leuiorem
in hoc culpam faciant, quã in illo masculorum.

¶Præterea cum sine instrumento aliquo mulieres hæc coierint, leui
3 us est multo delictum. Quã si interuenisset instrumentum, & præ-
cipuè si eo virginitas violaretur. Et tunc etiam esset hoc extraordi- Contra Ant. Gom. in l. 80. Tau. et plures adduct. per Farin. de delict. carn. q. 148 n. 41.
narie puniẽdum, non pœna mortis. Vt eximie notat, & tenet Greg.
4 Lopez in dicta sũma. tit. 21. part. 7. ¶ Et quòd indistincte pœna ex-
traordinaria hic excessus in omni casu sit puniẽdus. Maxime autem
5 cum pœna ordinaria pro eo nulla sit lege statuta. Ac propterea sit
ad extraordinariam recurrendum. in. l. 1. ff. de effracto. in. c. de cau-
sis de offi. delega. in. l. 1. de varijs, & extra. crimi. cum multis alijs, vt
per ipsum doctorem. Grego. Lopez. vbi supra.

¶ Postremo facit in argumentum doctrina illa S. Tho. in. 4. dist. in. 31. quem sequuntur alij, & eum refert, & sequitur, Siluest. in sum. in verb. debitum coniugale. §. 4 ubi alleg. Pet. de Palu. & ali. refert & sequitur Alfonsus a vera cruce Hispanus satis eruditus, in Specu. có
6 iugio. 3. part. arti. 16. conclu. 4. ¶. Vbi tradunt indistincte, quòd si seruetur vas debitum in coitu coniugali, non propterea efficitur mortale peccatum, si mutetur modus aut situs, vt per ipsos. Ex quo etiam affirmandum videtur in nostro themate, leuiorem esse excessum harum fœminarum, quam masculorum inter se, cum vas debitum immutetur in vno, & non in alio. Vltra ea quæ supra in hoc dicta sunt. Vnde etiam non erit eadem pœna infligenda in vtroq;. Vt supra dictum est.

¶ 38.

¶ FACTVM.

Oram iudice causarum criminalium accusabatur falsi B. Tabellio public' Hispalensis. A qua acusatione cū semel solenniter accusatores destitissent, rursus eam repetebant. Allegantes se minores vigintiquinq; annis, quos etiam iudex rursum admittebat ad accusandum. A quo idcirco appellatum cum esset, id reuocatum fuit, declarating accusationem illam semel omissam repeti non posse. Me pro ipso patrocinante his & similibus fundamentis.

¶ SVMMA.

Ccusatio criminalis semel omissa non potest repeti, etiam a minoribus quamuis non iurauerint. nu. 1.

¶ Minores per iuramentum efficiuntur maiores, & amittunt beneficium restitutionis in integrum. nu. 2.

¶ Iudex causarum criminalium non potest de causis pecuniarijs vllo modo cognoscere. nu. 3.

¶ Minores actioni renũciantes cũ iuramento, non possunt ad eam redire, etiam prætextu cuiuscũque læsionis. nu. 4. & 5.

¶ Iuramentum in renunciatione iuris a minoribus præstitum, impedit litis ingressum. nu. 6.

AMplissimi sapientissimiq́ iudices, Pro. B. G. super accusatione semel omissa adduco sequentia. Et primo tex. expressum. in l. auxilium. ff. de mino. ibi. auxilium restitutionis integrum in executionib⁹ pœnarum paratum non est, ideoq́ iudicium semel omissum repeti non potest. & c. vbi Bart. Alberi. Bal. & Doctores communiter ita notant, & tenent communiter.
1 Quòd ad accusationem criminalem semel relictam rediri non possit vlla ratione. Idq́ etiam si tales minores sine iuramẽto ab ea accusatione destitissent, vt ex ipso tex. clare liquet, nedum hoc casu, quo tam solenniter dicti minores cum iuramento destiterunt, pro-
2 miseruntq́ amplius eam non repetituros. ¶ Quo casu per tale iuramentum effecti sunt maiores, & amiserunt beneficium restitutionis in integrum, si quando eis competisset. Vt notatur communiter per omnes in Auth. sacramenta puberum. & c. cum contingat. & in pluribus alijs. Vltra id, quòd nec restitutionem in integrum contra id postulant, sed tantum ad accusandum se velle redire asserunt.

¶ Nec obstat si opponatur tex. in dicta. l. auxilium de mino. intelligendum, videri de accusatione criminali, quæ ad vindictam competit, non de ciuili, & pecuniaria actione, quæ ad interesse potest competere. Nam ex hoc ipso intentio
3 nostra manifestius fundatur. ¶ Cum iudex ipse causarum criminalium, apud quem rursus volunt causam renouare, non

possit de causis ciuilibus, & pecuniarijs cognoscere ullo modo. in. l. solemus. §. latrunculator. ff. de iudi. vbi Bart. & omnes ita notant & tenent cõmuniter. Innocen. Abb. & omnes. in. c. cum oporteat. de accusa. cum simili. Vnde nulla ratione apud dictum iudicem id cõsequi debent.

¶ Comprobantur prædicta etiam ex eo, quòd nec actio ciuilis, aut pecuniaria illis competat hoc themate. Cum expresse etiam cum iu
4 ramento ab ea, & omni iure destiterint. Vnde ad id redire rursus non possunt, etiam prætextu cuiuscumq; læsionis etiam enormissimæ, vt disponitur clare. in. l. 24. tit. 14. part. 5. ibi. quanto quier que montasse aquella parte que quitasse el demandador, no la podria despues demandar. &c. Notat Bal. Salice. & omnes. vbi Iaso. nu. 1. in. l. fratris. C. de transactio. cum alijs simili.

5 ¶ Confirmatur etiam ex. l. 6. tit. 19. part. 6. ibi. y jurasse que la vendida, o el pleyto, o la postura que fazian, no la desataria por razon de la menor hedad. &c. Et in. l. 16. tit. 11. part. 3. ibi. e iurasse que no vernia contra ella, ca despues no la podria desatar, maguer mostrasse que era fecha a daño, o menoscabo. &c. Et vtrobiq; notat, & tenet Grego. Lopez.

6 ¶ Præterea iuramentum in dicto contractu positum impedit dictis minoribus ingressum litis, notant doctores communiter. in. c. cum contingat. de iure iu. vbi Abb. versi. nonus casus. Bal. Salice. & omnes. in. d. auth. sacramenta puberum. Grego. Lopez. in dicta l. 6. tit. 19. part. 6. & in. d. l. 16. tit. 11. part. 3. Vnde liquido constat, nec ciuiliter posse agere supra dictos, nedum criminaliter. Vt dictum est.

¶ 39.

¶ FACTVM.

Vidam, cui virilia fuerãt abscissa, ac iccirco coire non poterat, matrimonium cum vna contraxerat, & ea viuente rursus cũ alia. Accusabatur de bigamia, & quòd pœna duas si mul vxores habentis, esset damnandus. Quẽ defendebam his & similibus fundamẽtis, & tandẽ pœna arbitraria propter hoc delictũ fuit condemnatus, non autem ordinaria.

¶SVMMA.

Mpotens ad coeundum nõ potest contrahere matrimonium, & si contrahat est nullum. nu. 1.

¶Contr ahens matrimonium cum duabus, non incidit in pœnam bigamiæ quando vtrumque matrimonium fuit inualidum propter impotentiam. nu. 2.

¶Pœnæ contra bigamos, non solum introductæ sunt propter contemptũ ecclæsiæ, & sacramenti, sedetiã propter damna, & incommoda, quæ inde sequuntur. nu. 3.

¶Bigamia quantum ad sacros ordines quomodo inducitur. nu. 4.

¶Sapientissimi

Sapientissimi Iudices. In accusatione illius, qui, cũ impotés esset ad coeundum, bis tamen cõtraxit matrimonium vtraq; vxore viuente, præmitto illud certum, & expeditum principium iuris canonici.
1 Impotentem ad coeundum non posse contrahere matrimonium, & si cõtrahat, esse nullum, nullius q; effectus, & momenti. in.c.quod sedem. in.c.ex litteris. in.c. fraternitatis. de frigi. & malefi. Ibiq; notant Abb. & doctores communiter. Cum igitur vtrumq; matrimonium huius, de quo agimus, fuerit nullum, merito erit affirmandum, neq; semel contraxisse, nedum bis. Ac proinde in pœnam bigamiæ nullo modo incurrisse.

¶Non obstat tex. in.l.eum qui duas. C. de adult. Vbi non tam inspiciendum esse effectum, quam animi distinationem, traditur. Nam aperte tex. ibi disponit, intelligendum id esse, in eo, qui duas simul
2 habuit vxores, hic autem nullam habuit, quæ vere vxor dici posset, vt dixi in proximo fundamento. Vnde etiam resultat responsio ad opinionem doctoris Antonij Gomez. in.l.81. Tauri. nu.27. asserentis pœnas illas bigamiæ habere locum, etiam si secundum, vel tertiũ matrimonium esset nullum. Cum nõ tractet de hac nostra quæstione, quãdo nullum ex talibus coniugijs fuisset validum, neq; ipsum primum. Vt in hoc themate.

3 ¶Confirmatur id ipsum subtili consideratione. Nam pœnæ illæ bigamiæ non solum introductæ sunt à iure propter contemptum ecclesiæ, & sacramenti huius matrimonialis, sed etiam propter damna quæ inde sequũtur ipsis vxoribus, & earum filijs, & propinquis, & alijs. Vt elegãter disponitur. in.l.16.tit.17.part.7. ibi. y porque de tales casamientos nacen muchos deseruicios a dios, & daños, & menoscabos, & deshonras grandes, a aquellos que reciben tal engaño, cuydando casar bien & lealmente, segun manda sancta yglesia, y casan con tales, con quien biuen despues en peccado en quanto cuydan, y estan assossegados en sus casamientos, & han sus fijos de consuno. &c. Et infra. & fincan por esta razon muchas mugeres escarnecidas & deshonradas, & mal andantes para siempre. &c. Quæ damna & incommoda maxima ex parte cessant, hoc & simili thæmate. Igitur cessare debent illæ iuris, & legum acerbitates.

4 ¶Non oberit etiam tex.in c.nuper.de bigamis.Vbi clærerici contrahentes secundas nuptias,licet inualidas,bigamiæ notam incurrunt.Nam ex ipso tex.patet clare responsio.ibi.licet in veritate bigami non existant.Non enim proprie bigamus dicitur,qui secundum matrimonium inualidum contrahit,& multo minus qui tam primum,quam secundum.Vt in hoc casu de quo agimus. Probatur etiam in eodem tex.ibi.tamquam cum bigamis non liceat dispensari.iuncta glo.ibi in verb.tamquam.Nam non est expressiuum veritatis,sed similitudinis,iuxta.glo.& docto.ibi. Præter id,quód in personis ecclæsiasticis maior nota inffligitur.Vnde etiam strictius est agendum,& disponendum,vt ex quocumq; matrimonio etiam nullo bigamus iudicetur.Vltra illud quòd in.d.c.nuper non fuerit primum etiam matrimonium nullum,vt hic.

¶40

¶FACTVM.

Lfonsus.M.cum emisset seruum centum quinquaginta aureis,agebat contra vẽditorem,quòd statim post sex dies ab emptione,è domo sua fugisset,nec amplius inuentus fuisset.Nec tamen probare potuit fugitiuum antea in potestate venditoris fuisse. Et demum cum essem iudex,pro dicto Alfonso.M.pronunciaui,his & similibus fundamentis motus.

¶SVMMA.

X breuitate fugæ, præsumitur seruus fugitiuus in potestate venditoris, & cõpetit redhibitio, nu.1.

¶Ex breuitate mortis præsumitur animal venditũ antea fuisse morbosum, & competit redhibitoria, nu. 2.

¶Propter cõnexitatem & vicinitatem actuum, censentur vnicus actus, non plures, nu. 3.

1 X breuitate fugæ præsumitur seruus antea fugitiuus. Notat Cin. in. l. fina. C. de ædili. actio. Quem refert & sequitur. Bal. ibi. col. 3. versi. item faciũt ad mercatores Allegat bonum tex. ad id. in. l. si ventri. §. fina. de priuileg. credi. ibi. si modo non post aliquod interuallum id factum sit. &c. Et demum tenent redhibitioni eo casu locum fore. Sic igitur dicẽdum est in hac. q. cum statim post sex dies aufugerit seruus post emptionem, neq; inuentus sit.

n citat bene ... quia ibi nil d... de nec Cin. ... .l. visto tit. de ... act.

2 ¶Confirmatur id ipsum ex eo, quòd idem affirmamus in cæleri morte animalis venditi, vt præsumatur ex antecedẽti morbo, & infirmitate mori. Notat idem Cyn. & Bal. in. d. l. fina. C. de ædili. actio. per glo. in verb. depulsa. in. l. 1. C. de emenda. seruo. Idem tenet Abb. singu. in. c. iniustum. nu. 5. de rer. permuta. Ioan. Andr. ad Specu. tit. de empt. & vẽdi. §. sciendum. versi. sed nota, probatur in tex. & glo. ibi in verb. post octo menses. de clæri. percusso. vbi Abb. & docto. ita notant, & tenent communiter. Et quód eo casu competat redhibitoria animalis, vt per ipsos doctores latè. Idem igitur affirmandum erit in hac quæstione de seruo, de quo agimus.

¶Quod etiam optime comprobatur, ex regula illa vera & generali, quòd propter actuum vicinitatem, & proximitatem, duo actus censentur vnicus tãtum, & pro vno habentur & iudicãtur tex. est ad id. in. l. lecta. ff. si cer. pet. in. c. officij de electi. in. l. cum anti-

quitas.C.de testa.in.l.hæredes.palàm.§.vno contextu.ff.de testa.in quibus locis per docto.communiter lateq; de hoc. Notant docto. vbi Iaso.nu.14.in.d.l.lecta.ff.si cer.peta.cum multis alijs simili. Vnde idem iudicandum est hoc casu propter connexitatem & propinquitatem fugæ huius serui cum venditione ipsius.

¶41.

¶FACTVM.

.L. Cum deberet cuidam certam nummorum summam, eidem cessionem fecerat, & procuratorem in rem suam constituerat eum, vt ex bonis suis eam summam exigere, & consequi posset cū generali omniū bonorum hypotheca. Accidit deinde, vt creditor huiusmodi partem illius debiti reciperet, à debitore quodam ipsius debitoris, qui sponte sua sine aliquo iussu iudicis id soluerat. Cum autem dictus.C.L.debitorem suum non rectè soluisse contenderet, ipse pro debitore pronunciaui cum essem iudex, vicemq; Assistentis iudicis Hispali gererem, his & similibus fundamentis motus.

¶SVMMA.

Oluendo creditori creditoris liberor.nu.1.

¶Etiamsi creditor ratam solutionem non habeat, rectè soluitur creditori creditoris.nu.2.

¶Procurator ad exigendū datus etiam a sponte sol-

nente recte accipit, & ſine iu[di]-
cis authoritate bene ei ſoluitur;
& melius procuratori in rem
ſuam. nu.3.

¶Creditor creditoris, ſi confitea-
tur ſolutionem, liberat debito-
rem, etiamſi non conſtet de nu
meratione pecuniæ. nu.4.

Rimo ad id moueor per tex. meo iudicio expreſſe
hoc diſponentem. in. l. ſolutum. §. ſolutam. ff. de pig-
no. actio. quem pro notabili ibidem Bart. & docto.
1 notant. Vbi liberor ſoluendo creditori tuo, quod ti
bi debebam. Quod maxime procedit, quādo creditor
cui ſoluitur, habet obligationem omnium bonorum ſui debitoris,
vt hoc caſu. Nā ex conſecuenti habet etiam obligatum nomen ip-
ſum debitoris. Ita notat eximie Bart. in. d. l. ſolutum. §. ſolutam. nu.
2. de pigno. actio.

¶Confirmatur id ipſum per tex. etiam expreſſum ad hoc. in. l. ſi o-
pera. ff. de dol. excep. ibi, idem eſt ſi creditori eius numeratam pecu
niam creditor ratam non habuerit. Vbi Bart. inſigniter notat.
2 Quando bona mea, vel nomen meum erant obligata creditori cre
ditoris, rectè ſolui creditori mei creditoris, etiam ipſo meo credito
re inuito, & nolente. Cum igitur in hoc themate omnia bona debi-
toris creditori eius eſſent obligata. Certum eſt, & illud etiam no-
men in illa obligatione includi, vltra id quod procurator in rem
ſuam ad id fuerat talis creditor conſtitutus. Vnde ex omni parte ſo-
lutio rectè facta cenſenda eſt.

¶Quibus non obſtat id, quod in contrarium opponitur, ſponte eā
3 ſolutionem factam fuiſſe, ſine iudicis iuſſu, aut authoritate. Cum
procurator datus ad exigendum poſſit à volente, & ſponte ſoluen-
te ſolutionem recipere, & ex conſequenti eidem rectè ſoluatur, ſine
iudicis authoritate. Notat Bart. ſingu. in. l. hoc iure. ff. de ſolu. Bal.

in.l.falsus.C.de furt.col.2.Idem Bal.in.l.2.C.quib.res iudi.non.no. Ange.in.l.solutum.§.solutam.ff.de pigno.actio.Alexan.in.l.nō solum.col.1.&.2.ff.solu.matri.Alcia.in.l.verbum exacte.de verb.signi.cum alijs simili.Præter id,quòd procurator in rem suam hic, de quo agimus,fuit constitutus,cui tamquam domino legitime solui potuit.in.l.procuratore.ff.de procu.in.l.3.C.de noua. cum multis similibus.

¶Necq; etiam obstabit, quód non appareat numerationem pecu-
niæ factam fuisse eiusmodi creditori creditoris,sed tantum confitea
4 tur se eam recepisse.¶Nam liberatio à debito contingit,siue pecu
nia sit soluta re ipsa, siue aliter voluntate ipsius creditoris.in.l.si rē.
§.omnis pecunia.ff.de pigno.acti.vbi notat Bart & docto. Cum
igitur hic aperte profiteatur creditor sibi satisfactum, id sufficere
affirmandum est sine dubio aliquo.

¶42.

¶FACTVM.

Vgustinus de.C.cum prospectum haberet ex ædibus suis in hortum & cœnobium monachorum Hispali, idq; supremorum iudicum Granatensis auditorij sententijs, quærebatur quòd ex parte monachorum ipsius monasterij paries altius tolleretur, vnde prospectus ille auferabatur. Qui contra defendebant, sibi altius tollere parietem licere. In quo tādem pro dicto Augustino de.C. pronunciaui,cū vicē Assistentis iudicis seu præfecti vrbis Hispali gererē,his & similib⁹ adductus.Quæ sentētia per supremos ipsos iudices Hispalenses confirmata fuit,cum prius in vna, & altera aula negotium varijs sententijs esset agitatum.

¶SVMMA.

Vi debet seruitutem ne prospectui officiatur, nihil facere potest per quod officiat ad liberum, & gratiorem prospectum. nu. 1.

¶ Idem de eo, qui debet seruitutem prospiciendi seu prospectus. nu. 2.

¶ Paries iudicatur proprius ex immissione tignorum, & ædificiorum. nu. 3.

¶ In pariete alieno ædificare nemo potest. nu. 4.

¶ Supra alienum ædificium, superius habere nemo potest. nu. 5.

¶ Nec in re comuni potest inuito socio ædificari. nu. 6.

1 Rimo constat hanc esse seruitutem ne prospectui officeretur, vt ex iudicum sententijs clarissime patet. Atqui hanc seruitutem debet, nihil facere potest, per quod officiat ad liberum & gratiorem prospectum tex. est expressus ad hoc. in. l. inter seruitutes, in prin. de serui. vrba. præd. vbi glo. & docto. Notat Cepo. c. 32. in prin. de serui. vrba. præd. cum similibus. Non potest igitur ex parte monasterij altius tolli. Vnde non solum libertas, & gratia prospectus, sed in totum ipse prospectus aufertur.

¶ Item certum est, quòd vltra illam seruitutem, ne prospectui officiatur, hoc casu competit etiam seruitus prospiciẽdi seu prospect⁹.

2 Qui autem eam habet nihil pati cogitur, quod noceat ad liberum
& gratiorem prospectum. Azo.in.lum.de serui.⁊ sunt auté Cepol.
c.34.in prin.vrba.præd. Non licebit igitur hoc casu parietem tolle
re altius, ex quo prospectus ipse omnino sublatus remaneret, non
tamtum libertas & gratia ipsius.

¶ Confirmatur ad huc id ipsum ex eo, quod probatũ est, etiam per
aliquot testes dicti monasterij, parietem illum proprium & pecu-
liarem esse dicti Augustini de.C. non communem cum dicto mo-
nasterio. Quod etiam euidenter patet intuenti tigna & ædificia di-
3 cti Augustini super ipso pariete immissa, & imposita ⁊ ex quibus
iudicatur paries proprius, non communis. Notat Cepol.c.40. de
pariete.de serui.vrba.præd. vbi plura per ipsum. versi. secundo prin
cipaliter est videndum. Disponitur etiam expresse in ordinatione
4 Hispalensi.tit.de los alarifes.c.20. ⁊ in pariete autem alieno ædifica
re nemini licet.in.l.altius.C.de serui.vbi.glo. & docto. communi-
ter. Vbi tex. in pariete vero tuo, si fenestram fecisse conuincatur, sum
tib⁹ suis reficere, & integrum parietem restituere compellitur. &c.
Ex quo etiam conuincitur manifeste, neq; in hoc pariete aliquid
posse ædificari ex parte ipsius monasterij, nedum prospectui
officere.

¶ Comprobatur etiam ex tex.in.l. hoc quod dictum est.de serui.vr-
ba.præd.ibi. supra alienũ ædificiũ superius habere, nemo potest.
5 Per quem ita notat Cepo.in.d.c.40.de pariete seu muro.col.2.ver
si. dictum est hactenus. Vnde supra ædificia dicti Augustini de.C.in
dicto pariete ædificari nullo iure poterit.

6 ¶ Præterea alia etiam ratione idipsum conuinci poterit. Népe ⁊ cũ
nec etiam in re communi inuito socio possit ædificari.tex.est in.l.
in re communi.de serui vrba.præd.in.l.Sabinus.ff.commu.diui. &
vtrobiq; Bart. & docto. ita notant & tenent. Multo igitur minus in
hoc pariete proprio & peculiari ædificare licebit.

¶ 43.

¶FACTVM.

Omina Lodouica de C. cũ esset successor maioratus, qui à proauo fuerat constitutus, agebat contra duos detentatores duarum possessionum eiusdem maioratus. Qui se defendebant, tam possessione plurium, quam triginta annorum. Vnde præscriptione legitima eam excludebāt. Quam titulo contractus emphyteotici seu census perpetui, ab ipsius dominæ Lodouicæ auo, celebrati. Quo vnus ex ipsis se tutari conabatur. Illa autem negabat bona maioratus vlla ratione alienari, aut præscribi potuisse. Et demum pro ipsa pronunciaui, cum vicem Assistentis seu præfecti vrbis Hispali gererem, his & similibus motus.

¶SVMMA.

Lienatione bonorum prohibita, & præscriptio eorum prohibetur, & idem in bonis maioratus, nu. 1. & 2.

¶ Expressa prohibitio alienationis reddit ipsam alienationem nullam, nu. 3. Idē in maioratu, & quod impediat translationem dominij.

¶ Fidei commissum censetur transferri statim in successorem per alienationem bonorum, idem in maioratu, nu. 4.

¶Bona maioratus alienari non possunt, etiam consen su successorum. nu. 5.

T primo per regulam illam veram & communiter approbatam. glo. in. verb. nihil prodest insti. in. l. vbi lex. ff. de vsucap. quam ibi sequitur Bart. nu. 1. glo. in. l. alienationis verb. de verb. signi. & in. l. vni. C. si aduer. 1 vsuca. Quòd prohibita alienatione bonorũ etiã præscriptio prohibita censetur, Immó pro ea opinione est tex. expressus in. l. 2. C. de vsuca. pro empto. & in. d. l. alienationis verbum. de verb. signi. vbi. tex. alienationis verbum etiam vsucapionem continet. vix enim est, vt non videatur alienare, qui patitur vsucapi. & c. Cum igitur bona huius maioratus, de quo agimus, expresse sint alienari prohibita quocunq; titulo, aut ratione. Necessario dicendũ est præscriptionem in eis nullo modo locum habere.

2 ¶Confirmatur hoc ipsum ex sententia Abb. in. c. cum non liceat. nu. 9. de præs. & Vbi idem tenet indistincte, quòd prohibita alienatione, etiam præscriptio prohibetur. Et hanc opinionem tamquam veriorem, & magis communem tenet Iaso. post Alexan. & ali. in. l. filius familias. §. diui. de lega. 1. vbi Iaso. nu. 114. in. 1. lectu. & nu. 152. in. 2. lectu. Cum igitur in huiusmodi bonis maioratus tot modis prohibita sit alienatio, nulla præscriptione titulo aut causa poterunt alienari.

¶Neq; oberit alienatio illius possessionis facta ab auo ipsius per contractum emphyteoticum. Nam talis alienatio fuit nulla 3 nulliusq; momenti, & effectus. & Cum expressa prohibitio alienationis, reddat alienationem ipso iure nullã, & impediat trãslationem dominij. in. l. cum pater. §. libertis. in. glo. 1. vbi Bart. & docto. de lega. 2. in. l. seruo legato. in prin. de lega. 1. in. l. filius familias. §. diui. de lega. 1. vbi. Paul. Bart. Alexand. & Iaso. nu. 40. in. 1. lectu. cum multis similibus. Nil igitur iuris potuit

tribuere contractus ille censualis ab ipsius auo sic factus, nec dominium aut ius aliquod in accipientem transtulit.

4 ¶Comprobatur id ipsum ea consideratione, scilicet ꝙ quia ei, cuius contemplatione alienatio prohibetur, videtur & censetur relinqui fideicommissum, in casu alienationis. Probatur expresse in d.l.fili⁹familias.§.diui.de lega.1.in.l.vnum ex familia.§.quod si talia.&.l.peto.§.fratre.&.l.cum pater.§.libertis de lega.2.notat Bart.& omnes.in.d.§.diui.vbi Iaso.nu.87. Potius igitur iudicandum est per talem contractum alienationis, insequentem in gradu translatam possessionem eius rei fuisse statim, quam in eum in cuius fauorem contractus fuit celebratus. Vltra id quòd in ipsa constitutione expresse disponitur, vt alienatio nulla sit, viresq; omnino non obtineat, & continuo in ipsum successorem talia bona transferantur sine aliqua apprehensione corporali.&c.

¶Nec prædictis obstat, quòd Bart.in.d.l.filiusfamilias.§.diui.de lega.1.q.12.videatur tenere, quód præscriptio locum habeat in bonis alienari prohibitis. Nam contrarium affirmauit ipsemet Bart.in.d.l.vbi lex.ff.de vsucap.vt supra allegaui. Vltra id, quòd contra Bart.ipsum tenet Ange.in.l.1.C.de præscri.long.tẽpo.Imol.in.d.l.filiusfamilias.§.diui.& Iaso.nu.114.in.1.&.152.in.2.lectu.& alij. Præterea ratio in qua Bart.fundabat opinionem illam.in.d.§.diui.ea erat. Quia res, quæ potest alienari aliqua solennitate interueniente, illa potest præscribi, bona autem prohibita alienari, consensu eorum, in quorum fauorem fit prohibitio, alienari possunt. Nam
5 vt demus regulam illam esse veram indistincte, ꝙ in bonis maioratus ea consideratio militare non potest, cum perpetuo sit prohibita alienatio eorum. Ac proinde consensus omnium successorum in eis haberi non possit ad alienationem ipsorum, & quamuis vnus aut duo consensum ad id præstarent, cæteris postea nasciturìs non posset in hoc damnum irrogari.

¶44.

¶FACTVM.

Etrus Pontius cum domum cōduxisset ad certos annos, & eis elapsis pro pensione cum eo executiue ageretur, opponebat se in ea conductione vltra dimidiam iusti pretij deceptum, petebatq; contractus rescisionem, & læsionis emendationem. Contra negabatur, id locum habere, maxime autem elapso iā tempore conductionis. Cum domino non liceret deliberare iuxta.l.2.C.de resc.in.vendi.an vellet á contractu discedere, aut domum iusto pretio conductori relinquere. Et tandem supremorum iudicum Hispalēsium sententia emendatio læsionis in pretio facta est. Me pro ipso conductore patrocinante his & similibus. Cum tamen prius varijs suffragijs res in dubium per ipsos iudices versa esset.

¶SVMMA.

D emendatio nem læsionis in pretio, com petit, non solū remedium .l.2. C. de rescin.vendi. Sed etiam aliud nu.1.

¶Vt iniquitas in pretio emitetur, & res in debito statu reponatur, competūt plura remedia. nu.2.

¶ Etiam si pretium esset solutum competit restitutio in læsione ipsius pretij. nu.3.

¶ Restitutio læsionis in pretio, fit ad exemplum redhibitoriæ. nu. 4. & 5.

¶ Restitutio propter læsionem in pretio est potentior, quam ea quæ conceditur minori. nu. 6.

¶ Restitutio fructuum fit in læsione occasione pretij omnimoda. nu. 7.

1 AMplissimi obseruandissimiq; iudices. In causa conductionis ædium, & læsionis in pretio, adduco primo. ¶ Quòd ad emẽdationem doli, & læsionis in pretio competit, non solum remedium. l. 2. C. de rescin. vendi. sed etiam. l. si quis cum aliter. de verb. obli. & l. 6. tit. 16. part. 7. quãdo dolus & læsio inest re ipsa. Vt in hoc themate probatum est, & ita notant, & tenẽt Bart. & docto. communiter. in. d. l. si quis cum aliter de verb. ob. vbi Iaso. nu. 12. cum sequen. & alij. Cum igitur hic petamus rescisionem cõtractus, & emendationem doli læsionisq; optimo iure concedenda erit.

2 ¶ Confirmatur id ipsum ex doctrina notabili Bal. in. l. 2. C. de rescin. vendi. col. 2. in med. quem sequitur Salice. ibi col. 2. in med. Vbi tradunt plura remedia cõpetere ad hoc, vt iniquitas euitetur, & res in debito statu reponatur. Vt puta cõdictio incerti, vel actio in factum & similia. Nam iura non permittunt graues læsiones, vt per ipsos, & Bart. & docto. in. d. l. si quis cũ aliter de verb. ob. Abb. & docto. in. c. cum contingat de iure iu. cum simili.

3 ¶Quod etiam locum habet, non ſolum quando precium non eſt ſo
lutum, vt hic, ſed etiã poſt pretij numerationẽ. Nã quãdo dolꝰ & de
ceptio in ipa re vel pretio emẽdatur, fit integra reſtitutio dãni & in
cõmodi, & res reducitur ad ſtatũ primæuũ, in quo læſio cõtigit. Idq̃
denotat manifeſte verbũ reſcindere. Notat Iaſo. poſt alios. in. §. rur
ſꝰ de actio. nu. 8. dicẽs, remedium reſcindẽs ponit rẽ in ſtatu, in quo
erat, quando læſio contigit. Quod etiam voluit Bal. in. d. l. 2. de reſ-
4 cin. vendi. col. 2. in fi. verſi. tertij dicunt. Vbi tradit hoc remedium
reſcindendi læſionem in pretio dari ad exemplum actionis redhi-
bitoriæ. Idem Salice. ibidem. col. 2. verſi. Sed in noſtro caſu veniũt
fructus. &c.

¶Comprobatur id ipſum ex tex. in. l. facta. ff. de ædili. ædi. cuius ver
ba ſunt. ☞ Facta redhibitione omnia in integrum reſtituuntur, ac
5 ſi neq̃ emptio, neq̃ venditio interceſſiſſet. Similis tex. in. l. cum
autem. §. Iulianus. eo. tit. ibi. emptorem ac vẽditorem quodãmodo
in integrũ reſtitui debere. &c. Vbi glo. in. verb. reſtituere. ☞ Quòd
hæc ſit potentior reſtitutio, quam ea quæ minoribus cõceditur. Cũ
9 in hac ſolum reſtituantur minori fructus percœpti, in quantum per-
cipiens factus eſt locupletior. in. l. patri. §. 1. ff. de mino. cum ſimili.
Sed in illa ☞ reddibitoria fit omnimoda reſtitutio fructuum. in. l.
7 quòd ſi nolit. §. quod in procuratore. ff. de ædili. ædi. in. l. cum autẽ.
§. cum redhibetur. eo. tit. ibi. ſi quid ad eum peruenit, vel culpa eius
non peruenit, nec ſolum ſi ipſe fructus percepit, mercede ſuẽ a ſeruo
&c. & paulo. inf. ſed & ſi à quouis alio poſſeſſore fructus accepit, re
ſtiture eos debebit. Sed & ſi quid fructuum nomine conſecutus eſt.
&c. Cum igitur reſciſio huius læſionis in pretio, & reſtitutio fiat
ad normam & exemplum redhibitoriæ actionis, vt dixi in præce-
denti capitulo, neceſſario fatendum eſt omnimodam eſſe faciendã
reſtitutionem. Etiamſi pretium, in quo læſio contigit, eſſet iam ſolu
tum, nedum ante ſolutionem ipſius. Vt in hoc themate de quo
agimus.

¶45.

¶FACTVM.

Ecanus eclæsiæ cuiusdam cathædralis in testamento iusserat, vt ex bonis suis amicus mille aureos sumeret, & ex illis disponeret, vt inter ipsos erat actum, tractatum q; ad exonerationem consciẽtiæ. Quo mortuo, amicus ille morti propinquus in codicillis iubet illa mille dari cuidam mulieri ex bonis ipsius decani, reseruata sibi facultate, si ex illa infirmitate conualesceret, mutādi pro arbitrio dictam declarationẽ. Petebat igitur mulier dicta mille, contra opponebatur, eam Decani ipsius concubinam fuisse. Ac proinde capere illa non posse. Et tandem pro ea pronunciatum fuit, me aduocato ipsius, his & similibus fundamentis.

¶SVMMA.

Lœricus potest legatum relinquere concubinæ, quæ iam honeste viuebat, & emendata erat. nu. 1. &. 2.

¶Mater meretrix, si sit ad meliorem vitam redacta, potest filiã ob meretriciũ exhæredare. nu. 3.

¶Filia, quæ peccauit in corpus suum, si pœniteat, non potest priuari dote, & alimentis. nu. 4. Idem de filio ingrato.

T primo patet manifeste mulierem hanc, magis legatum hoc capere ex dispositione & voluntate huius amici, quã ab ipso Decano. Idq; constat euidenter, cũ in testamẽto ipsius Decani de ea verbum nullum inueniatur, nec amicus ille fateatur, illi mulieri fuisse relictum, sed tantum declaret, velle se, vt ipsi illa mille numerẽtur. Vnde potius dicendum est eam capere ex manu huius, quã ipsius Decani. Ac proinde cessare rationem prohibitionis, iux. l. si is qui ex bonis. ff. de vulga. ibi quasi apud illo capiat. &c.

¶Praeterea quamuis ab ipsius manu Decani id fateremur relictũ, capere adhuc illa optime posset. Etiamsi probaretur aliquando eius fuisse concubinam. Nec; obesset, id, quod Bart. notat post Richar. mal. quem ipse allegat. in. l. miles. ita. §. mulier. nu. 4. de mili. testa. 1 idem. in. l. miles de re iudi. in prin. cum simi. ☞ Quòd concubinae claericus non possit legatum relinquere. Nam expresse Bart. ibidẽ pro nobis facit, dum dicit, claericũ, qui retinet concubinam, esse intelligendum. Quod in nostro themate locum non habet. Cum Decanus ille non retineret illam in concubinam. Immo iam à multis annis nullam cum ea habuerit consuetudinem.

¶Confirmatur id ipsum ex glo. in. d. l. miles. ita. §. mulier. in verb. cadere potest. de testa. mili. quam approbant docto. communiter ibi. 2 Vbi illud limitat si tempore mortis talis concubina iam erat bonae famae, & sine suspicione illius concubinatus. Vt in nostro casu.

3 ¶Comprobatur hoc ipsum à simili. ☞ Nam licet mater meretrix non posset filiam propter meretricium exhaeredare, fallit id ipsum, quando talis mater iam esset emendata, & ad meliorem & honestiorem vitam redacta. Ita notant Bar. Bal. Fulgo. Et alij vbi Ia-
4 so. nu. 5. in. l. in arenam. C. de inoffi. testamẽ. ☞ Idem de filia, quae peccauit in corpus suum, si poenitentiam agat. Et de filio, qui causam ingratitudinis contra patrem commiserat, propter quam posset exhaeredari, si postea poenitentia ducatur. Vt notant docto. communiter in. d. l. in arenam. de inoffi. testa. Vbi Iaso. nu. 6. & 7. cum similibus Ex quo idem dicendum videtur in nostro themate.

¶49.

¶ 46.

¶ FACTVM.

Ntonius.P.cum habuisset diu cum Anna.R.cõ suetudinem, ab ipsa super matrimonio impetebatur. Allegabatq; non solum carnalem copulam inter eos sæpissime interuenisse, sed etiam assertionem vtriusq; de cõiugio. Cumq; iudex pro ipsa pronunciasset, ipse in appellationis gradu contra eam sententiam tuli, cum essem iudicis delegati assessor. Quæ sententia tandem confirmata, & executioni tradita fuit.

¶ SVMMA.

Icet vir & fœmina diutissime simul habitauerint, & coierint, matrimonium non præsumitur. nu. 1.

¶ Assertio vtriusque se esse coniuges, non inducit matrimonium, nisi etiã probentur verba expressa cõsensũ denotantia. nu. 2.

¶ Ad matrimonium requiruntur verba consueta de præsenti, vel de futuro cũ copula. nu. 3.

¶ Consensus & verba requiruntur ad matrimo. cõsensus pro substantia, verba pro forma. nu. 4.

¶Licet consensu contrahatur matri. verba sunt necessaria ad probationem ipsius.nu.5.

1 Licet vir & fœmina sæpissime coierint, & diutissime etiam habitauerint simul, non propterea inducitur, nec præsumitur inter ipsos matrimonium. in.c. illud de præsumptio, vbi glo. Abb. & docto. communiter cum multis similibus. Idem dicendum est in hoc themate. Quòd matrimonium inter hos præsumendum non sit, ex sola cohabitatione & copula.

2 ¶Non obstat id, qoud testes deponūt, de assertione vtriusq; se esse coniuges. ☞ Nam hoc minime sufficere certum est. Cum ad matrimonium requirantur vltra cōsensum, verba etiam expressa, eaq; de præsenti, consuetaq;. Vt puta accipio te in meam, & accipio te in meum. Vt expresse disponitur in.c. licet. de sponsa. duo. cuius verba sunt. Quód vnus alterum mutuo consensu verbis cōsuetis expresse recipiat. Vtroq; dicente. Ego accipio te in meam, & ego accipio te in meum. &c. Vbi Abb. nu. 2. verba, inquit, in loqui valentibus sunt necessaria. Cum igitur inter hos nec consensus, nec verba probentur, non est cur matrimoniū inter eos affirmemus intercessisse. Maxime autem cum assertio illa vtriusq; tantum probetur in hospitio facta, cum hospes nollet eos in hospitiū recipere, propter suspicionem concubinatus, & vterq; asseruerit se esse coniuges, vt reciperentur.

¶Confirmatur id ipsum. ex tex. etiā ad id expresso. in. c. si inter virum. de sponsa. ibi. ita quód vnus alterum mutuo consensu verbis consuetis, expresso recipiat, vtroq; dicente. Ego te in meā accipio & ego te in meum, vel alia verba consensum exprimentia de præ-
3 senti. Vbi Abb. nu. 4. quòd verba ☞ de præsenti debent exprimere consensum ad matrimonium. Non sufficient igitur verba illa assertionis, nisi probentur verba consueta consensum denotantia interuenisse, de præsenti, aut de futuro secuta copula, vt in. c. is qui fidem de sponsa. cum similibus. Neutrum vero hic intercessit.

¶Quod ad huc etiam comprobatur aperte in. c. tua nos de sponsa:
4 infi.vbi ꝯ disponitur duo requiri necessario ad matrimonium. Alterum est substantia, quæ consistit in consensu, alterum vero forma, quæ sunt verba illa consueta. Vbi glo. in verb. forma, not, quód ad esse matrimonij duo sunt necessaria, scilicet substantia, & forma, sicut ad esse hominis. Substantia est consensus, & pro forma verba ad exprimendum consensum deputata. Vbi. Abb. nu. fina. in. §. forma matrimonij sunt verba. &c. Cum igitur nec consensus, nec verba illa necessaria hic interuenerint, nulla ratione nititur matrimoniũ.

¶Pro qua parte similiter optime facit doctrina illa Abb. in. c. tuæ
5 fraternitati de sponsa. nu. 1. ꝯ Quód licet consensu contrahatur matrimonium, verba tamen sunt necessaria ad probationem ipsius. At hic neq; consensus, neq; verba probantur. Vnde nullo fundamento nititur petentis intentio.

¶47.

¶FACTVM.

Etrus. M. vxorem per verba de præsenti duxerat, copula deinde sæpius cum ca secuta. Post contractum autem sic matrimonium, certior factus est, eam concubinam sacerdotis fuisse proximè, & tres filios ex co peperisse & habere. Non autem esse sacerdotis illius sororem, vt ipsi falso affirmatum fuerat, antequam cum ea contraheret. Asserebat deinde in dote, & bonis vxoris se enormissimé circũuentum. Cumq; me super eo facto cõsuleret, visum est mihi primo posse ab ea resilire, maturiore deinde consilio respondi non posse.

¶SVMMA.

I putauit se cõsentire in vnam, & consensit in aliam deficit consensus, & matrimonium. nu. 1.

¶ Substãtia matrimonij est consensus. nu. 2.

¶ De ratione, & integritate matrimonij est fidelitas inter coniuges. nu. 3.

¶ Matrimonium cum plena libertate, & securitate contrahitur, nu. 4.

¶ Dolus talis & tantus, qui excluderet consensum, inualidat matrimonium nu. 5.

¶ Paria sunt dolus & metus ad rescissiõnem actus, nu. 6.

¶ Si consensit in meretricem, quam putabat esse castam, valet matrimoniũ. nu. 7. Vbi idem de paupere, quam putabat esse diuitem.

D hanc quæstionem, primo videtur mihi tex. expressus in huius fauorem, in. c. tua nos de sponsa, cuius verba sunt. Quòd si ita se res habet, quòd ille non proposuit eam ducere in vxorem, neq; vnquam consensit in prædictam personam, non debet, ex illo facto coniugium iudicari. Cum in eo nec substantia coniugalis contractus valeat inueniri. Et defuit omnino consensus, sine quo cœtera fœdus nequeunt perficere coniuga
1 le. &c. ⁋ Vnde cũ liquido constet hunc in sororem sacerdotis, non
in concubinam eius consensisse, optima ratione affirmandum erit
in hanc consensum non præstitisse. Ac proinde matrimonium non
2 intercessisse inter hos deficiente substantia ipsius. ⁋ Quæ est consensus. Vt disponitur in. d. c. tua nos. Vbi glo. in verb. nec forma. Et ibi Abb. nu. fina. & alij omnes ita tenent, & notant cõmuniter, &. in. c.

ſi inter virum.eo.tit.de ſponſa.& in.c.licet de ſponſ.duo.ibi. vnus
alterum mutuo conſenſu.&c.Vbi Abb.& docto.communiter.cũ
ſimilibus.

¶ Confirmatur hoc ipſum, quia inter alia ad integritatem, & ra-
3 tionem matrimonij requiſita,ſine quibus eſſe non poteſt,☞ requiri
tur neceſſario fides illa, & fidelitas,quã inter ſe coniuges mutuo de-
bent. Scilicet ne coniunx cum alia,vel cum alio commiſceatur.Ita
affirmat & tenet.S.Tho.in.4.diſtin.27.q.1.arti.2.q.4.& diſtin.
31.q.1.art.1.refert & ſequitur Syluest.in verb.matrimoniũ.el.1.nu.
3.facit tex.in.c.omne.27.q.2.& in.l.3.in prin.tit.2.part.4.ibi.le at ad
que deue guardar el vno al otro,la muger no auiendo que ver con
otro.&c.Vnde igitur ſperare hic poterit fidem hanc ab ea muliere,
quæ per multos iam annos clærici concubina extitit!Immòquæ de
domo & cohabitatione ipſius ſacerdotis ad nuptias proſiluit, de
4 quibus agitur.☞ Facit optime doctrina Abb.elegans.in.c.cum lo-
cum de ſponſa.nu.4.vbi tradit,non ſufficere cõſenſum in matrimo
nio,niſi cum plena libertate & ſecuritate contrahatur.

5 ¶Quod ad huc etiam comprobatur ex eo, quòd ſi in matrimonio
contrahendo interueniat talis & tantus dolus,qui excluderet con-
ſenſum,matrimonium non cenſetur contrahi,ac eſt inualidum.No
tat & tenet vnice Abb.in.c.cum dilectus.quod met.cau.nu.13.alle-
gat Ioan.Andr.in.c.vni.de cõmoda.in ſimili. Et ita limittat Abb.
glo.in.d.c.cum dilectus,quæ voluit dolum, qui dat cauſam matri-
monio,non inualidare ipſum,quando dolus eſſet tãtus, & talis, ex
quo præſumeretur conſenſus abeſſe.At nullus tam magnus aſſigna
ri poterit,quãtus hoc caſu interuenit. De quo ſi certior factus eſſet
antea, veriſimile eſt, nunquam præſtaturum fuiſſe conſenſum ad
illud.

6 ¶Facit optime pro hac etiam parte,quòd paria ſunt dolus & me-
tus ad recciſionem actus. in.c.2.& c.penu.quod met.cau. vbi notat
Abb.& doctores communiter.Idem Abb.in.c.cum contingat de
iureiu.nu.21.verſi.paria ſunt iſta,poſt alios,quos ipſe allegat.Si igi
tur matrimonium metu contractum nullum eſt,iuxta vulgaria, cõ
tractum etiam dolo,idq; tali,nullius erit momenti.

7 ¶Sed prædictis non obstantibus reperio contrarium expresse decisum, in c. vni. 29. q. 1. versi ad hæc, & in fine verbis, vbi tex. Qui duxit in vxorem meretricem, vel corruptam, quam putabat esse castã, vel virginem, non potest eam dimittere, & aliam ducere. Et ibi, similiter nubens pauperi, putans illum esse diuitem, non potest renunciare, quamuis errauerit. &c. Vnde cogor contrariam sententiam affirmare. Nempe huiusmodi hominem taliter circumuentum ab eo matrimonio resilire non posse. Et sibi imputare debere, qui antea omnia non perscrutatus est. Vt est in veteri Hispaniæ prouerbio.

¶48.

¶FACTVM.

Vm ad seruitium remigãdi perpetuum in regias triremes quidam esset damnatus, per supremos causarum criminalium iudices Hispalenses, dubium exortum est, an postrem iudicatam posset eiusmodi pœna in aliã cõmutari per ipsos iudices, cũ ad seruitium illud aptus non esset. Respondi pœnam illam nisi per principem alterari, aut mutari non posse. Hisce & similibus motus. Et demum ita fuit decretum per ipsos iudices.

¶SVMMA.

Sententia, quæ transiuit in rem iudicatam, nisi principis iussu mutari non potest. nu. 1. Idem in causa criminali. nu. 2.

¶ Propter inopiam condemnati licet mutare pœnam pecuniariã, nu. 3. Siue sit pœna contumaciæ, siue sit pœna delicti. nu.4.

¶ Iudex, qui omisit cõdemnationem fructuum, & expensarum, supplere potest eodem die sententiam. nu.5.

T primo moueor ad sic dicendum per tex. expressum ad hoc. in. l. acta. in prin. versi. de ampliãda. ff. de re iudica. Vbi ita Bart. & doctores notant & tenent communiter. Concordat tex. in. l. 2. tit. 22. part. 3. in quibus
1 id expresse disponitur. Vt de mutanda sententia, quæ transiuit in rem iudicatam, nisi principis speciali mandato tractari non possit. Et sic est in nostro themate affirmandum.

¶ Comprobatur id ipsum ex tex. etiam ad id expresso. in. l. Paulus. la. 1. eo. tit. de re iudi. & in. l. iudex posteaquam. eo tit. vbi Bart. & doctores. glo. in verb. onerasse. in. l. quid ergo. §. pœna grauior. de ijs qui no. in fa. vbi docto. communiter. Est tex. etiam expressus
2 in causa criminali, de qua agimus. in. l. 9. tit. 31. part. 7. ibi. de alli adelante no pueden crecer ni menguar. &c. Non dubium igitur erit pœnam illam per ipsos iudices mutari non posse.

¶ Nec obstat quòd interdum liceat iudicibus mutare sententiam, vt aperte disponitur in. l. eos. C. de mod. mul. infi. cui cõcordat tex. in. l. 4. tit. 22. part. 3. Notat glo. in. d. l. quid ergo. §. pœna grauior. de iis qui no. infa. in verb. onerasse. glo. & doctores in. d. l. acta. in prin
3 de re iudi. cum similibus. Nam certe speciale hoc est in mulcta, seu pœna pecuniaria, non in alia. Idq; ob inopiam, & paupertatẽ condemnati tantum, & non ob aliam causam. Quo casu etiam pœna fiscalis minui, & alterari possit. Vt expresse disponitur. in. d. l. eos in fi. C. de mo. mult. & in. d. l. 3. tit. 22. part. 2. ibi. si se quisiere doler del Ita etiam declarat glo. vbi. Bal. in. d. l. quid ergo. §. pœna grauior.

Refert, & sequitur Paris de put. de sindi. in. §. licet. fol. 20 c. nu. 4. glo. in. d. l. acta. in prin. de re iudi. vbi doctores, cum similibus. Et ita obseruant iudices passim in Hispania, vt causa paupertatis interdum mulctam, seu pœnam pecuniariā minuant. Affirmatq; id
4 fieri posse. Grego. Lopez. in. d. l. 3. tit. 22. part. 3. ¶ Addens etiam habere locum, non solum in pœna contumaciæ, sed etiam in pœna propter ipsum delictum imposita.

¶ Non obstat similiter, quòd iudex omittens condemnationem fructuum, aut expensarum possit supplere post sententiam latam, vt disponitur. in. d. l. Paulus. de re iudi. la. 1. vbi doctores. not. Iaso. post Specu. & alios quos adducit in. l. properandum. §. sin autem alterutra. nu. 31. de iudi. disponitur. etiam in. l. 2. tit. 22. part. 3. ¶ Nā
5 illud in casu etiam speciali fructuum & expensarum, quæ sunt accessoria ipsi causæ principali, non in alijs. Idq; iudex facere potest eodem die, quo tulit sententiam, non postea. Vt expresse disponitur, & docetur in dictis legibus, & similibus.

¶ 49.

¶ FACTVM.

Lfonsus de. M. coram iudice ecclæsiastico decimas petebat reddituum, quos ex quibusdan prædijs capitulum. & decuriones Hispalenses percipiebant. Contra negabatur causam illam ad iudicem ecclæsiasticum pertinere, cum inter laicos tractaretur. Affirmabát etiam eiusmodi decimas ex dictis fundis se nunquam antea soluisse. In quo pro actore hisce fundamentis agebam.

¶ SVMMA.

Ausa decimarum est spiritualis, & de ea cognoscit iudex ecclæsiasticus. nu. 1. et. 2 Etiam inter laicos.

¶Leges huius regni, quæ prohibent inter laycos litigari coram iudice ecclæsiastico, vel iuramentum apponi in scripturis, & similes, intelliguntur in causis prophanis non in ecclæsiasticis nu. 3.

¶Decimæ debentur insignu vniuersalis dominij, vnde nemo excusatur ab eis soluendis. nu. 4.

¶De redditibus & fructibus prædiorum decimæ debētur. nu. 5.

1 N causa decimali contra capitulum & decuriones. Adducitur primo causam hanc ad iudicem ecclæsiasticum pertinere. ☞ Cum sit decimalis, ac proinde fori ecclæsiastici. Idq; expresse disponitur, in. l. 56. tit. 6. part. 1. vbi tex. aquellas demandas son espirituales, que se hazen por razon de diezmos. Et infra, y estas cosas y otras semejantes pertenecen al juyzio de sancta yglesia, y los perlados las deuen juzgar. &c. Vnde hoc procedere sine dubio, est plusquam manifestum.

¶Confirmatur id ipsum ex dispositione iuris etiam canonici. in. c. 2. de iura. calum. vbi Abb. nu. 2. & alij ita notant. in. c. cum olim de
2 præs. in. c. fina. de re. per mu. in. c. tua nobis de deci. vbi notat & tenet Abb. & alij communiter. & in pluribus alijs locis ☞ causas decimales esse spirituales, ac pertinere ad cognitionem iudicis ecclæsiastici.

3 ¶Non obstat id, quod in oppositum allegatur, inter laicos esse coram iudice laico litigandum. ☞ Nam hoc in causis prophanis locum habet, non in ecclæsiasticis & spiritualibus, qualis hæc est. Idq; probatur manifeste. in. l. 7. tit. 1. lib. 3. ordi. ibi.

qualquier lego que demandare a otro lego ante el juez ecclesiastico sobre causa profana que pertenesce a nuestra jurisdicion. &c. Unde liquido constat prohibitionem illam in causis secularibus & prophanis, non in spiritualibus militare. Quod adhuc apertius ostenditur in alijs prohibitionibus similibus. Ut quòd Tabelliones non apponant iuramentum in contractibus, quód notarij ecclesiastici non possint instrumenta inter laycos conficere, & in alijs eiusmodi. Quæ omnia limitantur & declarantur expresse, nisi in negotijs & rebus ecclesiasticis. In quibus aperte constat cessare rationem illius prohibitionis. Unde merito in hoc se esse iudicem pronunciauit ecclesiasticus.

4 ¶Præterea, quód attinet ad causam ipsam principalem, certum est deberi ꝙ decimas, quas petimus. Necꝙ posse aliquem ab ea obligatione soluendi decimas eximi. Cum debeantur in signum vniuersalis dominij ipsi deo, qui dominus est vniuersorũ. Quæ ratio assignatur in.c.tua nobis de deci. vbi Abb. & docto. idem in summa. tit. 20. part. 1. Unde necꝙ imperatores, aut reges, aut quisquam alius ab eo excusatur. in. l. 2. tit. 20. part. 1. ibi, no se pueden escusar los emperadores, ni los reyes, ni algun otro hombre poderoso de qualquiera manera que sea que lo no den. Et infra. & de todos los otros frutos y rentas que los hombres sacaren destas cosas sobredichas lo deuen dar. &c. Unde etiam liquido constat, ex fructibus, & redditibus prædiorum decimas deberi. Ut in nostro themate. Nulla igitur ratione se capitulum, & decuriones ab ea obligatione eximere poterunt.

¶50.

¶FACTUM.

Um peteretur census annuus, qui super bonis quibusdam fuerat in perpetuum recognitus, dixi non deberi, cum per spacium vigintisex annorum, & eo amplius exactus non fuisset.

¶SUMMA.

Ctio hypothæcaria contra tertium bonorum possessorem per decem annos inter præsentes, & viginti inter absentes tollitur, nu. 1.

¶ Illud procedit, etiam si contra principalem debitorem excussio facta non sit, nu. 2.

¶ Lex. 63. Tauri non corrigit ius commune, & partitarum, in hoc de actione hypothæcaria contra tertios, nu. 3.

¶ Lex 63. Tauri corrigit leges partitarum, & in quo, nu. 4.

1 Rimo moueor ad sic dicendum per tex. expressum ad hoc in. l. 39. tit. 13. part. 5. ¶ vbi expresse disponitur actionem hypothæcariam contra tertium bonorum possessorem præscribi spacio decem annorum inter præsentes, & viginti inter absentes. Cum igitur census hic exigatur a tertio bonorum possessore, non ab ipso principali debitore, qui pro eo censu erat obligatus, & recognitionem domino fecerat de eo, dicendum est, sine dubio non deberi. Maxime cum eiusmodi bonorum possessor actione personali, aut obligatione non tenecatur, & hypothæcaria contra ipsum præscriptione legitima cessauerit. Vt etiam disponitur expresse in. l. 1. C. si aduer. credi. præs. vbi ita notant Bart. Bal. & docto. communiter. Notat Greg. Lopez in dicta. l. 39. tit. 13. part. 5.

¶ Confirmatur id ipsum per tex. etiam ad id expressum. in. l. 27. titu. 29. part. 3. vbi id ipsum aperte disponitur. Et extenditur ibi per Doctorem Gregori. Lopez eximiæ eruditionis

2 virum. ¶ Etiam si contra principalem debitorem excussio nõ pre-

cesserit, vt in auth. hoc si debitor. C. de pigno. Nam tradit adhuc procedere eius legis dispositionem, sine dicta excussione, vbi etiã allegat Francis. Balb. de præscrip. & alia.

3 ¶Quibus non obstat tex. in. l. 63. Tauri in qua disponitur, actionẽ hypothæcariam non minori spacio, quam triginta annorum præscribi. Nam illa intelligitur contra principalem debitorem, & eius hæredes. Secus autem contra tertios bonorum possessores. Idq; expresse disponitur in vtroq; casu. in. d. l. 39. tit. 13. part. 5. & in. d. l. 27. tit. 29. part. 3. & in. d. l. 1. C. si aduer. credi. præs. vbi notant & tenent docto. communiter. Et ita expresse tenet. Doctor Castillo. in. d. l. 63. Tauri. in fina. verb. tenet etiam Cifuentes ibidem in fi. asserẽtes per dictam legem Tauri non esse correctas, aut sublatas supra dictas leges partitarum, & similes. Idem de tertio possessore expresse affirmat Anto. de Fan. de pigno. 2. memb. sextæ partis principa. nu 1. & seque.

¶Nec etiam oberit, si opponatur, per dictam. l. 63. Tauri nihil denuo statui, nihilq; addere iuri communi, & partitarum, si opinionem supra dictam sequamur. Nam certe ad huc dicta. l. 63. Tauri
4 nouiter addere videtur dictis legibus partitarum, vt contra principalem ipsum debitorem, & eius hæredes triginta annis præscriptio perficiatur. Cum per dictam. l. 27. tit. 29. part. 3. & d. l. 39. tit. 13. part. 5. non minori spacio, quam quadraginta annorum ea præscriptio procederet, vt in dictis legibus facile patet.

¶51.

¶FACTVM.

Giraldus. M. agebat contra Antonium. P. ec, quód ancilla, quam ei vendiderat, paulo post vẽditionem ex veteri & anteecdẽti morbo esset mortua. Cõtra negabatur, eã in potestate vẽditoris illa infirmitate, aut alia laborasse. Cũq; duæ sententiæ in fauorẽ actoris latæ essent, & vltima

confirmatoria duarum, vt credebatur, scripta esset, nondum autem pronunciata, ipse apud duos iudices hisce fundamētis pro reo egeram, qui cum non concordassent inter se, tertium nominauerunt. Et demum prioribus illis duobus sententijs reuocatis, re⁹ absolut⁹ est.

¶SVMMA.

QVando peritis in arte est credēdum, vnus nō sufficit, sed plures. nu. 1.

¶Vni testi non creditur, etiā si sit cardinalis, aut iudex, & de facto suo. nu. 2.

¶Serui testimonium non sufficit, nisi alia concurrant, & cum tortura præcedente nu. 3.

SApientissimi iudices. Pro Antonio. P. super venditione ancillæ adducuntur sequentia. Et primo sufficienter esse probatum; ancillam in potestate venditoris semper sanam fuisse, vsq; ad venditionem. Immò & in domo emptoris per multos dies: Neq; oberit vnius medici depositio, asserentis ostensam ei fuisse illam, cum venderetur, per ipsum actorem, nunciasseq; se ei, ne eam emeret, eo quòd sana sibi non videretur. Nam vltra id, quòd causam huius sui dicti non reddit medic⁹, propter quā
1 infirma sibi videretur. ¶Quando peritis in arte est credendum; vnus non sufficit, sed pluribus opus est. Vt tradunt, & tenent doctores communiter. in. l. 1. §. fina. ff. de verbo. obli. cum multis similib⁹.
2 Præter id, quòd vni testi non creditur, etiamsi esset cardinalis, aut iudex, etiam de suo proprio facto. in. c. cū à nobis de testi. vbi Abb. & alij. Bart. & docto. vbi Iaso. nu. 9. in. l. 1. §. si absens. ff. si ex noxa. cau. aga. cum alijs.

3 ¶Non obstat etiam ipsius ancillæ depositio, dicentis se ante ven ditionē illam infirmitate laborasse, vnde non purgaretur mo n.ense more mulierum. Nam tempore illius depositionis erat in potestate ipsius actoris. Vnde veri simile est, metu & reuerentia ipsius heri, sic dixisse. Nec ad rem faciet. tex. in. l. quæro. §. fina. ff. de ædili. ædi. vbi creditur seruo dicenti se in domum prioris domini aufugisse. Nam non sufficit sola serui depositio, nisi alia concurrant, vt aperte disponitur. in. d. l. quæro. §. fina. de ædi. ædi. ibi. Maxime si alia indicia prioris fugæ non desint. &c. Præter id quòd quando serui testimonio est credendum, id præcedente serui tortura, & non aliter locum habeat. Vt expresse disponitur. in. l. ob carmen. §. si ea. ff. de testi. Ita notant per illum doct. communiter. vbi Iaso. nu. 9. in. l. 1. §. si absens. ff. si ex noxa cau. aga. cum alijs similibus.

¶52.
¶FACTVM.

Ernandns. B. quantitatem certam aluminum vēdiderat Iacobo. S. ea lege vt ad diem certum pecunia solueretur. Emptore autem in tempore non soluente a venditione recedebat venditor. Pro quo hæc ipse consultus adduxeram.

¶SVMMA.

Actum legis cōmissoriæ est conditionale, & resoluitur pretio non soluto ad diem. nu. 1.

¶Oblatio debet esse realis præsenti pecunia, & numerata, & deposita, nec verbalis sufficit. nu 2.

¶Oblatio pecuniæ intra marsupium nō sufficit, nisi extrahatur, & numeretur. nu. 3.

Rimo in fauorem venditoris facit optime,
quod hoc fuerit pactum legis commissoriæ, sci
licet si pecunia ad certum diem solueretur.
1 Quæ est venditio conditionalis, & cõditione
non impleta vẽditio resoluitur. tex. est expre-
ssus ad hoc. in. l. 1. 2. &. 3. & per totum titu. ff. de
leg. commi. Maxime autem cum ipse vẽditor
statim lapso termino solutionis faciendæ expresse manifestauerit,
se velle a venditione recedere. Vt in. d. l. 2. de leg. cõmi. ibi. vendi-
tor in emptum esse voluerit. &c. Et ibi notat Bart. & docto. com-
muniter.

¶ Non obstat oblatio illa pecuniæ, quam emptor fecisse se dicit,
cuidam, ipsius venditoris nomine. Tã ex eo, quòd non constet ha
buisse mandatum ab ipso venditore, cum cui oblatio illa dicitur fa
cta, quam ex illo, quòd oblatio illa verbalis tantum, non etiam rea-
2 lis fuerit. ☞ Quæ certe non sufficit, vt verbo tenus fiat, sed re ipsa, præ
senti scilicet pecunia. Immò & numerata, & vere deposita, & cum
alijs requisitis est facienda. in. l. qui decem. ff. de solu. in prin. Plene
Bart. in. l. prætor. §. si quis paratus. ff. de no ope. nu, vbi tradit omnes
leges disponentes debitorem debere esse paratum soluere, intelli-
gi ita, vt debeat ire cum denarijs in manu, aliás non dicetur obtuli-
sse. Idem Bart in. l. acceptam. C. de vsu. Bal. in. d. l. acceptã. in. 2. no-
tabi. Alexan. in. l. si mora. solu. matri. col. 3. versi. Iuxta prædicta.
3 Adeo vt etiamsi pecunia ostenderetur in marsupio, non sufficeret
ea oblatio, nam ad huc opus erat numeratione, cũ posset dubitari,
quid contineretur in ipso marsupio. Vt in simili disponit tex.
in. l. 1. §. si cista. ff. de posi. vbi notant doctores communiter, & in lo-
cis supra allega. Refert & sequitur vbi plura. Anto. Neuuzã. de pig
no. 2. parte, tertij membri quintæ partis, principa. nu. 1. & 2. & sequẽ
tibus.

¶ 53.

¶ FACTVM.

N causa euictionis pro equo vendito opponebatur denunciationem litis motæ emptori factam non fuisse legitime venditori. Ita vt libellus ipse petitorius, & causæ status ei posset innotescere. Et tandem pro emptore iudicaui, cum essem iudex in prouincia ordinis Sãcti Iacobi. His fundamentis.

¶SVMMA.

Mptor non tenetur nunciare vẽditori litem motam, quando certum est nullam habere defensionem. nu. 1.

¶Venditor tenetur euictionis nomine etiamsi emptor non se defenderit, quando certum est non habere legitimam defensionem. nu. 2.

¶Licet requiratur in denunciatione copia libelli cum fide litis motæ, de consuetudine non seruatur. nu. 3. & 4.

¶Ratio denunciationis est, vt venditor possit esse certus de lite mota. nu. 5.

Ro emptore faciunt optimè probationes ipsius, ex quibus constat manifestè, furtiuum fuisse equum, de quo agitur. Vndelicuidissime constat, venditorem nullam habuisse defensionem. Quo casu nulla opus est denunciatione. Tenet Ioann. de Imol. in. c. fina. de empt.

de empt.& vendi.Fulgo.in.l.si ideo.ff.de euictio.Alexan.in.l.non
solum.§.morte.ff.de no ope.nun.col.ante pe.versi.dicit tamen Ro-
manus post Lodo.Roma.ibidem.Idem Alexan.consi.77.in.3.vo-
1 lu.☞ vbi omnes tradunt & tenent pro communi & notabili cõclu
sione non opus esse nunciatione litis motæ ipsi venditori, quando
notorium esset ipsum nullam habere defensionem pro re, quam vẽ
didit, vt in hoc themate. Cum igitur, non solum emptor huiusmo-
di nunciauerit venditori sibi litem motam pro equo; sed etiam te-
stis ipse met venditor in lite mota emptori, fuerit, nullam præterea
defensionem habuisse constet, non dubium est euictionis nominẽ
ipsum venditorem teneri.

¶ Confirmatur etiam hæc pars ex notanda illa, & æquissima dispo
sitione tex.in.l.emptorem.in prin.de actio.empt.& ijs quæ ibi no-
2 tant Bal.& doctores communiter.☞ Vbi statuitur venditorem om
nino teneri te euicta, etiamsi emptor ipse nullam defensionem fe-
cerit in re sic vendita, si notorium esset non habere iustam defensio
nem, similis tex.in.l.qui solidum.§.etiam de lega.2.& in.l.quoties.
§.sicut.de admi.tuto. Multo magis igitur in nostro casu dicendum
erit teneri venditorem, cum emptor nullum non mouerit lapidẽ,
ad defendendum rem emptam.

¶ Quibus non obstabit id, quod in contrarium opponitur, denun-
ciationem illam non factam fuisse venditori cum copia libelli, &
facta fide litis motæ. Vnde venditor potuisset certior fieri litem illã
3 super re vendita agitari.☞ Nam licet id tradant requiri Bart.in.d.l.
non solum.§.morte.in.3.specie protestacionis scilicet in citatoriæ.
de no.ope.nun.Idem Bart.in.l.emptor.C.de euictio. vbi sequitur
Salice.&, alij quos adduxit Alexan.in.d.§.morte.ante pe.col.in fi.
versi.circa tertiam spẽm.&c.Ibi tamen allegat Ange. qui dicit hoc
4 non seruari consuetudine, & Roma.idem tenẽtem ibi. possemusq;
allegare Hispaniæ nostræ consuetudinem, qua id tam scrupulose nõ
attenditur, nec in vsu versatur. Præterea etiam respondebimus in
negotio, de quo agitur, illud minime opus esse. Cum vltra denun
ciationem factam venditori, ipse etiam testis in lite pro emptore
testimonium tulerit. Vnde certo certius constat sciuisse eum exac-
tissime litem motam emptori, & coram quo iudice, & vbi, & quan-
5 do mota fuit. Et sic cessat ratio qua doctores supra dicti mouentur,

ad eam opinionem tenendam, quòd requiratur copia libelli, & fides litis motæ, nempe vt venditor possit esse certus, litem illã agi. Vt tradit Alexan. vbi supra in. d. §. morte.

¶ 54.

¶ FACTVM.

Etrus. M. querebatur quòd vicinus in ædibus suis fenestrã nouiter fecisset, ex qua in domũ suam, saltem in cortem ipsius, prospectus habebatur. Contra affirmabat reus sibi id licere. In quo pro ipso actore pronunciaui, cum vicem assistentis iudicis, seu præfecti vrbis Hispali gererem, his & similibus motus.

¶ SVMMA.

Icet iure communi fenestram facere liceat, etiamsi in fundum vicini ex ea habeatur prospectus, secus statuto Hispalensi. nu. 1.

¶ Statuta, & ordinationes Hispalenses vim obtinent, neque auditur allegans, nõ esse in vsu seruatas. nu. 2.

1 licet in pariete proprio quilibet possit fenestram facere iure cõmuni, etiãsi ex ea in fundum vicini inspici, & prospectus haberi possit. Vt tradit Bal. & docto res cõmu. in. l. altius. C. de serui. & aqua. Cepol. c. 62. de fenestra. cum simili. Tamen statuto inclytæ huius ciuitatis honestius, & æquius statutum est, vt ea fenestra tantum fieri possit, per quam lumen intrare possit, non etiam ex ea inspici in domum vicini possit. Ita dispositum inuenio in. c. 31. tit. de los alarifes. in. lib. statutorum seu ordinationum Hispalensium, cuius verba sunt, deue hazer tamaña finiestra q̃ no saque la cabeça por ella, ni pueda por ella descubrir alguna descubricion. &c. Et ibi. la des.

cubricion de vna casa a otra parece mal, & no es biẽ descubrir omẽ casa agena. &c. Idq; seruandum censeo. Maxime autem cum expre-
2 sse cautum inuenimus, vt statuta ipsius ciuitatis vim & firmitatem obtineant. Neq; audiatur allegans non fuisse in vsu seruatas. Idq; Ioannis secundi Hispaniarum regis sanctione. Quæ reperitur statim in principio dicti libri statutorum Hispalensium.

¶ 55.

¶ FACTVM.

Aria de. M. cum ruri, & in villa rusticana ageret, vbi tabellio non erat, testamentum cõdidit. In quo maritum hæredem reliquerat, & fundum venundari iusserat, vt pretium eius in missarum solẽniũ celebrationem in perpetuum dicaretur. Idq; coram tribus testibus, & quodam præsbytero sacerdote, qui in dicto testamento se subscripsit, fidemq; fecit, illos alios tres testes adfuisse, & coram se, & illis testamentum conditum fuisse. Cõsultus respondi, testamentum illud robur quidem obtinere posse, si illi testes cum sacerdote per iudicem examinati se interfuisse testamento cum iuramento affirmarent, sequentibus motus.

¶ SVMMA.

Estamẽtum factum in rure aut villa coram tribus testibus, etiam sine tabellione valet. nu. 1.

¶ Minor solennitas requiritur in testamento rustici. nu. 2.

¶ Idem in testamento ciuis habitantis in rure. nu. 3.

¶ In testamento nuncupatiuo non requiritur tabellio, dummodo interueniat legitimus numerus testiũ. nu. 4.

lib. 5. copilat.

Rimo mouet ad sic dicendum tex. expressus de hoc in l. 1. tit. 2. lib. 5. ordina. apud nos. ibi. y si fuere el tal lugar que no se pudiere auer assi escriuano publico, de uen ay ser presentes cinco testigos, si pudieren ser auidos, & sino pudieren ser auidos cinco testigos, alomenos sean presentes tres testigos, & sea valedero el testaméto q̃ en tal
1 manera fuere ordenado. &c. ✓ Nondubium erit igitur testamentũ coram quatuor testibus, validum esse. Etiamsi in eo Tabellio nõ interuenerit, nec plures testes quam supradicti.

¶ Confirmatur id ipsum ex tex. in hoc notando in l. fina. C. de testa.
2 cui consonat tex. in l. 6. tit. 1. part. 6. vbi expresse disponitur testamentum rustici valere, coram quinq; testibus conditum, si septem haberi non possint. Vnde liquido constat minori solẽnitate opus esse in testamento huiusmodi, quam in aliis. Comprobatur etiam
3 nr̃a intẽcio, ex eo, quod notat Bal. in. d. l. fina. C. de testa. Ange. Sali. Paul. Iaso. Ibidem nu. 1. id locum habere, non solum in homine rustico, sed etiam in ciuibus ruri habitantibus toto tempore, aut pro maiori parte. Quod etiam sequitur Montaluus. in. d. l. 6. tit. 1. part. 6. referens prædictam Bal. doctrinam.

¶ Adiuuatur etiam hoc ipsum ex eo, quod tradit Doctor Castillo. in. l. 3. Tauri. in verb. testamento cerrado. Vbi mouet dubium, an testamentum nuncupatiuum sine tabellione factum valeat, & demũ
4 valere omnino ✓ affirmat, dummodo testes interueniant, dicitq; id probari. in. d. l. 3. Tauri. vbi disponitur inualidari testamentum, si deficiat numerus testium. Vnde liquido infertur propter defectũ tabellionis non viciari. Sic igitur asseuerandum erit in nostro themate proposito, testamentum hoc valere, etiam si coram tabellione conditum non sit. Quod etiam constanter affirmauit Cifuentes in d. l. 3. Tauri. nu. 6. & doctor Anto. Gomez in eadẽ. l. nu. 47. vbi plus etiam addit, valere tale testamentum sine tabellione, etiam si fuerit in eo loco tabellio, vt per ipsum latius.

¶ 56.

¶ FACTVM.

Ege contractus emphyteotici conuentum erat, ne liceret emphyteotæ in personas prohibitas alienare. Cumq; dominus quereretur, alienationẽ emphyteosis in sacerdotem, & eius matrem factam, ac proinde in causam commissi incidisse, pro ipso domino pronunciaui, cum essem iudex in prouincia legionensi ordinis sancti Iacobi. His ce rationibus & similibus adductus.

¶SVMMA.

Rohibita alienatione emphyteosis in personas prohibitas, intelliguntur milites, clærici, mulieres & ecclæsiæ, nu. 1. & pauperes, & nu. 2.

¶Personæ prohibitæ sunt, quæ idoneæ non sunt facilitate conueniendi. nu. 3.

¶Si non reperiatur iure, quæ sint personæ prohibitæ, intelliguntur quæ per legem, vel consuetudinem, aut aliter prohibentur. Et quid Hispaniæ consuetudine, nu. 4. & 5.

¶Pacta emphyteotica omnino seruanda, & quid in praxi huius regni seruetur, nu. 6. et. 7

¶Licet iudices supremi soleant interdum moderari pœnas emphy. contractus, hoc iudici inferiori non licet, nu. 8.

Ro hac parte videtur. 1. tex. expressus. in l. 29. tit. 8. par. 5. cuius verba sunt. & deuela vender a tal hombre de q̃ pueda el señor auer el censo, tan ligero, como del mismo. Et inf. & si la diesse a otras personas, como a ordẽ o a otro hõbre mas poderoso, q̃ el pderia porẽde el derecho q̃ auia en ella. &c.
1 vbi Greg. Lopez in verb. a ordẽ, expresse determinat & per eã legẽ prohiberi alienationẽ emphyteosis in milites, clæricos, mulieres, & similes personas, sub pœna caducitatis, & commissi. Quod etiam

dispositum antea inuenimus.in l.fina.C.de iu.emphy.ibi.ad personas non prohibitas, sed cōcessas & idoneas, &c. Vbi glo.in.verb. vetari.declarat, quæ sint personæ illæ prohibitæ, quam glo.approbant ibi Bart.Bal.Salic.& omnes ibi.communiter.vt per Iaso.nu. 90.inter quas enumerantur sacerdotes, mulieres, ecclesiæ, & similes, vt per Iaso.ibidem.nu.91.non dubium igitur erit rem, hoc casu de quo agimus, incommissum incidisse, cum non solum in claricū sed etiam in mulierem facta sit alienatio.

¶Comprobatur etiam hæc pars, ex eo quod tradit Ioan.Andr.post
2 Vincent.& alios canonis.ibi.in.c.potuit de loca.℣ Vbi inter personas ad hoc prohibitas cōnumerant mulieres, & pauperes. Idem Imol.& alij communiter.in.d.l.fina.C.de iu.emphy.vbi Iaso.nu. 92.& 93.cum alijs. Maxime cum mulieres non possint in carcere pro debito teneri. Vt docent predicti doctores vbi sup. Et multo
3 magis id iure nostri regni militat. Addo. Specu.tit.de loca.§.nunc aliqua versi.116.vbi tradit, intelligi eas esse personas prohibitas, quæ non sunt idoneæ, facilitate conueniendi, vt sacerdotes, milites & similes. Facit etiam optime doctrina Innocen.in.d.C.potuit de
4 loca. Hostien. Ioan. Andr. & aliorum canonis.℣ Vbi tradunt, si nō reperiatur iure quæ sint personæ prohibitæ, intelligi eas, quæ per legem vniuersalem, seu consuetudinem, vel pactum contrahentium
5 prohibentur. Idem Iaso.nu.93.in.d.l.fina.℣ Non est autem dubiū generali consuetudine Hispaniæ nostræ in alienatione emphyteosis prohiberi sacerdotes, mulieres, & similes. Vnde eæ erunt intelligendæ, etiam si expresse non declarentur, vt in nostro themate.

¶Quibus non obstat id, in quo aduocatus alterius partis obnixe nititur, id iniquum videri, vt ex tam leui culpa quis ius suum emphyteoticum amittat. Nam certe ad hoc facilis est responsio, nempe sic legibus cautum esse, vt supra allegatum est.in.l.prospexit.ff.qui & a quib.manu. Maxime.in.d.l.fina. Immo, & per totum titu.C.de iu. emphy.in.d.l.29.tit.8.part.5.quod id ipsum etiam erat dispositum in.l.28.tit.eod.& part.ibi.otrosi deuen ser guardadas todas las conuenciones que fueren escriptas, & puestas en el.&c. Quod etiam in
6 fortioribus terminis nouiter fuit statutum.in.l.62.Tauri.℣ Vt omnino pacta illa seruentur, etiam si inde quæ vis resultet læsio. Quod
7 etiam seruari in Granatensi, & alijs ℣ hui⁹ regni tribunalibus, affir

mat.Doctor.Couarru.l.3.resolu.c.7.nu.1.Maxime autem, quando res ipsa,quæ in cōmissum incidit,antea fuerat ipsius domini, quod id ipsum sæpissime obseruatum vidi sententijs supremorum iudicū Hispalensis auditorij,non solum in eiusmodi alienationibus, sed interdum etiam in cessatione canonis in tempore non soluti. Non igitur est cur ea nos equitas moueat,cū nec lege aliqua scripta reperiatur. Immo cōtrariū expresse sit decisum,vt sup.dictum. satis est.
8 iuxta tex. in.l.placet.C.de peda. iudi.cum similibus. ☞ Maxime autem id arbitrior minus licere iudici ordinario, qui habeat superiorem. Non nego tamen quin supremi ipsi iudices interdum pro sua authoritate & potestate secundū qualitatem negotij id soleant moderari. Immo quód etiam inuiti,& nolentes sæpe cogantur in eam pœnam commissi condemnare. Vnde lata per me supra dicta in hoc sententia,cum per reum interpellarer super hoc,quererer que seuere me in eum iudicasse, benigne ei respondi, me aliter non potuisse,aut debuisse pronunciare,sperare que eum posse, per supremos iudices in appellationis gradu id reuocatum iri.

¶ 57.

¶ FACTVM.

Aritus testamentum vxoris, in quo ipsum hæredem instituit, dictauerat, & ipso dictante amanuensis eius testamentum scripserat. Cum que frater ipsius vxoris ob id contra testamentum agere niteretur, & me consuluisset, respondi, non posse, per sequentia.

¶ SVMMA.

Ictantibus testamentum nihil obest; quominus ex eo possint capere,nu,1.

¶ Si hæres scripserit testamentum,& tabellio iussu testatoris illud signauerit coram testibus,valet,nu.2.

¶ Pœnæ adscribentium sibi in testamento non habent locum in testamento publice facto nuncupatiuo,nu.3.aliud in testamento in scriptis, nu.4. &.5.

Otus sum primo ad id dicendum per tex.expressum.in.
l.dictãtibus.C. de testa.vbi glo.Bal.Saliee. & omnes
1 tradunt communiter,dictanti testamẽtum nihil obesse,
quominus ex eo possit accipere quæcũq; relicta. Vnde idem affirmandum erit in hoc themate proposito.

2 ¶Cõprobatur id ipsum ex hoc,quòd ⁊ etiã si maritus testamẽtũ il-
lud sua manu scripsisset,& tabellioni iussu vxoris signãdũ tradidi-
sset,ad huc testamẽtũ valeret. Ita colligitur manifeste ex doctrina
Specu.tit.de instru.edi.§.instrumentũ.versi.quid ergo.& Ioan.An
dre.ibi.Cyn.in.l.1.C.de his qui sib.ad scri.Rayne.Quem refert & se
quitur Bal.in.d.l.dictantibus.C.de testa.Idem Bal.in.l.si testator.
3 C.de his.qui.sib.ad scri.⁊ Vbi tenẽt in testamento nũcupatiuo lo-
cũ non habere,pœnas illas sibi adscribentiũ,cũ testamẽtũ eo casu nõ
assumat vires ex hæredis scriptura,sed ex fide & testimonio tabelli
onis,& testiũ,corã quibus testamẽtũ conficitur,& per testatorem cõ
4 ditur,& ex eius iussu & volũtatate,⁊ secus in testamẽto in scriptis
clausis tabulis facto,in quo tabellio intra testamẽtũ non facit fidẽ,
sed extra,& ex ipsa scriptura iudicatur.

¶Cõfirmatur etiam hæc sententia,ex doctrina illa notanda Bart.in
l.1.§.ex illa.ff.de fals.nu.1.quẽ refert Bal.& sequitur.in.d.l.dictan-
5 tibus.C.de testa.& in.l.si testator.C.de ijs qui sib.ad scrib.Vbi ⁊ idẽ
tenet de testamento nuncupatiuo,quod apertum vocamus.Ita vt si
hæres scripserit testamentum totum manu sua,& ipsum notario tra
diderit,qui de hoc fuit rogatus,valeat testamentum,quia non pro-

batur per scripturam talem hæredis,sed per authoritatem notarij & testium ,& aliud esse in testamento in scriptis,quod clausum vocamus.Sic igitur affirmandum erit in proposita quæstione.

¶58.

¶FACTVM.

Oannes.F.morti propinquus amico mandauit vt se dictante scriberet, quæ in suo testamento vellet disponere,interea,dum tabellio scripturus ipseq; ordinaturus testamentum,adfuissemus.Cumq; adessem, coram tribus,& pluribus testibus mihi manifestauit expresse, contenta in carta illa & scriptura amici se velle pro testamento disponere,vtq; ipse ordine tabellioni scribenda darem. Cũ autem notarius adesset,testamẽtum q; scribi cœptum esset, antequã perficeretur,dictus Ioannes.F.mortuus est.Cõsului,vt corãm iudice testes illi præsentes examinarentur ad peticionẽ sororis legatariæ valereq; pro testamẽto scripturã illã dixi,hisce fũdamentis adduct⁹.

¶SVMMA.

Vod testator dictauit,& testamẽtum suum esse declarauit,valebit. Etiamsi ante quã tabellio scriberet mortuus sit.nu.1.

¶Sine scriptura probatur institutio hæredis, legata,& alia per test es.nu. 2.

¶Ordo & modus testamẽti potest cõmitti alteri.nu3.

¶Voluntas distributoria alteri cõmittitur in testamentis,licet non dispositoria.nu.4.&.5.

Oueor primo ad sic dicendũ per tex.expressũ ad id meo iudicio.in.l.11.tit.3.par.6.in prin.& omnibus eius partib⁹,precipue.ibi.mãdote q̃ vayas a algũ hõbre sabio,yẽla manera q̃ el ordenare q̃ sea fecho mio testamẽto,q̃ lo escriuas tu assi, porq̃ tengo por bien q̃ vala como el lo ordenare ,& estonce bien valdria lo que assi fuesse fecho por mandado del testador. &c.

1 Multo igitur magis ꝙ valebit pro testamento, id, quod testator ipse dictauit, & coram sufficienti numero testium testamentum suum esse asseuerauit expresse. Facit optime declaratio quam facit Cels. in reperto. in. verb. heredero versi. 15. addens, q̃ vale el tal testamento, aunq̃ antes q̃ boluiesse el escriuano, fuesse finado. &c. referendo dictam. l. partitæ.

¶ Item pro mea hac assertione est etiam tex. expressus. in. l. 4. tit. 2.
2 part. 6. vbi ꝙ expresse disponitur, sine aliqua scriptura, non solum legata, & similia, sed etiam ipsam heredis institutionẽ probari per testes á iudice in publicam formam redactos. De quo tractaui latius supra. 13. allegatione.

¶ Neq; ulla ratione dici poterit voluntatem hanc esse captatoriam aut in alterius arbitrium & voluntatem commissam, cum clare constet, testatorem ipsum patrem suum, heredem nominatim designasse, & voluntatem suam expresse declarasse, & scribi iussisse, & solũ
3 commisisse ꝙ dispositionem, & ordinem testamenti, quod hodie licet, sicuti ꝙ semper. Immo vt & testator possit committere alteri vo
4 luntatem suam distributoriam, non dispositoriam. Vt notabiliter docet, & tenet Bal. in. l. captatorias. C. de testa. mili. in. 4. oppo. quẽ refert & sequitur Montal. in. d. l. 11. tit. 3. part. 6. tenet Abb. & docto. communiter in. c. cum tibi de testa. cum multis simili. Nedum ordinem & modum testamenti, vt in nostro themate.

¶ Confirmatur etiam hoc ipsum ex. l. 6. tit. 5. lib. 3. fori apud nos. ibi. si alguno no pudiere o no quisiere ordenar por si la manda q̃ hiziere de sus cosas, & diere poder a otri q̃ la ordene, pueda lo fazer. &c.
5 vbi Montaluus idem tradit de ꝙ voluntate distributoria, non dispositoria, vt dictum est. Idem Bart. in. l. 1. de lega. 2. vbi alij communiter. Quod etiam ampliori facultate hodie permissum videmus legibus Tauri huius regni. Quanto igitur magis valebit huiusmodi dispositio, de qua agimus?

¶ 59.

¶ FACTVM.

N contractu censusannui redimibilis pactum erat,ne debitori liceret rem ipsam censualem alienare,sine consensu creditoris,vt cp,si aliter fieret,alienatio esset nulla.Cum autem res ipsa taliter obligata in tertium possessorem transisset, & contra eum executio pro censu facta esset,opponebat,contra se id minime locum habere. Et demum contra eum fuit obtentum in supremo Hispalensi auditorio,me pro dicto creditore patrocinium præstante,his & similibus fundamentis.

¶ SVMMA.

Et pactum ne liceat rē alienare,efficitur res inalienabilis,& si alienetur,remanet in dominio debitoris,& sic contra tertium habet locum executio.nu.1.

¶ Quādo res specialiter obligatur pro obseruatione contractus,impeditur dominij trāslatio,& non transit in tertiū. nu.2.

¶ Instrumentum debiti habet execu.paratam,cōtra tertios bonorum alienari prohibitorum possessores.nu.3.

¶ Contra tertium,qui possidet rem litigiosam,competit executio. nu.4.

¶ Pactum ingrediendi posse ssionē propria autoritate,habet locum contra singu.successo.nu.5.

¶ Sententia lata super re litigiosa habet execu.paratā cōtra tertium.nu. 6.

Mplissimi, obseruandissimiq; Iudices. Pro Antonio. P. adducuntur sequentia in causa censuscontra tertium illum bonorū possessorē. Et primo,
1 per pactum ne liceat rem alienare, effici inalienabilem, ita vt nullo modo habeat locum alienatio, & sit nulla, si contra eam prohibitionem facta esset. Ad quod est tex. expressus, & notandus. in. l. si creditor. §. fina. ff. de distra. pigno. ibi. & certum est venditionem esse nullam, vt pactio ni stetur. Quā legem, notant ad hoc Bart. & docto. ibi. idem Bart. in. l. creditores. C. de pigno. quem sequntur alij. nu. 25. cum sequētibus. Bart. & docto. communiter. in. l. filius familias. §. diui de lega. 1. vbi. Iaso. nu. 91. & 92. in. 1. lectu. cum simili. Et sic manifeste colligitur bona illa sic obligata, per talem alienationem, ad huc remansisse in bonis primi debitoris, nec eorum dominium in tertium possessorem fuisse translatum. Ac proinde rem integram dicto creditori ad huc superesse, ac si nunquam ea alienatio facta esset.

¶Confirmatur id ipsum ex doctrina notanda Bart. Ange. Imol. & aliorū, vbi Iaso. nu. 2. dicit hāc esse cōmunē opinionem. in. l. qui Romæ. §. coheredes de verb. obli. quòd vbi pactū nō alienādi apponitur in cōtractu, & res ipsa specialiter obligatur pro obseruatio
2 ne contractus, vt in nostro themate, impediatur dominij translatio. Ita vt si res illa alienetur, non transeat in tertium possessorem, sed remaneat dominium apud primum debitorē, qui sic rem obligauit, vt dictum est. Idem tenet Bart. & docto. communiter. in. d. l. filius familias. §. diui de lega. 1. vbi Iaso. nu. 91. & 92. in. 1. lectu. & alij Moder. ibi. Bart. & docto. in. l. si ita quis. §. ea lege. de verbo obli. cum multis similibus.

¶Quod ad huc etiam comprobatur, magis specifice ex eleganti illa & vnica Bart. sententia. in. d. l. creditores. nu. 25. C. de pigno. vbi
3 ita expresse determinat in his & similibus terminis. Nempe executionem esse paratam contra tertium bonorum alienari sic prohibitorum possessorem. Quem admodum contra eum, qui rem li-
4 tigiosā emit. Cū per dictā prohibitionē alienationis res afficiatur, ita, vt sit inalienabilis, quem admodum per vitiū litigiosi, & ita habeat locū executio in vno, sicut in alio casu. vt in. l. fin. C. de litigio.

& idem tenet Bart.nu.1.in.d.l.fina.C.de litigio.& in.l.1.ff.eo.& in l.si quis missum.§.iudex.nu.3.&.4.ff.de dã infect.

¶Prædicta etiam corroborantur argumentis omnino similibus,
5 vel potius eiusdem qualitatis.§ De pacto in instrumento apposi-
to ingrediendi possessionem propria autoritate,de quo in.d.l.cre-
ditoris.C.de pignori.nam tale pactum,etiam contra tertium posse-
ssorem,& singularem successorem in ca re locum habet. Vt notabi
literc õcludit Bart.in.d.l.creditores.C.de pigno.a nu.18.cum mul-
6 tis sequentibus.Vbi idem tenet etiam Bal.versi.20.pone § Simili
ter sententia lata super re litigiosa,habet executionem paratam cõ-
tra tertium possessorem,& singularem successorem.De quo est cas⁹
expressus.in.d.l.fina.C.de litigio.Et ibi ita notat & tenet Bart.nu.
1.&.in.d.l.creditores.C.de pigno.Idem Bart.in.l.1.ff.eo. Et sic pa-
ssim iudicari vidi in hoc supremo Hispalensi tribunali. Non mi-
rum igitur,aut nouum videri debet,si ius exequendi pro debito ha
beat paratam executionem contra tertios possessores, & singulares
successores bonorum sic alienari prohibitorum, vt in casu de quo
agimus.Et ita notauit & tenuit Rode.Suarez vir maxima laude di
gnus.in.l.post rem iudicatam.de re iudi.fol.120.col.2.&.4.cum se- mihi est, fol. 130
que. versi. ex prædictis ergo sume optimam, & singula. cautelam.
Et ita passim cotidie obseruatur,& iudicatur in hoc vestro clarissi-
mo tribunali.

¶60.

¶FACTVM.

Vm plures in carcere detenti Hispali, ob varia delicta, ad effractionem carceris cõ turassent,& iam cœpissent effringere, vn⁹ ex ipsis iudici id manifestauit. Vnde non secutus fuit effectus iudice in tempore su-ccurrente,& maxima cũ dificultate inde euadente,impetu per dictos malefactores in ipsum iudicem facto lapidibus, & alijs veniam tamen iudex obtinuit. Pro quo hæc ipse adduxeram.

¶SVMMA.

Eregenti crimen lese maiestatis, etiã fisco, parcitur, idẽ in alijs delictis. nu. 1.

¶Qui se, vel alios deferunt fisco, vel iudici, premio & honore afficiuntur. nu. 2.

¶In delictis non consũmatis sępissime locum habet pœnitencia. nu 3.

Apientissimi iudices. Pro indice illo effractionis cęteris adducũtur sequẽtia. Et primo tex. express⁹, ad id in l. quis quis. §. fina. C. ad l. Iul. maiesta. ibi. si vel sero incognita tamen ad huc, consiliorum arcana patefecerit, absolutione tamẽ ac venia dignus habebitur. &c.
1 Si igitur in crimine maiestatis tã atroci, venia detegẽti cõceditur, etiã si sero arcana patefecerit. Immo & post factam coniurationem initãq; factionem. Quanto magis id hoc themate locum habebit. Idem disponitur in c. si quis cum militibus. 6. q. 1. & vbiq; notãt & tenẽt doctores communiter.

¶Quod etiam decidere possumus per tex. etiam expressum, apud nos, in l. 5. tit. 2. part. 7. ibi. & si por auentura lo descubriesse despues dela jura en adelante, porq pudiera ser q fuera cumplida, si el no la descubriesse, deue ser perdonado el yerro. &c. Confirmaturq; id ip
2 sum, nam generaliter, qui se deferunt, vel alios fisco, aut iudici honore & commodo afficiuntur in l. 1. C. de ijs qui se defe. lib. 10. in l. edicto. & in l. senatus. ff. de iu. fi. & in l. cum tacitum. in l. 1. §. fina. ff. de alie iud. mu. cau. fact. cum multis similibus. In quibus locis plene notant glossę & doctores communiter.

3 ¶Comprobatur etiã prędicta ex eo ꝙ quod in delictis cœptis nõ cõsũmatis habet locum pœnitentia sepissime. Notat Bart. in l. qui ea mente. nu. 3. &. 4. ff. de furt. Idem in l. si quis non dicam

rapere.C.de epis.& cle.Bal.in.l.1.C.de plus.peti.Idẽ.in.l.si quis. in suo.C.de inofi.testa.Ioan.Andr.in.c.cũ laici.de iu patro.super prima glo. remissiue etiam Grego.Lopez.in.glo.dictæ.l.5.tit.2. part.7.cum similibus.

¶61.

¶FACTVM.

Vm mercator plura debita Hispali contraxisset, & foro cedens aufugisset, creditores ipsius, quorũ merces extabant, se in illis præferendos contendebant omnibus aliis, etiam anterioribus. Et demum ita obtentum fuit supremorum iudicum Hispalensium sententia. In quo hæc ipse aduxeram:

¶SVMMA.

Vando creditor sperauitse statim pretium recepturum, & non recepit res dicitur in empta, & competit rei vendicatio ad eam, nu.1.

¶Quando debitor præconcepit fugam, & pretium non soluit, præfertur dominus mercium aliis creditoribus, nu. 2.

¶Præsumitur præconcepisse fugam debitor ex eo, quod breuiter post mercium emptionem aufugit, nu.3.

¶Præsumitur fides habita de pretio per traditionem mercium, nu. 4.

¶Quando constat de dolo, & præmeditatione fugæ, non censetur habita fides de pretio. nu. 5.

Ectissimi Iudices.Pro parte mercatorum, quorum merces extant, adduceuntur sequentia. Et primo ipsis competere vendicationem illarum mercium, cum dominium illarum in ipsum debitorem minime fuerit translatum. Immo verius apud ipsos creditores remansisse sit expeditum. Ita notat vnice, & eximie glo. in l. in ciuile. C. de rei vendi. in glo. fina. Quam ibi sequitur Bal. Paul, & doctores cōmuniter, post Cin. Odofre. & alios, ibi. Pro qua est optimus tex. & expressus in l. si quasi. ff. de pign. actio. vbi notat Bart.
1 & doctores communiter. ¶ Nam quando creditor sperauit se pretium rei statim recepturum, & non recepit, vt in nostro casu accidit, res iudicatur in empta, & in bonis ipsius creditoris remansisse, & dominium eius nunquam in debitorem fuisse trāslatum. Ac proinde certissimam eius rei esse vendicationem. Vt ex supra allegatis colligitur. Ac perinde cæteris creditoribus dominum præferendum.

2 ¶Quod ad huc confirmatur & comprobatur ex eo, quòd si ¶ mercator empturus merces, præcōceperat fugam, & tandem emptione illarum facta, aufugit, domini talium mercium præferendi sine dubio sunt alijs creditoribus, etiā anteriorib⁹. Vt notabiliter docet & tenet Bart. Ange. Paul. & docto. comuniter. in l. sieum dotē. §. mulier. ff. solu. matri. Vbi. Alexan. col. fina. versi. postremo Bart. hic. & c. Idem Paul. de cast. in l. procuratoris. §. si plures. nu. 4. & c. ff. de tribu. Ioan. Fab. in. §. venditæ. de rer. diui. cum multis alijs. Cum tūc
3 dominium non transferatur, vt dictum est ¶ præsumitur autem fugā præcōcepisse debitorem, ex eo quòd breuiter post mercium talium emptionem aufugit, quod in hoc themate etiam interuenit. Ita notat & tenet notabiliter Ioan. Fab. in. d. §. venditæ de re diui. Refert, & sequitur Alexan. in. d. §. fina. Solu matri. col. fina. versi. nec obstat, estq; cōmunis traditio, & opinio doctorum, vbi supra, præcipue Ange. per bonum tex. quem ad id allegat. in. l. si ventri. §. fina ff. de priuile. credi. ibi. si modo non post aliquod interuallum id acciditset.

¶ Nec obstabit, quòd dominus talium mercium videri possit, fidē
4 habuisse de ¶ pretio sibi soluendo per debitorem, eo quòd merces

ces ei tradiderit, vt volunt glo. Bal. & alij in. d. l. si quasi. ff. de pig-
5 no. actio. ¶ Nam ex tam breui fuga, & alijs præsumitur dolum etiã
precedẽtẽ dedisse causam habendi talẽ fidẽ de pretio. Maxime autẽ
cũ sperasset, se statim recepturũ illud pretiũ. Et ita debitor affirma
sset, qua spe fiduciaq; merces ei etiã tradidisse certũ est. Ita in his ter
minis notat insigniter Ioan. Fab. in. d. §. venditæ. de re. diui. refert,
& sequitur Alexan. in. d. §. fina. l. si cum dotem. solu. matri. col. fina.
versi. nec obstat. post alios docto. ibi.

¶ 62.

¶ FACTVM.

Vm mulier accusaretur, quòd viuẽte primo marito, cũ secundo contraxisset, defendebat se testibus, deponentibus se vidisse mortuum primum illum maritum in longinquis partibus. Vbi etiam fama publica diceretur illum, eius mulieris fuisse maritum. Qui tamen reuera viuebat, pro qua hæc ipse allegaueram, & demũ mulieri ignoscendum per supremos iudices Hispalenses fuit decretum.

¶ SVMMA.

Nus testis de morte prioris viri sufficit, vt secundo mulier possit nubere, nu. 1.

¶ Dux belli ad idem sufficit. nu. 2.

¶ In rebus non magni præiudicij minor probõ sufficit, nu. 3.

¶ Fama mortis sufficit primi mariti. nu. 4.

¶ Quælibet causa & credulitas excusat a pena, nu. 5.

Apientissimi Iudi. Pro muliere illa, quæ accusatur
secundo nupisse, viuente primo marito, hæc addu
cuntur. Primum eam bona fide sic contraxisse,
cum de morte primi illius viri certior facta esset, il
lis testibus sic deponentibus. Quod certe ad id suffi
ciebat. iuxta tex. notabilem & ad hoc meo iudicio
expressum. in. c. in præsentia. de sponsal. ibi. donec certum nunciũ
recipiant de morte virorum. &c. Idem disponit tex. in. c. dominus
de secun. nupt. Vbi Abb. & doctores communiter. Idem Abb. &
1 omnes. in. d. c. in presentia vbi ipse nu. 6. ¶ Tradit notabiliter vnũ
tantum testem hoc casu sufficere de morte prioris viri. Quod proba
ri affirmat ex dicto tex. c. in presentia de sponsa. ibi certum nunciũ
&c. Quod etiam est ex mente aliorum docto. ibi.

¶ Præterea idem meo iudicio disponitur, & probatur expresse in
Auth. hodie. C. de repu. ibi. eum, sub quo militabat, adiens interro
gauerit, si pro veritate mortuus est, vt apud gesta deponatur cum
iure iurando, si mortuus sit. &c. Vbi clare deducitur, ¶ sufficere du
2 cem belli in testimonium, ad hoc, vt mulier de morte viri certior
esse dicatur, & secundo possit nubere. Pro quo etiã militat optime
Bart. doctrina. in. l. tabularum. §. si dubitetur. ff. quem ad. testa. ape.
3 nu. 1. Quòd ¶ licet in rebus maximi præiudicij requiratur probatio
euidentior, vt in homicidio & similibus, non sic tamen in alijs nõ
tanti præiudicij, vt in causa famæ, vel status, vt nostra hac, de qua
exemplum ponit, & tradit in ea sufficere probationem, de qua di-
ctum est. in. d. Auth. hodie. C. de repu. Idẽ Bart. Bal. Sali. & omnes
in. l. siquidem. C. solu. matri. cum simi. &c.

¶ Confirmantur etiam prædicta ex sentencia Anto. in. d. c. in præ
4 sentia de sponsali. ¶ Vbi affirmat, eo casu sufficere famam mor-
tis, quando ex longinquo id probandum venit. Quam opinionem
Abb. nu. 6. ibidem dicit esse æquam satis. Facit optime quod tradit
Hipoli. de quæstio. in. l. de minore. §. plurium. nu. 86. vbi allegat
Specu. Bart. Alexan. idem tenentes, quòd mors sufficienter per fa-
mam probetur. Multo igitur melius prædictis testibus mortem pri
mi illius mariti probari hoc themate affirmandum erit. ¶ Præter
id quód quælibet credulitas, etiam irrationalis excusat, vt in. l. igi
tur. ff. de libe. caus. notat Bart. & omnes. in. l. de quibus. ff. de legi.

Iaso.in.l.iuste possidet.ff.de acqui.poss.Vnde ex minori etiā probatione hæc mulier a pœna erit excusanda.

¶63.

¶FACTVM.

Vm gener vellet conductorem domo expellere, ille affirmabat ipsum ad obseruationem locationis a socero factæ teneri, etiā si ædes postea sibi in dotem traditæ essent In quo ita iudicaui, cū essem iudex in prouincia Legionensi ordinis Sancti Iacobi.

¶SVMMA.

Vccessor singularis tenetur obseruare locationem, quando bona locatoris fuerunt obligata, aut saltem res ipsa. nu.1.

¶Dos est titulus vniuersalis, & succedens ex eo, tenetur ad obseruationem locationis nu.2

¶Licet offerendo interesse, & præstando illud, satisfiat eo casu, potest tamen res ipsa retineri, donec illud interesse soluatur.nu.3.&.4.

Vo corprimo ad sic dicendū ex doctrina illa verissima, & cōmuniter approbata per doctores vbiq; locorum
1 qui tradunt, etiam ꝙ singularem successorem teneri ad obseruandum contractum locationis, quando pro obseruatione ipsius essent obligata bona locatoris, aut saltem res ipsa cōducta. Cū habeatur tum tēporis ius in re. Hypothæca enim est ius vtile in re.in.l.eos.C.de pigno.in.§.item seruiana de actio. cum

ſimilibus. Et ita decidunt & determinant Bart. in. l. ſi filio familias. §. ſi vir in quinquennium. ſolu. matri. post glo. ibi. quem ſequuntur ibi alij communiter, ſimiliter Alexan. ibi. col. 2. verſi. per hoc etiam dicebat. Idem Bal. & alij. in. l. emptorem. C. loca. vbi Ange. & alij Abb. in. c. fina. ne præla. vi. ſu. Bart. & docto. vbi Iaſo. Alexan. & omnes. in. l. diuortio. ſolu. matri. Paul de Caſt. in. l. qui fundum. ff. loca. Bal. in. l. 1. C. de ſru. & li. expen. verſi. ſed pone maritus. Idem Bal. in. l. ſi merces. §. 1. ff. loca. Raph. cuma. & cæteri. in. d. l. ſi filio familias. §. ſi vir in quinquennium ſolu. matri. cum infi. ſimili. Cum igitur bona locatoris fuerint hoc caſu generaliter obligata pro obſeruatione contractus, idem in hoc erit affirmandum ſine dubio.

¶Præterea ex alio etiam fundamẽto poteſt idipſum comprobari.
2 Nempe hunc ſucceſſiſſe titulo dotis in ædibus ſic locatis. ℘ Dos
autem eſt titulus vniuerſalis. in. l. ſi rem, & pretium. ff. de peti. here-
di. in. l. ſi eum ſeruum. vbi. Bart. & alij. ff. ſi cer. pe. Idem Bart. & do
cto. communiter in. Rub. ſolu. ma. & ſic videtur poſſe defendi, hunc
vniuerſalem, non ſingularem eſſe ſucceſſorẽ. Ac proinde in diſtin-
cte teneri ad obſeruantiam talis conductionis. vt in. d. l. emptorem
C. loca. vbi. Bal. & omnes. Bart. Alexan. & alij omnes. in. d. l. diuor-
tio in prin. & in. d. l. ſi filio familias. §. ſi vir in quinquennium. ſolu.
ma. cum ſimilibus.

¶Neq; ſatiſfacit offerendo intereſſe eiuſmodi conductori. Nam li-
3 cet ℘ verum ſit, quòd offerendo illud intereſſe & præſtando, ſingu
laris ſucceſſor liberetur ab eiuſmodi obſeruatione locationis, & ſic
ſatiſfiat iuri ſupradicto talis hypothecæ. in. l. Paulus. aliter incipit
ſempronius. §. pignoris. ff. quib. mo. pig. vel hypo. ſol. in. l. cum ſer-
uus. ff. de diſtra. pigno. Tenet Roma. & Paul de Caſt. in. d. l. ſi filio fa
milias. §. ſi vir in quinquẽnium. ſolu. ma. & ibi Alexan. col. 2. verſi.
prædictis tamen adde. Salice. in. d. l. emptorem. C. loca. & in. l. man
cipia. C. de reb. ali. non alie. Sentit Bart. in. d. l. emptorem. C. loca.
4 & in. l. vectigalia. ad fi. ff. de publica. cũ multis ſimi. ℘ Tamẽ cõdu-
ctor ipſe poteſt retinere rẽ locatam, donec ſibi vere, & re ipſa ſolua
tur illud intereſſe. Et ita notat & tenet Alexã. in. d. §. ſi vir in quin-
quẽnium. col. 2. verſi. ex quorum verbis colligitur. vbi tradit id eſſe
ex mente & ſententia prædictorum, vbi ſupra proxime allegaui
idem Neuuzantius. de pigno. 1. memb. 2. part. nu. 6.

¶64.

¶FACTVM.

Vm ageretur redhibitoria, venditor petebat operas serui, quas emptor medio tempore perceperat. Et iudicaui sibi restitui oportere deductis expensis ab emptore in seruo factis. Cũ essem iudex in prouincia Legionensi ordinis Sancti Iacobi, hisce & similibus motus.

¶SVMMA.

Ructus, operæ, & accessiones restituuntur in redhibitoria. nu. 1.

¶ Non solum fructus ante iudicium, sed & post acceptum restituuntur. nu. 2.

¶ In redhibitoria res ad pristinum statum reducitur, ac si nunquam venditio intercessisset. nu. 3.

1
Rimo ad sic statuendũ est tex. expressus. in. l. cũ autẽ. §. cũ redhibetur. ff. de ædi. æd. & in. l. quod si nolit. §. fi. co. tit. cũ multis simili. Et ita notant Bart. & docto. cõmu. ibi, & in pluribus alijs locis. Vbi in hæc verba disponitur. Nec solum si ipse fructus percœpit, merce desuẽ a seruo. & c. Et ita per hæc, & similia notat, & tenet glo. in. c. illo vos. de pigno. Ioan. Andr. & alij ibi cõmuniter. Vbi Abb. nu. 6 & sic dicẽdũ est in hoc, & statuẽdũ. Quod etiam habet locũ, quãdo

res vel seruus factus est emptoris, & dominium in eum fuit translatum. Notat signanter glo. in d. l. cum autem. §. cum tedhibetur. in verb. vel culpa. ibi licet res sit sua interim. &c.

2 ¶Hoc ipsum etiam ampliatur ☞ ad fructus, & accessiones non solum ante, sed & post acceptum iudicium, accedentes. tex. est ad id expressus. in. l. ædiles. §. item sciendum. de ædili. ædi. ibi. cæterum si post iudicium acceptum. &c. Notat Abb. post Ioan. Andr. & ali. in d. c. illo vos. nu. 6. de pigno. addens, cum ea resolutio venditionis fiat ex volũtate ipsi⁹ emptoris, merito restituere debere quid quid ad eum peruenit. Pro quo etiam ipse soleo cõsiderare tex. in. d. l. cũ autem. §. in hac actione. eo. tit. de ædi. ædi. ibi. emptorem ac vẽditorem quodãmodo in integrum restitui opportere. &c. Similis tex. in. l. facta. co. tit. de ædi. ædi. dixi aliquid de hoc ipso supra allegatione. 43. nu. 4. cum seq. ☞ Vnde constat rem hoc casu ad pristinum
3 statum omnino reduci, ac si nunquam ea venditio serui, & similiũ, intercessisset.

¶65.

¶FACTVM.

Rtifex quidam faciendis pugionibus celebris, quærebatur quód alius insignia sua assumeret, & in pugionibus apponeret. Consultus super eo, respondi prohiberi posse, ne insignibus illis alienis vteretur, per hæc.

¶SVMMA.

Vblico consensu & cõmuni iure gẽtium inductũ est vt nomina, & insignia liceat assumere, vnde alijs nõ licet ea præcipere, nn. 1. & 2.

¶Si aliter fieret cõfusio, & turbatio in rep. sequeretur, nu. 3.

¶Publica vtilitas in eo vertitur, ideo iu dex ex officio potest in eo procedere, nu. 4.

1 Rimo id, fundari potest ex eo, quòd publico consensu, & quodam veluti iure gẽtium introductum videmus, vt homines sibi assumere possint nomina, & insignia, quibus ipsi suaq; ab alijs separentur, & dignoscãtur. in. l. ad recognoscendos. C. de ingenu. manu. ibi
2 publico consensu. &c. Et ita ibi notat Bal. Salicc. & alij. Vnde alteri non licebit nomina illa saltem gentilicia, & insignia generis, vel artificij, & similia sibi assumere. Ad quod videtur tex. express⁹ & notandus. in. c. dilecta de excessi. præla. Vbi Abb. nu. 2. & 4. id egregie tractauit. Et demum concludit non licere artifici, alterius artificis insignijs vti, quem ibi sequuntur alij communiter. Notat Anto. in. c. ad nostram. de appella. circa fi. & additio ad Abb. vbi supra
3 plura allegans. Idem igitur in nr̃o casu erit affirmandũ. Alioqui maxima in republica cõfusio, & turbatio induceretur. Secundum Abb. vbi supra, & alios, & constat euidenter rectè consideranti.

4 ¶Confirmatur etiã id ipsum. Nã non solum in hoc vertitur priuata, & particularis huius artificis vtilitas, sed etiam publica & cõmunis totius reip. Vnde etiam necessario colligitur iudicẽ ex suo ipsius officio id posse prohibere. Ita notat, & tenet eleganter Bart. de insign. & arm. nu. 6. 7. & 8. et per totũ ferè. Quia ex hoc inquit populus lederetur, & acciperetur opus vnius pro opere alterius. &c. Vnde nulla in hoc dubitatio interuenire potest. Facit tex. in. l. minimæ. C. de episco. audi. & similia, per Bart allegata, vbi sup. Est tex. in. l. 1. C. de his qui potentio nomi. vbi notant doctores communiter. & in auth de manda. princi. §. penu. cum alijs.

¶66.

¶FACTVM.

CVm iudex ordinarius cognosceret de causa fratrum suorum, qui secum in eadem domo habitabant,& id a parte aduersa opponeretur. Iudicaui in ea procedere non posse, hisce,& similibus fundamentis.

¶ SVMMA.

IVdex ordinarius in causa fratrũ non potest procedere. nu. 1. Secus in delegato, nu. 3.

¶ Fratres dicuntur esse ex familia. nu. 2.

¶ Si a parte non opponatur valet processus,& sententia. nu. 4.

¶ Iudex ordinarius in eiusmodi causis in totum eximitur a iurisditione, nec est locus nominationi socij, nu. 5.

PRimo ad hoc est tex. expressus in. l. 1. C. ne quis in su. cau. vbi notat Bal. Salice.& omnes cõmmuniter. Clarior etiã tex. apud nos. in. l. 9. tit. 4. part. 3. ibi. contra el padre, o el hijo del juzgador, o contra alguno de su compaña que biua con el cotidianamente.&c. Et ita notat ibi Mõtal.& Grego. Lopez. Bart. & doctores cõmuniter in. l. qui iurisditioni. ff. de iurisd. om. iudi.&
1 in. l. in priuatis. ff. de iudi. vbi etiam id ipsum disponitur. ¶ Causa autem horũ fratrũ sua ipsius iudicis,& suorũ merito dici potest. Ma
2 xime cũ ipsi sint eius domestici,& minores vigintiquinq; ãnis, qui etiã dicuntur esse ex familia. Iuxta tex. in. l. pronũciatio. §. familiæ de verb. signi.& glo. Crego. Lopez. in. d. l. partitæ. in verb. cõpaña, vbi extendit, vsq; ad decimũ gradũ cognationis, secũdũ Bart.& docto. in. d. l. qui iurisditioni. glo. in. c. cõsanguinei. 3. q. 5.& idẽ ad huc

diceremus, si ipsi seorsum habitarent. in. l. 2. C. de testi. in. c. causam quæ de testi. cum multis similibus. in. l. lex Cornelia. de iniu.

¶Nec obstabit tex. in. d. l. in priuatis. ff. de iudi. vbi videbatur per-
3 mitti contrarium. ☞ Nam illud in iudice delegato, hoc in ordinario, vt communiter notant, & tenent Bart. Paul. Alexan. Iaso. & omnes. in. d. l. qui iurisditioni. ff. de iurisd. om. iudi. post glo. ibi. est etiā tex. expressus ad hāc differentiam in. d. l. 9. tit. 4. part. 3. vbi aliud in delegato expresse disponitur, quā in ordinario, & ibi ita notat, & tenet Montal. & Grego. Lopez ibidem. Bart. & doctores in. d. l. in
4 priuatis. ff. de iudi. ☞ Præterea aliud quando á parte opponitur talis defectus iurisditionis, vt hoc casu. Nam si á parte id non allegaretur, processus, & sententia valeret. Notat glo. & doctores communiter. in. d. l. in priuatis. Bart. Paul. Soci. Vbi Iaso. nu. 6. & omnes cōmuniter. in. d. l. qui iurisditioni de iurisd. om. iudi. cum multis similibus. Notat Montal. & Grego. Lopez. in. d. l. 9. tit. 4. part. 3. vbi allegatur Anto. & alij idem tenentes. in. c. cæterum de iudi.

5 ¶Quod ad huc etiam est ampliandum, & extendendum, vt ☞ in totum iudex in eiusmodi causis suis, suorumq; nullo modo habeat iurisditionem, neq; locus sit nominare socium acompañando vulgo dictum, vt in alijs recusationibus iure huius regni licet. Moueor per supradicta. Et tex. ad id expressum meo iudicio. in. d. l. 9. tit. 4. part. 3. ibi. non lo deue oyr. & ibi. deuelo fazer saber al rey, para que mande que algun hombre bueno oya aquel pleyto, & que lo libre. &c. Nullo igitur pacto iudex in eiusmodi causis procedere potest, Cum alius debeat de eis cognoscere, & eas definire.

¶67.

¶FACTVM.

Hristoforus. G. aduocatus cum fundum ecclesiæ colẽdum pro toto tempore vitæ suæ, & vxoris cõduxisset & executiue contra eum ageretur pro pẽsione frumẽti vnius anni, in oppositione allegabat remissionem sibi pensionis propter sterilitatem faciendã. Pro quo ipse pronunciaui, cum essem iudicis ordinarij assessor. Per hæc & similia motus.

¶ SVMMA.

Olono ad longum tempus fit remissio propter sterilitatem, idem in locatione ad vitam. nu. 1.

¶ Emphyteotæ non fit remissio, quia in eum transfertur dominium, & res eius commodo, & periculo cedit. nu. 2.

¶ Emphyteotæ non fit remissio, quia non prestat canonem consideratione fructuum, sed in recognitionem dominij. nu. 3. & 5.

¶ Sterilia tantum, & inutilia proprie dabantur in emphyteosin, vt meliora efficerentur. nu. 4.

¶ Emphyteotæ fit remissio propter bellum, innundationem, incendium, & similia, quando pensionem solueret ratione, & consideratione fructuum, secus si solum in recognitionem dominij. nu. 6.

1 Primo moueor authoritate insignis illius subtilissimiq; docto. Bal. qui in. l. 1. C. de iu. emphy. q. 2. ita docet, & tenet, scilicet colono ad longum tempus ob sterilitatem faciendam esse remissionem pensionis. Idem tenet. Bal. in. 2. lectu. d. l. 1. C. de iu. emphy. q. 2. col. penu. tenet latissime in. d. l. 1. nu. 88. vbi eleganter id prosequitur. Idem tradit Alexan. consi. 28. nu. 4. vol. 4. Pet. de Anca. & Imol. in. c. potuit de loca. Ange. in. §. quia vero leonis. in auth. de nō ali. Grego. Lop. in. l. 22. tit. 8. part. 5. in verb. arrēdada. cum similibus. Vnde certū est remissionem hoc casu præstandam, prop ter sterilitatem.

¶ Confirmatur id ipsum viua, vt aiunt acutissimaq; ratione. Nam
2 causa, quare emphyteotæ non fit ea talis remissio, est potissima, quia in eum transfertur dominiū saltem vtile, vnde perpetuo apud ipsum remanet. Et sic periculo eius, & commodo stat, aut cadit emphyteosis, crescit, aut decrescit, reddit fructus, aut non reddit. Quod aliter multo in colono, etiam ad longissimum tempus viuuenit. Qui, licet ius illud quale quale in re habeat, non tamen dominium eius obtinet, & sic habetur ratio fructuū, quos ex ea percipit, ad illam remissionem faciendam. Quam considerationē ipse certe faciebam, ante quam viderem. Bal. ipsum, qui omnia ferè subtiliter perscrutatur. Et ita considerauit, licet non tam aperte. in. d. l. 1. C. de iu. emphy. q. 2. col. penu. dum dicit, dominium vtile perpetuo apud emphyteotam ipsum duraturum, & ideo spem habere meliorationis, & augmenti. &c. Non sic in colono. vt dictum est.

¶ Quod ad huc cōprobatur alia etiā, & nō minus subtili cōsideratio
3 ne. Nēpe quia emphyteota cōmuni ordine, & vsu emphyteosis, nō præstat pēsionē ratione fructuū ex ea percipiēdorū, sed poti⁹ in
4 recognitionē dominij. Cū soleat cōmuniter dari in ēphyteosin sterilia tātū, & ferè inutilia, vt meliora efficiantur. Vnde & nomē ipsum emphyteosis, id est melioratio, vt docet Calepinus in dictionario. in verb. emphyteosis. Cornu cop. & alij latini, & græci scriptores. Et hoc est quod idem Bal. non tam aperte tradit. in. d. l. 1. in. prima lectu. C. de iu. emphy. 4. oppo. & in. d. 2. quæst. dicens, non fieri emphyteotæ remissionem, quia non recipit cum fructibus finitionem, aliàs functionem, sed præstatur pensio in signum cuiusdam re

cognitionis,& est quid modicum;vt patet per consuetudinem ge-
neralem,& ideo si istud modicum non soluitur,res incidit in com-
missum tempore sterilitatis,sicut tempore vbertatis.Ita Bal. vnde
nulla habetur ratio ad pensionis solutionem fructuum, aut eiusmo
5 di sterilitatis,& sic nulla facienda eo casu remissio. ☞ Secus in colo
no etiam diuturno,qui ratione fructuum,quos sperat colligere,cõ
ducit rem.Vnde omnino fructuum habenda semper erit ratio, &
consideratio,ad eam remissionem concedendam.Quòd etiam ele-
ganter tradit Iaso.in.d.l.a nu.81.cum seq.vbi plura adducit per plu
res coll.ad hanc rationem fundandam.

¶Quod ad huc etiam conuincitur ex subtili alia & eleganti consi-
6 deratione,& opinione doctorum cõmuni. ☞ Nempe emphyteo-
tæ etiam ipsi fieri remissionem pensionis,quando,& ipse canonem
& pensionem solueret occasione , & ratione fructuum, non tantũ
in recognitionem illius dominij,vt quando propter bellum , aut
inundationem,aut incendium,& similia non licet re emphyteoti-
ca perfrui.Ita tenet Bal.vnice.in.d.l.1.C.de iu.emphy.in.2. lectu.
q.2.col.penu.pro quo allegat tex.optimum in.l.forma.ff.de cẽsi. §.
illam.ibi.illam enim æquitatem debet admitere censitor , quare si
agri portio chasmate perierit,debebit per censitorem releuari.&c.
Eandem opinionem demum tenet Iaso.in.d.l.1.C.de iu. emphy.a
nu.81.vsq; ad nu.99.& seq.per plures columnas eam prius in du-
bium vertens.Et ita concludens ex sententia alberi.Guido.de Su-
za.Ioan.Andr.in additio.ad Specu. & aliorum, & ita consuluisse
tradit collegium Mediolanense,& alia similia in huius confirma-
tionem.Idem tenet Abb.in.c.potuit.de loca.post glo.ibi.nu.16.&
nu.18. dicens, hanc esse communem opinionem Legistarum.
Quòd si emphyteosis non potest coli propter bella,& incursus ho-
stium,aut propter innundationem fiat remissio pensionis,quando
talis emphyteosis pensio solueretur,non solum in recognitionem
dominij,sed etiam spe fructuũ futurorũ,nam censetur inesse tunc
tacita conditio,si fructus nascãtur.Maiori igitur cũ ratione colono
etiam longi temporis ea facienda erit remissio,vt supra dictũ est.

¶ 68.

¶ FACTVM.

Vm quidam amissione omnium bonorum esset mulctatus, post eam sententiam, & appellationem ab ea interpositã, hæres a filio suo institutus multa bona de nuo acquisiuit. Quæsitum fuit a me, an bona illa filij su ccessione quæsita venirent. Respondi minime inclu di, per sequentia.

¶ SVMMA.

Vblicatis omnibus bonis ad hūc potest succedere in alijs sic damnatus. nu. 1.

¶ Publicatio, & confiscatio omnium bonorum non trahitur ad futura. nu. 2.

¶ Si incapaci relinquetur fiscus non capit, sed venientes ab intestato. nu. 3. Maxime quando palam, non occulte sic relinquitur, & nu. 4.

¶ Futura non spectant ad iudicis cognitionem. nu. 5.

1 Oucor primo per tex. express. ad id in l. certa forma. de iu. fisci. lib. 10. vbi clarissime id disponitur, & ex eo sic co lligit pro summario Bart. ibi. ☧ dicens, publicatio bono rum statu integro remanente, non impedit quem succedere. &c. Idem tenet Bart. ibi. nu. 5. in l. fina. C. quæ res pigno. obli. po. Alexan. in. l. 3. §. illud. ff. quod quis iu. Idem in addi. ad Bart. in. d. l. forma. C. de iu. fis. Idem Bart. in. l.

1,col.vlti.ff.de bon.damna.& ibi Alexan.ad ipsum. Bart.in.l.fina. in.2.lectu.nu.4.C.de pact.versi.ad hereditatē non ad aptatur. Idē Alexan.in.l.stipulatio hoc modo concepta.col.7.& seq.de verbo obli.cum multis alijs similibus. Vbi tenent doctores communiter.

2 Quod publicatio, seu confiscatio omnium bonorum non extendatur, nec trahatur, ad bona futura, sed tantum ad illa, quæ tempore cō missi delicti ille habebat. Merito igitur idem dicendum erit in proposito themate.

3 ¶ Confirmatur id ipsum ex eo, quód si in capaci hæreditas, aut legatum, vel similia deferantur, aut relinquantur, licet ea ipse capere non possit, fiscus non capiet, sed hæredes, qui erant successuri ab intestato, ita Bart. singula.in.c.hæreditas.C.de his quib.vt indi. nu.3. allegat tex.in.l.in metallum.de his quæ pro non script. habent. & in.l.in metallū.ff.de iu. fis.refert, & sequitur Iaso.post ali.vbi dicit hanc esse communem opinionem, in.l.1.C.de heræ.insti.nu.5.Idē Bal.& Imol.in.l.3.ff.de testa.Bart.in.l.si pater.ff.de heræ.insti.cum

4 multis similibus. ¶ Maxime autem cum palam, & non occulte eius modi in capaci relinquitur.vt notat.Bart.in.d.l.hæreditas.nu.1.C. de his quib.vt indign.& alij vbi supra. Multo igitur verius dicendū erit, bona post delictum cōmissum quæsita, fisco non esse applican-

5 da, cum & ipse in capax non sit futuræ successionis, & futura ad cognitionem iudicis non pertineant, in.l.non quemadmodum.ff. de iudi.vbi Bart.& alij cum simili.

¶ 69.

¶ FACTVM.

Ernandus.B.in curia regis conueniebatur ad redden dam rationem administrationis, ille contradicebat se ad locum.vbi administrauerat remittēdum. Pro quo hæc ipse allegaui.

¶ SVMMA.

Dministrationis ratio ibi danda est, vbi ipsa administratio facta est Vnde habet locum remissio ad eum locum. nu. 1.

¶ Licet curia regis sit communis patria, & quilibet ibi possit conueniri, fallit in causa administrationis, & alijs, in quibus habet locum remissio nu. 2.

Rimo adducitur tex. in l. 1. & 2. C. vbi de racio. agi. opor. & in l. 22. tit. 2. part. 3. in fine. ibi. en aquellos lugares es tenudo de responder, & de hazer quenta sobre qualquier destas cosas o otras semejantes do vsaua dellas por razon del officio que tenia. &c. & hic
1 est vnus casus ex multis, in quibus habet locum remissio ad locum cōtractus, vt tenet Alberi. Bal. & alij in auth. qua in prouincia vbi de crim. ag. opor. & in d. l. 1. & 2. C. vbi de rōci. ag. opor. tradit Abb. & docto. communiter. in. c. fina. de fo. compe. cum similibus. Idem igitur dicendum erit in hoc casu.

¶ Neq; obstabit, si opponatur, curiam regis nostri communem esse
2 patriam omnium, ac proinde quemlibet posse ibidem conueniri, non obstante fori præscriptione, vt in l. Roma. ff. ad municipa. & in l. 4. tit. 3. part. 3. notant docto. canonist. in. d. c. fi. de fo. compe. cum alijs. Nam dicimus id minime habere locum indistincte, vt cum quis ad curiam venit prosequens appellationem litis sibi motæ, & sententiæ contra se latæ, vt in hoc themate accidit, & expresse excipitur in d. l. 4. tit. 3. part. 3. & in alijs causis similibus. Præterea hic est vnus casus, quo fit remissio ad locum administrationis necessario. Probatur aperte in. d. l. 1. C. vbi de ratio. ag. opor. ibi. vbi hæc gessit rationem oportet reddi, & in. d. l. 2. eo tit. ibi in militari oportet iudicio respondere, in quo & instructio sufficiēs, & nota testimonia, & verissima sunt documenta. &c. Et ita notant docto. vbi supra. Vnde etiam ab ipsa curia regis, similiter hoc themate facienda erit remissio ad locum administrationis.

¶70.

¶FACTVM.

Vm minor vigintiquinq; annis, licet maior octodecim, à patre naturali, eodem q; bonorum suorum curatore bona materna, cum eorum ratione peteret, & obtinuisset Negabat pater committendam esse filio earum rerum administrationem. Et demum ita fuit iudicatum, vt alius eiusmodi bonis curator daretur, ipso etiam filio inuito & renitente. Me pro patre patrocinante, his & similibus.

¶SVMMA.

Icet puberi inuito curatur nō detur, tamen administratio bonorum ei non conceditur. nu. 1.

¶Venia ætatis a principe datur post vigesimum annum ætatis cum causæ cognitione nu. 2.

¶Data ætatis venia adhuc nō potest minor de rebus suis disponere. nu. 3.

1 Apientissimi Iudices. In causa Francisci. O. minoris, qui bona postulat materna sibi tradi, adducūtur contra cum sequentia. ¶ Et primo quamuis puberi adolescenti inuito

inuito, curator non detur, iuxta vulgaria, non tamen inde deducitur administrationem bonorum suorum ipsi esse permittendam, in l. 1. §. apparet. ff. de mino. ibi. nec ante rei suae administratio eis committitur, quamuis bene rem suam gerentibus. Idem in l. seq. & seq. eo tit. ibi. ipsi per raro minoribus rerum suarum administrationem extra ordinem indulserunt. &c. cũ alijs similibus, & ita notat glo. & docto. in §. item inuiti. insti. de cura. cum alijs. Vnde idem dicendum erit hoc casu.

2 ¶Quod etiam confirmatur ex eo, quòd ipsi minores neq; veniam aetatis a principe ad id obtinere solent, nisi excesserint vigessimum aetatis annum. Idq; speciali praerogatiua, & indulgentia principis cum causae cognitione, in l. 1. & 2. & l. omnes. C. de his qui veni. aeta. impe. ibi. qui paternam frugem, vel auorum patrimonia gubernare cupiunt. &c. Et ibi ita notat Bal. Sali. & alij. quae aetatis venia nõ erat necessaria, si iure sibi patrimonia gubernare liceret, frustraq; precibus exigeretur si a iure communi concederetur. luxta vulgaria.

3 ¶Comprobatur etiam id ipsum, quia ad haec post sic impetratam veniam aetatis, ad huc minores eiusmodi minime possunt de rebus suis disponere in l. eos. C. de his qui ve. aeta. impe. vbi notat Bal. Salice. & alij. Multo igitur magis affirmandum erit nulla tali impetrata venia, nullo modo rerum suarum administrationem eis committendam, vt dictum est.

¶71.

¶FACTVM.

Ntonius. P. procuratori mandauerat, vt pecuniã reciperet in India maris Oceani ab eius debitore iuxta tenorem obligationis, quam ipsi mittebat. In qua continebatur eam pecuniam ibidem esse soluendam statim post certos dies, ita vt in eadem naui sibi transmitteretur, quod si non fieret Hispali ab ipso debitore liceret eam pecuniam exigere. Cum autem procu

rator post eam diem pecuniam reciperet, & in altera naui domino mitteret, ad huc Hispali eam exigebat, cessis debitori actionibus ad illam primam sibi habendam. Cum hæc & similia pro ipso creditore adduxissem apud supremos iudices Hispaleñ tandem obtinere non potui.

¶ SVMMA.

Mandatum procuratoris ad exigendum certo loco, & tempore, non extenditur ad recipiendum extra illum locum & tẽpus. nu. 1. &. 2.

¶ Speciale mandatum ad exactionem differendam requiritur. nu. 3.

1 Apientissimi Iudices. Pro Antonio. P. adduco sequentia, in causa pecuniæ in tempore nonsolutæ. Et primo mandatum procuratoris ad exigẽdũ certo loco, & tẽpore, datũ, non posse extẽdi ad solutionẽ recipiẽdã extra illũ locũ, & tẽpus. Ad quod est tex. satis expressus in. l. qui Romæ, §. callimach⁹. de verbo obli. vbi Bart. & doctores ita notant & summant cõmuniter procurator ad solutionem recipiendam certo loco & tempore, nõ potest terminũ prorogare, nec locum immutare, nisi datũ esset sibo arbitrium, &c. Et ita dicendum est in themate proposito.

2 ¶ Neq; obstat, quod in mandato nihil specialiter in hoc excipiatur cum in ipso expresse moneat pecuniam illam iuxta obligationis cõtinẽtiã exigendam, quod certe sufficiebat. Et ita etiam expresse determinat tex. in. d. §. Callimachus. ibi, an nihil prosit Erotis consensus, cui nihil amplius post diem conuentionis mandat um fuerat, quam vt eam pecuniam receptam Romam perferret. &c. Vnde etiam liquido cõuincitur integrum ius domino remansisse ad exactionem pecuniæ Hispali faciendam. Probatur etiam expre

sse in d.tex.in §.ibi.an actionem domino semel quæsitam adimere potuerit. Respondi non posse.&c. Et ibi.sed fore exceptioni locum, si seruo datum esset arbitrium.&c. Vnde constat manifeste si ne speciali ad id mandato exactionem pecuniæ, eiusmodi procuratorem non potuisse differre. Ac proinde saluum ius ipsi domino ad exigendum superesse. Cõtra quæ videtur militare tex.in.l.quod si ephesi.§.fina.de eo quod cer.lo.vbi docto.& similia.quæ in contrariam sententiam mouere potuerunt.

¶72.

¶FACTVM.

Victor in causa principali, á condemnatione expẽsarũ omissa appellauerat, & iudicẽ delegatũ á sum. Ponti.impetrauerat ad eam causam vnà cũ toto negotio. Victus autẽ se potiorem in iudice impetrando fore cõtendebat, victoremq́; nimiũ properasse, expectandũq́; esse tẽpus, intra quod ipse prosequi appellationẽ poterat. In quo hæc & similia pro victore adduxerã, cũ essem aduocatus ipsi⁹, & pro nobis fuit iudicatũ & obtentum.

¶SVMMA.

Victor, potest a cõdemnatione expensarum omissa appellare, & iudicem impetrare, victum in eo preueniendo, etiamsi in principali causa obtinuerit.nu.1.

¶Quando victus appellauit á sententia, in eo tantum, quod erat contra se, magis id locũ habet.nu.2.

1 Condemnatione expensarum omissa certum est appellari posse, etiamsi eiusmodi appellās in causa principali sententiam pro se reportauerit. Ita notat Bart. Bal. Salice. & omnes. in. l. omnem honorem. C. quando prouo. non est ne. Abb. & doctores communiter. in. c. significauerunt de exceptio. vbi Abb. nu. 7. dicit hanc esse cōmunem opinionem in. d. l. omnem honorem. & vbiq;. Idem tenet Specu. in. tit. de appella. versi. 33. & Ioan. Andr. in addi. Rot. decis. 264. vt refert. Abb. ibidem, & Anto. & alios. Cum igitur possit appellare, poterit & iudicem ad causam impetrare, vt in themate proposito.

¶ Nec obstabit tex. in. d. l. omnem honorem. C. quando prouo. nō
2 est necesse, vbi inui videtur contrarium. ¶ Nam illud obtinere certum est, quando victus á sententia illa appellasset indistincte. Ac proinde negotium totum deuoluatur ad superiorem, & consequenter ipsa omissio condemnationis expensarum, quam victor etiam ipse coram iudice partis victæ prosequi queat. Secus si ab illa sententia signanter fuisset appellatum, in eo tantum, quod cōtra se pronūciatum fuisset, nam tunc victor non posset coram eo iudice damnū resarcire, propter condemnationem expensarum omissam sibi obueniens. Quæ est sententia, & declaratio notāda, & insignis eximij illius doctoris iuris canonici. Abb. in. d. c. significauerunt de exceptio. nu. 7. & 8. post Anto. Specu. Ioan. Andr. & alios. fuit etiam declaratio, & intellectus Bart. nu. 3. & seq. in. d. l. omnem honorem. quando prouo. non est ne. & aliorum ibi. Quæ declaratio & opinio maxima certe æquitate niti videtur, ex qua etiam & iudici debitus honor. & parti ius suum illæsum seruatur. Vt per doctores maxime. Abb. vbi supra. Merito igitur asseuerādum erit hoc casu impetrationem iudicis á victore factam valuisse, vt dictum est.

¶ 73.

¶ FACTVM.

Vm vterq; tam actor quam reus pari ſe numero teſtium tuerentur, ipſe pro altero ex ipſis apud iudicem, his & ſimilibus interceſſi.

¶ SVMMA.

Eſtes preferuntur teſtibus varijs ex cauſis, nu. 1.

1 Eſtes præferuntur teſtibus ex varijs cauſis. Primo ex
eorum authoritate, & dignitate, quia ſunt honeſtiores
ditiores, & melioris famæ, & opinionis. Secundo ex
veriſimilitudine, & qualitate eorum, quæ deponunt,
vt ſi ſint magis conſona iuri, aut negotio, de quo agi-
tur, aptiora. vt. 4. q. 3. ſi teſtes. & c. licet de probatio. Innocen. in. c. au
ditis. de præſcri. Idem Innocen. & alij in. c. in noſtra de teſti. Tertio
ex eorum teſtiũ numero. Quarto etiam ex authoritate & qualitate
perſonæ producẽtis. argu. c. quia veriſimile de præſumptio. & c. ſu 1
per hoc de renun. & c. ſolicite de reſti. ſpoli. Ita tradunt Hoſtiẽ. An
to. & alij. vbi Abb. nu. 3. cum ſeq. in. d. c. in noſtra. de teſti. cum mul-
tis ſimilibus. Cum igitur hæc omnia concurrant in preſenti nego-
tio, certum erit teſtes noſtros, & eorum depoſitiones preferendas.

¶ 74.

¶ FACTVM.

Vi fundum ad vitam ſuam, & hæredis conductum habebat, in teſtamento quendam in eo fundo hæredem nominauit. Eũq; grauauit, vt cuidam alteri certam peccuniæ ſummam in annos ſingulos durante ea conductione, & vita ſua redderet. Reſpondi valere tale relictum per hæc & ſimilia.

¶SVMMA.

Vẽ honoro possum grauare. Idem in eo, quem nominaui in cõductione fundi heredem. nu. 1.

¶Idem in eo, qui iuris fictione eadẽ persona cẽsetur nu. 2.

¶Iudicio testatoris capit, qui nominatur ab eo hæres in cõductione. nu. 3.

1

Rimo ad id dicendum mouet regula illa Iuris verissima, & satis æquitati consona, cum, cui in testamẽto quid relinquitur, onerari, & grauari per testatorem optime posse. Iuxta tex. Et ibi notata. in. l. cum filio familias. in prin. de lega. 1. vbi Bart. & docto. ita notant & tenent cõmu. vbi Iaso. nu. 11. cũ seq. & nu. 32. & alijs. vbi etiam traditur cõmuniter. Id locum habere in eo, cui immediate per se, vel per mediam personam ex tali testamento acquiritur commodum. Idẽ traditur in. l. ab eo. C. de fideicom. vbi Bal. Salice. & omnes. & in. l. 1. §. sciẽdũ. de lega. 3. & in. l. si fuerit cũ. l. seq. eo. tit. in. l. cũ pater. §. eorũ. de lega. 2. in. l. cõficiũtur. in prin. ff. de iu. codicillo. cũ multis similibus. Nil igitur obstare poterit, quo minus illud relictũ, de quo agimus, robur obtineat.

2 ¶Cõfirmatur id ipsum, quia nõ solũ ab eo, quẽ honoro, relinquere possũ, vt dictũ est, sed etiã ab eo qui postea successur[9], eadẽ psona iuris fictione cẽsetur cũ ipso primo honorato. vt hæres legatarij ipsi[9] in. l. si fuerit. cum. l. sequẽ. ff. de lega. 3. in. d. l. cũ filio familias. in prin. de lega. 1. vbi idem in filio, & seruo, qui censetur vna & eadem persona iuris intellectu. Notat Bart. & docto. in. d. l. cũ filio familias. de lega. 1. vbi Iaso. nu. 12. & Moder. Non dubium igitur erit ab ipso sic

honorato posse relinqui, vt dictum est.

¶ Neque his aduersatur, quòd in initio ipsius conductionis pro se &
3 hærede recceperit testator, nam ad huc iudicio ipsius hoc percipere commodum certissimum est, cum hunc, & non alium hæredem in eo fundo, & ipsius locatione nominauerit. Cumque potuisset quem vis alium nominare. Ita disponitur in simili in. l. sed & si sic. de lega. 3. ibi. qui fortuito, & non iudicio testatoris consequitur. &c. vbi notant Bart. & omnes communiter, & in prædictis locis.

¶ 75.

¶ FACTVM.

Appellaturus iudices supremos causarũ criminaliũ, iudices causarum ciuilium supremos appellauit Hispali. Dixi nihil obesse ei, quominus causam prosequi appellationis posset, & remittendum esse ad iudices earum causarum competentes. Et ita fuit iudicatum, & decretum.

¶ SVMMA.

Appellans maiorem iudicẽ vel parem, cũ eo, quem erat appellaturus nõ defert causam, sed remittitur ad iudicẽ competentem. nu. 1.

¶ Idem in eo, qui appellauit iudicem parem, cum eo, qui primam tulit sententiam. nu. 2.

1 APpellans iudicẽ maiorẽ eo, quẽ erat appellaturꝰ, vel parẽ, non ideo causam deserit, aut amissurus est. tex. est expressꝰ ad id. in. l. 1. §. si quis. ff. de appella. & in. l. 18. tit. 23. par. 3. ibi. mas si se alçare por yerro a otro q̃ sea mayor al q̃ aq̃l a quiẽ se deuie alçar, vale el alçada, y deuelo embiar al otro q̃ ha derecho de juzgarla. &c. Vbi expresse disponitur in appellatione maioris iudicis. De pari autẽ expresse similiter determinat glo. in d. l. 1. §. si quis. ff. de appella. in verb. vt minorẽ. quã ap.pbãt ibi Bart. Albe. & docto. cõmu. secũdũ Grego. Lo. qui nihil ferè in tactũ reliquit, ex his quæ ad rem pertinẽt. in. d. l. 18. in. verb ygual. &c. Cũ igitur parem habeant iurisditionem appellationum iudices Hispalẽses supremi in causis ciuilibus, & criminalibus, error in nomine iudicum minime debet obesse. Vt in proposito negotio.

¶ Cõfirmatur id manifeste, & deducitur, ex tex. in. d. l. 18. tit. 23. par. 3. ibi. o q̃ fuesse ygual de aq̃l q̃ le auia juzgado, vale el alçada. &c.
2 Si enim valet appellatio equalis iudicis, cum eo, qui primam sententiã protulit. vt in dicta. l. partitæ expresse disponitur. Multo magis robur obtinebit appellatio, ad superiorẽ illius, qui iudicauit, parẽ tamen in iurisditione cum eo, quem erat appellaturus, vt dictũ est argumẽto sumpto á minori ad maius, in auth. multo magis de epis. & clæ. & sacro san. ecclæ. cum alijs. Maxime autem cum facienda sit remissio ad verum, & competentem iudicem, vt expresse cauetur vbi supra.

¶ 76.

¶ FACTVM.

PRocurator, speciale ad id asserẽs se habere mãdatũ, domum maioratus locauit, ad vitam cuiusdam, & hæredis. Cumq; dominus ratum id non habuisset, immó post aliquot annos iudicis decreto domus ipsi domino restituta esset. Agebat cõductor euictionis nomine contra procuratorẽ. Cũq; pro eo hæc & similia adduxissem in supremo tribunali Hispalensi, obtinere non potui.

¶SVMMA.

Rocurator dicens se habere mandatum, tenetur re euicta, nu.1.

¶Vendens rem, quam dixit esse sine vitio, cum sciret contrarium, tenetur euictionis nomine, nu.2.

¶ Procurator falsus tenetur ad interesse, & expensas litis, nu.3 Et idem in tutore falso, nu.4.

¶Procurator, quẽ dominus non releuat onore satisdationis, tenetur. nu.5.

¶Bona maioratus si ad vitam locarentur, valeret locatio pro tempore vitæ ipsius possessoris, nu. 6.

Ro Roderi.M.adducũtur sequẽtia, in causa euictionis cũ Frãcisco.G.Et primo asseuerasse cõstanter se speciale habere mãdatũ, ad illam locationem ædium ad vitam faciẽdam. Cũ tamen postea mandatũ non ostẽderit, ac ex ea causa, vt probabiliter creditur, conductione illa fuerit destitu-
1 tus sententijs, & ædibus spoliatus. Procurator autem vendens

vel contrahens procuratorio nomine, docere debet se esse procuratorem, aliter enim tenetur euictionis nomine. Docet Bal. insigniter. in l. I. C. credi. euicti. pigno. non debe. Etiam si in contractu dixisset, non velle obligare se ipsum, sed dominum tantummodo. allegat ibi Bal. l. I. eo. tit. Sed voluit allegare. l. 2. eo. tit. quæ bene probat. Allegat etiam Bart. in l. si vno. §. vbicumque. ff. loca. qui hoc ibi non dicit, sed Alexan. ibi. in d. §. vbicumque in addi. ad Bart. in litte. c. in verb. vbicumque. Idem igitur dicendum erit hoc casu.

2 ¶Confirmatur etiam hoc ipsum, quia vendens rem, quam affirmauit esse sine vitio, cum tamen sciret cōtrarium, tenetur euicta re. Vt disponitur expresse in d. l. 2. C. credi. euict. pigno. non de. cum concordan. in glo. ibi. quæ etiam glo. declarat id ipsum locū habere, quādo sciebat sibi non licere vendere, vt in proposito themate accidit. Cum igitur affirmauerit tempore contractus se speciale ad eam locationem habere mandatum, non dubium est eo non apparente, ac proinde re euicta, teneri.

¶Quod ad huc comprobatur aliis argumentis euidentibus, & maxime illo, quód procurator falsus teneatur ad interesse. in. l. falsus procurator. C. de furt. ibi. præter rei restitutionem actione dupli cōuenitur, & in. l. si pcuratori falso. ff. de cōdi. ob. cau. vbi notat Bart. & omnes communiter. Bal. Salic. & omnes. in. d. l. falsus. C. de furt. qui etiam & eius fideiussores ad impensas littis tenentur, non solū ad interesse. in. l. si fine. in prin. & §. cum autem. ff. rem ra. habe. ibi. præstant etiam impensas, quæ in iudicium factæ fuissent. Et ibi glo. Bart. & omnes communiter. Non sine exemplo tutoris, & similiū tenetur enim non solum minori cuius nomine falso contrahit, sed etiam alteri, cum quo talis tutor contraheret ad omne interesse. in. l falsus tutor. & in. l. nouissime. ff. quod fal. tuto. autho. ibi. in eum, quā ti ea res erit iudicium dabo, vt in tantam pecuniam condemnetur. vbi glo. Bart. & omnes ita tenent communiter, cū aliis similibus.

5 ¶Item procurator, quem dominus onere satisdationis non releuat, obligatus remanet. Notat. Bart. & omnes. in Rub. ff. iudicatum sol. tex. in. §. I. & seq. & per totum. insti. de satisda. cum simili. Non dubium igitur erit hunc, qui se procuratorem affirmauit, maiori cum ratione obligatum remanere.

6 ¶ Nec oberit, si dicatur, hunc bona maioratus domini obligare nō potuisse. Nam si mandato præcedente id fecisset, non dubium erat ad vitam saltem ipsius domini valituram fuisse locationem, vt in. l. Statius Florus. §. Cornelio fœlici. ff. de iu. fis. cum similibus. Quæ propter deffectum mandati nec in hoc profuit.

¶ 77.

¶ FACTVM.

Vm ciuis Hispalensis contenderet se decimas integre soluturum fore in loco, vbi fructus percipiebat, nō autem dimidiam partem earum Hispali, vbi erat ciuis. Vt & legibus, & statutis constitutum est. Aduersus eum apud iudicem ecclesiasticum, his & similibus egeram, & demum obtinui.

¶ SVMMA.

Ecimæ debentur ecclesijs, et parochijs, in quibus sacramēta ecclesiæ percipiuntur, & diuina officia audiuntur. &c. nu. 1.

¶ Tempus quadraginta annorum requiritur ad inducendā consuetudinem contra ius canonicum. nu. 2.

¶ Consuetudo præterius, aut contra ius ciuile per decem annos introducitur. nu. 3.

¶ Ad consuetudinem admittendā requiritur bis saltem ita iudicatū fuisse, & alia. nu. 4.

Dmodum Reuerende Iudex. In causa decimali Alfonsi. M. adducitur primo hoc iam olim dispositum, & obseruatum perpetuo esse, vt ciues Hispalenses, pro dimidia parte decimas fructuum suorum ecclæsijs ipsius ciuitatis
1 reddant. Quod ꝯ sané videtur emanasse á dispositione ipsa iuris canonici. In quo statutum reperimus, vt decimæ ecclæsijs, & parochijs reddantur, in quibus filij sacro baptismate initiantur, diuina officia audiuntur, & sacramēta ecclæsiæ percipiūtur. in. c. ad apostolicæ. de deci. ibi. illi ecclæsiæ reddantur, in qua ecclæsiastica percipiunt sacramēta, vbi glo. Abb. Hostien. & omnes ita notant, & tenent communiter. Idem. in. c. decimis. 16. q. 1. & in. c. quæsti. eo tit. ibi. plebibus tantum, vbi sacrosancta baptismata dantur debere dari. &c. & ibi. vbi eorum infantes baptizantur, & vbi per totum anni circulū missas audiant. &c. Cum similibus. Quod etiam disponitur apud nos. l. 7. tit. 20. part. 1. ibi. deuen ser dados a las yglesias parrochiales, y a los clerigos que las siruen. &c.

2 ¶ Neq; oberit id, quod opponitur, de contraria cōsuetudine cuiusdam oppidi ipsi ciuitati propinqui. ꝯ Nam ad consuetudinem inducendam contra ius canonicum requiritur tempus quadraginta annorum, quod hic minime interuenit glo. singu. in. c. fina. de consue. in verb. legitime. vbi Abb. nu. 11. & seq̃. ita notat, & tenet post Anto. Hostien. & omnes communiter. Idem Bart. in. l. de quibus. in. 2. lectu. de legi. nu. 14. & ibi doctores communiter. Maxime Iaso. nu. 42. vbi dicit hanc esse cōmunem opiuionem. Et Grego. Lopez. in. l. 5. tit. 2. part. 1. in verb. diez o veynte años. Estq; hæc generalis traditio, & sententia doctorum vtriusq; iuris vbiq; locorum.

3 ¶ Quod si obijciatur decem annos sufficere, aut viginti ad inducendam consuetudinem. iuxta tex. in. d. l. 5. tit. 2. part. 1. & tradita per gloss. & doctores communiter. in. d. l. de quibus. de legi. & in. c. fina. de consue. glo. & doctores in. c. fina. de consue lib. 6. respondebo

id obtinere in consuetudine, quæ præter ius, aut contra ius ciuile introducitur, non in ea, quæ contra ius canonicum esset admittenda, vt hoc themate. Et ita in his terminis determinat glo. in d. c. fina. de consu. in verb. legitime. & glo. in. c. fina. eo tit. lib. 6. & ibi Anto. Abb. Hostien. & omnes ita intelligunt, & tradũt communiter. Docet Bart. in. d. l. de quibus. & Iaso. ibi. nu. 43. dicit hanc etiam communem opinionem. Nulla igitur ratione obtinebit, allegans eiusmodi consuetudinem hoc casu.

4 ¶Maxime autem cum minime probetur sic iudicatum aliquando fuisse, saltem duabus sententijs, quodq; rationabili ex causa, & con sensu populi, & domini fuerit introducta consuetudo. Quæ omnia alia q; requiruntur, ad quan. libet consuetudinem inducẽdam. Nõ tantum ad eam, quæ contra ius esset admittenda, vt signanter, & expresse disponitur. in. d. l. 4. tit. 2. part. 1. Et ibi Grego. Lopez. in. d. verb. diez o veynte años. Fuitq; sententia communis, & notanda glossarum. Bart. & doctorum. in. d. l. de quibus, de legi. & in. d. c. fin. eo tit. lib. 6. cum multis alijs simillibus.

¶78.

¶FACTVM.

Vm super societatis rationibus esset transactum, & liberatio pro eis facta, cum omnibus renunciationibus in eiusmodi trãsactione & liberatione apponi solitis, trãsigens contra eam nitebatur. Pro quo ipse his & similibus apud iudices Hispalenses supremos sum vsus. Et demum in causa fuit obtentum, vt denuo habitis rationibus res in integrum restitueretur.

¶ SVMMA.

Iberatio & quietatio generalis, non extenditur ad res dolo occultatas, nu. 1.

¶ Liberatio propter rationes redditas, non extenditur vltra contenta in ipsis nu. 2.

¶ Transactio dolo facta est nullius momenti ope actionis, exceptio. & repli. nu. 3.

¶ In generali remissione non intelligitur remitti dolus præteritus. nu. 4.

¶ Transactio sine causæ, & iuris sui cognitione vires non habet. nu. 5.

1 Mplissimi Iudices, In causa illa transactionis, & liberationis rescindendæ adducitur primo illud. Quód liberatio, & quietatio, vt aiunt, quantumcũq; generalis non extendatur ad res dolo occultatas. Vt est tex. expressus ad hoc, & notabilis. in. l. tres fratres. ff. de pact. Vbi notat Bart. & docto. cõmu. Bal. Sali. & oẽs. in. l. sub prætextu Specierum. C. de transactio. vbi Iaso. nu. 2. Idem

& Doctores communiter. in. l. ſi de certa. C. eo. tit. cum multis ſimilibus. Probatur optime. in. d. l. tres fratres. vbi diuiſio, bonorum, & liberatio generalis coheredum mutua, non extenditur ad aurum per vnum ex ipſis occultatum. Et ita Bart. ibidem ſūmat dicens. Quietatio non extenditur ad res dolo occultatas. &c. Cum igitur appareat manifeſte, in libris rationum multa falſo ſcripta fuiſſe, ac ex eiſdem liberationem illam datam, trāſactionemq; ſecutam, non dubium eſt, ad illa ſic occultāta dolo, non extendi, ac proinde denuo rationes illas eſſe exigendas, examinādaſq;.

2 ¶Confirmatur id ipſum. Nā liberatio propter rationes redditas data, nō extenditur vltra cōtenta, & deducta in ipſis rationibus. Tex optimus. in. l. emptor. §. lucius. Titius. ff. de pact. vbi Bart. Idē. Bart. & Sali. poſt Bal. & alios. in. l. ſi de certa. C. de tranſactio. Gyn. Bal. in. l. ſub prætextu ſpecierum. eo tit. Albe. & ange. in. l. tres fratres. ff. de pact. Anto. & Abb. in. c. 1. de tranſactio. Alexan. conſi. 11. vol. 2. cum multis ſimilibus. Et ſic affirmandum eſt in hoc caſu, liberationem illam non extendi vltra contenta in ipſis ratiociniis, & abſolutionem datam ab eis, conformem eſſe confeſſioni. Iuxta vetus Hiſpaniæ prouerbium.

3 ¶Præterea tranſactio per dolum facta, & extorta nullius cenſetur eſſe momenti, tam ope actionis, quā exceptionis, & replicationis. Notat Bart. ſingula. in. l. ſub prætextu. la. 1. C. de tranſactio. nu. 4. & alij eum ibi ſequuntur communiter, vbi Iaſo. nu. 8. idem Bart. & Moder. in. l. actione. C. de tranſactio. vbi Iaſo. nu. 7. & ſeq. Et ita indicādum eſt in noſtro themate, trāſactionem hanc nullam vim obtinere dolo, & fraude interueniente.

4 ¶Pro qua etiam parte optime quadrat, quòd in generali remiſſione, non intelligitur dolus præteritus remitti. glo. in. d. l. actione. C. de tranſ. vbi Bal. Salice. & omnes communiter ita notant, & tenēt. ſimiliter Iaſo. nu. 11. & 12. cum multis aliis. Idem in hoc ſentiēdū liquet, vt in generali remiſſione, & renūciatione iuris huius, non cēſeatur dolus remiſſus, qui in rationibus reddendis ſic interuenit.

¶Cōprobantur adhuc ſupradicta, quia & ipſæ illæ rationes ſic redditæ, integrā cognitionem, & examen minime ſubierūt, nec partes

5 ipsis acquieuerant. Immo contra ipsas plurima adduxerant, & sine causæ, & iuris sibi competentis cognitione, transactio facta vires obtinere non debet. in. §. duo fratres. l. qui Romæ. de verb. obli. notat Bart. & doctores communiter. Bart. & omnes. in. d. l. tres fratres ff. de pact. cum alijs similibus. Vnde ex omni parte remanet intention ostra fundata. Ad idem est tex. in. l. de his. ff. de transa. vbi Bart. & docto. notant communiter. Iaso. post alios. in. l. sub prætextu. C. de transa. nu. 5. vbi plura.

¶79.

¶FACTVM.

Ater filij in potestate administrator legitim⁹ fundum eiusdem filij donauerat. Mortuo autẽ patre fundi alienationem filius reuocabat. Opponebatur, cum esset ipsius parentis hæres, ad obseruationem donationis teneri. Ipse autem pro filio hæc, & similia adduxeram.

¶SVMMA.

Arentes filiorum bona donare, aut perdere nequeunt nu. 1.

¶Filius recuperans a patre donata, exceptione euictionis non repellitur, nu. 2.

¶Donator euictionis nomine non tenetur ex donatione rei suæ, nedum aliena, nu. 3.

¶Quãdo

¶Quando alienatio est nulla nec alienās ipse ex causa euictionis tenetur. nu. 4.

¶Intellectus ad. l. 24. tit. 13. part. 5. nu. 5.

¶Venditio rei alienæ valet, non sic donatio. nu. 6.

1 Licet filius hæres patris obseruare teneatur contractus ab ipso celebratos, iuxta tex. in. l. 24. tit. 12. part. 5. Id intelligo sane, & non sine distinctione esse accipiendum. Non enim aut donare, aut perdere bona filij, idcirco permitti parentibus dicemus, contra iuris communis placita, imperatorumq; legitimas sanctiones. Maxime autē in Auth. de nupt. §. sed quod sancitū est, versi. interminiatur enim accipientibus. & c. Vbi Bart. & Ange. interminatur enim accipientibus, inquit Iustinianus, tamquam nihil eis, quod, acceperunt, prosit. Et sciant, quòd si talem á parentibus comparationem fecerint, vel si acceperint donationem, vel si quid omnium egerint, tale erit quale nec gestum, nec scriptum, quod factum est. & c. Et sic videtur manifeste donationem illam, de qua agimus, robur minime obtinere potuisse.

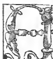
¶Neq; obstabit tex. cum glo. in. l. cum à matre. C. de rei vendi. & quæ ibi Bal. Salice. & doctores commu. notant. tex. in. l. ex qua persona. ff. de regu. iu. vbi etiam doctores, cum multis similibus. Vbi traditur communiter, filium patris hæredem agentem pro alienatione rerum suarum à patre facta, euictionis exceptione repelli.
2 ¶Nam hoc in donationis contractu minime locum habere pote-

3 rit. In quo nec donãs ipse euictionis nomine tenetur, etiã in donatione rei suæ, nedũ alienæ. in.l. quoniam [redacted]auus. C. de euictio. cũ simili.
4 vbi etiã traditur per docto. cõmu. Præter id, quód quando alienatio est nulla, vt hoc casu, nec ipse alienans ex causa euictionis tenetur, vt est tex. expressus. in.l. si in emptione. §. item si emptor. & in.l. domũ. infi. ff. de contrahen. empt. Notat Fab. Ange. & alij. in prin. insti. quib. ali. li. vel non. post glo. ibi. glo. in.l. vni. C. de rei vxo. actio. §. & cum lex. vbi ita notant docto. cõmu. refert, & sequitur Imol in. c. cũ contingat. col. 13. de iure iu. versi. ait autem Ange. vbi dicit approbari prædictas gloss. cõmu. cũ multis alijs similibus. Multo igitur min⁹ fili⁹ patri succedẽs tenebitur euictionis nomine, ac proinde minime impedietur res suas, sic alienatas, recuperare.

¶Nõ obstat similiter tex. in. d.l. 24. tit. 13. part. 5. quæ indistincte videtur filium hæredem cogere ad obseruationẽ pactorũ patris. ibi. todos los pleytos derechos. &c. Nã ex ipsomet tex. responsio dedu-
5 citur, cum expresse disponat pacta iuri consona á patre facta filio
6 seruanda, vt si pater rem filij vendidisset, cum valeat rei alienæ venditio. in.l. rẽ alienã. ff. de contrahẽ. empt. in. §. non solũ. vbi docto. insti. de lega. cum multis similibus. Non autem sic valet donatio rei alienæ. Et hoc meo iudicio significare aperte videntur verba illa pleytos derechos, hoc est pacta, cõtractusq; iuxta iuris præcepta initos. Idq; constat aperte sensisse Montal. & Grego. Lop. in. d.l. partitæ. dicentes habuisse ortum illam legem. à.l. cum. a matre. C. de rei. vendi. quæ cum glo. & tota materia de venditione rerum filij tãtũmodo intelliguntur, & disponũt. Non igitur ad donationẽ, & similia eiusmodi dispositiones extendemus, de quo nunc agimus.

¶80.

¶FACTVM.

Lfonfus.S.fidem dederat.L.R.fe eam ducturum in vxorem,fi pater confentiret.Copula deinde lapiffime cum ea fecuta,cohabitationeq́ diutuina,filijs etiã ex ipfa procreatis,ab eo matrimonio refiliebat. In quo iudex in fauorem viri protulerat fentẽtiam,quæ etiam in appellationis gradu fuerat confirmata. Sed tertia fententia pro dicta muliere fuit pronunciatum Me pro ipfa patrocinium præftante,his & fimilibus fundamentis.

¶ SVMMA.

Vliere petente,vt fe in vxorẽ ducat , & viro refpondente,fe ducturum,copula fecuta efficitur matrimoniũ de prefenti.nu.1.

¶ Conditio fi pater confentiat, quamuis fit licita,tamen copula fecuta ab ea receditur.nu.2.&.3.&.7.

¶ Fauore matrimonij per copulam videtur exprimi confenfus de prefenti. nu.4.

¶ Matrimonium fub conditione,fi tantum fibi donaret,quamuis fit licita,cõmixtione fecuta efficitur ftatim de prefenti.nu.5.

¶Copula duos ſimul effectus operatur, nu. 6.

¶Diutina cohabitatio, tractatusque coniugalis in lecto, & menſa, & alia ſimul iuncta matrimonium inducunt. nu. 8.

¶Si vir dicat, ſe animo decipiendi in mulierem conſenſiſſe, ipſi non prodeſt, nu. 9.

Dmodum reuerende iudex. Pro. I. R. adducũ
tur ſequentia, in cauſa matrimoniali. Primo ſu-
fficienter eſſe probatum tam confeſſione ipſiᵃ
rei, quam teſtibus, & alijs matrimonium inter
hos intereeſiſſe. Et ſufficiebat certe meo iudi-
cio ſolennis illa ſtipulatio vtriuſq; in hoc ma-
trimonio, quam ipſemet ſua confeſſione inter-
ueniſſe declarat. Ipſa dicente, vt in vxorem ſe duceret, ipſoq; ſta-
tim reſpondente, ſe facturum, & eam in vxorem ducturum, copula
1 ſtatim, & deinde ſæpius ſecuta. ☞ Vnde matrimonium illud abſq;
dubio factum fuit de preſenti, iuxta tex. cum materia. in. c. is qui fi-
dem de ſponſa. vbi notat, & tenet glo. Innocen. Abb. & omnes ca-
noniſ. communiter. cum multis ſimilibus.

¶Non obſtat id, quod per ipſum opponitur, ſe ſub conditione pro
2 miſſionem illam emiſiſſe, ſi pater cõſentiret. Nã, quamuis ☞ eiuſmo
di conditio in matrimonio contrahendo reprobari non ſoleat. vt
3 in. c. ſuper eo. de condi. appo. ☞ copula tamẽ deinde ſecuta, vt hoc
themate accidit, matrimonium efficitur de præſenti, & purum ſine
conditione, tamquam ſi minime conditio illa vnquam interueni-
ſſet. Ad quod eſt tex. expreſſus. in. c. per tuas. de condi. appo. vbi ex

presse notat glo. Abb. & doctores communiter. Et idem iudicandũ est in proposito negotio.

¶ Quod etiam confirmatur optime per glo. in d. c. per tuas. de con-
4 di. appo. in verb. præsumẽdum in med. quód fauore matrimonij in ducta sit hæc præsumptio. Quia per carnalem copulam videtur manifeste consensum exprimere de præsenti, quam glo. ibi approbát Innocen. Abb. & omnes communiter. Vbi etiam plus addit glo. vt etiam si ante copulam protestetur, se nolle propterea á conditione recedere, nec hoc sibi prodesse possit. Vnde dubitãdum in hoc minime videtur.

¶ Comprobatur id ipsum ex tex. etiam ad id expresso. in c. de illis. de condi. appo. vbi clare videtur decidi hic, & similes casus, vt de
5 illo qui promisit ducere in vxorem. & Si tantum sibi donaret. Nã quamuis ea licita sit conditio, si tamen carnalis sit inter eos commixtio subsecuta, statim matrimonium efficitur validum, & de presenti. Probat bene tex. ibi. nisi carnalis sit inter eos cõmixtio subsecuta. Et ita ex eo tex. notant. Abb. & docto. communiter ibi. & in pluribus alijs locis.

¶ Adiuuatur etiam hæc pars ex doctrina illa notabili Abb. in. d. c.
6 de illis. de condi. appo. nu. 4. & vbi tradit carnalem copulam duos simul effectus operari, alterum scilicet, quód conditio in matrimonio apposita censetur ad empta, & matrimonium ratum, & purum statim efficitur. Alterum vero, quód matrimonium de futuro, per eam efficitur de presenti. Quam sententiam approbant ibi dodoctores cõuniter. Colligiturq; probe. ex tex. ipso. in. d. c. de illis. & c. per tuas. de condi. appo. & c. is qui fidem. de sponsa. & alijs simi libus.

¶ Quibus non obstat tex. in c. super eo. de condi. appo. vbi matrimonium sub illa conditione contractum, si pater voluerit, suspen-
7 ditur vsq; & ad patris consensum. Nam id certe militat, quando solummodo interuenerunt verba in matrimonio, nec vltra fuit progressum ad copulam, vt hoc themate. Et ita intelligunt illum tex, glo. Innocen. Abb. & omnes doctores communiter.

¶Præterea, etiamsi confessio illa tam aperta ipsius viri, non inter-
8 uenisset hoc casu, ℣ sufficiebat certe diutina illa cohabitatio, tractatusq; coniugalis in lecto, & mensa, liberorum procreatio, famaq; publica viciniæ, & totius fere populi, bonorum ipsius mulieris administratio libera, cæteraq; plené in processu causæ ipsius deducta, & probata. Quæ licet singula seorsum matrimonium nó probarent, iuncta tamen omnia illud absq; dubio inducere affirmandũ est. vt insigniter, & acutissi. colligit Abb. nu. 8. in. c. illud de præsumptio. post varias doctorum opiniones ita resolutiue colligens & affirmans, ex mente etiam aliorum feré omnium.

9 ¶Minus etiam illi prodesse debet, allegatio illa, ℣ se non habuisse animum contrahendi cum ea, sed decipiendi, & fallendi. Nam de hoc probatio nulla, animusq; in corde retentus nihil operari solet. Et ita expresse contra eum disponitur. in. c. tua nos. de sponsali. vbi docto. notant communiter, cum alijs similibus. Vnde ab omni parte fundari constat agentis petitionem.

¶81.

¶FACTVM.

Avus in testamẽto nepotes ex filio hæretico, & curiæ seculari propter heresin tradito, & mortuo, prætererat. Respondi eiusmodi nepotes ad rumpendum aui testamentum admittendos. Per sequentia.

¶SVMMA.

Ilij orthodoxi nõ prohibetur succedere auo, a patri hæresis damnato, si bona patris fisco non applicarentur, nu. 1.

¶Nepotes ex eiusmodi filio hæretico, necessario ab auo sunt instituendi, nu. 2.

¶Nepotes eiusmodi possunt capere tertiam, & quintam bonorum aui partem iure prælegati, & meliorationis, nu. 3.

¶Pater deportatus non nocet filio in successione aui, & aliis, idem de patre hęretico, nu. 4.

¶Non inuenitur iure ciuili, aut canonico prohibitum, vt filij hæreticorum ad successiones admittantur, nu. 5.

¶Intellectus, ad l. 7. tit, 7. par, 6. & l. 3. tit. 26. part. 7. nu. 6.

Ro hac parte primo adducitur tex. ad id expressus, in l. cognouimus. C. de hæreti. cuius verba, sunt hi liberi, siue ex testamento, siue ab intestato ad eorum successionem vocentur, & donationes, seu aliæ liberalitates his accedere possint, qui orthodoxorum venerabilium nomine sunt decorati. Idem dispositum in Auth.
1 idē est de Nestorianis. eo tit. Vnde manifeste deducitur orthodoxæ fidei liberos non solum ad aui successionem admittēdos, sed etiam ipsius patris hæretici, nisi bona omnia ipsi patri per fiscum essent ablata, vt infra latius educam. Et ita notabiliter tenet, & notat Iaso. in l. hæreditas. C. de his. quib. vt indi. nu. 8. quód auus possit instituere nepotem ex filio hæretico, cum defectus patris non debeat nocere nepoti.

¶Secundo id ipsum expresse dispositum inuenire licet. in. l. 2. tit. 26. part. 7. apud nos. ibi. por hereje fiendo algun ome juzgado si vuiesse hijos que fincassen en la fe catholica, o que la guardan, estos mandamos que ayan todos los bienes de su padre. & c. Idem ad huc expressius in. l. 7. tit. 7. part. 6. ibi. mas si el padre fuesse hereje, o de otra ley, & los fijos, ò los nietos fuessen catholicos, estonce el padre tenudo es de establecer a estos fijos a tales por herederos, maguer no quiera. & c. Vnde liquido constat, non solum eiusmodi filios
2 & nepotes posse institui, sed etiam necessario instituti debere. Et ita acutissime colligit, & tenet Hispalensis noster vir doctissimus Didacus de Segu. in repe. l. coheredi. §. cum filiæ de vulga. fol. 19. col. 4. versi. ex supra dictis infero, licet leges illas partitarum non allegauerit. Adducit tamen Iaco. Bart. Bal. Alexan. & Iaso. vt per
3 ipsum. Addens etiam eiusmodi nepotibus posse optime relinqui tertiam, & quintam bonorum partem iure prælegati, & meliorationis. Quod per plura fundamenta & authoritates confirmat.

4 ¶Confirmatur etiam id ipsum, nam pater deportatus incapax hæreditatis, non nocet filio, quominus succedat auo. in. l. 1. §. pe. ff. de cont. tabu. iuncta. l. si pater. ff. de coniungen. cum eman. Immò & si fuerit talis nepos præteritus rumpet testamentum aui, vt in. d. §. penu. Idem igitur erit dicendum procul dubio in patre hæretico, vt

filio non noceat in successione aui, cum equipararetur deportato. vt per doctores cõmuniter. in. l. Gallus. § . & quid sit tantum delibe. & posthu. & ita arguit Doctor de Segu. vbi supra. Quem etiam refert & sequitur Iacob. septimancensis. c. 29. insti. catholi. nu. 7. in fi. vbi etiam allegat Cassa. idem tenentem.

¶ Comprobantur adhuc prædicta ex mea hac noua cõsideratione.
5 ☞ Nam meo iudicio nõ inuenitur iure ciuili, aut canonico dispositum, vt hæreticorum filij intestabiles, aut in capaces successionum dicantur ex testamento & ab intestato, aut inter viuos. Neq; obstat tex. in. c. vergentis. de hæreti. cum eius materia. &. c. filij. co. tit. lib. 6. cum alijs. Vbi tantum disponitur, patrem hæreticum amissione omnium bonorum mulctari, ita vt etiam filij nullum ad bona paterna regressum habeant, sed de in capacitate succedendi verbum nullum. Neq; similiter obstat tex. in c. quicumq;. §. hæretici. eo. tit. lib. 6. quòd filij ad nullum beneficium ecclæsiasticum admittantur, & similes dispositiones. Nam de iure succedendi, aut obtinendi bona contra ipsos filios mentio nulla. Et hoc voluit meo iudicio. D. de Segu. vbi supra. versi. tertio facit. &c. Vbi allegat Iaco. But. in. l. I. C. de hære. insti. tenentem, quòd licet filij committentium crimen lesæ maiestatis amittant ius succedendi, non solum patri, sed etiam auo, & alijs. Non sic accipiendum sit in crimine hæresis. Vnde posito quòd filij non succedant patri hæretico, eo quòd bona eius fisco applicantur, non propterea prohibẽtur succedere matri catholicæ, vel alijs quibuscumq; personis catholicis. Ita ipse acutissime atq; vnice tradit, vbi supra. Ex quibus nostra bene probatur intentio.

¶ Neq; his obstabit, id, quod Grego. Lopez in. d. l. 7. tit. 7. part. 6.
6 ☞ Cõcludit iure canonico hodie dictas leges partitarum minime locum habere. Nam id solum agit, vt dictis legibus non obstantibus in bonis patris hæreseos damnati iure canonico nullum filij ius habeant, cum fisco applicẽtur plenissime, sed de successione matris, aui, & aliorum nihil noui statuẽdum tradit. Vnde supra dicta á nobis adducta integram vim & veritatem obtinent.

¶82.

¶FACTVM.

Vm intra decennium executio instrumenti esset petita, & non facta. Respondi transacto etiam decennio executionem illam posse continuari, Sequentibus motus.

¶SVMMA.

Roductio instrumentorum, executionẽ paratam habentium, & executionis petitio, habet vim litis contestacionis, & potest continuari executio. nu. 1.

¶Per solam executionis petitionem interrumpitur prescriptio decennij, ad executionem dati. nu. 2.

1

N instrumentis paratam executionem habentibus, productio ipsorum in iudicio, & executionis petitio habet vim litis contestacionis. Tenet Bart. notabilter. in. l. si quis stipulatus. nu. 4. ff. de solutio. Idem Bal. ibidem referendo Bart. Cum igitur per litis contestacionem interrumpatur praescriptio, vt in. l. si post motam. C. de peti. here. in. l. naturaliter. ff. de vsuca. cum alijs, certum est tempus illud decẽnij ad executionẽ instrumentorum datum minime praeterijsse. Immò per illam executionis petitionem seruatum, & integrum remansisse.

¶Confirmatur id ipsum ex sententia eiusdem Bart.consi.36.quem refert,& sequitur Cifuentes.in.l.63. Tauri.versi.quinto dubitatur vbi etiam allegat Francis.in tracta.& demum affirmant,per solam executionis petitionem impediri praescriptionem illi⁹ decennij, intra quod,d.l.63.Tauri executionem paratam habere instrumēta, permittit.Non dubium erit igitur executionem illam in tempore petitam,posse continuari post decennium.

¶83.

¶FACTVM.

Fundo locato ad bienium,qui erat Domini.D.Francisci de los Cobos,cōmēdatarij summi,cū eo trāsacto ex tacita re conductione executio peteretur. Iudicaui minime locum habere,cum essem iudex in prouincia Legionensi,ordinis sancti Iacobi.Per sequentia.

¶SVMMA.

Pro tacita reconductione nō habet locum executio. nu. 1.& 4.

¶In conuentionibus tantum videtur dictum,quantum scriptum,& non amplius.nu.2.

¶Certa sunt , & determinata quae habent executionem paratam, & ad alia extēdere nō licet.nu.3.

1 Otus sum primo authoritate subtilissimi doctoris. Bal. in. l. legem. C. loca. qui ita determinat, & tenet expresse, ✐ pro tacita reconductione minime locum habere executionem. Et merito quidem, cum clausula executiua, seu guarentigia, vt aiunt, non sit repetita in cōductione tacita. Immò necq; ipse conductor expresse iterum se obligauerit, sed tantũ legis præsumptione illa obligatio vtilitatis causa inducatur. Quam opinionem Bal. refert, & sequitur Iaso. in. l. certi conditio. in prin. nu. 21. ff. si cer. pe. dicens hanc esse communem opinionem, & ab ea non recedendum. Cum igitur in proposito negotio pro tacita illa reconductione obligatio expressa non interuenerit, nec aliquid vltra legis præsumptionē, quod oculis perspici, & legi possit, vt inquit Bal. subtiliter vbi supra. Certum erit nulla ratione executiue in hoc posse procedi.

2 ¶Confirmatur hoc ipsum ex eo, quòd in contractibus tantum videtur, dictũ, quātũ apparet scriptum, & non amplius. in. l. solemus. vbi Bart. & docto. cōmu. ff. de iudi. in. l. nō omnis. ff. si cer. peta. vbi Bart. Iaso. & omnes cōmu. cũ similibus. Vnde cum nihil hoc thema te à partibus reperiatur scriptũ, aut cōuentũ, præter legis ipsius traditionem, & præsumptionem, nihil est, quod paratam possit habe-
3 re executionem. ✐ Præsertim cum certa sint illa & determinata, in quibus executiue possit procedi. Et vltra illa extēdere executionē
4 non possumus. in. l. non distinguemus de arbi. cum similibus. ✐ Et illam opinionem Bal. refert, & sequitur Hispanus Didacus Perez. in. l. 4. tit. 8. lib. 3. ordina. fol. 1080. col. 4. versi. est tamen dubiũ. &c. vbi etiam allegat Alexan. consi. 17. & 28. in. 4. volu. & Matthæ. de Affli. deci. 365. nu. 15.

¶84.

¶FACTVM.

Vm mulier procuratorem Hispali constituisset, ad contrahendum matrimonium in India maris Oceani, cum eo viro, qui ipsi procuratori placeret. Respondi non obstante tali mandato posse eam ab eo resilire. Cum quo, eius nomine procurator contraxisset, ex sequentibus.

¶SVMMA.

Onsufficit speciale mandatum ad contrahendum matrimonium, sed opus est magis speciali ad contrahē dum cū tali nominatim. nu. 1.

¶In penitus in cognitum consentire in matrimonio non possumus. nu. 2.

¶Generale mādatum de nuptijs contrahendis non sufficit, nisi mandantis ratihabitio subsequatur. nu. 3.

1 On sufficit speciale mandatum ad contrahē dū matrimoniū, sed requiritur etiam expressum signāter de certa persona; signata & nominatim expressa. Ita notat & tenet glo. vni. & notanda. in. c. fina. de procu. lib. 6. in ver. speciale. in fi. quam ibi sequuntur, & comendant Doctores communiter. Similiter glo. in summa. 30. quæstio. 1. in verb. quod
2 autem. in medio. ☞ Nam in penitus in cognitum, nec amorem nec consensum dirigere possumus. Vt dicit ipsa glo. Allegans

etiam diuum Augustinum dicentem. Non visos diligere possum⁹ qui nobis per famam, vel alio modo cogniti sunt, incognitos autẽ diligere nequimus. & c. Nulli igitur dubium erit, quin mulier hæc mandato illo non obstante, posset à matrimonio discedere, si forte ab eo procuratore cũ incognita, & incerta persona fuisset cõtractũ.

¶ Quod etiã euidenter reperitur expressum, in l. generali. ff. de rit. nupt. vbi tex. generali mandato quærendi marito filio familias, nõ fieri nuptias rationis est. Itaq; personam eius patri demõstrari, qui matrimonio consensit, vt nuptiæ contrahantur, necesse est. & c.
3 vbi Bal. & pro summario colligit generale mandatum de nuptijs contrahendis non sufficit, nisi mandatis ratihabitio subsequatur. & c. Et ad hoc illum tex, notant doctores communi, ibi. Ad idq; allegat eum glo. & doctores. in. d. c. fina. de procu. lib. 6. cum alijs, vnde absq; dubio hæc procedet opinio.

¶ 85.

¶ FACTVM.

Fideiussor in conductione ædium ad vitam pro reo principali pẽsionem soluerat, cessis sibi ab ipso creditore actionibus contra ipsum principalem debitorem. Qui contra cũ agens, hypothecã serui persequebatur, qui in generali bonorum obligatione comprehendebatur. Et eam similiter adoriebatur alter ipsius debitoris creditor. Posterior quidem tempore, sed euius obligatio prius fuerat cõtracta, quam prior ille fideiussor soluisset. Immò, & antequam venisset dies illius solutionis pro pensione ædium faciendæ. Respondi pro illo fideiussore, per hæc, & similia.

¶ SVMMA.

Ideiussor pro debitore solues habet actionem mandati contra ipsum, & ad bona creditori obligata, nu. 1.

¶ Per cessionem actionum factam debitori a creditore, succedit in locum creditoris. nu. 2.

¶ Tempus conuentionis in prælatione hypothecę inspiciendum, non dies solutionis faciendæ. nu. 3.

¶ Creditor sub conditione & ad diem præfertur posteriori, cui postea pure debeatur, nu. 4. & 6.

¶ Debitore foro cedente præferuntur creditores priores, etiam conditionales, & ad diem, nu. 5.

1
Rimo ad id dicẽdũ moueor ex eo, quod fideiussor pro principali ipso solués, habet actioné mãdati cõtra ipm, nõ solum ad pecuniam cõsequendã, sed etiam ad persequẽdũ pignora, & bona pro ipso debito creditori obligata. vt est tex.

expressus, in.l.2.C.manda.ibi, qua non solum pecuniam, sed etiam pignora in obligationem deducta potes consequi.&c. Et ita intelligit glo.ibi.in verb.pignora.in tertio intellectu. Notantq; Bal. Salice.& alij ibi communiter. Vltra id, quòd cessio actionum per ipsum creditorem fideiussori sit facta, & in locum ipsius creditoris fuerit constitutus, & naturam eius cui successit, sapiat, Iuxta vulgaria. Facit tex.in.l.3.C.de fide.vbi cogitur creditor cedere ipsi fideiussori soluenti actionem, tam hypothæcariam, quam personalem. Et ibi doctores notant communiter.

3 ¶Nec obstabit, quòd ante quam dies solutionis faciendæ venisset vt eiusmodi fideiussor solueret, secundus ille creditor hypothæcam etiam illorum bonorum iam obtinebat. Nam inspiciendum est tempus ipsius obligationis, & conuentionis. Ita disponitur expresse in.l.qui balneum.in prin.ff.qui po.in pigno.habe. vbi tex. licet enim eo tempore homo pignori datus esset, quo nondum quicquã pro conductione deberet, priorem eius causam habendam. &c. Et ita tenet Bart. & docto. ibi communiter. Et summat ipse Bart. dicens, tempus conuentionis inspicitur. &c. Idem disponitur etiam expresse. in.d.l.qui balneum.in prin.versi. Sed & si hæres, dicẽs, hic quoq; tuendum esse, eum, cui prius pignus datum sit. &c.

4 ¶Confirmatur id ipsum. Cum creditor sub conditione, & ad diem prior tempore obligationis contractæ, præferatur creditori, cui postea pure deberi cœpisset. Etiamsi conditio illa impleta non sit, aut dies obligationis illius primæ nõdum venerit. Vt expresse disponitur.in.d.l.qui balneum in prin.versi. amplius etiam, cuius verba sunt. Sub cõditione creditorem tuendũ putabam, aduersus eum cui postea quicquam deberi cœpisset. &c. Per quem Rode, Xua. acute colligit in.l.post rem iudicatam, de re iudi.fol.176.col.4. debito re foro cedẽte, præferri creditores conditionales, & ad diem, anteriores, illis, quibus pure deberetur. Vt per ipsum latius.

5

6 ¶Quod similiter comprobatur per tex. elegantem, ad id etiam expressum.in.l.potior.ff.qui po.in pigno.ha.in prin. cuius verba sunt Cum enim semel conditio extitit, perinde habetur, ac si illo tempore, quo stipulatio intercessit, sine conditione facta esset. &c. Quem tex. notat ad id Bart. & alij ibi. Idem Bart. vbi Iaso. nu.5. in.l.

in l. si ita sti pulatus. la. 6. de verbo obli. cum similibus. Non dubium igitur erit, quin fideiussor ille ex anteriori hypothæca agens, præferatur alteri posteriori, licet antequam fideiussori deberetur, secundus ille hypothæcam obtinuisset. Est etiam elegãs tex. ad idẽ in l. Lucius Titius eo. tit. qui. pot. in pig. ha. in hæc verba respondi Lucium Titium in omne, quod ei deberetur potiorem esse, in vsuris etiam, quæ post secundum creditum accesserunt. &c. Vbi Bart. notat, qui potior est tempore in sorte, intelligitur etiam esse prior in vsuris, cum pluribus similibus. Idem in l. creditor. §. si primus. eo tit. qui po. in pig. ha. ff. ibi, dubium non est, quin potior sit, licet ante diem pure cum alio creditore de eadem conuenerit. &c.

¶86.

¶FACTVM.

Ecundus creditor, cui res locata erat, tuebatur se aduersus primum creditorem generali bonorum hypothæca, vltra possessionem ipsius rei locatæ, quam possidebat. Iudicaui priorem ad huc præferendum, possessione illa secundi non obstante. Cũ essem iudex, vicemque Assistẽtis seu præfecti vrbis Hispali gererem, per sequentia.

¶SVMMA.

Rior tempore præfertur secundo, etiã si rem ipsam secundus possideat. nu. 1.

¶Ius hypothæcę per solã conuẽtionẽ cõstituitur sine traditione, ideo prefertur primus, etiãsi secũdus possideat. nu. 2.

¶In beneficijs ecclæsiasticis idẽ, vt primus cui facta est cõcessio, præferatur, licet secundus possideat. nu. 3.

O

PRo hac mea opinione considero esse tex. expressum in. l. creditor. la. 2. in pri. respon. ff. qui po. in pigno. ibi. exceptio priori est, siue possideat, siue ab alio possidente prior creditor vendicet hyppothæcaria actione. & c. Vbi Bart. prior in tempore contra secundum creditorem agentem, habet exceptionem, & contra excipientem replicationem ex prioritate té-
1 poris. & c. ¶ Non dubium igitur erit, possessionem rei hypothæcæ obligatæ non obesse prioritati temporis. Et ita affirmandum sit in proposito themate.

2 ¶ Confirmatur id ipsum ex eo, quod cum ius hypothecæ per solam conuentionem constituatur, sine aliqua alia traditione, ille præferendus sine dubio sit, cui prius res obligata fuit, non cui prius tradita. in. c. qui prior. de regu. iu. in. 6. in. l. si prior. § fina. ff. qui po. in pigno. habe. in. l. potior. in. l. qui balneum. eo. tit. cum alijs in proxime precedenti allegatione adductis. Et ita notant, & tenent Cyn. Ioã. Fab. Bal. Sali. Paul. & omnes. in. l. quoties. C. de rei vendi. vbi Iaso. nu. 11. & . 12. dicit hanc esse communem opinionem, & limitationẽ ad tex. & materiam. d. l. quoties. C. de rei vendi. vbi etiam inferunt
3 prædicti doctores communiter. ¶ Idem esse in concessione prebẽdæ, & beneficij ecclæsiastici, vt primus, cui facta sit concessio, præferatur secundo, cui etiam possessio prius tradita esset. Cum ex sola concessione, sine traditione ius in ipsis beneficijs acquiratur, refert & sequitur Iaso. vbi supra. nu. 12. vbi plura. Sic igitur dicendum erit in proposito negotio, vt possessio rei obligatæ, nil obsit primo creditori, quamuis ipse non possideat, & alter possessionem obtinuerit.

¶ 87.

¶ FACTVM.

Vm mulier ædes conduxisset ad tempus vitæ suæ, & filij, vel filiæ, & hæredis, quem ipsa in testamento, vel extra testamentum nominaret, inter viuos extraneam quandã mulierem ad id nominauit successorem. Ex quo dominus ipse ædium ingentem mouerat litem, contendens cum filiam haberet, & relinqueret in cæteris bonis hæredem, illam, & non extraneam personam signare ad id debuisse. Et tandem contra dominum fuit obtentum, tam iudicis inferioris, quam supremorum Hispalensium sententijs, in quo hæc ipse adduxeram.

¶SVMMA.

Omen hæredis ad successorem singularẽ pertinet, in nominatione hæredis ad conductiones ad vitam, & similia nu. 1.

¶Doctor Petrus de Peralta cathedram primariam iuris ciuilis Salmanticæ regens, præceptor multorum, laudatus, nu. 2.

¶Verba secundum subiectam materiam improprie accipiũtur, nu. 3.

¶ Generali consuetudine Hispalis, & suæ prouinciæ nomen hęredis ad singularē successorem pertinet in eiusmodi locationibus. nu. 4.

Rimo dico in hoc esse tex. expressum, vbi hoc clare deducitur. in. l. in conuentionibus. ff. de verb. signi. cuius verba sunt. Cum igitur ea lege fundū vectigalem municipes locauerint, vt ad hæredes eius, qui suscęperit, pertineret, ius hæredū ad legatarium quoq; transferri placuit. &c. Et ita illum tex. ad hanc decisionem notat in
1 figniter Alcia. ibi post Bart. & alios, dicens hoc casu, & similib⁹, etiā ad particularem successorem extendi nomen hæredis. Non dubium igitur erit, quin nominatio illa in eiusmodi successione ædiū facta in singularē successorē, iuxta conuentionem illam primam locationis valuisse affirmem⁹. Et ita tenuit Salmāticæ in publica præ
2 lectione me audiēte vir insigni & eruditione prædit⁹, acutissim⁹q; præceptor meus, & multorū, doctor Petr⁹ de Peralta. vbi allegauit dictā. l. in conuentionibus. de verbo. signi. ad decisionē huius quæstionis. & similiū. Affirmans etiam, se vidisse ita iudicatū in negotijs contingentibus, cui viro plurimum sanènos debere fatendum est, si vera est sententia illa, de qua in. l. Aquilius regulus. ff. de dona. cum multis alijs similibus. Maxime cum vir ille dexteritate, & amore docendi multos excelluerit, & alijs.

¶ Præterea confirmatur hæc sententia ex eodem tex. in. l. in cōuētionibus. de verbo signi. Quem ipse nouiter pondero in ipsius principio, vbi dicitur, in conuentionibus mentem potius, quam verba cōtrahentium spectari oportet. Vbi Alcia. notabiliter tradit verba
3 improprie accipi secūdū subiectam materiam, vt quia natura cōtra
4 ctus, aut cōsuetudo, & similia ita exigāt. Cū igr̃ cōsuetudo generalis huius ciuitatis, & totius huius prouinciæ, in eiusmodi locationibus nomen hæredis ad successorem singulatem referat. Ita erat in proposito themate sentiendum, licet lege expressum non inueniretur. Vt supra dictum est.

¶88.

¶FACTVM.

Vm peteretur executio instrumenti post decenium, iudicaui à tempore solutionis faciendæ, non antea illud tempus decennij incipere.

¶SVMMA.

N obligationibus ad diem, vel sub conditione prescriptio minime incipit, aut currit ante aduentum diei, vel conditionis. nu.1.

¶Tempus decennij ad executionem instrumentorum nõ incipit ante diem solutionis faciendæ. nu.2.

1 Ertum est, in obligationibus ad diem, vel sub conditione præscriptionem minime currere, neq; incipere ante aduentum illius diei & conditionis. Tex. est expressus ad id. in. l. cum notissimi. §. illud autem. C. de pres. 30 vel. 40. anno. ibi. post conditionis exitum vel diei certæ, vel incertæ lapsum, præscriptiones initium accipiunt, tam in personalibus, quam hypothæcarijs actionibus. &c. Et ibi ita notat. Bal. Sali.
2 & omnes communiter. Vnde & idem erit hoc casu affirmandum, quòd tempus illud decennij, de quo. in. l. 63. Tauri, ad petendam

executionẽ instrumenti, non incipiat currere, nisi post diẽ solutionis faciendæ venientem. Et ita notat & tenet. D. Castillo, in d. l. 63. Tauri, in ver b. diez años, versi. ex hoc etiam dico. vbi plura, & alij scribentes ibi. Vltra id, quód non valenti agere, præscriptio nõ currat, iuxta vulgaria, nec illi incipiat. Cum igitur ante lapsum diei, vel conditionis agi non possit, certum est ante diem solutionis peti non potuisse. Ac proinde die adueniente decẽnium illud, & nõ ante incipere.

¶ 89.

¶ FACTVM.

Tatuto inclytæ huius ciuitatis disponitur, vt duces in vxorem filiam ciuis originarij Hispalensis, & ipse ciuis efficiatur, cum autem in lite mota contẽderetur, id ad filios non extendi, ipse contra, hæc, & similia adducebam.

¶ SVMMA.

fect priuilegia personalia ad heredes & successores non transeant, cętera tamen transeunt, nu. 1.

¶ Personale priuilegium est, quando nominatim conceditur sub nomine certę personę nu. 2.

¶ Priuilegium Hispalensę, vt ducẽs in vxorem filiam ciuis originarij, efficiatur ciuis, ad heredes transit, & successores nu. 3.

1 Licet priuilegia personalia ad hæredes non transeant. vt in l. alia causa. Solu. matri. in. c. priuilegium personale. de regu. iu. cum similibus. Tamen indulta, & priuilegia alia, ad hæredes & successores porriguntur. tex. est expressus in. l. priuilegia quædam. ff. de regu. iu. vbi tex. priuilegia quædam causæ sunt, quædam personæ. Et ideo quædam ad hæredes transmittuntur, quæ causę sunt. &c. Idẽ tex. expressus. in. l. in omnibus causis
2 eo tit. de regu. iu. vbi etiã Decius. singula. tradit. ℭ Tum demum priuilegium esse personale, quãdo conceditur expresse sub nomine alicui⁹ certæ personæ nominatim. Idem voluit Abb. in. c. quoniã Abbas. de offi. delega. Est etiam tex. ad id. in. c. si gratiose cum materia de rescri. in. 6. Idem Dyn. in. regu. priuilegium personale. de re-
3 gu. iu. cum multis alijs similibus. ℭ Idem igitur affirmandum est in proposita quæstione. Cum priuilegium illud, vt ducens in vxorẽ filiam ciuis Hispalensis, ciuis efficiatur, in fauorem huius ciuitatis, & totius eius reipublicæ, ciniumq; vniuersorũ eius, cõcessum sit, nõ autem nominatim detur sub nomine alicuius certæ personæ. Vnde sine dubio ad hæredes & successores transmittendum dicemus.

¶ 90.

¶ FACTVM.

Vmde vidua orta esset dubitatio, an mortuo marito retineret domicilium, & priuilegia ciuis Hispalensis vt ipse maritus obtinuerat. Respondi per sequentia.

¶ SVMMA.

Idua retinet domicilium, & originem mariti defuncti. nu. 1.

¶ Vidua illis priuilegijs huius ciuitatis fruitur, quibus maritus ciuis ipsius fruebatur. nu. 2.

1
Vlier quemadmodum per matrimonium mutat domicilium suum,& originem in forum ,& originem viri,ita etiam soluto matrimonio remanet in domicilio,& origine viri.in.l. cum quædã puella. ff.de iurisd.om.iu.vbi Ange.Alexan.& omnes ita notant,& tenent cõmuniter.similiter Iaso. ibi. nu. 1.est tex.in.l.exigere.ff.de iudi.cum materia. Notatur plene ibidẽ per doctores, &.in.c.1.de sposali.vbi per Abb.& docto.cũ multis
2 alijs. ¶ Idem igitur sentiendum est, & affirmandum in themate proposito, vt vidue ille priuilegijs illis fruatur, quibus vir ipse viuens fruebatur,huius ciuitatis,tamquam ciuis ipsius.

¶ 91.

¶ FACTVM.

Cum allegaretur consuetudo soluendi decimas in alio loco extra domicilium,respondi per sequentia.

¶ SVMMA.

Onsuetudo, aut præscriptio introduci nõ potest,dũ non sit aduersarius, qui cõ tradicat.nu.1.

¶ Prescriptio in maioratu, aut cõsuetudo,non procedit,dum nõ fuerit ad aduersarius. nu.2.

¶ Consuetudo, & prescriptio procedit aduersario sciente, & non aliter, nu.3.

¶ Singulares personę introducere cõsuetudinem nequeunt, nisi totus populus consentiat.nu.4.

1 Consuetudo aut præscriptio non potest inttoduci, dum
non sit aduersarius, qui posset cōtradicere. Ita colligi-
tur clare ex. l. 5. tit. 2. part. 1. ibi. si en este tiēpo se vuierē
dado dos iuyzios concejeramēte por la tal costūbre.
&c. Et ita notat singu. Andr. de Isei. in. §. Præterea duca
tus. in. part. Adde. in. vsi feud. refert, & sequi. Xua. in. l. quoniā in
2 prioribus. fol. 85. col. 1. & 2. ¶ Vbi tenet idem esse in maioratu, &
alijs similibus. Vnde clare deducitur, eam dici consuetudinem mi-
nime posse soluendi decimas, cum nec super eo lis hactenus vlla in
teruenerit, nec aduersarius contra quem ea possit introduci.

¶ Quòd etiā confirmatur authoritate Ioan. Fab. in. §. æque si agat. de
3 actio. nu. 19. quē ibi sequitur Iaso. nu. 41. & alij ibi. ¶ Quòd cōsue-
tudo, & præscriptio incipit aduersario sciente, & non aliter. Idem
tenet Bart. in. l. de quibus. in. 1. lectu. ff. de legi. nu. 3. quod ad essen-
tiam cōsuetudinis requiritur expressus cōsensus populi. Quod idē
disponitur. in. d. l. 5. tit. 2. part. 1. Idē Abb. in. c. Abbate. S. Syluani, de
verb. signi. nu. 10. Quòd cōsuetudinē nō faciat solus cursus tēporis,
4 sed etiā consensus eius contra quem præscribitur cōsuetudo. ¶ Præ
ter id, quód hi duo, aut tres, de quibus agitur, consuetudinem intro
ducere minime possunt, nisi ab omnibus, aut maiore parte popula
rium, assensus ad id esset adhibitus. Vt supra dictum est.

¶ 92.

¶ FACTVM.

Cum debítor in pl⁹ quàm sedecim mille aureos in carcere Hispali ad petitionē creditoris detineretur, custos ipsi⁹ carceris patiebatur hominē per vrbē spaciari, quo ꝗ volebat interdū ire. Cūq; ex ea licēcia ansam fugiēdi cœpisset. Creditor agebat cōtra custodē ipm, & eius fideiussores, cōtra quos lis immēsa per aliquot annos secuta est. Post quod tēpus debitorem ipsum in carcere representauit. Cūq; ad debitū ipm ad huc ageremus, his & similibus apud supremos iudices Hispalenses obtinere tādē nequiuim⁹. Immó ad implesse pronūciatū est illa, licet nimis sera representatione debitoris. Huic autē informacioni subscripserat aduocatus etiam alter non vulgaris authoritatis.

¶ SVMMA.

Vstos carceris qui tenetur ad exoluenda debita fugientium e carcere repręsentando debitorem,non liberatur.nu.1.

¶ Illi,quorum causa carcerati fugiunt, ad eorum debita exoluenda tenentur,nec repręsentando eos liberantur. nu.2.

¶ Priuilegium nobilium per sonarũ,ne pro debitis in carcere detineri possint, personas non egreditur,nec custodi carceris prodest, & similibus. nu3.

Apientissimi Iudices.Contra custodem illum carceris, & eius fideiussores. Adducitur primo tenor ipsius obligationis,qua obligati reperiuntur, non ad re-
1 presentandum carceratos,si aufugerint, & sed ad soluendum præcise debita per ipsos,simulatq; cõstiterit aliquem ex eis aufugisse è carcere.Ad hoc autem videtur optime quadrare tex.expressus.in.l.Sancimus.C.de fide.ibi.nisi pacti tenor ad hoc reclamauerit.&c.Vbi Bal.Salice.& alij.Non igitur sufficiet debitorem tandem repręsentare,cum ad id non teneantur, sed præcise ad exoluendum debitum,quod ipse debitor debeat.

2 ¶ Quod similiter confirmatur,nã is cuius causa carcerati aufugerint ad debita eorũ soluẽda tenẽtur præcise,etiãsi rursus in carcerẽ eos representauerint.Ad quod est tex.expre.qui ita disponit.in.l.quoties

C,de exa.trib.lib.10.per quẽ ita notat Sali.in.l.in bonæ fidei.col.10
de reb.crc.Idẽ in.l.admonẽdi.de iure iu.vbi Lodo.Roma.23.col.re
fert,& sequitur Iaso.in.l.vni.§.is videtur.nu.17.ff.si quis ius.di.non
obtempe.Bart.in.l.2.ff.de furt.Idem in rub.de re.diui. Et est com-
munis conclusio doctorum.Idẽ iudicandum est in proposito the
mate.Cũ liquidissime sit probatum,culpa ipsius custodis debitorẽ
ẽ carcere aufugisse.

¶Nec proderit illa allegatio,debitorem illum esse nobili genere
natum,ac proinde in carcere detineri non potuisse. Iuxta nobiliũ
personarum prærogatiuam.Cum nec ad huc constaret de ipsius no
3 bilitate,nec super ea esset iudicũ sententijs pronunciatũ. & Vltra
id,quód priuilegium illud nobilitatis cum sit personale,personam
ipsam non egredietur,nec custodi carceris,aut ipsius fideiussoribus
possit prodesse.in.l.tam mandatori, vbi Bal.& omnes.C.de non
nu.pecu.in.l.alia causa,cum seq.Solu matri.vbi Bart.& alij cõmu-
niter,cum multis similibus.

¶93.

¶FACTVM.

Vm mercator,qui foro cesserat, allegaret se priuilegio nobilitatis in carcere pro debito pecuniario vltra viginti mille aureorum,detineri non posse,ipse contra,hæc & similia adducebam.

¶SVMMA.

Ercator foro cedens,qui bona occultauit,non fruitur priuilegio nobilitatis,ne in carcere pro debitis detineri non possit. nu,1.

¶ Idem etiamsi copiam sui faciat, & ipse se non occultauerit, nu. 2.

¶ Dolus est delictum, & inducens creditorem dolo ad sibi credendum, non fruitur illo priuilegio nobilitatis. nu. 3.

¶ Idem de mercatore qui circa priuatas rationes falsum commiserit, nu. 4.

IN causa illa mercatoris, qui priuilegio nobilitatis in carcere detineri non posse contendit pro debitis, quæ con-
1 traxit. ¶ Adduco primo hunc foro cessisse, bonaq; decoxisse, & occultasse, qua propter prærogatiua illa nobilitatis frui non debet. Ita expresse disponitur. in. l. 3. in curijs de Sego.
2 anni. 32. Quod ¶ etiam confirmatur ex eo, quòd mercator Alçado is dicitur, non solum, qui foro cedẽs, aufugit ad ecclæsiam, vel aliò sed etiam, qui bona occultauit, licet ipse copiam sui faciat, vt, & apud nos expresse disponitur. in. l. 24. de Madrid. an. 28. vbi dicit. se executen las penas en las personas que alçaren sus bienes, aunque sus personas no se ausenten. &c. Cum igitur eiusmodi debitor tam prodigaliter viuens, bona absumpserit. Et tandẽ aliqua ex ipsis occultauerit, priuilegio illo nobilitatis minime frui debere dicendum est.

3 ¶ Comprobatur id ipsum, nam dolus in iure est delictum, ita notat Bal. Salice. Paul. & omnes. vbi Iaso. nu. 4. in. l. cum ea quæ. C. de transactio. Bart. Paul. & alij. vbi Iaso. nu. 40. in. l. vni. §. hoc iudiciũ. ff. si quis. ius. dicẽ. non obtempe. Idem Iaso. in. l. licet imperator. de lega. 1. nu. 10. Cum igitur huiusmodi debitor do

lo induxerit creditorem, ad sibi credendum tantam pecuniæ, summam, fallens, & decipiens ipsum, affirmandum est commisisse delictum, ac proinde immunitate illa nobilium personarum frui minime debere. Vt expresse disponitur. in. l. 79. Tauri. & similibus.

¶ Præterea ex alio etiam id ipsum conuincitur, cum in libris rationum ipsius mercatoris reperiantur plurima scripta mutata veritate
4 scriptis pluribus pro creditoribus, quibus reuera nihil debetur, alijsq; pro debitoribus, qui nil debent, & similia. Quod in libris rationũ pro falsi crimine habetur. in. l. damus. C. de fal. ibi & circa rationes priuatas. Et ita ibi notant. Bal. Salice. & alij. in. l. si creditor. C. de fal. Vbi ita affirmant doctores communiter. Ange. de malefi. in parte falsario. ibi. nota tamen de istis mercatoribus, qui dicũtur falliti. &c. cum pluribus similibus.

¶ 94.

¶ FACTVM.

Vm filij primi matrimonij in bonis suis aduentitijs, & paraphernis, contenderent se præferendos nouercæ doti, contra ipsos fuit pronunciatum in supremo auditorio Hispalensi. Me aduocato pro ipsa muliere, his & similibus.

¶ SVMMA.

Vlier, expressam hypothecã habens pro dote, præfertur etiã anterioribus tacitã habentibus. Etiam contra filios primi matrimonij. nu. 1. & .3. vbi idem in actione personali.

¶Filijs primi matrimonij pro bonis aduēticijs, & paraphernis matris, competit tacita hypothæca tātū. nu. 2.

Apietissimi Iudices. Pro. D. Elisabeth. C, quæ se priorem fore in dote exigenda contendit, quam priuignos in bonis paraphernis. Adduco primo, id expresse decisum sine dubio. in. l. assiduis. C. qui po. in pig-
1 no. ha. & similibus, vt mulier expressam ꝯ habens hypothæcam pro dote, præferatur alijs omnibus creditoribus, etiam anterioribus tacitam hypothæcam habentibus. Ita notat glo. in. d. l. assiduis. in verb. licet. C. qui po. vbi ita tenet Bal. Salice. & omnes post Bart. ibi. nu. 6. vbi traditur hanc esse communem opinionem, Idem tenet glo. in. §. fuerat de actio. vbi Fab. Ange. & Iaso. nu. 71.
2 72. & seq. cum multis similibus. ꝯ Cum igitur filijs primi matrimonij in bonis patris tātum competat tacita hypothæca pro bonis aduenticijs, & paraphernis matris, vt in. l. hac edictali. §. omnibus. C. de secū. nupt. vbi docto. & in. l. si quis prioris. §. in illo. eo. tit. Neuu. de pigno. 4. memb. 2. part. nu. 19. idem. 2. memb. 5. part. nu. 5. cum simi. Necessario fatendum est vxorem, maxime expressam hypothæcam habentem pro dote, præferri tacitæ illi filiorum. Idem tenet expresse Abb. post Innocen. & canonist. cōmuni. in. c. ex litteris de pi
3 gno. nu. 8. ꝯ Quód mulier præferatur in expressa hypothæca omnibus alijs creditoribus mariti tacitam hypothæcam, vel actionem personalem habentibus etiam anteriorem, & quód malum esset cōtra hoc iudicare. Hoc ipsum etiam expresse affirmat. D. Couarru. c. 7. lib. 1. resolu. nu. 1. versi. quinta conclusio. vbi fatetur hanc esse cōmunem opinionem ex sententia Soci. Ripæ. Neuuzan. Iasonis. & aliorum.

¶95.

¶FACTVM.

Vm socius in domo communi vellet nouum edificium facere, ad habitandum in eo, & socius prohiberet, inuito eo, id minime licere, pronunciaui. Cum vicem præfecti vrbis Hispali gererem; his, & similibus motus.

¶ SVMMA.

N re comuni inuito socio edificari non potest. nu. 1.

¶ Id maxime procedit, quando socij interest, illud non fieri. nu. 2.

1
N re cõmuni vnus ex socijs, altero inuito edificare, aut aliquid simile moliri, aut facere non potest. tex. est ad id expressus in. l. Sabinus. ff. cõmu. diui. vbi notat & tenet glo. Bart. & docto. cõmuniter. & in. l. in re cõmuni. de serui. vrba præd. in. l. parietem. eo. tit. tradunt Bart. & doctores. in. l. fistulam. §. 1. & 2. & in. l. quidam Iberus. §. pariet℮. eo. tit. Cepol. in de serui. vrba. præd. c. 40. cum multis alijs similibus. Sic igitur affirmandum erit in proposito negocio, edificium illud sine socij con-
2 sensu fieri non posse. ¶ Maxime autem cũ ex eo damnũ sibi imminere contendat. vt in. d. l. quidam Iberus. §. parietem. glo. & docto. in. d. l. Sabinus. ff. communi diui. cum similibus.

¶ 96.

¶ FACTVM.

Vm venditor allegaret se in ædium venditione enormissime læsum, & circumuentum in pretio. Ipse pro eo hæc & similia apud supremos iudices Hispalenses adducebam.

¶ SVMMA.

Ctio in factū datur vsque ad triginta ānos ad emēdationem læsionis enormissime, nu. 1. & 3.

¶ Paria sunt dolus ex proposito, & re ipsa, nu. 2.

¶ Dolus ex indicijs probatur nu. 4.

¶ Læsio enormissima vsque ad triginta annos emēdatur, nu. 5.

¶ Intellectus. ad. l. fina. tit. fin. part. 6. nu. 6.

¶ Non obstante renunciatione cuiuscumque auxilij, & læsionis, ad huc agitur ad emendationem damni. nu. 7.

¶ Interueniente læsione grauissima, & renunciatione cū iuramento, ad huc iuramentum nō valet, nec opus est ab solutione

solutione, nu. 8.

¶ Renuntiationes communes tabellionum non impediunt rescisionem damni, nu. 9.

¶ Idem si renuncietur actioni de dolo, & in factum, nu. 10. & 11.

Ectissimi Iudi. in læsione illa enormissima vẽditionis ædium, adducitur primo, quòd iam olim sic statutum remedium ad id obtinendũ, etiam vsq; ad triginta annos, vt aperte disponitur in. l. 6. tit. 16. part. 7. apud nos. ibi. como quier que fasta treynta años el o sus herederos puedan demandar que le pechen, o que le enderecen la perdida, o el menoseabo que prcuare que recibio por tal razon como esta. & c. Quòd etiam antea fuerat dispositum. in. l. itaq;

1 §. fina. & in. l. labeo. ff. de dol. ¶ Vbi, quòd detur actio in factum, ad emendationem læsionis, & damni dati, vsq; ad triginta annos. Nõ igitur obstat, præterijsse quadriennium illud, ad rescisionem læsionis vltra dimidiam iusti valoris, petendam, cum agamus ratione enormissimæ, illius læsionis, & doli, quod vsq; ad triginta annos peti potest. Vt supra dictum est.

2 ¶ Quod etiam confirmatur ex eo, quod paria sint dolus ex proposito, & re ipsa. Vt est tex, elegans. in. l. si quis eum aliter. de verbo obli. vbi notat Bart. Iaso. & omnes communiter. Bal. Sali. Paul. & cæteri. in Auth. Sacramenta puberum. C. si aduer. vendi. Abb. & docto. in. c. cum contingat. de iure. iu. Domi. & alij. in. c. quamuis

P

pactum de pact.in.6.Estq; communis traditio,& resolutio omniũ tam iure ciuili,quam canonico.Cum igitur tam aperte probatum
3 sit hominem in pretio ædium enormissime circumuentum.¶ Certum erit actionem illam in factum sibi competere ad damni, & læ
4 sionis emendationem.¶ Maxime autem cum & alia indicia doli, etiam ex proposito,in eo non desint,quæ sufficiunt,in.l.dolum.C. de dol.cum simili.

¶Præterea,vt illa omnia omitteremus,cum læsio illa enormissima
5 tam aperte in hoc interuenisse probetur,lege id ¶ constitutum ex pressa inuenimus,resarciri vsq; ad triginta annos posse,in.l.fina.tit.
6 fina.part.6.apud nos.¶ quæ licet in ecclesijs,& similibus disponat communi interpretatione,& iudicum sententijs ad quæcunq; negotia,& quascumq; personas trahitur,& adaptatur.Vt per scribẽtes ibi.Not.et Ctalora de nobilitate.c.5.tertiæ partis,tertiæ partis principalis,nu.4.ex Feli.& alijs quos allegat,& ex praxi ordinaria colligitur.

7 ¶Neq; his oberit renunciatio illa legum,& auxiliorum sibi quoquomodo competentium & læsionis,in scriptura venditionis ædium facta.Cum ea non obstante læsio illa grauissima sit resarcienda Notat Abb.singu.in.c.cum contingat.de iure.nu.23.versi.sed in eo quod distinguit,quem sequuntur alij doctores ibi. Vbi etiam plus addit,id locum habere etiamsi a maiori vigintiquinq; annis,& cũ iuramento talis renunciatio,& similes factæ essent.Idẽ tenet Abb. in.c.fina.de empt.& vendi.nu.fina. Domini. & alij in.d.c. quauis pactum.tangit.Couarru.Ibidem.in.3.part.§.4.nu.7.versi.vndecima conclusio.& versi,Duodecima cõclusio.cum ali's.Addo.Iaso.
8 in auth.sacramẽta puberum post alios.nu.43.& 44.& seq.¶ Vbi tenet interueniente læsione illa grauissima iuramentum nõ valere, nec opus esse absolutione ab eo,& similia.

9 ¶Confirmantur etiam ad hue supradicta,nam eiusmodi renunciationes a tabellionibus communi stylo & consuetudine ipsorum apponuntur in instrumentis,potius quam ex partium voluntate, aut consensu.Vnde minime censendum est contrahentem id voluisse,aut assensum prebuisse eiusmodi renunciationibus.Ideo talia verba debent intelligi,& accipi ciuiliter,& legaliter,vt ita dicam

& eo modo, quo excipiantur ab eis graues læsiones, quæ sunt verba notanda Abb. in. d. c. cum contingat. nu. 23. & seq. quem omnes ibi sequuntur. Fueratq; antea Ancarra. consi. 39. vbi determinat questionem de nepte, quæ renũciauerat hæreditati in fauorem patrui, modico recœpto. Idem Ancarra. in. c. canonum statuta de consti. & in. c. quamuis pactum. de pact. in. 6. quem refert, & sequitur. Abb. in. d. c. cum contingat. nu. 21. Anto. de But. cõsi. 46. Deci. consi. 33. in. 2. volu. & plures, quos allegat additio. ad ipsum Abb. ibi. in litte. d. in verb. absolutio. Et idem sentiendum est in proposito negotio.

10 ¶ Quæ similiter comprobantur. ℭ Nam per eiusmodi renũciationes, & similes, quantumuis amplas, nõ tollitur illud remedium, petendi emendationem læsionis, & dolire ipsa inhærentis. Ita notat insigniter Bart. in. d. l. si quis cum aliter de verbo. obli. quæst. fina. in

11 fi. quem sequuntur ibi Alexan. & omnes. vbi Iaso. nu. 21. ℭ Immó quod plus est, etiam si expresse renunciasset remedio, d. l. si quis cũ aliter, & similium, & exceptioni doli, qui inest re ipsa, & actioni in factum, ob id competenti, ad huc posset agere ad læsionis emendationem. Tenet idem Bart. vnice in. consi. 90. nu. 12. cum eodẽ errore illæ renunciationes fiant. Quod consiliũ Bart. refert & sequitur Iaso. in. d. l. si quis cum aliter. nu. 22. & seq. vbi id egregie disputat. Et sic ab omni parte remanet intentio nostra fundata.

¶ 97.

¶ FACTVM.

Vm Decuriones, & capitulum aquam ex duobus puteis in vsum communem reip. applicuissent, dominis ipsius reluctantibus, & inuitis. Meq; consuluissent super satisfactione illis ex ea causa facienda. Respõdi per sequẽtia.

¶ SVMMA.

Vando per principem aut rẽp. res sua alicui aufertur, valor ipsius domino farciri debet. nu. 1. & 3.

¶ Pretium cuiusque rei, est id quod communi estimatione valet, nu. 2.

¶ Quando debetur alicui rei pretium, est iustum eius pretium, & interesse commune, & intrinsecum, nu. 4. & 5.

¶ Interesse extrinsecũ, quod in futurum posset succedere, non cõsideratur, nu. 6.

1
Vãdo ex plenitudine potestatis per principẽ, aut rẽpublicã, res sua in vsum, & vtilitatẽ cõmunẽ aufertur alicui, valor ipsius domino absq; dubio resarciri debet. in. l. item si verberatum. §. 1. ff. de rei vendi. vbi notat Bart. Bal. & omnes communiter. Est tex. ad idem. in. l. 1. & 2. C. quib. ex cau. ser. pro pre. liber acci. declarat exacte Bart. in. l. fina. §. fina. ff. de pigno. actio. Idem Bart in proœ n. ff. vete. in prin. vbi Alexan. in addi. ad ipsum. & ceteri communiter ibi. vbi id omnes docent, & tradunt. integrã
2 eo casu faciendam esse satisfactionem, equiualentem rei sic ablatæ.

3 ¶ Item cum pretium cuiuscumq; rei sit, id, quod cõmuni estimatione valet. in. l. vni. C. de senten. q̃. pro eo quod inte vbi Bart. Bal. & alij communiter. in. l. pretia rerum. ad. l. Falci. in. l. 1. vbi docto. ff. de actio. empt. cum similibus. ℭ Conuincitur necessario eiusmodi hominibus id soluendum, & retribuendum, quod reuera eorum interest, hoc est, iustum ipsarum rerum pretium, & valorem.

4 ¶Confirmatur id ipsum. Nam quãdo debetur alicuius rei pretium, debet intelligendum est interesse commune, hoc est, iustam eius rei æstimationem, & communem valorem. Notat insigniter Bart. in. d.l. vni. C. de senten. quæ pro eo quod inte. nu. 14. & 15. cum sequẽtibus, quem sequuntur ibi alij cõmuniter. glo. & doctores. in. d. l. 1. ff. de actio empt. in. l. si sterilis. §. si per venditorem. & in. l. Iulian⁹
5 in prin. eo. tit. ¶ Quam rei estimationem, & interesse etiam intrinsecum, doctores comuniter appellant, vbi supra. Sic igitur in proposito negotio æstimandum est, & satisfaciendum, damnum, quod datum est, vt id reuera sarciatur. Damnum, inquam, & incommodũ præsens, & quanto minus ædes ipsorum propterea valent, quãtoq;
6 plus valebant. ¶ Interesse autem extrinsecum, quod in futurũ possit succedere, non venit in æstimatione. Vt per Bart. & docto. communiter, in. d. l. vni. C. de senten. quæ pro eo quod in te. & in alijs locis supra allegatis.

¶98.

¶FACTVM.

Franciscus. B. certam pecuniæ summam Hispali dederat, sibi soluẽdam Methymnæ pro ximis nundinis. Cumq; statuto tempore ibi non solueretur, petebat rursus Hispali cum interesse. Pro quo ipse hæc, & similia adducebam, apud ipsos iudices supremos.

¶SVMMA.

Quando solutio facienda est certo loco & tempore, si non adimpleatur, actio fit arbitraria ad alibi exigendum. nu. 1.

¶ Id maxime habet locum in loco contractus, & domicilij, nu. 2.

¶ Et non solum in exactione sortis, sed etiam interesse, nu. 3.

¶ Hodie iure canonico, & quolibet alio ratione interesse vltra sortem recipitur. nu. 4.

¶ Idque etiam ratione lucri, quod poterat lucrari, si in tẽpore sibi fuisset solutum, nu. 5.

¶ Maxime inter mercatores, & solitos lucrum facere. nu. 6.

¶ Arbitrio iudicis tale interesse æstimandum. nu. 7.

¶ Etiamsi tale interesse non sit probatum, per cõiecturas, & solita, & consueta æstimatur. nu. 8. & 9.

1 Apienti. Iudi. ¶ Certum est illud iuris principium, quando solutio destinatur ad certum locum, si ibi nõ soluatur statuta die, actionem effici arbitrariã ad exigendam illam pecuniam alibi extra locum destinatæ solutionis. Ita disponitur expresse in. l. 1. ff. de eo quod cer. lo. ibi. sed quia iniquum erat, si nunquam promissor ad eum locum accederet, non posse stipulatorem ad suum peruenire. Ideo visum est vtilẽ actionẽ in eam rẽ cõparare. Et ita ibi notat Bart. & docto. cõmu. ad idẽ est tex. in. l. arbitraria. in prin. & in. l. quod si ephæsi. in. l. centum capuæ, & per totũ titu. ff. de eo quod cer. lo. & in. l. 1. & per totum. C. eo tit. vbi Bal. Salice. & alij. in. §. Præterea quasdã insti. de actio. vbi Fab. Ange. Iaso. & omnes communiter. Cum igitur in præsenti themate solutio in loco ad id destinato minime fa-
2 cta sit, certum est alibi ad id posse agi. ¶ Maxime autem in loco cõtractus, & domicilij, ipsius rei, vt in. l. hæres absens. §. fina de Iudi. in c. Romana. §. contrahentes. de fo. compe. in. l. eum qui. §. 1. de cõsti. pecu. vbi no tant doctores communiter. cum similibus.

3 ¶ Quod non solum habet locum in exactione ipsius pecuniæ, & sortis principalis, sed etiam interesse, damni, & lucri. Cum etiã ad id actio illa efficiatur arbitraria, & illud sit in consideratione iudicis officio. Tex est ad id. in. l. arbitraria. in prin. ff. de eo quod cer. lo. vbi ita tenent cõmuniter glo. & doctores. quod habeatur ratio interesse, tam actoris, quam rei. in. l. 1. C. eo tit. vbi etiam glo. & docto. cõmuni. & in. §. Præterea quasdam arbitrarias. de actio. cum similibus. Maxime autem cum simus in contractu stricti iuris, in quibus habet locum arbitrium illud iudicis, & eius officium, ad æstimationem illius interesse. in. l. si hæres. cum. l. seq. ff. de eo quod cer. lo. & in. d. §. Præterea quasdam de actio. vbi doctores commu. cum multis similibus. Probatur optime. in. d. l. arbitraria. in prin. de eo quod cer. lo. in hæc verba, arbitraria actio vtriusq; vtilitatem continet, tã actoris, quã rei. Quod si rei interest minoris sit pecuniæ cõdẽnatio, at si actoris maioris. &c.

4 ¶ Confirmatur id ipsum, nã & si vltra sortẽ nihil exigi possit. Iuxta vulgaria, ratione tamẽ illius interesse, etiã hodie iure canonico, & quolibet alio exigi potest, & recipi. Ita notauit glo. notãda. in. l. 1. C. de sum. trini. in. verb. Petrũ. Apostolũ. quam sequuntur ibi Bart.

nu.6.& 7.Bal.col.3.versi.& quia de vsuris est mētio. Paul.nu.12.& 14.& sequentibus.Sal.tee.Iaso.& omnes comuniter ibi. Abb.& doctores communiter post glo.ibi.in.c.conquestus.& c.salubriter.de vsu.Syluester late in verb.vsura.el.1.§.19.ibiq; insigniter hoc declarat,& extendit Paul.de Cast.affirmans id tam iure diuino,quam canonico licere,& locum habere.vbi plurima etiam exempla,& casus adducit,quibus id vsuuenire possit. Tenetq; hanc esse communem opinionem Syluest.vbi supra.& cæteri supra allegati. Nō mirum igitur erit aut nouum,vt interesse illud,de quo agimus,exigi, & recipi possit.

5 ¶Quod ad hue etiam locum habet,non solum in interesse ratione damni,sed etiam lucri,quod actor ipse potuit lucrari, ex ea pecunia,si in tempore sibi fuisset soluta,vt elegāter docet Bart.in.d.l.cūctos populos.de sum.tri.& Paul.ibi.nu.14.& alij.Abb.& doctores communiter.in.d.c.conquestus.& .C.salubriter.& .c.1.de. vsu.
6 & Syluest.& alij omnes communiter.¶ Maxime autem inter mercatores,quales hos,de quibus agimus,esse cōstat,vt notabiliter ponit exemplum Paul.de Cast.ibi.& doctores omnes supra allegati, & omnes communiter.

7 ¶Tale autem interesse æstimatur arbitrio iudicis, vt supra dictum est,& eius authoritati relinquitur. Vt est tex.in.l.vni.C.de colo.Illiri.lib.11.vbi tex. Cuius modū in authoritate iudicis collocauim'.
8 & c.Per quem ita ibi notat & tenet Bart. & alij.¶ Adeo,vt etiam si de tali interesse nihil esset probatum in processu causæ directo,iudex per coniecturas,& animi sui destinationem, ex officio suo illud possit perpendere,& statuere.Notat Bart.vnice.in.d.l.vni.C. de senten.q.pro eo quod inte.in.fin.verbis.quem ibi sequuntur alij communiter.Areti.in.l.diuortio.§.item si messes solu.ma.glo.in.l. non vtiq;.ff.de eo quod cer.lo.§.nunc de officio. vbi Bart. Iaso. & alij.Ange.ibi.notabiliter tradit.eum tale lucrum cessans fit nō ens, & non entium nullæ sint qualitates,aut causæ, non posse clare probari tale lucrum,ideo iudicis arbitrio,& censura venit taxandum. De quo latius.in.d.l.vni.C.de sentē.q.pro eo quod inte. per Bart.
9 & docto.¶ Maxime autem per locum à solitis, quando tale lucrū solet communiter acquiri,& est consuetum, & verisimile. Vt per doctores vbi supra. Cum multis alijs.

¶99.

¶FACTVM.

.C.querebatur causam refectionis, & satisfactionis pro nobilitate, per capitulum & Decuriones Hispalenses, ad iudices, qui de nobilitate Granatæ cognoscunt, remitti. Cumq; propterea ad supremum tribunal Hispalense appellasset, ipse pro eo hæc, & similia adduxeram, nec obtinere potui,

¶SVMMA.

Vdices ordinarij Hispaniæ, sunt idonei, & cõpetentes ad tuendum notorie nobilem in possessione nobilitatis. nu. 1. & 3.

¶ Causa nobilitatis fauore prosequenda, maxime in notorijs. nu. 2. & contradictio odiosa.

¶ Iudices nobilitatis necessario sunt ad eundi in causis, quæ nec per sententiam, aut notorietatem constant, & similibus. nu. 4.

¶ Notorie nobilis, aut per sententiam a quibusvis iudicibus in ea causa tuẽdus. nu. 5.

¶ Qui nullum talem possent titulum ostendere, coram iudicibus specialiter ad id designatis agere coguntur. nu. 6.

¶ Notorium habet vim sententiæ, & notorie nobilis equiparatur ei, qui sententiam in nobilitate obtinuit. nu. 7.

Apienti. Iudi. in causa illa. F. C. in qua con queritur remitti ad iudices, qui de causis nobilitatis Granatæ cognoscunt, nec posse coram iudicibus nostris de eo agi. Adduco primo pragmaticam illam sanctionem regis Hẽrrici tertij. in volu. Pragmati. fol. 172. col. 7. in prin. ibi. a los mis alcaldes de los hijos dalgo, y a los alcaldes y juezes de todas las cibdades, villas y lugares destos mis reynos, y a cada vno de vos. &c. & infra, mi voluntad es que aquellos que fueren hijos dalgo notorios, o ouieren auido sentencia de como son dades por hijos dalgo, que les sea guardada su franqueza & hidalguia. &c.
1 ¶ Cũ igitur hic, de quo agimus, atq; ipsius pater, & auus, pro nobilibus notorie sint semper in hac ciuitate habiti, & capitulum ipsum, & decuriones hactenus ipsi, patriq; suo refectionem illam, & satisfactionem fecerint, quæ cæteris nobilibus adseruari, & retribui solet, deducitur satis aperte, iudices ordinarios huius ciuitatis competentes, & idoneos esse huius causæ iudices. Saltem ad tuendum, & defendẽdũ hominem in ea. q. possessione, vt etiã aperte disponitur in. d. pragma. sanctione. in fi. ibi.

porque vos mando a todos, y cada vno de vos, que si algunos mara
uedis, o prẽdas auedes tomado, o prendado, q̃ se los tornedes, & fa-
gades tornar. &c. Facit etiã id, quod in fine ipsius legis disponitur.
Pero es mi merced que si alguna contradicion les quisieren poner
que no conozcades dello, sino que lo vẽgan a demandar ante los di
chos mis alcaldes de hijos dalgo. &c. ☞ Vnde etiam liquido con-
2 stat fauorabile hoc esse negotium nobilitatis, tuitionem q́ posse-
ssionis ipsius, quibus vis iudicibus committi. Contradictionem
autem, & controuersiam specialibus ad id iudicibus deputatis, quo
difficilius nobilibus personis negocium possit facessi.

3 ¶ Cõfirmatur etiam id ipsum ex. l. 6. tit. 4. lib. 4. ordi. vbi id ipsum
expresse disponit. in prin. medio, & fine ipsius, quæ expresse ponit
in. d. pragmatica sanctione allegata in proximo capitulo.

¶ Neq́ predictis aduersatur. l. 8. tit. 2. lib. 4. ordi. aut. l. fina. eo. tit.
nec. l. 30. tit. 4. lib. 2. ordi. nec ea, quæ per predictas leges, & similia
notat vir insignis Arze. de Otalora. c. 4. tertiæ partis, in prin. & per
4 totum. de nobili. Quód ☞ ad eiusmodi negotia nobilitatis sint de-
putati specialiter iudices Granatæ, & Vallisoleti. Nam certe id nõ
aduersatur meæ opinioni, cum ipse agam de nobilibus per senten-
tiam, aut notorietatem, de quibus expresse disponitur in legibus
& pragmati. supra allegatis. Nam hos minime fatigari, aut molesta
ri sinunt Reges clementissimi Hispaniatum, legesq́ ab eis conditæ
nec vexari & delassari sumptibus & itineribus, laboribusq́ permi
ttunt, & multo minus in earum causarum persecutione emori, vt il-
lis cotidie contingere, est plusquam manifestum. Quod expresse
deducitur ex dicta pragmatica sanctione supra allegata. ibi. que
mi voluntad es que aquellos que fueren notorios hijos dalgo, o
ouieren auido sentencia. &c. que a estos tales sea guardada su fran-
queza. &c. Et infra. Y si en la villa, o lugar donde agora mora este
su aguelo, o su padre moraron en la cibdad, o ay bien cerca en la co
marca, quiero que este tal que no peche. &c. y quiero que los otros
pechen. &c. ☞ Vnde liquidissime deducitur lege id caueri, vt no
5 torie nobiles, vel per sentẽtiã pro talibus declarati, vel qui ab auo
vel patre in ea nobilitatis possessione sunt cõstituti, in eo statu cõ-
6 seruentur per quoscumq́ iudices. ☞. Cæteri vero, qui nullum ta-

lem possunt titulum ostendere, aut notorietatis, aut sententiæ, aut possessionis, patris vel aui, coram iudicibus nobilitatis, ad id deputatis id prosequantur. Quod maxima certe ratione, & æquitate, iustitiaq; nititur. Cum igitur huiusmodi nobilis, quo de agitur, non solum à patre & auo possessionem nobilitatis obtineat, in hac ciuitate, & notorietatem, sed etiam per capitulum ipsum, & decuriones in eo haetenus fuerit conseruatus, & constitutus, refectionem illam sibi patriq; præstando, & fratribus, quæ alijs nobilibus præstari, & fieri assolet, non est cur ex vnius maleuoli contradictoris fortasse sententia molestia illa sibi infligatur, aut saltem per iudices ordinarios ciuitatis inhibendum erit id. Nec tamè longinquo remedium adeo ferum erit quærendum.

7 ¶Quod & ad hue etiam comprobabitur ex eo, quòd notorium habet vim sententiæ. Notat Iaso. post ali. in. l. decẽ stipulatus. de verb. obli. nu. 29. Idem Iaso. in. l. si vero. §. qui pro rei. nu. 7. ff. qui satisd. cogan. cum simili. Igitur notorietas illa eiusmodi nobilitatis tamquã sententia est adseruanda, & fauore prosequenda. Et sic æquiparantur illa duo in dictis legibus, & pragma. Vt supra dictum & allegatum est.

¶ Ioo.

¶ FACTVM.

Vm ædes ex bonis maioratus Illustrissimi Marchioris de Villa nueua, ad vitam cuiusdam. R. & hæredis locatæ essent, successorq; in maioratu id cõtradicet et Ipse pro conductore, his & similibus, apud supremos iudices Hispalenses agebam.

¶ SVMMA.

Rohibita alienatione bonorum, locatio ipsorum non prohibetur. nu. 1.

Idem in bonis maioratus. nu. 2.

¶ Res sic alienari prohibite, si solitæ sint locari, aut etiam in emphyteosin dari, ea concessio valet, nu. 3.

¶ Argumentum a solitis fieri est validum, nu. 4.

¶ Heres tenetur stare facto defuncti, nu. 5.

¶ Successor in maioratu, quodammodo succedit iure hereditario, nu. 6.

Apientissi. Iudi. in causa illa conductionis ædium
1 ex bonis maioratus; adducitur primo. Prohibita alienatione bonorum, locationem ipsorum non prohiberi. Tex. est ad id satis elegans, & expressus. in. l. penu. §. instituto. de lega. 2. vbi expresse disponitur locatione facta bonorum, quæ erant alienari prohibita, non factum esse contra constitutionem fideicommissi. Vbi Bart. pro summario colligit. Prohibitus vẽdere, vel obligare, non videtur prohibitus locare, vbi etiam glo. in. verb. nõ extitisse. addit locationem illam ad centum vel mille annos potuisse fieri.
2 ¶ Idem igitur videtur affirmandum in proposito negotio, vt bona maioratus locari possint, nec propterea alienari dicantur.

¶Confirmatur id ipsum. Nam locatio talium rerum, etiam ad vitã
potest fieri, cum ædes ipse, de quibus agitur, à multis iam annis soli
3 tæ sint eo modo locari ad vitã accipientis, & hæredis. ¶ Quãdo .n.
res alienari prohibitæ solent communiter sic tradi, non solum earũ
locatio, sed etiam concessio in emphyteosin valet. Ita expresse de-
cisum inuenio. in quadam extraua. Paul. Sum. Ponti. Quam ponit
Syluest. in fine suæ summæ, & antea eam retulerat. in verb. alienatio
§. 15. cuius verba sunt, Preter quam in casibus á iure permissis, ac de
rebus, ac bonis in emphyteosin ab antiquo concedi solitis. &c.
Ita agitur affirmandum erit in themate, de quo agitur.

4 ¶Quod similiter comprobatur per argumẽtum á solitis fieri, quod
validum est in iure, secundum Bart. & alios. communiter in. l. certi
condictio. §. si nummos. ff. si cer. pe. & in. l. certe. §. fina. in. versi. quo-
tidie. n. precario. & in. l. 2. §. merito. ff. ne quid in lo. publi. in. l. exce-
pto. & in. l. circa. C. loca. cum infinitis simili. Quæ copiose cumula-
uit. Iaso. in. d. §. si nummos. l. certi condictio. á. nu. 5. cũ multis seq̃.

5 ¶Præterea, cum sit hæres ipsius patris, cuius mãdato ea fuit celebra-
ta locatio, necessario cogitur stare facto defuncti. vt in. l. cum à ma-
tre. C. de rei vendi. Vbi docto. & in regula. ex qua persona. ff. de re
6 gu. iu. cum multis alijs. ¶ Præter illud, quòd successor in maioratu
quodãmodo censeatur iure hæreditario, in eo succedere, vt nota-
biliter consuluit Oldra. consi. 94. incip. eleganter circa negocium
Alberi. in. l. 2. C. de dona. inter. vi. & vxo. Ancar. c. licet de vot. luc.
de pen. in. l. si quis in sacris. de proxi. sacro. scri. Marti. Laudẽ. de pri
moge. col. vlti. Deci. in. l. pactum. quod dotali. C. de pact. refert, &
sequitur. Tiraq̃l. in de. iu. primogenio. quæ. 35. per totam. allegat op
timum tex. in. c. licet. de vot. ibi. paterna te reddas successione indi-
gnum, & ibi hæreditatis emolumento priueris. &c.

¶100.

¶FACTVM.

Vm matrimonio constante vir officium tabellionatus publici Hispali pretio obtinuisset. Contendebat hæres vxoris prædefunctæ, valorem ipsius inter bona durante matrimonio quæsita imputandum. Et demum ita fuit pronunciatum, tam iudicis inferioris, quam supremorum Hispalensium sententijs, me patrocinante his & similibus.

¶SVMMA.

Fficia tabellionatus, Decurionum, & similia imputãtur filio in legitimam & conferuntur, nu.1.

¶Idem de officijs eiusmodi cõstante matrimonio quæsitis, vt communia sint inter coniuges, nu.2.

¶Eiusmodi munera pecunia vtriusque coniugum, & matrimonio constante quæsita communicari debent, nu.3.

¶Licet Principis indulto ea transmittantur, tamẽ non proprio motu, aut donatione principis, sed ex alterius voluntate, & renunciatione pro precio obtinentur, nu.4.

¶ Maxime cũ pretio equiualenti communiter talis fiat renunciatio & trãsmissio. nu. 5.

¶ Valor & estimatio talium efficiorum inter coniuges diuidenda. nu. 6.

¶ Licet talia munera non sint alienabilia ex se, tamen princeps solet transmittere, & eorũ habenda est ratio, & computatio inter filios, & alios. nu. 7.

Apientissimi Iudices, in causa illius officij Tabellionatus pro vxoris hærede, adducuntur sequentia. Et primo, id inuenitur ferè expressim dispositũ in. l. omnimodo. §. imputari. C. de inoffi. testa. cuius verba sunt. Et illa, quæ occasione militiæ ex peculijs mortui, iisdem personis acquisitæ, posse lucrari eas manifestum est. &c. Et ita ibi notant Bal. Paul. & doctores communiter. Bart. in. l. 1. §. nec castr ense. ff. de colla. bono. idem Paul. & Raph. Cuma. in. l. continuus. §. cum quis. de verb. obli. quæ
1 & plura refert, & sequitur Iaso. in. l. illud. C. de colla. nu. 6. ¶ Vbi omnes tradunt pro communi & in dubitabili sententia eiusmodi munera, non solum militiæ & tabellionatus, sed etiam decurionatus, & similia, imputanda esse filio in legitimam, & valorem ipso-
2 rum conferendum alijs fratribus. ¶ Idem igitur affirmandum erit absq; dubio in eiusmodi muneribus durante matrimonio inter cõiuges quæsitis.

3 ¶ Confirmatur id ipsum, cum officium hoc tabellionatus, de quo agimus, pecunia communi coniugum fuerit quæsitum, ac constante matrimonio obtẽtum. Vnde, quemadmodum bona omnia alia, sic inter coniuges habita, communicantur, & hæc, & similia communia inter eos dicenda sunt. Nec vlla potest assignari ratio differẽtiæ in hoc.

4 in hoc. ☞ Neq; obstabit, si opponatur, eiusmodi munera beneficio,
& indulto principis concedi solita. Cum id propter renũciationẽ
alterius possidentis princeps concedat, non proprio motu, aut do
nare eiusmodi homini volens. Et cum possidens eiusmodi, & renũ
cians, pretio, propter id recœpto, id fecerit, non gratis. vt hoc casu,
& similibus cotidie vsuuenit.

¶ Non obstabit similiter id, quod tex. in. d. l. omnimodo, §. imputa
ri innuere videtur. ibi. eo quòd talis sit militia, vt vendatur. &c.
5 ☞ Nam cum passim munera hæc & similia pretio equiualenti re-
cœpto ex alijs in alios transmittantur, & facile princeps ex eorum
arbitrio & voluntate id admittat, negari non debet pretio illud fie-
ri, ac pretium eiusmodi veram, & præcipuam esse causam illa obti
nendi. Et id debet esse in consideratione, cum ex bonis vtriusq; cõ-
iugis processerit reuera. Et ita insigniter affirmat, & tenet. D. Coua
rru. lib. 3. resolu. c. 19. nu. 4. 5. & 6. vbi tradit ita pronunciatũ in Gra
natensi prætorio in hisce muneribus constante matrimonio quæsi-
6 tis, ☞ vt valor ipsorum & estimatio inter ipsos diuidatur, vt per ip
sum latius. Et ita passim in hoc vestro clarissimo consessu iudi-
catur.

¶ Comprobantur supradicta ex eo, quòd si pater emit filio officiũ aliquod tabellionatus, aut scriptoriæ appostolicæ, aut aliud simile, licet tale officium ex sua natura sit inalienabile, & non possit transmiti ex vna persona in aliam, sine consensu Papæ, aut regis. Tamẽ tale munus computabitur filio in legitimam, & conferendum erit alijs fratribus. Ex quo Principes solẽt, vt plurimum, prestare facultatem transmittendi similia ex alijs in alios. Ita insigniter docet Paul. de Cast. & Raph. Cuma. in. d. l. continuus. §. cum quis. de verbo obli. Idem Paul. in. d. l. omnimodo. §. imputari. C. de inoffi. testa. quos refert & sequitur Iaso. in. l. illud. C. de colla. nu. 6. cum multis alijs similibus. Idem igitur affirmãdum erit in themate proposito.

☞ ¶ FINIS. ☞

¶SVMMA BREVIS EORVM, QVAE IN HOC OPERE CONTINENTVR.

¶1.

Dimidia pars bonorum durante matrimonio quæsitorum vxori adquiritur, etiamsi vir eum ea minime cohabitauerit, & cum cō cubina habitans ea vir adquisierit.

¶2.

¶Quando dicatur seruitus realis, aut personalis, & perpetua, aut temporalis.

¶3.

¶Magister nauis tenetur restituere quocumq; modo recepta, & pro eo fideiussor. Vbi plura de fideiussione.

¶4.

¶Pœnæ secundo nubentium solum habent locum, in ijs, quæ coniugis liberalitate proueniunt, non quæ ex legis dispositione.

¶5.

¶Testamentum, & melioratio in eo facta per solam cancellationē & minori solennitate reuocatur, quam fiat.

¶6.

¶Confessio mariti de dote constante matrimonio, maxime secundo, non valet, & plura de dote.

¶7.

¶Licitū est pro arbitrio ædes tollere, etiāsi officiat vicini luminib.

¶8.

¶Quarta bonorum debetur coniugi superstiti inopi, dum non habeat, vnde bene, & honeste viuat.

¶9.

¶Conditio viduitatis in viro habet locum, sicut in muliere.

¶10.

¶Minor defensionibus renunciare non potest.

¶11.

¶Cleric⁹ primæ tōsuræ admittitur ad capellaniā, & de irregulari.

¶12.

¶Capta in bello in suo, vel hostium territorio, fiunt capientium, secus si in alieno. Et plura de euictione.

¶13.

¶Legatum per testes sine scriptura probatur, & admittitur.

¶14.

¶Sacerdotes pro debito pecuniario excommunicari non possunt etiāsi ipsi obligentur, vt possint. Idem de mulieribus, maxime nuptis.

¶15.

¶Filia naturalis a patre, & fratribus alēda, etiāsi semel fuerit dotata.

¶16.

¶Vxori in bonis quomodo currat præscriptio, & de alienatione eorum.

¶17.

¶Hypotheca pro tributis trāsit in solidū cōtra tertios possessores.

¶18.

¶Restituta dote expirant priuilegia dotis, & quomodo.

¶19.

¶Distractis bonis per iudicem, restituuntur recepto pretio cum fructibus. Et quando.

¶20.

¶Ciues originarij qui dicantur, & alia.

¶21.

¶Quando inest veritas in facto, excusatur tabellio, a pœna falsi.

¶22.

¶Tempus computatur de momento ad momentum, in renunciatione officiorum. Et alia.

¶ 23.

¶ Actio personalis competit in læsione vltra dimidiam, magis quam realis.

¶ 24.

¶ Facta medio tempore valent, ab eo, qui pro domino habebatur.

¶ 25.

¶ Bona condemnati ad perpetuum seruicium remigandi traduntur proximioribus.

¶ 26.

¶ Quis dicatur ciuis alicuius ciuitatis.

¶ 27.

¶ Partus ancillæ ad grauatum restitutione pertinent in fideicomi. particulari.

¶ 28.

¶ Frater in causa fratris à periurij pœna ordinaria liberatur.

¶ 29.

¶ Bona cognati absentis traduntur proximiori.

¶ 30.

¶ Inuentus in delictis dicitur is, qui apprehenditur in ipsis, & de minoribus.

¶ 31.

¶ Priuilegia sunt contra ius commune, & restringenda, secus in beneficijs.

¶ 32.

¶ Subscriptio tabellionis in testamento in scriptis.

¶ 33.

¶ Locator præstando æque commodā rē, aut habitationē liberatur.

¶ 34.

¶ Pretium in contractu emphyteosis facit venditionem.

¶ 35.

¶ Retractus iure sanguinis habet locum in re patris.

¶ 36.

¶ Creditor prior præfertur posteriori, qui prius exegerat.

¶ 37.

¶ Coitus mulierum inter se non punitur morte.

¶ 38.

¶ Accusatio omissa non resumitur, etiam per minorem.

¶ 39.

¶ Impotens ad coeundum, bis contrahens matrimonium, non punitur pœna ordinaria.

¶ 40.

¶ Ex breuitate fugæ præsumitur seruus antea fugitiuꝰ. Idem de morte.

¶ 41.

¶ Soluens creditori creditoris liberatur.

¶ 42.

¶ Qui debet seruitutem prospectus, nihil potest ædificare, ex quo impediatur, aut ei officiat.

¶ 43.

¶ Alienatione prohibita, & præscriptio prohibetur. Idem in bonis maioratus.

¶ 44.

¶ Ad emendationem læsionis in pretio competit non solum remedium, l. 2. C. de resc. n. sed aliud.

¶ 45.

¶ Clæricus legat concubinæ, quæ iam non erat concubina.

¶ 46.

¶ Assertio sola se esse coniuges, non facit matrimonium, aut pro-

bat.& alia.

¶ 47.

¶Si consensit in meretricem, quam putabat esse castam, vel diuitē cum non esset, valet ad huc matrimonium.

¶ 48.

¶Sententia sine iussu principis mutari non potest, nisi sit pecuniaria.

¶ 49.

¶Causa decimalis est spiritualis, & de ea cognoscit iudex ecclesiasticus.

¶ 50.

¶Actio hypothecaria contra tertios possessores per decem, & viginti annos tollitur.

¶ 51.

¶Vni perito in arte non creditur. Idem de teste.

¶ 52.

¶Oblatio debet esse realis, & de pacto legis commissoriæ.

¶ 53.

¶Emptor non tenetur nunciare, quando certum est, venditorem nullam habere defensionem.

¶ 54.

¶Fenestram non licet facere, vnde prospectus in domum vicini habeatur.

¶ 55.

¶Testamentum rure factum, aut in villa sine tabellione valet.

¶ 56.

¶Personæ prohibitæ in alienatione emphyteosis. & de commissis.

¶ 57.

¶Si hæres scripserit testamentum, & iussu testatoris tabellio signauit, valet.

¶ 58.
¶ Sine scriptura probatur hæredis institutio, & alia per testes.

¶ 59.
¶ Contra tertium quando habet locum executio.

¶ 60.
¶ Qui se vel alios deferunt, præmio, & venia digni.

¶ 61.
¶ Dominus mercium præfertur alijs creditoribus.

¶ 62.
¶ Vnus testis de morte prioris viri sufficit, vt mulier secũdo nubat

¶ 63.
¶ Successor singularis quando teneatur stare locationi.

¶ 64.
¶ Fructus, & accessiones restituuntur in redhibitoria.

¶ 65.
¶ Insignia aliena non licet assumere.

¶ 66.
¶ Iudex in causa fratris in totum abstinet, & similib⁹.

¶ 67.
¶ Colono ad vitam fit remissio ob sterilitatem.

¶ 68.
¶ Publicatis omnibus bonis, non prohibetur in alijs succedere.

¶ 69.
¶ Rationes reddendæ, in loco administrationis, & ad eum fit remissio.

¶ 70.
¶ Puberi administratio bonorum non permittitur.

¶ 71.

¶ Mandatum ad exigendum certo loco, & tempore, non potest ex tendi.

¶ 72.

¶ A condemnatione expensarum omissa quando appelletur.

¶ 73.

¶ Testes præferuntur testibus ex causa.

¶ 74.

¶ Honoratus grauatur in nominatione locationis ad vitam.

¶ 75.

¶ Appellans vnum pro alio iudice.

¶ 76.

¶ Procurator dicens se habere mandatū quando tenetur euictionis nomine.

¶ 77.

¶ Decimæ quibus ecclesijs debeantur.

¶ 78.

¶ Liberatio generalis ad res dolo occultatas non extenditur.

¶ 79.

¶ Parentes bona filiorum alienare non possunt.

¶ 80.

¶ Conditio in matrimonio, si pater consentiat, secuta copula reijcitur.

¶ 81.

¶ Filij orthodoxi, non prohibentur succedere auo, & alijs.

¶ 82.

¶ Productio instrumēti, & executionis petitio, habet vim litiscō testacionis.

¶ 83.

¶ Pro tacita reconductione non competit executio.

¶ 84.

¶ Speciali mandato opus est ad contrahendum matrimonium.

¶ 85.

¶ Tempus factæ obligationis inspicitur in prælatione hypothecæ non solutionis.

¶ 86.

¶ Prior tempore præfertur, etiamsi secundus rem obligatam possideat.

¶ 87.

¶ Verbum hæres ad singularem successorem refertur. Et quando.

¶ 88.

¶ In obligationibus, ante diem, vel conditionem præscriptio non incipit.

¶ 89.

¶ Priuilegia personalia ad hæredes non transeunt, cætera trãseunt,

¶ 90.

¶ Vidua retinet originem, & domicilium mariti.

¶ 91.

¶ Consuetudo, aut præscriptio sine aduersario non procedit.

¶ 92.

¶ Custos carceris repræsentando reum, quando liberatur.

¶ 93.

¶ Mercator occultans bona non fruitur priuilegio nobilitatis.

¶ 94.

¶ Mulier in dote, præfertur priuignis in bonis paraphernis matris.

¶ 95.

¶ In re communi inuito socio edificari non licet.

¶ 96.

¶ Actio in factum datur usque ad triginta annos ad emendationem læsionis enormissimæ.

¶97.

¶ Quando per principem, aut remp. res alicui sua aufertur, præciũ, ei restituendum est.

¶98.

¶ Quando non soluitur in loco destinatæ solutionis, actio efficitur arbitraria. Ad interesse etiam.

¶99.

¶ Iudices ordinarij Hispaniæ sunt idonei ad tuendum notorie nobilem.

¶100.

¶ Prohibita alienatione, locatio non prohibetur.

¶100.

¶ Officia tabellionatus, decurionatus, & similia communicantur inter coniuges. Ubi plura de eiusmodi muneribus.

¶ FINIS INDICIS.

Errata in hoc opere.

¶Fol.16.lin. 4.ind cumq;pro indictumq;.
¶Fol.25.lin.8.pioribus,pro,prioribus.
¶Fol.28.pag.2.lin.18.aduocaoti,pro,aduocati.
¶Fol.30.lin.33.ibi,facere,addendum,& mala fide.
¶Fol.59,pag.2.lin.21.auferabatur,pro auferebatur.
¶Fol.63.pag.2.lin.25.restiture,pro restituere.
¶Fol.79.lin.19. 125.pro.128.
¶Fol.81.pag.2.lin.2.nupise,pro,nupsisse.
¶Fo 85.pag.2.lin.14.transsefetur,pro,transfertur.
¶Fol.87.lin.antepenu.in loge,pro,Bal.in.L.
¶Fol.104.pag.2.lin 2.ta,pro,ita,& lin.7.3.pro.2.
¶Fol.114 lin.7.33.pro.303.
¶Fol.119.pag.2.lin.10.agitur,pro,igitur.